
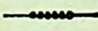
ఓమ్

పరబ్రహ్మణేనమః

శ్రీమదాపస్తంబమహర్షయేనమః.

యాజుషస్మార్తమన్త్రపాఠము.

ద్వితీయభాగము.

ఇది

కృష్ణాజిల్లా మచిలీపట్టణనివాసులును సుప్రసిద్ధులునైన

చల్లా నాగలింగశాస్త్రిలవారిపుత్త్రుండగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

స్వరయుక్తముగఁ జేర్పఁబడి

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి చిరంజీవావధానులచేతఁ బరిష్కరింపఁబడి

స్వకీయ

శ్రీఆర్యానంద ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి ప్రకటింపఁబడియె.

మచిలీపట్టణము.

ద్వితీయముద్రణము. ౧౦౦౦

1929

 దీని వెల రు 2—0—0.

పీ ఠి క.

ఈ ,,యాజుషస్మార్తమంత్రపాఠము ద్వితీయభాగము,, అను గ్రంథము వైదికాభిమాన వేదవిద్యాభిలాషుల యుపయోగార్థము. ఆ 1913 సం॥ నందు సహస్రప్రతులు ముద్రించి ప్రకటించితి, ఆగ్రంథమును గాంచిన పండితులును, విద్యార్థులును, ఉపాధ్యాయులును, పురోహితులును, సమ్మోదితు లగుటయే గాక స్మార్తాభిమానులు దానిని స్వీకరించి పునః బహుజను లీగ్రంథమును బంపుమని వ్రాస్తూ యుండిరి. పునర్ముద్రణమందుండుటచే వ్రాసిన వారికి శీఘ్రములో పంపలేకపోతిని. భగవదనుగ్రహమువలన పూర్వముకన్న మఱికొన్ని విషయములు చేర్చి ముద్రించితిని. ఇఁక సజ్జనులు సహాయులై నాశ్రమను సార్థకము చేయుదురేని నిట్టి యుద్గ్రంథము లనేకములు వెలువరింప నుత్సాహినగుదును. విద్యాదక్షులు సమయోచితమును సద్గ్రంథప్రకటన ప్రయోజనమును, నెఱుంగుదురు గాన విశేషము విన్నవింపఁ బనిలేదు. ఈగ్రంథమందు స్వరాదిస్ఖాలిత్యము లున్నచో వానిం గనుగొన్న మహనీయులు నన్ను మన్నించి వానిని నాకుఁ దెలిపిరేని తృతీయముద్రణమందు సవరణచేయుదును. కాఁబట్టి బుధోత్తములనుఁ బ్రార్థించెదను.

బందరు—బచ్చుపేట మచిలీపట్టణము	ఇట్లు చల్లా—లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

ఏతద్విషయాః.

సంఖ్య విషయాః పుట

ద్వితీయముద్రణే విషయా స్సమాప్తాః.

యాజుషస్మార్తమంత్రపాఠము.

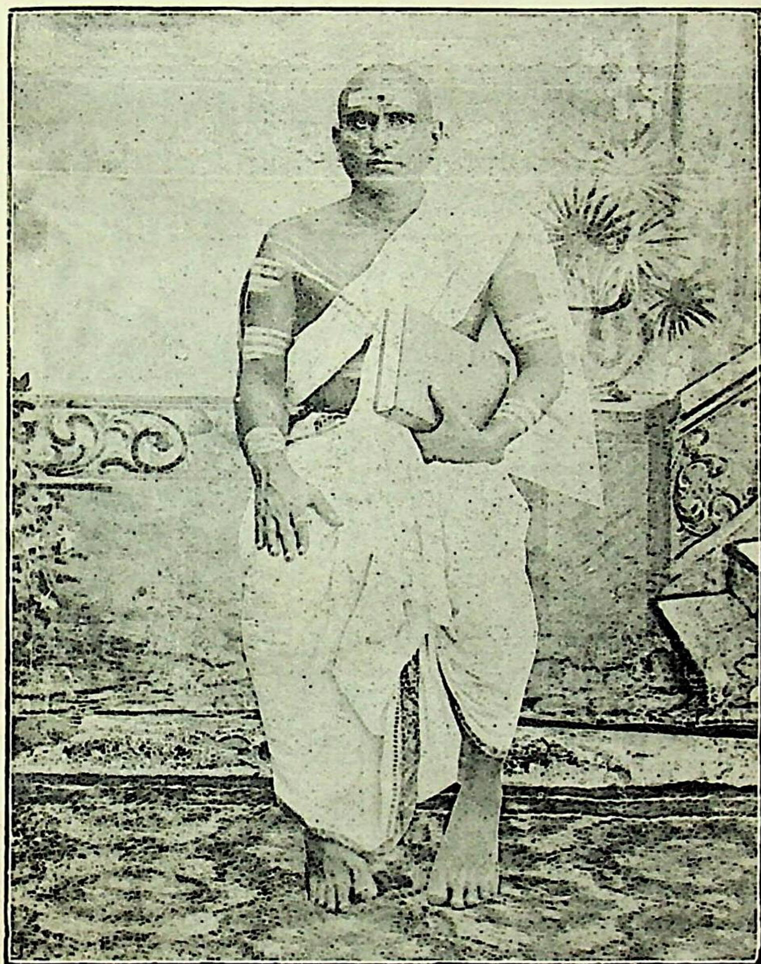
ప్రథమభాగము—సస్వరము.

దీనివెల 2-8-0 పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఇది 340 పేజీలుకలది, వెలసులభము, ఫలమధికము. ఈప్రకటన తమమిత్రులకుఁ జూపుఁడు.

ఆలస్యముచేసిన ప్రయోజనము కలుగదు. ప్రతులు చాలాభాగము వ్యయపడినవి. ఇది స్మార్తగృహస్థులకును, స్మార్తవిద్యార్థులకును, పురోహితులకును, రాజాశ్రితులకును, యాజ్ఞికులకును, స్వస్తివాచకులకును, శివాలయ-విష్ణ్వాలయార్చకులకును, కొంతభాగము ఋగ్వేదులకును, బ్రాహ్మణమాత్రుల కందఱికిని, అత్యావశ్యకముగ నుండఁదగినది. స్మార్తవిషయములన్నియును, గురుసాహాయ్యములేకయే సులభముగ గ్రహింపఁదగును. (1) రుద్రాభిషేకము మొదలగు వాని కావశ్యకమైన నమకము, చమకము, పురుషసూక్తము, మహాన్యాసము, దశశాన్తులు మొదలగునవియు (2) సూర్యనమస్కారములు మొదలగు వాని కావశ్యకమైన అరుణము, సౌరము, త్రిచవిధానము మొదలగునవియు (3) నిత్యపారాయణయోగ్యమైన శ్రీసూక్తము, భూసూక్తము, ఉపనిషత్తులు అనఁగా చిత్తి, శిక్ష, ఆనందవల్లి, భృగువల్లి, నారాయణము మొదలగునవియు (4) గ్రహశాన్తులకును, నవగ్రహాదిజపములకును అత్యావశ్యకమైన నక్షత్రేష్టి, (స్వాహాకారములతో) ఇదిగాక నవగ్రహాదిమంత్రములు మొదలగునవియు గ్రహపీడ, పిశాచపీడ మొదలగు నుపద్రవనివారణకు పఠింపఁదగిన సర్ప, దేవీ, రాత్రి, హిరణ్య, నీళాసూక్తములు మొదలగునవియు (5) వివాహోపనయనాదికర్మల కావశ్యకమైన మంత్రపన్నములు రెండును, ఇదిగాక నాచికేతాంతము వఱకధిశ్రవణమును, అంత్యకర్మమనఁగా పైతృమేధికము, ఇందు కుపయోగించు పితృమేధపన్నమును ఇందుకలవు. పంచమకూర్పునందు ముద్రించిన ప్రతులలో స్వల్పముగా నున్నవి. కలయువారు వెంటనే వ్రాసి తెప్పించుకొనగలరు.

బందరు-బచ్చుపేట మచిలీపట్టణము	}	ఇట్లు చల్లా-లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

చెళ్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

యాజుషస్మార్త మంత్రపాఠము

రెండవ భాగము.

---

(౧) యో వై తాం బ్రహ్మణో వేద । అమృతే నావృతాం పురీమ్ ।
తస్మై బ్రహ్మ చ బ్రహ్మా చ । ఆయుః కీర్తిం ప్రజాం దదుః ॥ భాగధేయే
నై వైనం ప్రణయతి । బ్రాహ్మణ ఆర్షేయ ఉద్ధరేత్ । బ్రాహ్మణో వై
సర్వా దేవతాః ॥ సర్వాభి రే వైనం దేవతాభి రుద్ధరతి ॥ యావతీ
ర్వై దేవతా స్తా స్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసంతి తస్మా ద్బ్రాహ్మణే
భ్యో వేదవిద్భ్యో దివే దివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం కీర్తయే దేతా ఏవ
దేవతాః ప్రీణాతి ॥ పర్యాప్త్యా అనంతరాయాయ సర్వస్తోమోఽతి
రాత్ర ఉత్తమ మహ ర్భవతి సర్వ స్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వ
మేవ తే నాప్నోతి సర్వం జయతి ॥

(౨) శతం జీవ శరదో వర్ధమాన ఇత్యపి నిగమో భవతి శత
మితి శతం దీర్ఘమాయుః । మరుత ఏనావర్ధయంతి । శత మేన
మేవ శతాత్మానం భవతి శత మనంతం భవతి । శత మైశ్వర్యం భవతి ।
శతమితి శతం దీర్ఘ మాయుః ॥ అగ్నే యశస్విన్ యశ సేమ
మర్పయేంద్రావతీ మపచితీ మి హావహ । అయం మూర్ధా పర
మేష్ఠీ సువర్చా స్సమానానా ముత్తమశ్లోకో అస్తు ॥

(3) అయ మగ్ని ర్గృహపతి స్సుసగ్ంసత్పుష్టివర్ధనః । యథా
భగస్యాభ్యాం దధ ద్రయిం పుష్టి మథో ప్రజామ్ । ప్రజాయా ఆభ్యాం
ప్రజాపత ఇన్ద్రాగ్నీ శర్మ యచ్ఛతమ్ । యథైన యోర్న ప్రమీయాతా

తాడుభయో ర్జీవతోః ప్రజాః। తేనభూతేనహవిషాఽయ మాప్యాయ
తాం పునః। జాయాం యామస్మా ఆవాక్షుస్తాగ్ం రసే నాభివర్ధతామ్।
అభివర్ధతాం పయసాఽభిరాష్ట్రేణ వర్ధతామ్ । రయ్యా సహస్రపో
ష సైమౌస్తా మనపేక్షితౌ । ఇహైవ స్తం మావియోష్టం విశ్వ
మాయు వ్యశ్నుతమ్ ॥

(౪) ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృత
యోని రేధి । ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్ర మభి
రక్షతాదిమమ్ ॥

ఆయుర్దా ఇత్యాయుఃఽదాః । అగ్నే । హవిషః । జుషాణః ।
ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృతఽప్రతీకః । ఘృతయోనిరితి ఘృతఽయోనిః ।
ఏధి । ఘృతం । పీత్వా । మధు । చారు । గవ్యం । పితా । ఇవ ।
పుత్రం । అభీతి । రక్షతాత్ । ఇమమ్ ॥

ఆయుర్దాఅగ్నే । ఆయుర్దాఇత్యాయుఃఽదాః । అగ్నే హవి
షః । హవిషో జుషాణః । జుషాణో ఘృతప్రతీకః । ఘృతప్రతీకో ఘృత
యోనిః । ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృతఽప్రతీకః । ఘృతయోని రేధి । ఘృత
యోనిరితి ఘృతఽయోనిః । ఏధీత్యేధి । ఘృతం పీత్వా । పీత్వా
మధు । మధుచారు । చారుగవ్యం । గవ్యం పితా । పితేవ । ఇవ
పుత్రమ్ । పుత్రమభి । అభిరక్షతాత్ । రక్షతాదిమం । ఇమమితీ
మమ్ ॥ శోచిష్కేశో ఘృతనిర్ణిక్పావకః । సుయజ్ఞో అగ్ని ర్యజథా
య దేవాన్ ॥ ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రగ్నిః । ఘృతైస్సమిద్ధో

ఘృత మ స్యాస్నమ్ । ఘృతపుత్రిష స్త్వా సరితో వహంతి । ఘృతం పిబం త్సుయజాయక్షి దేవాన్ ॥ ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణః। ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రేధి। ఘృతం పీత్వా మధు చారుగవ్యమ్। పితేవపుత్రి మభిరక్షతా దిమమ్॥ శతమానం...తి ॥

(౫) అస్మే దేవాసోవపుషె చికిత్సత యమాశిరా దంపతీవామ మశ్నుతః। పుమా న్పుత్రో జాయ తే విందతేవస్వథ విశ్వే అరపా ఏధ తే గృహః। ఆశీర్దాయాదంపతీవామమశ్ను తామరిష్టో రాయస్సచతాగ్ం సమోకసా । యఆసిచత్సందుగ్ధంకుంభ్యాసహేష్టేనయామన్న మతింజహాతుసః। సర్పిర్గ్రీవీపీవరిఅస్య జాయాపీ వానః పుత్రా అకృశాసో అస్య । సహజానిర్యస్సుమఖస్యమాన ఇన్ద్రాయాశిరగ్ం సహ కుంభ్యాదాత్ । ఆశీర్మ ఊర్జముత సుప్రజా స్త్వ మిషం దధాతు దక్షిణాగ్ం సవర్చసమ్ । సజ్జయర్క్షేత్రాణి సహ సాహ మిన్ద్రి కృణ్వానో అన్యాగ్ం అధరాన్ త్సపత్నాన్ । ఆశిషమే వైతా మాశా స్తే పూర్ణపాత్రే । అంతతో ఽనుష్టుభా । చతుష్ప ద్వాఏతచ్ఛందః ప్రతిష్ఠితం పత్నియై పూర్ణపాత్రే భవతి। అస్మిఁల్లోకే ప్రతితిష్ఠానీతి। అస్మి న్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి । అథో వా గ్వా అనుష్టుప్ । వాఙ్మిథునమ్ । ఆపో రేతః ప్రజననమ్ । ఏతస్మాద్వైమిథునా ద్విద్యోతమాన స్తనయన్వర్షతి । రేతస్సించన్ । ప్రజాః ప్రజనయన్ । యద్వైయజ్ఞస్య బ్రహ్మణా యుజ్య తే। బ్రహ్మణావైతస్య విమోకః। అద్భిశ్శాన్తిః।

విముక్తం వా ఏతర్హి మోక్త్రిం బ్రహ్మణా। ఆ నాయైనత్పత్నీ సహోప
ఉపగృహ్ణీతే శాంత్యై। అంజలౌ పూర్ణపాత్ర మానయతి। రేత ఏవా
స్యాం ప్రజాం దధాతి। ప్రజయా హి మనుష్యః పూర్ణః। ముఖం
విమృష్టే। అవభృథస్యైవ రూపం కృత్వోత్తిష్ఠతి॥ శతమానం...తి

(౬.) మన్త్రమ్॥ ఆశాసానా సౌమన సమ్ప్రజాగ్ంం సౌభాగ్యం
తనూమ్। అగ్నేరను వ్రతాభూత్వా సన్నహ్యేసు కృతాయకమ్॥

పదం॥ ఆశాసానేత్యా=శాసానా। సౌమనసమ్। ప్రజామితి
ప్ర=జామ్। సౌభాగ్యమ్। తనూమ్। అగ్నేః। అనువ్రతేత్యను=వ్రతా।
భూత్వా। సమితి। నహ్యే। సుకృతాయేతిసు=కృతాయ। కమ్॥

క్రమమ్॥ ఆశాసానా సౌమనసమ్। ఆశాసానేత్యా=శాసానా।
సౌమన సమ్ప్రజామ్। ప్రజాగ్ంం సౌభాగ్యమ్। ప్రజామితి ప్ర=జాం।
సౌభాగ్యంతనూమ్। తనూమితి తనూమ్। అగ్నేరనువ్రతా। అను
వ్రతా భూత్వా। అనువ్రతేత్యను=వ్రతా। భూత్వాసమ్। సన్నహ్యే।
నహ్యేసు కృతాయ। సుకృతాయకమ్। సుకృతాయేతి సు=కృతా
య। కమితికమ్॥

జట। ఆశాసానా సౌమనసగ్ంం సౌమన సమాశాసానాశా
సానా సౌమనసమ్। ఆశాసానేత్యా=శాసానా। సౌమన సంప్రజా
మ్ప్రజాగ్ంం సౌమనసగ్ంం సౌమనసమ్ప్రజామ్। ప్రజాగ్ంం సౌభాగ్య
గ్ంం సౌభాగ్యమ్ప్రజామ్ప్రజాగ్ంం సౌభాగ్యమ్। ప్రజామితి ప్ర=జామ్।
సౌభాగ్యం తనూంతనూగ్ంం సౌభాగ్యగ్ంం సౌభాగ్యంతనూమ్। తనూ

మితి తనూమ్। అగ్నిరనువ్రతా నువ్రతాగ్నిరగ్ని రనువ్రతా। అను
వ్రతాభూత్వా భూత్వాను వ్రతాను వ్రతాభూత్వా। అనువ్రతేత్య
ను=వ్రతా। భూత్వా సగ్ం సంభూత్వా భూత్వాసమ్। సన్నహ్యేన
హ్యేసగ్ం సంనహ్యే। నహ్యేసు కృతాయ సుకృతాయనహ్యే
నహ్యే సుకృతాయ। సుకృతాయకంకగ్ం సుకృతాయ సుకృతా
యకమ్। సుకృతాయేతిసు=కృతాయ। కమితికమ్॥

ఘన॥ ఆశాసానా సౌమనసగ్ం సౌమనస సమాశాసానా శాసా
నాసౌమనస సమ్ప్రజామ్ప్రజాగ్ం సౌమనససమాశాసానా శాసానా
సౌమనససమ్ప్రజామ్। ఆశాసానేత్యా=శాసానా। సౌమనస సమ్ప్రజామ్ప్ర
జాగ్ంసౌమనసగ్ం సౌమనససమ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యమ్ప్ర
జాగ్ంసౌమనసగ్ం సౌమనససమ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్। ప్రజాగ్ం సౌభా
గ్యగ్ం సౌభాగ్యమ్ప్రజామ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యంతనూ న్తనూగ్ం సౌభా
గ్యమ్ప్రజామ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్య న్తనూమ్।ప్రజామితి ప్ర=జామ్।సౌభా
గ్యంతనూ న్తనూగ్ం సౌభాగ్యగ్ంసౌభాగ్యంతనూమ్।తనూమితితనూ
మ్।అగ్నిరను వ్రతానువ్రతాగ్నిరగ్ని రనువ్రతా। భూత్వాభూత్వాను
వ్రతాగ్నిరగ్ని రనువ్రతా భూత్వా। అనువ్రతా భూత్వా భూత్వా
ను వ్రతాను వ్రతా భూత్వాసగ్ం సమ్భూత్వాను వ్రతాను వ్రతా
భూత్వాసమ్। అనువ్రతేత్యను=వ్రతా। భూత్వాసగ్ం సమ్భూత్వా
భూత్వా సంనహ్యే నహ్యే సంభూత్వా భూత్వా సంనహ్యే। సంన

హ్యే సహ్యేసగ్ం సంనహ్యే సుకృతాయ సుకృతాయ సహ్యేస
గ్ం సంనహ్యే సుకృతాయ । నహ్యే సుకృతాయ సుకృతాయ
నహ్యే నహ్యే సుకృతాయ కంకగ్ం సుకృతాయ నహ్యే నహ్యే
సుకృతాయకమ్ । సుకృతాయకంకగ్ం సుకృతాయ సుకృతాయ
కమ్ ॥ సుకృతాయేతిసు=కృతాయ । కమితికమ్ ॥

పద॥ యత్పశ్చాత్ప్రాచ్యన్వాసీత । అంతయాస మదందధీత ।
దేవానా మృత్విజయాస మదందధీత । దశాద్దక్షిణత ఉదీచ్యన్వాస్తే ।
ఆత్మనో గోపీథాయ । ఆశాసానా సౌమనస మిత్యాహ । మేధ్యామే
వైనాజ్యే వలీభ్యుకృత్వా । ఆశిషా సమర్ధయతి । అగ్నేరను వ్రతా
భూత్వా సన్నహ్యే సుకృతాయ కమిత్యాహ । ఏతద్వై పత్నియై
వ్రతోప నయనమ్ । తేనైవైనాం వ్రతముపనయతి ॥ శతమానం+తి॥

(౨) బృహస్పతే సవితర్బోధయైనగ్ం సగ్ంశితం చిత్సన్తరా
గ్ం సగ్ంశిశాధి । వర్ధయైనం మహతే సౌభగాయ విశ్వ ఏనమను మ
దన్తుదేవాః ॥

పదం॥ బృహస్పతే । సవితః । బోధయ । ఏనమ్ । సగ్ంశితమి
తిసమ్=శితమ్ । చిత్ । సన్తరామితిసమ్=తరామ్ । సమితి । శిశాధి ।
వర్ధయ । ఏనమ్ । మహతే । సౌభగాయ । విశ్వే । ఏనమ్ । అన్వితి ।
మదన్తు । దేవాః ॥

క్రమం । బృహస్పతే సవితః । సవితర్బోధయ । బోధయైనమ్ ।
ఏనగ్ం సగ్ంశితమ్ । సగ్ంశితంచిత్ । సగ్ంశితమితిసమ్=శితమ్ । చి

థ్సన్తరామ్ । సన్తరాగ్ంసమ్ । సన్తరామితి సమ్=తరామ్ । సగ్ంశిశా
ధి । శిశాధీతి శిశాధి । వర్ధయైనమ్ । ఏనమ్మహతే । మహతే సౌభగా
య । సౌభగాయ విశ్వే । విశ్వఏనమ్ । ఏనమను । అనుమదన్తు । మద
న్తుదేవాః । దేవా ఇతి దేవాః ॥

జట । బృహస్పతే సవితస్సవితర్బృహస్పతే బృహస్పతే సవి
తః । సవితర్బోధయ బోధయ సవితస్సవితర్బోధయ । బోధయైనమె
నంబోధయ బోధయైనమ్ । ఏనగ్ం సగ్ంశితగ్ం సగ్ంశితమేనమేనగ్ం
సగ్ంశితమ్ । సగ్ంశితం చిచ్చిథ్సగ్ం శితగ్ం సగ్ంశితంచిత్ । సగ్ం
శితమితిసమ్=శితమ్ । చిథ్సన్తరాగ్ం సన్తరాం చిచ్చిథ్సన్తరామ్ ।
సగ్ం సగ్ం సగ్ం సన్తరాగ్ం సన్తరాగ్ంసమ్ । సన్తరామితి సమ్=
తరామ్ । సగ్ంశిశాధి శిశాధి సగ్ం సగ్ం శిశాధి । శిశాధీతి శిశాధి ।
వర్ధయైన మేనం వర్ధయ వర్ధయైనమ్ । ఏనం మహతే మహత ఏనమేనం
మహతే । మహతే సౌభగాయ సౌభగాయ మహతే మహతే సౌభ
గాయ । సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే సౌభగాయ సౌభగాయ విశ్వే ।
విశ్వఏనమేనం విశ్వే విశ్వఏనమ్ । ఏనమన్వన్వే నమేనమను । అనుమద
న్తు మదన్త్వన్వను మదన్తు । మదన్తు దేవా దేవామదన్తు మదన్తు
దేవాః । దేవా ఇతి దేవాః ॥

ఘనః బృహస్పతే సవితస్స వితర్బృహస్పతే బృహస్పతే
సవితర్బోధయ బోధయ సవితర్బృహస్పతే బృహస్పతే సవితర్బోధ
య । సవితర్బోధయ బోధయ సవితస్స వితర్బోధయైనమేనమ్బో

ధయ సవితస్స వితర్భోధయైనమ్ । బోధయై నమేనమ్బోధయ బోధ

యైనగ్ం సగ్ంశితగ్ం సగ్ంశితమేనం బోధయ బోధయైనగ్ం సగ్ం

శితమ్। ఏనగ్ం సగ్ంశితగ్ం సగ్ంశితమేనమేనగ్ం సగ్ంశితం చిచ్ఛి

త్సగ్ం శితమే నమేనగ్ం సగ్ంశితంచిత్ । సగ్ంశితం చిచ్ఛిత్సగ్ం

శితగ్ం సగ్ంశితం చిత్స న్తరాగ్ం స న్తరాం చిత్సగ్ం శితగ్ం సగ్ం

శితం చిత్స న్తరామ్। సగ్ంశిత మితిసమ్=శితమ్। చిత్స న్తరాగ్ం స న్త

రాం చిచ్ఛిత్స న్తరాగ్ం సగ్ం సగ్ం స న్తరాం చిచ్ఛిత్స న్తరాగ్ంసం

స న్తరాగ్ంసగ్ం సగ్ం స న్తరాగ్ం స న్తరాగ్ం సగ్ం శిశాధి శిశా

ధిసగ్ం స న్తరాగ్ం స న్తరాగ్ం సగ్ం శిశాధి । స న్తరామితిసమ్=త

రామ్। సగ్ం శిశాధీ శిశాధిసగ్ం సగ్ం శిశాధి। శిశాధీ తిశిశాధి। వర్ధ

యైనమేనం వర్ధయ వర్ధయైనం మహతె మహతఏనం వర్ధయ వర్ధయై

నంమహతె। ఏనం మహతె మహత ఏనమేనం మహతె సౌభగాయ

సౌభగాయ మహత ఏనమేనం మహతె సౌభగాయ। మహతె సౌభ

గాయ సౌభగాయ మహతె మహతె సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే సౌభ

గాయ మహతె మహతె సౌభగాయ విశ్వే। సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే

సౌభగాయ సౌభగాయ విశ్వఏనమేనం విశ్వే సౌభగాయ సౌభగాయ

విశ్వఏనమ్ । విశ్వఏనమేనం విశ్వే విశ్వ ఏనమన్వన్వేనం విశ్వే విశ్వ

ఏనమను । ఏనమన్వన్వే నమేనమను మదన్తు మదన్త్వన్వే నమేనమను

మదన్తు । అను మదన్తు మదన్త్వన్వను మదన్తు దేవా దేవాః మదన్త్వ

స్వను మదన్తు దేవాః । మదన్తు దేవా దేవా మదన్తు మదన్తు దేవాః ।
దేవా ఇతిదేవాః ॥

పద॥ వ్యానాదుపాగ్ంశుసవనమ్ । వాచ ఐన్ద్రవాయవమ్ । దక్షక్రతుభ్యాం మైత్రావరుణమ్ । శ్రోత్రాదాశ్వినమ్ । చక్షుషశ్శుక్రామన్థినా । ఆత్మనఆగ్రయణమ్ । అఙ్గేభ్యఉక్థ్యమ్ । ఆయుషోధ్రువమ్ ॥

(౮) మంత్రః । పునస్త్వాదిత్యారుద్రావసవస్సమిన్ధతామ్పునర్బ్రహ్మణో వసునీథయజ్ఞైః । ఘృతేనత్వం తనువోవర్ధయస్వసత్యాస్సంతు యజమానస్య కామాః ॥

పదం॥ పునః । త్వా । ఆదిత్యాః । రుద్రాః । వసవః । సమితి । ఇన్ధతామ్ । పునః । బ్రహ్మణః । వసునీథేతివసు=నీథ । యజ్ఞైః । ఘృతేన । త్వం । తనువః । వర్ధయస్వ । సత్యాః । సన్తు । యజమానస్య కామాః ॥

క్రమం । పునస్త్వా । త్వాదిత్యాః । ఆదిత్యారుద్రాః । రుద్రావసవః । వసవస్సం । సమిన్ధతామ్ । ఇన్ధతామ్పునః । పునర్బ్రహ్మణః । బ్రహ్మణోవసునీథ । వసునీథయజ్ఞైః । వసునీథేతివసు=నీథ । యజ్ఞైరితియజ్ఞైః । ఘృతేనత్వమ్ । త్వంతనువః । తనువోవర్ధయస్వ । వర్ధయస్వసత్యాః । సత్యాస్సన్తు । సన్తు యజమానస్య । యజమానస్య కామాః । కామాఇతికామాః ॥

జట॥ పునస్త్వాత్వా పునః పునస్త్వా । త్వాదిత్యా ఆదిత్యాస్త్వా త్వాదిత్యాః । ఆదిత్యా రుద్రా రుద్రా ఆదిత్యా ఆదిత్యా రుద్రాః ।

రుద్రావసవో వసవో రుద్రా రుద్రావసవః । వసవస్సగ్ం సంవసవో వసవస్సమ్। సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమిన్ధతామ్। ఇన్ధతామ్పునః పునరిన్ధతా మిన్ధతామ్పునః । పునర్బ్రహ్మణో బ్రహ్మణః పునః పునర్బ్రహ్మణః । బ్రహ్మణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మణో బ్రహ్మణో వసునీథ । వసునీథయజ్ఞైర్యజ్ఞై ర్వసునీథ వసునీథయజ్ఞైః । వసునీథేతివసు= నీథ । యజ్ఞైరితియజ్ఞైః ॥ ఘృతేనత్వంత్వ ఘృతేన ఘృతేనత్వమ్। త్వంతనువస్తను వస్త్వం త్వం తనువః । తనువో వర్ధయస్వ వర్ధయస్వతను వస్తనువో వర్ధయస్వ । వర్ధయస్వ సత్యాస్సత్యా వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ సత్యాః । సత్యాస్సన్తు సన్తు సత్యా స్సత్యాస్సన్తు। సన్తు యజమానస్య యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య । యజమానస్య కామాః కామా యజమానస్య యజమానస్య కామాః। కామాఇతి కామాః ॥

ఘన॥ పునస్త్వాత్వా పునః పునస్త్వాదిత్యా ఆదిత్యాస్త్వా పునః పునస్త్వా దిత్యాః । త్వాదిత్యా ఆదిత్యా స్త్వా త్వాదిత్యా రుద్రా రుద్రా ఆదిత్యా స్త్వా త్వాదిత్యా రుద్రాః । ఆదిత్యా రుద్రా రుద్రా ఆదిత్యా ఆదిత్యా రుద్రావసవో వసవో రుద్రా ఆదిత్యాః ఆదిత్యా రుద్రావసవః । రుద్రావసవోవసవో రుద్రా రుద్రా వసవస్సగ్ం సంవసవో రుద్రా రుద్రావసవస్సమ్ । వసవస్సగ్ం సంవసవోవ సవస్సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సంవసవోవ సవస్స మిన్ధతామ్ । సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమి

ద్ధతామ్మునః పునరిద్ధతాగ్ం సగ్ం సమిద్ధతామ్మునః । ఇద్ధతా మ్మునః పునరిద్ధతా మిద్ధతామ్ము నర్బ్రహ్మణో బ్రహ్మణః పునరిద్ధతా మిద్ధతామ్ము నర్బ్రహ్మణః । పునర్బ్రహ్మణో బ్రహ్మణః పునః పునర్బ్రహ్మణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మణః పునః పునర్బ్రహ్మణో వసునీథ । బ్రహ్మణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మణో బ్రహ్మణో వసునీథయజ్ఞై ర్య జ్ఞై ర్వసునీథ బ్రహ్మణో బ్రహ్మణో వసునీథయజ్ఞైః । వసునీథయజ్ఞై ర్య జ్ఞై ర్వసు నీథవసు నీథయజ్ఞైః । వసునీథేతివసు=నీథ । యజ్ఞై రితియజ్ఞైః। ఘృతేన త్వంత్వఘ్ఘృతేన ఘృతేనత్వం తను వస్తను వస్త్వఘ్ఘృ తేన ఘృతేనత్వం తనువః । త్వంతను వస్తను వస్త్వంత్వంతనువో వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ తనువస్త్వం త్వంతనువో వర్ధయస్వ । తనువో వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ తనువస్తనువో వర్ధయస్వ సత్యాస్సత్యా వర్ధ యస్వతను వస్తనువో వర్ధయస్వ సత్యాః । వర్ధయస్వ సత్యా స్స త్యా వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ సత్యా స్సన్తు సన్తు సత్యా వర్ధయస్వ వర్ధ యస్వ సత్యాస్సన్తు । సత్యాస్సన్తు సన్తు సత్యాస్సత్యాస్సన్తు యజ మానస్య యజమానస్యసన్తు సత్యా స్సత్యా స్సన్తు యజమానస్య। సన్తు యజమానస్య యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య కా మాః కామా యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య కామాః । యజమానస్య కామాః కామా యజమానస్య యజమానస్య కా మాః । కామా ఇతికామాః ॥

పద॥ పునస్త్వాదిత్యా రుద్రావసవస్స మిన్ధతామిత్యా హై తావా ఏతందైనత్తా అగ్నిసమైన్ధత తాభిరేవైనగ్ం సమిన్ధే బోధాస బోధీత్యు పతిష్ఠతే బోధయత్యేవైనం తస్మాత్సుప్త్వా ప్రజాః ప్రబు ధ్యంతే యథాస్థానము పతిష్ఠతే తస్మాద్యథా స్థానమ్పశవః పునరే త్యో పతిష్ఠన్తే॥ శతమానం...తి॥

(౯) మన్త్రః॥ సన్త్వాసిఞ్చామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనఞ్చ॥

పదమ్ । సమితి । త్వా । సిఞ్చామి । యజుషా । ప్రజామితి ప్ర=జామ్ । ఆయుః । ధనమ్ । చ ॥

క్రమం॥ సన్త్వా । త్వాసిఞ్చామి । సిఞ్చామి యజుషా । య జుషా ప్రజామ్। ప్రజామాయుః । ప్రజామితి ప్ర=జామ్। ఆయుర్ధనమ్ ధనఞ్చ । చేతిచ ॥

జట॥ సన్త్వ త్వాసగ్ం సన్త్వా। త్వాసిఞ్చామి సిఞ్చామిత్వా త్వాసిఞ్చామి । సిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి య జుషా । యజుషా ప్రజామ్ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజామ్ । ప్రజా మాయురాయుః ప్రజామ్ప్రజామాయుః । ప్రజామితి ప్ర=జామ్। ఆయు ర్ధనం ధనమాయురా యుర్ధనమ్ । ధనఞ్చ చధనం ధనఞ్చ । చేతిచ ।

ఘన । సన్త్వాత్వాసగ్ం సన్త్వ సిఞ్చామి సిఞ్చామిత్వాసగ్ం సన్త్వాసిఞ్చామి । త్వాసిఞ్చామి సిఞ్చామిత్వా త్వాసిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామిత్వాత్వా సిఞ్చామి యజుషా । సిఞ్చామి యజుషా

యజుషా సిక్ష్యామి సిక్ష్యామి యజుషా ప్రజామ్ప్రజాం యజుషా సిక్ష్యామి సిక్ష్యామి యజుషా ప్రజామ్। యజుషా ప్రజాం ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజామాయురాయుః ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజామాయుః। ప్రజామాయురాయుః ప్రజామ్ప్రజామాయుర్ధనం ధనమాయుః ప్రజామ్ప్రజామాయుర్ధనమ్। ప్రజామితి ప్ర=జామ్। ఆయుర్ధనం ధనమాయురాయుర్ధనమ్। ధనఞ్చచధన మాయురాయుర్ధనంచ। దనంచ చధనం ధనంచ। చేతిచ॥

పది॥ శ్రేయోవసీయ ఆయుథ్సమ్భూతమ్భూతమ్। చిత్రః క్రతుః ప్రభానాభాన్సమ్భాన్। జ్యోతిష్మాగ్ స్తేజస్వానా తపగ్గ్ స్తపన్నభితపన్। రోచనో రోచమానశ్శోభనశ్శోభమానః కల్యాణః॥

(౧౦) సం॥ ఓజసేజుహోంమ్యోజో విదస్యో జోమామాహా సీన్మాహమోజో హాసిషం మామామోజో హాసీతూర్స్య భ్రాజస్విన్భ్రాజస్వీత్వం దేవేషు భూయాభ్రాజస్వంతం మామాయుష్మంతం వర్చస్వం తంమనుష్యేషు కురువా యోశ్చత్వా సాంచభ్రాజసేజుహోమి సువర్విదసి సువర్మామాహా సీన్మాహగం సువర్హాసిషం మామాగం సువర్హాసీన్మయి మేధాంమయి ప్రజాంమయ్యగ్నిస్తే జోదధాతుమయి మేధాంమయి ప్రజాంమయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతుమయి మేధాంమయి ప్రజాంమయి సూర్యోభ్రాజో దధాతు॥

పది॥ మేధా దేవీజుషమాణాన ఆగాద్విశ్వా చీభద్రాసు మనస్య మానా। త్వయా జుష్టానుదమానాదురుక్తాన్బృహద్వదేమ

విః ధేనువీరాః। త్వయాజుష్ట ఋషిర్భవతి దేవిత్వయా బ్రహ్మాగతశ్రీ రుతత్వయా। త్వయాజుష్టశ్చిత్రం విందతేవసు సానోజుష స్వద్రవిణోనమేధే। మేధాంమ ఇంద్రో దధాతు మేధాం దేవీసరస్వతీ। మేధాంమే అశ్వినావు భావాధత్తాం పుష్కరస్రజా। అప్సరాసుచయా మేధాగంధర్వేషుచ యన్మనః। దైవీంమేధా సరస్వతీ సామాం మేధాసు రభిర్జుషతాగ్ స్వాహా। ఆమాంమేధాసు రభిర్విశ్వరూపా హిరణ్యవర్ణా జగతీ జగమ్యా। ఊర్జస్వతీ పయసా పిన్వమానాసా మాంమేధాసు ప్రతీకాజుషం తామ్। మయిమేధాం మయిప్రజాం మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు। మయిమేధాం మయిప్రజాం మయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతుమయి మేధాంమయి ప్రజాంమయి సూర్యోభ్రాజో దధాతు॥ శతమానం...తి॥

(౧౧) సం॥ ప్రజాకామా అచిన్వత తతోవైతే సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన విందంత ప్రథతే ప్రజయా పశుభిస్తాం మాత్రామాప్నోతి యాంతే గచ్ఛన్ యఏవం విద్వానేతమగ్నిం చినుతే॥

పద॥ ప్రజాకామా ఇతిప్రజాకామాః। అచిన్వత। తతః। వై। తే। సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం-సహస్రం। పుత్రాన్। అవిందంత। ప్రథతే। ప్రజయేతి-ప్ర-జయా। పశుభిరితి పశు-భిః। తాం। మాత్రాం। ఆప్నోతి। యాం- తే అగచ్ఛన్। యః। ఏవం। విద్వాన్। ఏతం। అగ్నిం। చినుతే॥

క్రమం॥ ప్రజాకామా అచిన్వత। ప్రజాకామా ఇతిప్రజా-కామాః। అచిన్వతతతః। తతో వై। వై తే। తేసహస్రగ్ం సహస్రం-సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్। సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం। సహస్రం। పుత్రానవిందంత। అవిందంతప్రథతే। ప్రథతే ప్రజయా। ప్రజయాపశుభిః। ప్రజయేతి ప్ర జయా। పశుభిస్తాం। పశుభిరితి పశు-భిః। తాంమాత్రాం॥ మాత్రా మాప్నోతి। ఆప్నోతియాం। యాం తే। తేఽగచ్ఛన్। అగచ్ఛన్యః। యఏవం। ఏవంవిద్వాన్। విద్వానేతం। ఏతమగ్నిం। అగ్నించినుతే। చినుత ఇతిచినుతే॥

జట॥ ప్రజాకామా అచిన్వతా చిన్వత ప్రజాకామాః ప్రజాకామా అచిన్వత। ప్రజాకామా ఇతిప్రజా-కామాః। అచిన్వత తతస్తతో చిన్వతా చిన్వత తతః। తతో వై వై తతస్తతో వై। వై తే తే వై వై తే। తేసహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రం తే తే సహస్రగ్ం సహస్రం। సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్పుత్రాన్థ్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రంపుత్రాన్। సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం-సహస్రం। పుత్రాన విందంతా విందంత పుత్రాన్పుత్రాన విందంత। అవిందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే। ప్రథతే ప్రజయా ప్రజయా ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా। ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా ప్రజయా పశుభిః। ప్రజయేతి ప్ర-జయా। పశుభిస్తాం తాం పశుభిః పశుభిస్తాం। పశుభిరితి పశు-భిః। తాంమా

త్రాం మాత్రాం తాం తాం మాత్రాం । మాత్రామాప్నోత్యా

ప్నోతి మాత్రాం మాత్రాం మాప్నోతి ఆప్నో తియాం యా మా

ప్నోత్యాప్నోతియాం । యాం తే తె యాం యాం తె । తే గచ్ఛన్న

గచ్ఛంతెతె గచ్ఛేః । అగచ్ఛన్ యో యో గచ్ఛన్న గచ్ఛన్ యః ।

యఏవమేవం యో యఏవం । ఏవంవిద్వాన్ విద్వానేవ మేవం

విద్వాన్ । విద్వానేతమేతం విద్వాన్ విద్వానేతం । ఏతమగ్ని మగ్ని

మేత మేత మగ్నిం । అగ్నిం చినుతె చినుతేగ్ని మగ్ని చినుతె ।

చినుత ఇతి చినుతె ॥

ఘన॥ ప్రజాకామా అచిన్వతా చిన్వత ప్రజాకామాః ప్రజా

కామా అచిన్వత తత స్తతో చిన్వతప్రజాకామాః ప్రజాకామా అచి

న్వత తతః । ప్రజాకామా ఇతి ప్రజా-కామాః । అచిన్వత తత స్తతో

చిన్వతా చిన్వత తతో వై వై తతో చిన్వతా చిన్వత తతో వై । తతో

వై వై తత స్తతో వై తెతె వై తత స్తతో వై తె । వై తెతె వై వై తె సహ

స్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రిగ్ం సహస్రింతె వై వై తె సహస్రిగ్ం

సహస్రం । తెసహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రింతెతె

సహస్రగ్ం సహస్రంపుత్రాన్ పుత్రాన్థ్సహస్రగ్ం సహస్రింతెతె

సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్ । సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్

పుత్రాన్థ్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్

విందంతా విందంతపుత్రా న్థ్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం

సహస్రం పుత్త్రాన్ విందంత । సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం।
సహస్రం । పుత్త్రాన్ విందంతా విందంత పుత్రాన్ పుత్రాన్
విందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంత పుత్త్రాన్పుత్త్రాన్ విందంత ప్రథతే।
అవిందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే ప్రజయా
ప్రజయా ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే ప్రజయా । ప్రథతే
ప్రజయా ప్రజయా ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా
ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా పశుభిః। ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా
ప్రజయా పశుభిస్తాంతాం పశుభిః ప్రజయా ప్రజయా పశుభిస్తాం।
ప్రజయేతి ప్రజయా । పశుభి స్తాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాంమాత్రాం
మాత్రాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాం మాత్రాం । పశుభిరితి పశు-భిః।
తాంమాత్రాం మాత్రాం తాంతాం మాత్రా మాప్నోత్యాప్నోతి
మాత్రాం తాంతాం మాత్రా మాప్నోతి । మాత్రామాప్నో
త్యాప్నోతి మాత్రాం మాత్రా మాప్నోతియాం యామాప్నోతి
మాత్రాం మాత్రా మాప్నోతియాం । ఆప్నోతియాం యామా
ప్నోత్యా ప్నోతియాంతెతె యామాప్నోత్యా ప్నోతియాంతె ।
యాంతెతెయాంయాంతెగచ్ఛన్న గచ్ఛన్తెయాంయాం తెగచ్ఛన్।
తెగచ్ఛన్న గచ్ఛన్తె తెగచ్ఛన్యో యోగచ్ఛన్తె తెగచ్ఛన్యః।
అగచ్ఛన్యో యోగచ్ఛన్న గచ్ఛన్ యఏవమేవం యోగచ్ఛన్న
గచ్ఛన్ యఏవ । యఏవమేవంయోయఏవం విద్వా న్విద్వానై

వంత్యో యఏవం విద్వాన్ । ఏవం విద్వాన్విద్వా నైవమేవం విద్వా నైతమేతం విద్వా నైవమేవం విద్వానైతం । విద్వానైత మేతం విద్వా న్విద్వా నైతమగ్ని మగ్ని మేతం విద్వా న్విద్వా నైతమగ్నిం । ఏత మగ్ని మగ్ని మేత మేతమగ్నిం చినుతె చినుతేగ్ని మేతమేత మగ్నిం చినుతె । అగ్నిచినుతె చినుతేగ్ని మగ్నిచినుతె । చినుతఇతిచి-నుతె॥

పది॥ ప్రాంగ్రిహంణ్యేష్ట్వా యజతె । ఇమాం జనతాగ్ం సం గృహ్ణానేతి । ద్వాదశారత్నీ రశనాభవతి । ద్వాదశమాసాసంవత్స రః । సంవత్సరమే వావరుంధె । మౌంజీభవతి । ఊర్గ్వైమౌంజాః । ఊర్జమేవావరుంధె । చిత్రానక్షత్రం భవతి । చిత్రంవా ఏతత్కర్మ । యదశ్వమేధస్సమృద్ధ్యై॥ శతమానం...తి॥

౧౨॥ సగ్ంహితా॥ ఓషధయస్సంవదంతె సోమెన సహరాజ్ఞా । యస్మైకరోతి బ్రాహ్మణ స్తగ్ం రాజన్పారయామసి॥

పదం॥ ఓషధయః । సమితి । వదంతె । సోమేనసహ । రాజ్ఞా । యస్మై । కరోతి । బ్రాహ్మణః । తం । రాజన్ । పారయామసి॥

క్రమః॥ ఓషధయస్సం । సంవదంతె । వదంతె సోమెన । సోమే నసహ । సహరాజ్ఞా । రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా ॥ యస్మైకరోతి । కరోతిబ్రా హ్మణః । బ్రాహ్మణ స్తం । తగ్ంరాజన్ । రాజన్పారయామసి । పార యామసీతి పారయామసి ॥

జటా॥ ఓషధయస్సగ్ం సమోషధయ ఓషధయస్సం । సంవ దంతె వందతె సగ్ంసంవదంతె । వదంతె సోమేన సోమేనవదంతె

వసంతై సోమేన । సోమేన సహాసహ సోమేన సోమేనసహ । సహ రాజ్ఞా రాజ్ఞాసహ సహరాజ్ఞా । రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా । యస్మైకరోతి కరోతి యస్మై యస్మైకరోతి । కరోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణః కరోతి కరోతి బ్రాహ్మణః । బ్రాహ్మణ స్తం తం బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణ స్తం । తగ్ంరాజ న్రాజన్ తం తగ్ంరాజన్ । రాజన్పారయామసి పారయామసి రాజ న్పారయామసి । పారయామసీతి పారయామసి॥ శతమానం. . .తి॥

౧౨॥ ఏతాఅసదన్త్సుకృతస్యలోకే తావిష్ణోపాహి । పాహియజ్ఞమ్। పాహియజ్ఞపతిమ్ పాహిమాంయజ్ఞనియమ్॥

పదము.

ఏతాః । అసదన్ । సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య । లోకే । తాః । విష్ణో ఇతి । పాహి । పాహి । యజ్ఞమ్ । పాహి । యజ్ఞ పతి మితియజ్ఞ-పతిమ్ । పాహి । మామ్ । యజ్ఞనియమితియజ్ఞ-నియమ్॥

క్రమము.

ఏతా అసదన్ । అసదన్త్సుకృతస్య । సుకృతస్యలోకే । సుకృ తస్యేతిసు-కృతస్య । లోకేతాః । తావిష్ణో । విష్ణోపాహి । విష్ణోఇతి విష్ణో । పాహి పాహి । పాహి యజ్ఞమ్ । యజ్ఞమ్పాహి । పాహియజ్ఞ పతిమ్ । యజ్ఞపతిమ్పాహి । యజ్ఞపతి మితియజ్ఞ-పతిమ్ । పాహిమామ్। మాంయజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ=నియమ్॥

జటా.

ఏతా అసదన్నసదన్నేతాఏతాఅసదర్న । అసదన్సుకృతస్య
సుకృతస్యా సదన్న సదన్సుకృతస్య । సుకృతస్యలోకే లోకే సుకృ
తస్య సుకృతస్యలోకే । సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య । లోకేతాస్తా లోకే
లోకేతాః । తావిష్ణో విష్ణోతాస్తావిష్ణో । విష్ణోపాహి పాహివిష్ణో విష్ణో
పాహి । విష్ణోఇతి విష్ణో । పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి
పాహియజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి పాహియజ్ఞమ్ । యజ్ఞమ్పాహి పాహి
యజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి । పాహియజ్ఞ పతింయజ్ఞ పతింపాహి పాహి
యజ్ఞపతిమ్ । యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహియజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిమ్పాహి ।
యజ్ఞపతి మితియజ్ఞ-పతిమ్ । పాహిమామ్మమ్పాహి పాహిమామ్ ।
మాంయజ్ఞనియం యజ్ఞనియం మాంమాం యజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియ
మితియజ్ఞ-నియమ్ ॥

ఘన.

ఏతా అసదన్నస దన్నే తాఏతా అసదన్సుకృతస్య సుకృ
తస్యా సదన్నే తాఏతా అసదన్సుకృతస్య । అసదన్సుకృతస్య సుకృ
తస్యాసదన్న సదన్సుకృతస్య లోకేలోకేసుకృతస్య సదన్నసదన్సు
కృతస్య లోకే । సుకృతస్య లోకేలోకేసుకృతస్య సుకృతస్యలోకే
తాస్తాలోకే సుకృతస్య సుకృతస్య లోకేతాః । సుకృతస్యేతిసు-
కృతస్య । లోకేతాస్తా లోకే లోకేతా విష్ణోవిష్ణోతాలోకే లోకే

తావిష్ణో । తావిష్ణోవిష్ణోతాస్త్వావిష్ణో పాహిపాహి విష్ణోతాస్త్వా విష్ణోపా
హి । విష్ణోపాహిపాహివిష్ణోవిష్ణోపాహి పాహిపాహి పాహివిష్ణో విష్ణో
పాహిపాహి । విష్ణావితివిష్ణో । పాహిపాహి పాహిపాహిపాహి పాహి
యజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహిపాహి పాహిపాహి యజ్ఞమ్ । పాహియజ్ఞంయజ్ఞ
మ్పాహి పాహియజ్ఞ మ్పాహి పాహియజ్ఞ మ్పాహిపాహియజ్ఞమ్పా
హి । యజ్ఞమ్పాహిపాహియజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహియజ్ఞపతిం యజ్ఞపతి
మ్పాహియజ్ఞంయజ్ఞమ్పాహి యజ్ఞపతిమ్ పాహియజ్ఞ పతిం యజ్ఞపతి
మ్పాహి పాహియజ్ఞ పతిమ్పాహి పాహియజ్ఞపతి మ్పాహిపాహి
యజ్ఞపతిమ్పాహి । యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞపతిం । యజ్ఞపతి
మ్పాహి మామ్మమ్పాహి యజ్ఞపతిమ్ యజ్ఞపతిం పాహిమామ్ ।
యజ్ఞపతిమితియజ్ఞ-పతిమ్ । పాహిమామ్మమ్పాహిపాహిమాం యజ్ఞ
నియంయజ్ఞని యమ్మమ్పాహిపాహిమాం యజ్ఞనియమ్ । మాం
యజ్ఞ నియంయజ్ఞ నియంమాంమాం యజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితి
యజ్ఞ-నియమ్ ॥

బ్రాహ్మణమ్.

ఏతా అసదన్త్సు కృతస్య లోకఇత్యాహ । సత్యంవైసు కృ
తస్యలోకః । సత్యఏవైనాన్సుకృతస్య లోకే సాదయతి । తావిష్ణోపా
హీత్యాహ । యజ్ఞోవైవిష్ణుః । యజ్ఞస్యధృత్యై పాహియజ్ఞంపాహి
యజ్ఞపతిం పాహిమాంయజ్ఞనియమిత్యాహ । యజ్ఞాయయజమానా
యాత్మనే । తేభ్యఏవాశిషమాశాస్తేనార్త్యై ॥ శతమానం...తి ॥

౧౪॥ కదాచన స్తరీరసి నేన్ద్ర సశ్చసి దాశుషే । ఉపోపేన్నుమఘవన్ భూయఇన్నుతేదానం దేవస్యపృచ్యతే । ఉపయామగృహీతోఽస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా । కదాచనప్రయుచ్ఛస్యుభే నిపాసిజన్మనీ ॥ తురీయాదిత్యసవనంత ఇన్ద్రియమాతస్థావమృతందివి । యజ్ఞోదేవానాం ప్రత్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసోభవతామృడయన్తః । ఆవోఽర్వాచీసుమతిర్వవృత్యాదగ్ంహోశ్చిద్యావరివోవిత్తరాసత్ । వివస్వఆదిత్యైషతేసోమపీథస్తే నమన్దస్వ తే నతృప్యత్రృప్యాస్మతేవయంతర్పయితారో యాదివ్యావృష్టి స్తయాత్వాశ్రీణామి ॥

పదము.

కదా । చన । స్తరీః । అసి । న । ఇంద్ర । సశ్చసి । దాశుషే । ఉపోపేత్యుప - ఉప । ఇత్ । ను । మఘవన్నితిమఘ - వన్ । భూయః । ఇత్ । ను । తే । దానమ్ । దేవస్య । పృచ్యతే । ఉపయామ గృహీతఇత్యుపయామ-గృహీతః । అసి । ఆదిత్యేభ్యః । త్వా । కదా । చన । ప్రేతి । యుచ్ఛసి । ఉభేఇతి । నీతి । పాసి । జన్మనీఇతి । తురీయ । ఆదిత్య । సవనమ్ । తే । ఇంద్రియమ్ । ఏతి । తస్థౌ । అమృతమ్ । దివి । యజ్ఞః । దేవానామ్ । ప్రతీతి । ఏతి । సుమ్నమ్ । ఆదిత్యాసః । భవత । మృడయన్తః । ఏతి । వః । అర్వాచీ । సుమతిరితిసు-మతిః । వవృత్యాత్ । అగ్ంహోః । చిత్ । యా । వరివోవిత్తరేతివరివోవిత్-తరా । అసత్ । వివస్వః । ఆదిత్య

ఏషః । తే । సోమపీథ ఇతిసోమ-పీథః । తేన । మందసస్వ । తేన । తృప్య । తృప్యాస్మ । తేవయం । తర్పయితారః । యా । దివ్యా । వృష్టిః । తయా । త్వా । శ్రీణామి ॥

క్రమము.

కదాచన । చన స్తరీః । స్తరీరసి । అసిన । నేంద్ర । ఇంద్రసశ్చసి । సశ్చసిదాశుషే । దాశుష ఇతిదాశుషే । ఉపోపేత్ । ఉపోపేత్యుప-ఉప । ఇన్ను । నుమఘవన్ । మఘవద్భూయః । మఘవన్నితి మఘ-వన్ । భూయఇత్ । ఇన్ను । నుతే । తేదానమ్ । దానందేవస్య । దేవస్యపృచ్యతే ॥ పృచ్యత ఇతిపృచ్యతే । ఉపయామగృహీతోఽసి । ఉపయామగృహీత ఇత్యుపయామ-గృహీతః । అస్యాదిత్యేభ్యః । ఆదిత్యేభ్యస్త్వా । త్వేతిత్వా । కదాచన । చనప్ర । ప్రయుచ్ఛసి । యుచ్ఛస్యుభే । ఉభేని । ఉభెఇత్యుభే । నిపాసి । పాసిజన్మనీ । జన్మనీఇతిజన్మనీ । తురీయాదిత్య । ఆదిత్యసవనం । సవనన్తే । తఇంద్రియమ్ । ఇంద్రియమా । ఆతస్థౌ । తస్థావమృతమ్ । అమృతందివి । దివీతిదివి । యజ్ఞోదేవానామ్ । దేవానాంప్రతి । ప్రత్యేతి । ఏతిసుమ్నమ్ । సుమ్నమాదిత్యాసః । ఆదిత్యాసోభవత । భవతామృడయన్తః । మృడయన్త ఇతిమృడయన్తః । ఆవః । వోర్వాచీ । అర్వాచీసుమతిః । సుమతిర్వవృత్యాత్ । సుమతిరితిసు-మతిః । వవృత్యాదగ్ంహోః । అగ్ంహోశ్చిత్ । చిద్యా । యావరివోవిత్తరా । వరివోవిత్తరాసత్ । వరి

వ్యోవిత్త కేతివరివ్యోవిత్-తర్రా । అసదిత్యసత్ । వివస్వఆదిత్య । ఆదిత్యైషః । ఏష తే । తెసోమపీథః । సోమపీథస్తేన । సోమపీథఇతిసోమ-పీథః । తెనమందస్వ । మందస్వతేన । తేనతృప్య । తృప్యత్రృప్యాస్మ తృప్యాస్మతె । తెవయం । వయంతర్పయితారః । తర్పయితారోయా యాదివ్యా । దివ్యావృష్టిః । వృష్టిస్తయా । తయాత్వా । త్వాశ్రీణామి । శ్రీణామీతి శ్రీణామి ॥

జటా.

కదాచనచనకదాకదాచన । చనస్తరీస్తరీశ్చనచనస్తరీః । స్తరీరస్యసిస్తరీ స్తరీరసి । అసినసాస్యసిన । నేంద్రేంద్రాదనేంద్ర । ఇంద్రసశ్చసిసశ్చసీంద్రేంద్రసశ్చసి । సశ్చసిదాశుషే దాశుషే సశ్చసిసశ్చసిదాశుషే । దాశుష ఇతిదాశుషే । ఉపోపేదిదుపోపోపేత్ । ఉపోపేత్యుప-ఉప । ఇన్నున్విదిన్ను । నుమఘ వన్మఘవన్ను మఘవన్ । మఘవన్భూయోభూయోమఘవన్మఘవన్భూయః । మఘవన్నితిమఘ-వన్ । భూయఇదిద్భూయోభూయఇత్ । ఇన్నున్విదిన్ను । నుతే తెను నుతే । తెదానందానం తెతెదానం । దానం దేవస్యదేవస్య దానందానం దేవస్య । దేవస్యపృచ్యతెపృచ్యతె దేవస్యదేవస్యపృచ్యతె । పృచ్యతఇతిపృచ్యతె । ఉపయామగృహీతో స్యస్యుపయామగృహీత ఉపయామ గృహీతోసి । ఉపయామగృహీత ఇత్యుపయామ-గృహీతః । అస్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యోస్యస్యాదిత్యేభ్యః । ఆదిత్యేభ్యస్త్వాత్వాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్త్వా । త్వేతిత్వా । కదాచనచనక

దాశ్దాచ్చన । చనపరిపరిచ్చ నచనప్ర । ప్రయుచ్ఛసియుచ్ఛసి ప్రప్ర
యుచ్ఛసి । యుచ్ఛస్యుభేఉభేయుచ్ఛసి యుచ్ఛస్యుభె । ఉభెనిన్యుభెఉ
భెని । ఉభెఇత్యుభె । నిపాసిపాసినినిపాసి । పాసిజన్మనీజన్మనీపాసిపాసి
జన్మనీ । జన్మనీఇతిజన్మనీ । తురీయాది త్యాదిత్యతురీయతురీయాదిత్య ।
ఆదిత్యసవనగ్ం సవనమాదిత్యా దిత్యసవనం । సవనంతే తేసవనగ్ం
సవనంతే । తఇంద్రియమింద్రియంతేతఇంద్రియం । ఇంద్రియమేంద్రి
యమింద్రియమా । ఆతస్థౌతస్థా వాతస్థౌ । తస్థావమృత మమృతంత
స్థౌతస్థావమృతమ్ । అమృతం దివిదివ్యమృత మమృతందివి । దివీతిదివి ।
యజ్ఞోదేవానాం దేవానాం యజ్ఞోయజ్ఞో దేవానాం । దేవానాంప్రతి
ప్రతిదేవానాం దేవానాంప్రతి । ప్రత్యే త్యేతిప్రతిప్రత్యేతి । ఏతిసుమ్నగ్ం
సుమ్నమే త్యేతి సుమ్నం । సుమ్నమాది త్యాస ఆదిత్యాసోసుమ్నగ్ం
సుమ్నమాదిత్యాసః । ఆదిత్యాసోభవత భవతాదిత్యాస ఆదిత్యాసోభ
వత । భవతామృడయంతో మృడయంతోభవతభవతా మృడయంతః ।
మృడయంత ఇతిమృడయంతః । ఆవోవఆవః । వోర్వాచ్యర్వాచీవో వో
ర్వాచీ । అర్వాచీసుమతిః సుమతిరర్వాచ్యర్వాచీసుమతిః । సుమతిర్వవృ
త్యాద్వవృత్యాత్సుమతిస్సుమతీర్వవృత్యాత్ । సుమతిరితిసు-మతిః ।
వవృత్యాదగ్ంహోరగ్ంహోర్వవృత్యాద్వవృ త్యాదగ్ంహోః । అగ్ం
హోశ్చిచ్చిదగ్ం హోరగ్ం హోశ్చిత్ । చిద్యాయాచిచ్చిద్యా ।
యావరివోవిత్తరావరివోవిత్తరాయా యావరివోవిత్తరా । వరివో

వి_త్తరాస్సదస ద్వరివో విత్తరా వరివో విత్తరాసత్ । వరివో విత్తరేత్
వరివోవిత్-త్తరా । అసదిత్యసత్ । వివస్వ ఆదిత్యాదిత్య వివస్వో
వివస్వ ఆదిత్య । అదిత్యైషఏష ఆదిత్యాదిత్యైషః । ఏష తేతఏషఏష
తే। తేసోమపీథసోమపీథస్తే తేసోమపీథః । సోమపీథ స్తేన తేనసోమ
పీథసోమపీథ స్తేన । సోమపీథ ఇతి సోమ-పీథః । తేనమందస్వమంద
స్వ తేన తేన మందస్వ । మందస్వ తేన తేన మందస్వ మందస్వ తేన ।
తేనతృప్యతృప్య తేన తేనతృప్య । తృప్యతృప్యాస్మతృప్యాస్మ
తృప్యతృప్యతృప్యాస్మ । తృప్యాస్మ తే తే తృప్యాస్మతృప్యాస్మతే।
తేవయంవయం తే తేవయమ్ । వయంతర్పయితారస్త ర్పయితారోవ
యంవయంతర్పయితారః । తర్పయితారోయాయాతర్పయితారస్తర్ప
యితారోయా । యాదివ్యాదివ్యాయాయాదివ్యా । దివ్యావృష్టిర్వృ
ష్టిర్దివ్యాదివ్యావృష్టిః । వృష్టి స్తయాతయావృష్టిర్వృష్టి స్తయా । త
యాత్వాత్వాతయాతయా త్వా । త్వాశ్రీణామిశ్రీణామిత్వాత్వా
శ్రీణామి । శ్రీణామీతి శ్రీణామి ॥

ఘన.

కదాచనచన కదాకదా చన స్తరీ స్తరీశ్చనకదాకదాచన స్తరీః ।
చన స్తరీ స్తరీశ్చ నచన స్తరీరస్యసి స్తరీశ్చనచన స్తరీరసి । స్తరీరస్యసి
స్తరీ స్తరీరసినవాసి స్తరీ స్తరీరసిన । అసినవాస్యసి నేంద్రేంద్రనాస్యసి
నేంద్ర । నేంద్రేంద్రన నేంద్రసశ్చసి సశ్చసీంద్రన నేంద్రసశ్చసి। ఇంద్ర

సశ్చసి సశ్చసీంద్రేంద్ర సశ్చసి దాశుషే దాశుషే సశ్చసీంద్రేంద్ర సశ్చసి
దాశుషే। సశ్చసి దాశుషే దాశుషే సశ్చసి సశ్చసి దాశుషే। దాశుష ఇతి
దాశుషే । ఉపో పేదిదుపో పపో పేన్ను న్విదుపో పపో పేన్ను । ఉపో
పేత్యుప-ఉప ఇన్ను న్విదన్ను మఘవన్మఘవన్నిదిన్ను మఘవన్ । నుమ
ఘవన్మఘవన్ను నుమఘవన్భూయో భూయో మఘవన్ను ను మఘవ
న్భూయః । మఘవన్భూయో భూయో మఘవన్మఘవన్భూయ ఇదిద్భూ
యో మఘవన్మఘవన్భూయ ఇత్ । మఘవన్నితి మఘ-వన్ । భూయ
ఇదిద్భూయో భూయ ఇన్ను న్విద్భూయో భూయ ఇన్ను । ఇన్ను న్విది
న్ను తే తే న్విదిన్ను తే । ను తే తే ను ను తే దానం దానం తే ను ను తే దా
నం । తే దానం దానం తే తే దానం దేవస్య దేవస్య దానం తే తే దానం
దేవస్య । దానం దేవస్య దేవస్య దానం దానం దేవస్య పృచ్యతే పృచ్యతే
దేవస్య దానం దానం దేవస్య పృచ్యతే । దేవస్య పృచ్యతే పృచ్యతే
దేవస్య దేవస్య పృచ్యతే । పృచ్యత ఇతి పృచ్యతే । ఉపయామగృహీతో
స్యస్యుపయామగృహీత ఉపయామగృహీతోస్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యే
భ్యో స్యుపయామగృహీత ఉపయామగృహీతో స్యాదిత్యేభ్యః । ఉప
యామగృహీత ఇత్యుప యామ-గృహీతః । అస్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యే
భ్యోస్యస్యాదిత్యే భ్యస్త్వా త్వాదిత్యేభ్యోస్యస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా ॥ ఆది
త్యేభ్యస్త్వా త్వాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్త్వా ॥ త్వేతి త్వా ॥ కదా చన చ
న కదా కదా చన ప్ర ప్ర చన కదా కదా చన ప్ర । చన ప్ర ప్ర చన చన ప్ర

యుచ్ఛసియుచ్ఛసిప్రచనచనప్రయుచ్ఛసి । ప్రయుచ్ఛసియుచ్ఛసిప్రప్ర
యుచ్ఛస్యుగ్రభే ఉగ్రభేయుచ్ఛసిప్రప్రయుచ్ఛస్యుగ్రభే । యుచ్ఛస్యుగ్రభే
యుచ్ఛసియుచ్ఛస్యుగ్రభేనిన్యుగ్రభేయుచ్ఛసి యుచ్ఛస్యుగ్రభేని ॥ ఉగ్రభేనిన్యుగ్రభే
ఉగ్రభేని పాసిపాసిన్యుగ్రభేఉగ్రభేనిపాసి । ఉగ్రభఇత్యుగ్రభే । నిపాసిపాసినినిపాసి
జన్మనీజన్మనీ పాసినినిపాసిజన్మనీ॥ పాసిజన్మనీజన్మనీ పాసిపాసిజన్మనీ।
జన్మనీఇతిజన్మనీ॥ తురీయాదిత్యాదిత్యతురీయతురీయాదిత్యసవనగ్ం సవ
నమాదిత్యతురీయతురీయాదిత్యసవనం । ఆదిత్యసవనగ్ం సవనమాది
త్యాదిత్యసవనం తే తేసవనమాదిత్యాదిత్యసవనం తే । సవనం తే తేసవ
నగ్ం సవనం తఇంద్రియమింద్రియం తేసవనగ్ం సవనంతఇంద్రియం । తే
ఇంద్రియమింద్రియం తేతఇంద్రియమింద్రియం తేత ఇంద్రియమా ।
ఇంద్రియమింద్రియ మింద్రియ మాతస్థౌతస్థా వేంద్రియ మింద్రియ
మాతస్థౌ । ఆతస్థౌతస్థావాతస్థావమృతమమృతంతస్థావాతస్థావమృతం।
తస్థావమృతమమృతం తస్థౌతస్థావమృతందివి దివ్యమృతం తస్థౌతస్థావ
మృతం దివి । అమృతందివి దివ్యమృత మమృతందివి । దివీతి
దివి । యజ్ఞోదేవానాం దేవానాం యజ్ఞోయజ్ఞో దేవానాంప్రతిప్రతి
దేవానాం యజ్ఞోయజ్ఞోదేవానాంప్రతి । దేవానాం ప్రతిప్రతిదేవా
నాం దేవానాంప్రత్యే త్యేతిప్రతి దేవానాం దేవానాం ప్రత్యేతి ।
ప్రత్యే త్యేతి ప్రతిప్రత్యేతిసుమ్నగ్ం సుమ్న మేతిప్రతి ప్రత్యేతిసుమ్న
మ్ । ప్రతిసుమ్నగ్ం సుమ్న మేత్యేతిసుమ్న మాదిత్యాస ఆదిత్యాస

స్సుమ్నమై త్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసః । సుమ్నమాదిత్యాస ఆదిత్యా సస్సున్నగ్ సుమ్నమాదిత్యాస్సోభవత భవతాదిత్యా సస్సుమ్నగ్ సుమ్నమాదిత్యా స్సోభవత । ఆదిత్యాస్సో భవతభవతా దిత్యాస ఆదిత్యాస్సోభవతా మృడయంతో మృడయంతో భవతాదిత్యాస ఆదిత్యాస్సోభవతా మృడయంతః । భవతా మృడయంతో మృడ యంతో భవతభవతా మృడయంతః ॥ మృడయంత ఇతిమృడయం తః ॥ ఆవోవఆవో ర్వాచ్యర్వాచీవ ఆవో ర్వాచీ । వో ర్వాచ్యర్వా చీవో వో ర్వాచీసుమతి స్సుమతిరర్వాచీవో వో ర్వాచీసుమతిః । అర్వాచీ సుమతిస్సుమతిర ర్వాచ్యర్వాచీ సుమతిర్వవృత్యాద్వ వృ త్యాత్సుమతిరర్వాచ్యర్వాచీసుమతిర్వవృత్యాత్ ॥ సుమతిర్వవృత్యా ద్వవృత్యాత్సుమతిస్సుమతిర్వ వృత్యాదగ్ హోరగం హోర్వవృత్యా త్సుమతిస్సుమతిర్వవృత్యాదగ్ హోః । సుమతిరితిసు-మతిః । వవృ త్యాదగ్ం హోరగ్ం హోర్వవృత్యాద్వ వృత్యాదగ్ హోశ్చి చ్చిదగ్ హోర్వవృత్యాద్వ వృత్యాదగ్ం హోశ్చిత్ । అగ్ హో శ్చిచ్చిదగ్ హోరగ్ హోశ్చిద్యాయాచిదగ్ హోరగ్ హోశ్చి ద్యా । చిద్యాయా చిచ్చిద్యా వరివోవి త్తరావరివో వి త్తరాయా చిచ్చిద్యావరివో వి త్తరా । యావరివోవి త్తరావరివో వి త్తరాయా యావరివో వి త్తరాసససద్వరివో వి త్తరాయాయావరివో వి త్తరా సత్ । వరివోవి త్తరాసద సద్వరివోవి త్తరావరివోవి త్త రాసత్ ।

వరివోవిత్తే తివరివోవిత్-తరా । అసదిత్యసత్ । వివస్వ ఆదిత్
దిత్యవివస్వోవివస్వ ఆదిత్యైషఏష ఆదిత్యవివస్వోవివస్వ ఆదిత్యైష
ఆదిత్యైషఏష ఆదిత్యాదిత్యైష తేతఏష ఆదిత్యాదిత్యైష తే । ఏ
తేతఏష ఏష తేసోమ పీథస్సోమపీథ స్తఏషఏష తేసోమపీథః । తేసో
పీథస్సోమపీథస్తే తే సోమపీథ స్తేన తేనసోమపీథస్తే తేసోమపీథస్తే
సోమపీథస్తేన తేన సోమపీథస్సోమపీథస్తేన మందస్వమందస్వ తే
సోమపీథస్సోమ పీథస్తేనమందస్వ సోమపీథ ఇతిసోమ పీథః । తేనమం
స్వ మందస్వ తేన తేనమందస్వ తేన తేనమందస్వ తేన తేనమం
తేన మందస్వ తేన తేనమందస్వ మందస్వ తేనతృప్యతృప్య తే
మందస్వమందస్వ తేనతృప్య । తేనతృప్యతృప్య తేన తేనతృప్యతృప్య
స్మతృప్యాస్మ తృప్య తేన తేనతృప్యతృప్యాస్మ । తృప్యతృప్యాస్
తృప్యాస్మతృప్యతృప్య తృప్యాస్మ తే తేతృప్యాస్మతృప్య తృప్యతృ
ప్యాస్మ తే । తృప్యాస్మ తే తేతృప్యాస్మతృప్యాస్మ తే వయంవయం
తృప్యాస్మతృప్యాస్మ తే వయమ్ । తేవయంవయం తే తేవయంతర
యితార స్తర్పయితారో వయం తే తేవయంతర్పయితారః । వయంతర
యితార స్తర్పయితారో వయంవయంతర్పయితారో యాయాతర్ప
తారో వయం వయంతర్పయితారో యా । తర్పయి తారో యా
తర్పయితార స్తర్పయితారో యాదివ్యాదివ్యా యాతర్పయితార స్త
యితారో యాదివ్యా ॥ యాదివ్యాదివ్యాయా యాదివ్యావృష్టిర్వృ

ర్దివ్యాయా యాదివ్యాన్వృష్టిః । దివ్యావృష్టిర్వృష్టిర్దివ్యా దివ్యావృష్టి స్తయా తయావృష్టిర్దివ్యా దివ్యావృష్టి స్తయా । వృష్టి స్తయాత యా వృష్టిర్వృష్టి స్తయా త్వాత్వాతయా వృష్టిర్వృష్టి స్తయాత్వా । తయా త్వాత్వాత యాతయాత్వా శ్రీణామి శ్రీణామిత్వా తయాతయా త్వాశ్రీణామి । త్వాశ్రీణామిశ్రీణా మిత్వాత్వా శ్రీణామి । శ్రీణా మీతి శ్రీణామి ॥

పది.

ఆశాస్తేయం యజమానోసౌ । ఆయురాశాస్తే । సుప్రజాస్త్వ మాశాస్తే । సజాతవనస్యా మాశాస్తే । ఉత్తరాందేవయజ్యామాశా స్తే । భూయోహవిష్కరణమాశాస్తే । దివ్యంధామాశాస్తే । విశ్వం ప్రియమాశాస్తే । యదనేనహవిషాశాస్తే । తదస్యాత్తదృధ్యాత్ । తదస్మైదేవారాసంతాం । తదగ్నిర్దేవోదేవేభ్యోవనతే । వయమగ్నే ర్మానుషాః । ఇష్టంచవీతంచ । ఉభేచనోద్యావాపృథివీఅగ్ంహసస్పా తాం । ఇహగతిర్వామస్యేదంచ । నమోదేవేభ్యః ॥

౧౫॥ బృహస్పతిసుతస్యత ఇందో, ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం గ్రహంగృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇపత్నీవా 3 స్సజూర్దే వేనత్వష్ట్రాసోమం పిబస్వాహా ॥

పదము.

బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । తే । ఇందో ఇతి । ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ-వతః । పత్నీవంతమితిపత్నీ-వంతం । గ్ర

హం । గృహ్ణామి । అగ్నా 3 ఇ । పత్నీవా 3 ఇతి పత్నీ-వాః ।
సజూరితిస-జూః । దేవేన । త్వష్ట్రా । సోమం । పిబ । స్వాహా ॥

క్ర మ ము.

బృహస్పతిసుతస్యతే । బృహస్పతి-సుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । తఇంద్రో । ఇంద్రో ఇంద్రియావతః । ఇంద్రో ఇతీంద్రో । ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం । ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ-వతః । పత్నీవంతంగ్రహం । పత్నీవంత మితిపత్నీ-వంతం । గ్రహంగృహ్ణామి । గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇ । అగ్నా 3 ఇపత్నీవాః 3 । పత్నీవా 3 సజూః । పత్నీవా 3 ఇతిపత్నీ-వా 3ః । సజూర్దేవేన । సజూరితి స-జూః । దేవేనత్వష్ట్రా । త్వష్ట్రాసోమం । సోమంపిబ । పిబస్వాహా । స్వాహేతిస్వాహా ॥

జ టా.

బృహస్పతిసుతస్య తేతే బృహస్పతిసుతస్య బృహస్పతి సుతస్య తే । బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । త ఇంద్రో ఇంద్రో తేత ఇంద్రో । ఇంద్రో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇంద్రో ఇంద్రో ఇంద్రియావతః । ఇంద్రో ఇతీంద్రో । ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం పత్నీవంతమింద్రియావత ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం । ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ-వతః । పత్నీవంతంగ్రహం గ్రహంపత్నీవంతం పత్నీవంతంగ్రహం పత్నీవంతమితిపత్నీ-వంతం । గ్రహంగృహ్ణామి గృహ్ణామిగ్రహం గ్ర

హంగృహ్ణామి। గృహ్ణామ్యగ్నా 3 అగ్నా 3 ఇగృహ్ణామి గృహ్ణామ్యగ్నా ఇ।
అగ్నా 3 ఇపత్నీవా3ః పత్నీవా 3 అగ్నా 3 అగ్నా 3 ఇపత్నీవా 3ః
పత్నీవా3 స్సజూస్సజూః పత్నీవా3ః పత్నీవాస్సజూః। పత్నీవా3
ఇతిపత్నీ-వా3ః। సజూర్దేవేన దేవేన సజూస్సజూర్దేవేన। సజూరితి
స-జూః। దేవేనత్వష్ట్రాత్వష్ట్రాదేవేన దేవేనత్వష్ట్రా। త్వష్ట్రాసోమగ్
సోమంత్వష్ట్రాత్వష్ట్రాసోమం। సోమంపిబపిబసోమగ్ంసోమంపిబ। పిబ
స్వాహాస్వాహా పిబపిబస్వాహా। స్వాహేతిస్వాహా॥

ఘన.

బృహస్పతిసుతస్య తేతే బృహస్పతి సుతస్య బృహస్పతి సుత
స్యత ఇందో ఇందోతే బృహస్పతిసుతస్య బృహస్పతి సుతస్యతఇం
దో। బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య। తఇందోఇందోతేత
ఇందో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇందోతేత ఇందో ఇంద్రియా
వతః। ఇందో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావతఇందోఇందో ఇంద్రియా
వతః పత్నీవంతం పత్నీవంత మింద్రియావతఇందో ఇందోఇంద్రియా
వతః పత్నీవంతం। ఇందోఇతీందో। ఇంద్రియావతఃపత్నీ వంతం పత్నీ
వంతమింద్రియావత ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం గ్రహంగ్రహంపత్నీ
వంతమింద్రి యావతఇంద్రియావతః పత్నీవంతంగ్రహం। ఇంద్రియావత
ఇతీంద్రియ-వతః। పత్నీ వంతంగ్రహం గ్రహంపత్నీవంతం పత్నీవం
తంగ్రహం గృహ్ణామి గృహ్ణామిగ్రహంపత్నీ వంతం పత్నీవంతంగ్రహం

గృహ్ణామి । పత్నీవంత మితిపత్నీ-వంతం । గ్రహంగృహ్ణామి గృహ్ణామి గ్రహం గ్రహం గృహ్ణామ్యగ్నా 3 అగ్నా 3 ఇగృహ్ణామిగ్రహం గ్రహం గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇ । గృహ్ణామ్యగ్నా 3 అగ్నా 3 ఇగృహ్ణామి గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇపత్నీవా3ః పత్నీవా 3 అగ్నా 3 ఇగృహ్ణామి గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇపత్నీవా3ః । అగ్నా3 ఇపత్నీవా3ః పత్నీవా3 అగ్నా3 అగ్నాఇపత్నీవా 3 స్సజూస్సజూః పత్నీవా 3 అగ్నా3 అగ్నా 3 ఇపత్నీవా3 స్సజూః । పత్నీవా 3 స్సజూస్సజూః పత్నీవా3ః పత్నీవా3 స్సజూర్దేవేన దేవేనసజూః పత్నీవా3ః పత్నీవాస్సజూర్దేవేన। పత్నీవా3 ఇతిపత్నీవా3ః । సజూర్దేవే నదేవేన సజూస్స జూర్దేవేన త్వష్ట్రాత్వష్ట్రా దేవేనసజూ స్సజూర్దేవే నత్వష్ట్రా । సజూరితిస-జూః। దేవేనత్వష్ట్రా త్వష్ట్రాదేవేన దేవేనత్వష్ట్రా సోమగ్ం సోమంత్వష్ట్రా దేవేన దేవేన త్వష్ట్రా సోమం। త్వష్ట్రాసోమగ్ం సోమం త్వష్ట్రాత్వష్ట్రా సోమంపిబపిబసోమం త్వష్ట్రాత్వష్ట్రా సోమంపిబ । సోమంపిబపిబసోమగ్ంసోమంపిబస్వాహాస్వాహా పిబసోమగ్ం సోమంపిబస్వాహా । పిబస్వాహాస్వాహా పిబపిబస్వాహా । స్వాహేతిస్వాహా ॥

దీనికి, పది. అనుగ - బ్రాహ్మణము.

సాంగ్రహాణ్యేష్ట్యా యజతే । ఇమాఀజనతాగ్ం సంగృహ్ణానీతి । ద్వాదశారత్నీరశనాభవతి । ద్వాదశమాసా స్సంవత్సరః । సంవత్సరమేవావరుంధే । మౌంజీభవతి । ఊర్గ్వైముంజాః । ఊర్జ

మేవా వరుంధే । చిత్రానక్షత్రంభవతి । చిత్రంవాఏతత్కర్మ । యదశ్వమేధస్సమృద్ధ్యై ॥

ఈపది అనంతరమందు "శతమానంభవతి" అనునది చెప్పవలయును.

సగ్ంహితా.

(౧౬) వాచామేన్ద్రియేణావిశవసన్తమృతూనాం ప్రీణామి సమాప్రీతః ప్రీణాతు గ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి సమాప్రీతః ప్రీణాతు వర్షాఋతూనాం ప్రీణామి తామా ప్రీతాః ప్రీణన్తు శరదమృతూనాం ప్రీణామి సామాప్రీతా ప్రీణాతు హేమన్తశిశిరా వృతూనాంప్రీణామితౌమాప్రీతౌ ప్రీణీతామగ్నీషోమయోరహం దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్భూయాస మగ్నేరహం దేవ యజ్యయాన్నాదో భూయాసం ॥

పదం.

వాచా । మా । ఇన్ద్రియేణ । ఏతి । విశ । వసంతం । ఋతూనాం । ప్రీణామి । సః । మా । ప్రీతః । ప్రీణాతు । గ్రీష్మం । ఋతూనాం । ప్రీణామి । సః । మా । ప్రీతః । ప్రీణాతు । వర్ షాః । ఋతూనాం । ప్రీణామి । తాః । మా । ప్రీతాః । ప్రీణంతు । శరదం । ఋతూనాం । ప్రీణామి । సా । మా । ప్రీతా । ప్రీణాతు । హేమంతశిశిరావితి హేమంత-శిశిరా । ఋతూనాం । ప్రీణామి । తౌ । మా । ప్రీతౌ । ప్రీణీతాం । అగ్నీషోమయోరిత్యగ్నీ-సోమయోః । అహం ।

దైవయజ్యమేతి దేవ-యజ్యయా । చక్షుష్మాన్ । భూయాసం । అగ్నేః । అహం । దైవయజ్యమేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాదఇత్యన్న-అదః । భూయాసమ్ ॥

౩౨ నుం

వాచామా । మైంద్రియేణ । ఇంద్రియేణా । ఆవిశ । విశవసం తం । వసంతమృతూనాం । ఋతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామిసః । సమా । మాప్రీతః । ప్రీతఃప్రీణాతు । ప్రీణాతుగ్రీష్మం । గ్రీష్మమృతూనాం । ఋతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామిసః । సమా । మాప్రీతః । ప్రీతఃప్రీణాతు । ప్రీణాతువర్షాః । వర్షాఋతూనాం । ఋతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామి తాః । తామా । మాప్రీతాః । ప్రీతాఃప్రీణంతు । ప్రీణంతు శరదం । శరదమృతూనాం । ఋతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామిసా । సామా । మా ప్రీతా । ప్రీతాప్రీణాతు । ప్రీణాతుహేమంతశిశిరా । హేమంతశిశిరా వృతూనాం । హేమంతశిశిరా వితిహేమంత । శిశిరా । ఋతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామితౌ । తౌమా । మాప్రీతౌ । ప్రీతౌప్రీణీతాం । ప్రీణీతామగ్నీషోమయోః । అగ్నీషోమయోరహం । అగ్నీషోమయో రిత్యగ్నీ-సోమయోః । అహం దేవయజ్యయా । దేవయజ్యయాచక్షుష్మాన్ । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । చక్షుష్మాన్భూయాసం । భూయాసమగ్నేః । అగ్నే రహం । అహందేవ యజ్యయా । దేవ యజ్యయాన్నాదః । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాదోభూయాసం । అన్నాదఇత్యన్న-అదః । భూయాసందభ్భిః ॥

జటా.

వాచామావామావాచా వాచామా। మేంద్రి యేణేంద్రి యేణ మామేంద్రి-యేణ। ఇంద్రియేణేంద్రియేణేంద్రియేణా। ఆవిశవిశావిశ। విశవసంతం వసంతం విశవిశవసంతం। వసంతమృతూనా మృతూనాం వసంతంవసంత మృతూనాం। ఋతూనాంప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాంప్రీణామి। ప్రీణామిస సప్రీణామి ప్రీణామిసః। సమామాస సమా। మాప్రీతః ప్రీతోమామాప్రీతః। ప్రీతఃప్రీణాతు ప్రీణాతుప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు। ప్రీణాతు గ్రీష్మంగ్రీష్మం ప్రీణాతు ప్రీణాతు గ్రీష్మం। గ్రీష్మమృతూనా మృతూనాం గ్రీష్మం గ్రీష్మ మృతూనాం। ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామిసస ప్రీణామిప్రీణామిసః। సమామాససమా। మాప్రీతః ప్రీతోమామా ప్రీతః। ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు। ప్రీణాతువర్షా వర్షాః ప్రీణాతుప్రీణాతువర్షాః। వర్షాఋతూనామృతూనాం వర్షావర్షా ఋతూనాం। ఋతూనాం ప్రీణామిప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామి తాస్తాః ప్రీణామి ప్రీణామి తాః। తామా మాతాస్తామా।మాప్రీతాః ప్రీతామామాప్రీతాః ప్రీతాః ప్రీణంతు ప్రీణంతు ప్రీతాఃప్రీతాః ప్రీణంతు। ప్రీణంతు శరదగ్ంశరదం ప్రీణంతు ప్రీణంతు శరదం। శరద మృతూనా మృతూనాగ్ంశరదగ్ శరద మృతూనాం। ఋతూనాం ప్రీణామిప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణా

మి। ప్రీణామి సాసాప్రీణామి ప్రీణామిసా। సామామాసా సామా। మా ప్రీతాప్రీతామామాప్రీతా। ప్రీతా ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతాప్రీతా ప్రీణాతు। ప్రీణాతుహేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరా ప్రీణాతుప్రీణాతు హేమంత శిశిరా। హేమంత శిశిరావృతూనా మృతూనాగ్ హేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరావృతూనాం। హేమంతశిశిరావితి హేమంత-శిశిరా। ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామితౌతౌ ప్రీణామి ప్రీణామితౌ। తౌమామాతౌతౌ మా। మాప్రీతౌ ప్రీతౌమామాప్రీతౌ। ప్రీతౌప్రీణీతాం ప్రీణీతాం ప్రీతౌ ప్రీతౌ ప్రీణీతాం। ప్రీణీతామగ్నీ షోమయో రగ్నీషోమయోః ప్రీణీతాంప్రీణీతా మగ్నీషోమయోః। అగ్నీషో మయో రహ మహమగ్నీషో మయోరగ్నీషో మయోరహం। అగ్నీషోమయోరిత్యగ్నీ-సోమయోః। అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ మహం దేవయజ్యయా। దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్ గ్ శ్చక్షుష్మాన్ దేవయజ్యయా దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్। దేవయజ్య యేతి దేవ-యజ్యయా। చక్షుష్మాన్భూయా సంభూయా సంచక్షు ష్మాన్ గ్ శ్చక్షుష్మా న్భూయాసం। భూయాసమగ్నే రగ్నేర్భూయా సంభూయాసమగ్నేః। అగ్నేరహమహమగ్నేరగ్నేరహం। అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహమహం దేవయజ్యయా। దేవయజ్యయాన్నా దోన్నాదో దేవయజ్యయ దెవయజ్యయాన్నాదః యజ్యయా। అన్నాదోభూయా

సంభూయా సమన్నాదాన్నా దోభూయాసమ్ । అన్నాదఇత్యన్న-
అః । భూయాస్తం దబ్భిరబ్భిర్భూయా సంభూయాసందబ్భిః ॥

ఘన.

వాచామమావాచా వాచామేంద్రియేణేంద్రియేణమా వా
చావాచామేన్ద్రియేణ । మేన్ద్రియేణేన్ద్రియేణ మామేంద్రియేణేంద్రి
యేణమామేంద్రియేణ । ఇంద్రియేణేంద్రియేణేంద్రియేణా విశవిశేంద్రి
యేణేంద్రియేణావిశ । ఆవిశవిశా విశవసంతంవసంతం విశావిశవసంతం।
విశవసంతంవసంతంవిశవిశవసంత మృతూనా మృతూనాంవసంత విశవి
శవసంతమృతూనాం। వసంతమృతూనా మృతూనాం వసంతంవ సంత
మృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామృతూనాంవసంతం వసంతమృతూ
నాంప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామృతూనా మృతూనాం
ప్రీణామి సప్రీణామృతూనామృతూనాం ప్రీణామిసః । ప్రీణామిసస
ప్రీణామి ప్రీణామి సమామాసప్రీణామి ప్రీణామిసమా । సమామా సస
మాప్రీతః ప్రీతో మాససమాప్రీతః । మాప్రీతఃప్రీతో మామాప్రీతః
ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతో మామాప్రీతఃప్రీణాతు । ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీ
ణాతు ప్రీతఃప్రీతః ప్రీణాతు గ్రీష్మంగ్రీష్మం ప్రీణాతుప్రీతఃప్రీతః ప్రీణాతు
గ్రీష్మం। ప్రీణాతుగ్రీష్మంగ్రీష్మంప్రీణాతు ప్రీణాతుగ్రీష్మమృతూనా మృ
తూనాంగ్రీష్మం ప్రీణాతు ప్రీణాతుగ్రీష్మ మృతూనాం । గ్రీష్మమృ
తూనా మృతూనాం గ్రీష్మంగ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణా మృ

తూనాంగ్రీష్మం గ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి సస ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి సః । ప్రీణామి సస ప్రీణామి ప్రీణామి సమా మాస ప్రీణామి ప్రీణామి సమా । సమామాస సమాప్రీతః ప్రీతో మాస సమాప్రీతః । మాప్రీతః ప్రీతో మామా ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతో మామా ప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు వర్షావర్షా ప్రీణాతు ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు వర్షాః । ప్రీణాతు వర్షా వర్షాః ప్రీణాతు ప్రీణాతు వర్షా ఋతూనా మృతూనాం వర్షా ప్రీణాతు ప్రీణాతు వర్షా ఋతూనాం । వర్షా ఋతూనాం మృతూనాం వర్షావర్షా ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాం వర్షావర్షా ఋతూనాం ప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి తాస్తాః ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి తాః । ప్రీణామి తాస్తాః ప్రీణామి ప్రీణామి తామా మా తాః ప్రీణామి ప్రీణామి తామా । తామామా తాస్తామా ప్రీతాః ప్రీతా మా తాస్తామా ప్రీతాః । మాప్రీతాః ప్రీతా మామా ప్రీతాః ప్రీణంతు ప్రీణంతు ప్రీతా మామా ప్రీతాః ప్రీణంతు । ప్రీతాః ప్రీణంతు ప్రీణంతు ప్రీతాః ప్రీతాః ప్రీణంతు శరదగ్ం శరదం ప్రీణంతు ప్రీతాః ప్రీతాః ప్రీణంతు శరదం । ప్రీణంతు శరదగ్ం శరదం ప్రీణంతు ప్రీణంతు శరదమృతూనా మృతూనాగ్ం శరదం ప్రీణంతు ప్రీణంతు శరద

మృతూనాం। శరదమృతూనా మృతూనాగ్ం శరదగ్ం శరద మృతూ
నాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాగ్ం శరదగ్ం శరద మృతూనాం ప్రీ
ణామి। ఋతునాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతునాం ప్రీణామి
సాసా ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామిసా। ప్రీణామిసాసా
ప్రీణామి ప్రీణామిసామామాసా ప్రీణామి ప్రీణామిసామా। సామా మా
సాసామా ప్రీతాప్రీతామాసాసామాప్రీతా। మాప్రీతా ప్రీతామా
మాప్రీతా ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతామామా ప్రీతా ప్రీణాతు। ప్రీతా
ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతాప్రీతా ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా హేమంత
శిశిరా ప్రీణాతుప్రీతా ప్రీతా ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు
హైమంతశిశిరా హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా
వృతూనామృతూనాగ్ం హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమంత
శిశిరావృతూనాం। హేమంతశిశిరావృతూనా మృతూనాగ్ం హేమంత
శిశిరా హేమంత శిశిరావృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాగ్ం
హేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరావృతూనాం ప్రీణామి। హైమంతశిశి
రావితి హేమంత-శిశిరా। ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా
మృతూనాం ప్రీణామితౌ తౌ ప్రీణామ్యృతూనామృతూనాం ప్రీణామితౌ।
ప్రీణామితౌతౌ ప్రీణామి ప్రీణామితౌమామాతౌ ప్రీణామి ప్రీణామితౌ
మా। తౌమామాతౌతౌమాప్రీతౌప్రీతౌమాతౌతౌమాప్రీతౌ।మాప్రీతౌ
ప్రీతౌమామాప్రీతౌ ప్రీణీతాం ప్రీణీతాం ప్రీతౌమామాప్రీతౌ ప్రీణీతాం।

ప్రీ॒తౌ ప్రీణీతాం ప్రీణీతాం ప్రీ॒తౌ ప్రీ॒తౌ ప్రీణీతా మ॒గ్నీషోమయో ర॒గ్నీషో
మయోః ప్రీణీతాం ప్రీ॒తౌ ప్రీ॒తౌ ప్రీణీతా మ॒గ్నీషోమయోః । ప్రీ॒ణీ॒తా
మ॒గ్నీషోమయో ర॒గ్నీషోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతా మ॒గ్నీషో
మయోర॒హమ॒హమ॒గ్నీషోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతా మ॒గ్నీషోమయో
ర॒హం । అ॒గ్నీషోమయోర॒హమ॒హమ॒గ్నీషోమయోర॒గ్నీషోమయో
ర॒హం దేవ॒య॒జ్యయా దేవ॒య॒జ్యయా హమ॒గ్నీషోమయోర॒గ్నీషోమ
యోర॒హం దేవ॒య॒జ్యయా । అ॒గ్నీషోమ॒యో॒రిత్య॒గ్నీ-సోమయోః ।
అ॒హం దేవ॒య॒జ్యయా దేవ॒య॒జ్యయా హ॒మ॒హం దేవ॒య॒జ్యయా చక్షు
ష్మా॒గ్ం శ్చక్షుష్మాం దేవ॒య॒జ్యయా హ॒మ॒హం దేవ॒య॒జ్యయా చక్షు
ష్మాన్ । దే॒వ॒య॒జ్యయా చక్షుష్మా॒గ్ం శ్చక్షు॒ష్మాం దేవ॒య॒జ్యయా దేవ॒య॒
జ్యయా చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయా స॒ం చక్షుష్మాన్ దేవ॒య॒జ్యయా
దేవ॒య॒జ్యయా చక్షుష్మాన్భూయాసం । దే॒వ॒య॒జ్యయేతి దేవ-య॒జ్య
యా । చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయా స॒ం చక్షుష్మా॒గ్ం శ్చక్షు॒ష్మాన్భూ
యాస॒మ॒గ్నేర॒గ్నేర్భూయా స॒ం చక్షుష్మా॒గ్ం శ్చక్షుష్మాన్భూయాస॒మ॒
గ్నేః । భూ॒యా॒స॒మ॒గ్నేర॒గ్నేర్భూయాసం భూయాస॒మ॒గ్నేర॒హ మ॒హ
మ॒గ్నేర్భూయాసం భూయాస॒మ॒గ్నేర॒హం । అ॒గ్నేర॒హమ॒హమ॒గ్నే
ర॒గ్నేర॒హం దేవ॒య॒జ్యయా దేవ॒య॒జ్యయా హ మ॒గ్నేర॒గ్నేర॒హం దేవ
య॒జ్యయా । అ॒హం దేవ॒య॒జ్యయా దేవ య॒జ్యయా హ॒మ॒హం దేవ
య॒జ్యయా న్నా॒దో న్నా॒దో దేవ॒య॒జ్యయా హ మ॒హం దేవ య॒జ్య
యా న్నా॒దః । దే॒వ॒య॒జ్యయా న్నా॒దో న్నా॒దో దేవ॒య॒జ్యయా దేవ॒య॒

జ్యయాన్నాదో భూయాసంభూయాసమన్నాదో దేవయజ్యయా దేవ యజ్యయాన్నాదో భూయాసం । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాదో భూయాసం భూయాసమన్నాదోన్నాదో భూయాస్తం దబ్ధి ర్దబ్ధిర్భూయాసమన్నాదోన్నాదో భూయాస్తందబ్ధిః । అన్నాదఇత్యన్న-అదః । భూయాస్తందబ్ధిర్దబ్ధి ర్భూయాసం । భూయాస్తం దబ్ధిరస్య సిదబ్ధి ర్భూయాసం భూయాస్తందబ్ధిరసి ॥

(౧౧) వసంతేనర్తునా దేవాః । వసవస్త్రివృతాస్తుతమ్ । రథంత రేణ తేజసా । హవిరింద్రేవయోదధుః । గ్రీష్మేణ దేవాఋతునా । రు ద్రాః పంచదశేస్తుతమ్ । బృహతాయశసాబలమ్ । హవిరింద్రేవ యోదధుః । వర్షాభిర్ ఋతునాదిత్యాః । స్తోమెస ప్తదశేస్తుతమ్ ॥ ౧ ॥ వైరూపేణవిశౌజసా । హవిరింద్రేవయోదధుః । శారదేనర్తు నాదేవాః । ఏకవిగ్ంశఋభవస్తుతమ్ । వైరాజెనశ్రియాశ్రియమ్ । హవిరిందేవయోదధుః । హేమంతేనర్తునాదేవాః । మరుతస్త్రీణ వెస్తుతమ్ । బలెనశక్వరీస్సహః । హవిరింద్రేవయోదధుః । శైశిరెణ ర్తునాదేవాః । త్రియస్త్రిగ్ంశేమృతగ్గ్ స్తుతమ్ । సత్యేనరేవతీః క్షత్రమ్ । హవిరిందేవయోదధుః ॥

సగ్ంహిత.

(౧౨) బ్రహ్మోస్త్వగ్ రాజన్యప్రిహ్మసిది క్షత్రోసిస్తు శేషో బ్రహ్మోస్త్వగ్ రాజన్యప్రిహ్మసివరుణోసి సత్యధ ర్మేంద్రస్యవజ్రోసివా ర్త్రఘ్న స్తేన

మేరధ్యదిశోభ్యయగ్ రాజాభూత్సుశ్లోకా(ఽ)ం సుమంగలా (ఽ)ం సత్యరాజా(ఽ)ఽ । అపాంనప్త్రే స్వాహోర్జో నప్త్రే । స్వాహాగ్నయే గృహపతయే స్వాహా ॥

పదం.

బ్రహ్మన్ । త్వమ్ । రాజన్ । బ్రహ్మా । అసి । మిత్రః । అసి । సుశేవ ఇతిసు-శేవః । బ్రహ్మా । త్వమ్ । రాజన్ । బ్రహ్మా । అసి । వరుణః । అసి । సత్యధర్మేతిసత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్య । వజ్రః । అసి । వార్త్రఘ్న ఇతి వార్త్రఘ్నః । తేన । మే । రధ్య । దిశః । అభీతి । అయం । రాజా । అభూత్ । సుశ్లోకా (ఽ)ం ఇతిసు-శ్లోకా (ఽ)ం సుమంగలా (ఽ)ం ఇతిసు-మంగలా (ఽ)ం సత్యరాజా (ఽ)ం నితిసత్య-రాజా (ఽ)ఽ । అపాం । నప్త్రే । స్వాహా । ఊర్జః । నప్త్రే । స్వాహా । అగ్నయే । గృహపతయఇతి గృహ-పతయే । స్వాహా ॥

క్రమం.

బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మా । బ్రహ్మాసి । అసి మిత్రః । మిత్రోసి । అసిసుశేవః । సుశేవో బ్రహ్మన్ । సుశేవ ఇతి సు-శేవః । బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మా । బ్రహ్మాసి । అసివరుణః । వరుణోసి । అసిసత్యధర్మా । సత్యధర్మేంద్రస్య । సత్య ధర్మేతి సత్య-దర్మా । ఇంద్రస్య వజ్రః । వజ్రోసి । అసివార్త్రఘ్నః । వార్త్రఘ్నస్తేన । వార్త్రఘ్నఇతి-వార్త్రఘ్నః । తేనమే । మేరధ్య ।

రధ్యదిశః । దిశోభి । అభ్యయం । అయగ్ం రాజా । రాజాభూత్ । అభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం । సుశ్లోకా (ర)ం ఇతి సు-శ్లోకా (ర)ం । సుమంగలా (ర)ం సత్యరాజా (ర)న్ । సుమంగలా (ర)ం ఇతి సు-మంగలా (ర)ం సత్యరాజా (ర) నితిసత్య-రాజా (ర)౬ । అపాంనప్త్రే । నప్త్రేస్వాహా । స్వాహోర్జః । ఊర్జోనప్త్రే । నప్త్రేస్వాహా । స్వాహాగ్నయె । అగ్నయెగృహపతయె । గృహపతయెస్వాహా । గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయె । స్వాహేతిస్వాహా ॥

జటా.

బ్రహ్మన్త్వంత్వంబ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ంరాజన్రాజన్త్వం త్వగ్ంరాజ౬ । రాజన్బ్రహ్మాబ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మా । బ్రహ్మాస్యసి బ్రహ్మాబ్రహ్మాసి । అసి మిత్రో మిత్రోస్యసి మిత్రః । మిత్రోస్యసిమిత్రో మిత్రోసి । అసిసు శెవస్సు శెవోస్యసిసు శెవః । సు శెవో బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్సు శెవస్సు శెవో బ్రహ్మ౬ । సు శెవ ఇతి సు-శెవః । బ్రహ్మన్త్వం త్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ రాజన్రాజన్త్వంత్వగ్ రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మాబ్రహ్మరాజన్రాజన్బ్రహ్మా । బ్రహ్మాస్యసి । బ్రహ్మాబ్రహ్మాసి । అసివరుణోవరుణోస్యసివరుణః । వరుణోస్యసివరుణోవరుణోసి । అసి సత్యధర్మాసత్యధర్మాస్యసిసత్యధర్మా । సత్యధర్మేంద్రస్యేంద్రస్యసత్యధర్మాసత్యధర్మేంద్రస్య । సత్యధర్మేతి సత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్యవజ్రో వజ్ర ఇంద్రస్యేంద్రస్యవజ్రః । వజ్రోస్యసివజ్రోవజ్రోసి । అసివార్త్రఘ్నోవార్త్రఘ్నోస్యసివార్త్రఘ్నః । వార్త్రఘ్నస్తేన తేన వా

ర్త్రిఘ్నో వార్త్రిఘ్నస్తేన । వార్త్రిఘ్న ఇతి వార్త్రిఘ్నః । తేన మె మై తేన తేనమె । మైరధ్యైరధ్యమై మైరధ్య । రధ్యదిశో దిశోరధ్యర ధ్యదిశః । దిశోభ్యభి దిశోదిశోభి । అభ్యయమయమభ్యా ॥ ౨ ॥

అభ్యయం । అయగ్ంరాజా రాజాయమయగ్ రాజా । రాజాభూద భూ ద్రాజారాజాభూత్ । అభూత్సుశ్లోకా (౩)ం సుశ్లోకా (౩)ం అభూదభూత్సుశ్లోకా (౩)ం । సుశ్లోకా (౩)ం సుమంగలా (౩)ం సు మంగలా (౩)ం సుశ్లోకా (౩)ం సుశ్లోకా (౩ం) సుమంగలా (౩)ం । సుశ్లోకా (౩)ం ఇతి సు-శ్లోకా । (౩)ం సుమంగలా (౩)ం సత్యరాజా (౩) న్థ్సత్యరాజా (౩) న్థ్సుమంగలా (౩ం) సుమంగలా (౩)ం సత్యరా జాన్ । సుమంగలా (౩)ం ఇతి సు-మంగలా (౩)ం । సత్యరాజానితి సత్య-రాజాన్ । అపాంనప్త్రినప్త్రిపామపాంనప్త్రి । నప్త్రిస్వాహా ॥ స్వాహా నప్త్రినప్త్రి స్వాహా । స్వాహోర్జఊర్జ స్వాహాస్వా హోర్జః । ఊర్జోనప్త్రినప్త్రి ఊర్జ ఊర్జోనప్త్రి । నప్త్రి స్వాహాస్వాహానప్త్రి నప్త్రిస్వాహా । స్వాహాగ్నయెగ్నయె స్వాహా స్వాహాగ్నయె । అగ్నయె గృహపతయె గృహపతయెగ్నయెగ్నయె గృహపతయె । గృహపతయెస్వాహాస్వాహా గృహపతయెగృహప తయెస్వాహా । గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయె । స్వాహేతిస్వాహా ॥

(ఘన.) బ్రహ్మ త్వంత్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మ త్వగ్ం రాజన్రాజ న్త్వంబ్రహ్మన్బ్రహ్మ త్వగ్ం రాజన్ । త్వగ్ం రాజన్రాజ న్త్వంత్వగ్

రాజన్యబ్రిహ్మబ్రిహ్మ రాజ న్త్వంత్వగ్ం రాజన్యబ్రిహ్మ। రాజన్యబ్రిహ్మ
బ్రిహ్మరాజ న్రాజన్యబ్రిహ్మ స్యసిబ్రిహ్మ రాజన్రాజన్యబ్రిహ్మసి।
బ్రిహ్మస్యసి బ్రిహ్మ బ్రిహ్మసి మిత్రో మిత్రోసి బ్రిహ్మబ్రిహ్మసి
మిత్రః। అసిమిత్రో మిత్రోస్యసి మిత్రోస్యసి మిత్రోస్యసి మిత్రోసి।
మిత్రోస్యసిమిత్రో మిత్రోసి సు శేవస్సు శేవోసి మిత్రో మిత్రోసి
సు శేవః। అసిసు శేవస్సు శేవోస్యసి సు శేవో బ్రహ్మన్బ్రిహ్మన్థ్స
శేవోస్యసిసు శేవో బ్రహ్మన్। సు శేవో బ్రహ్మన్బ్రిహ్మన్థ్స శేవస్సు
శేవో బ్రహ్మ న్త్వంత్వం బ్రహ్మన్థ్స శేవస్సు శేవో బ్రహ్మ న్త్వం।
సు శేవ ఇతిసు- శేవః। బ్రహ్మ న్త్వంత్వం బ్రహ్మన్బ్రిహ్మ న్త్వగ్ం రాజ
న్రాజ న్త్వం బ్రహ్మన్బ్రిహ్మ న్త్వగ్ంరాజన్। త్వగ్ రాజన్రాజ న్త్వం
త్వగ్ంరాజన్యబ్రిహ్మ బ్రిహ్మరాజ న్త్వంత్వగ్ంరాజన్యబ్రిహ్మ। రాజన్యబ్రి
హ్మ బ్రిహ్మరాజన్రాజన్యబ్రిహ్మస్యసి బ్రిహ్మరాజన్రాజన్యబ్రిహ్మసి।
బ్రిహ్మస్యసిబ్రిహ్మబ్రిహ్మసివరుణో వరుణోసి బ్రిహ్మబ్రిహ్మసివరుణః।
అసివరుణో వరుణోస్యసి వరుణోస్యసి వరుణోస్యసివరుణోసి। వరు
ణోస్యసి వరుణోవరుణోసి సత్యధర్మా సత్యధర్మాసివరుణోవరుణోసి
సత్యధర్మా। అసిసత్యధర్మా సత్యధర్మాస్యసి సత్యధర్మేంద్రిస్యేంద్రస్య
సత్యధర్మాస్యసి సత్యధర్మేంద్రస్య। సత్య ధర్మేంద్రిస్యేంద్రస్యసత్యధర్మా
సత్యధర్మేంద్రస్య వజ్రోవజ్రిఇంద్రస్య సత్యధర్మాసత్య ధర్మేంద్రస్యవ
జ్రః। సత్యధర్మేతిసత్య-ధర్మా। ఇంద్రస్యవజ్రోవజ్రి ఇంద్రిస్యేంద్రస్య

వజ్రోస్యసి వజ్రఇంద్రస్యేంద్రస్య వజ్రోసి । వజ్రోస్యసివజ్రోవజ్రోసి
వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నోసి వజ్రోవజ్రోసివార్త్రఘ్నః । అసివా
ర్త్రఘ్నోవార్త్రఘ్నోస్యసివార్త్రఘ్న స్తేనతేన వార్త్రఘ్నోస్యసి
వార్త్రఘ్నస్తేన । వార్త్రఘ్నస్తేన తేన వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్న
స్తేన మెమెతేన వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్న స్తేనమె । వార్త్రఘ్నఇతి
వార్త్ర-ఘ్నః । తేనమెమెతేనతేనమెరధ్యరధ్యమె తేన తేనమెరధ్య ।
మెరధ్యరధ్యమెమెరధ్య దిశోదిశోరధ్యమె మెరధ్యదిశః । రధ్యదిశోదిశో
రధ్యరధ్యదిశోభ్యభిదిశో రధ్యరధ్యదిశోభి । దిశోభ్యభిదిశోదిశోభ్యయ
మయమభి దిశోదిశోభ్యయం । అభ్యయమ యమభ్యా 3 అభ్యయగ్
రాజారాజాయమభ్యా 3 అభ్యయగ్ంరాజా । అయగ్ం రాజారాజా
యమయగ్ం రాజాభూదభూద్రాజాయమయగ్ంరాజాభూత్ । రాజా
భూదభూద్రాజారాజాభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం అభూద్రా
జారాజాభూత్సుశ్లోకా (ర)ం । అభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం
అభూదభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం
సుశ్లోకా (ర)ం అభూదభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం । సు
శ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం సు
శ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సత్యరాజా (ర) స్సత్యరాజా (ర) స్సుమం
గలా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సత్య
రాజా । సుశ్లోకా (ర)ం ఇతిసు-శ్లోకా (ర) । సుమంగలా (ర)ం సత్య

రాజా (ర) న్థ్సత్యరాజా (ర) న్థ్సుమంగలా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం
సత్యరాజా । సుమంగలా (ర)ం ఇతిసు-మంగలా (ర)ం । సత్యరాజా
(3) నితిసత్య రాజాన్ । అపాంనప్త్రే నప్త్రే పామపాంనప్త్రేస్వాహా
స్వాహాఽనప్త్రే పామపాంనప్త్రే స్వాహా । నప్త్రేస్వాహాస్వాహాఽనప్త్రే
నప్త్రే స్వాహోర్జ ఊర్జ స్వాహాఽనప్త్రే నప్త్రేస్వాహోర్జః । స్వా
హోర్జ ఊర్జ స్వాహాస్వాహోర్జే నప్త్రేనప్త్రే ఊర్జస్వాహా
స్వాహోర్జేనప్త్రే । ఊర్జేనప్త్రే నప్త్రేఊర్జఊర్జేనప్త్రేస్వా
హాస్వాహాఽనప్త్రే ఊర్జఊర్జేనప్త్రే స్వాహా । నప్త్రేస్వాహాస్వాహా
నప్త్రేనప్త్రేస్వాహా గ్నయేఽగ్నయే స్వాహాఽనప్త్రేనప్త్రేస్వాహాఽగ్నయే ।
స్వాహాఽగ్నయేఽగ్నయే స్వాహాస్వాహాఽగ్నయే గృహపతయే గృహపతయే
ఽగ్నయే స్వాహాస్వాహాఽగ్నయే గృహపతయే । అగ్నయేగృహపతయే
గృహపతయేఽగ్నయేఽగ్నయే గృహపతయేస్వాహాస్వాహా గృహపతయే
గ్నయేఽగ్నయే గృహపతయేస్వాహా । గృహపతయేస్వాహాస్వాహా
గృహపతయేగృహపతయేస్వాహా । గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయే ।
స్వాహేతిస్వాహా ॥

(దీనికి పది.) ఓదనముద్బృవతే । పరమేష్ఠీ వా ఏషః । యదో
దనః । పరమామేవైనగ్ం శ్రియంగమయతి । సుశ్లోకా (ర)ం సుమం
గలా (ర)ం సత్యరాజా (3) నిత్యాహ । ఆశిషమేవై తామాశాస్తే ।
తౌనశ్శైపమాఖ్యాపయతే । వరుణపాశా ద్వైవైనం ముంచతి । పరశ్శ

తంభవతి । శతాయుః పురుషః శతేంద్రియః ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి ॥

౧౮ (సగ్ంహిత) సృజతుజీవాతవే జీవనస్యాయా అగ్నేస్త్వామాత్రయా జగత్యై వర్తన్యాగ్రయణస్యవీర్యేణ దేవస్త్వాసవితోత్సృజతు జీవాతవేజీవనస్యాయాఇమమగ్న ఆయుషేవర్చసేకృధిప్రియగ్ంరేతో వరుణసోమరాజన్ । మాతేవాస్మా అదితేశర్మయచ్ఛవిశ్వేదేవాజరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్నిరాయుష్మాన్త్సవనస్పతిభిరాయుష్మాన్తేనత్వాయుషాయుష్మంతంకరోమిసోమ ఆయుష్మాన్త్సఓషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్త్సదక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణైరాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మంతస్తేఽమృతేనపితర ఆయుష్మంతస్తే స్వధయాయుష్మంతస్తేనత్వాయుషాయుష్మంతంకరోమి ॥

(పదము.) సృజతు । జీవాతవే । జీవనస్యాయై । అగ్నేః । త్వా । మాత్రయా । జగత్యై । వర్తన్యా । ఆగ్రయణస్య । వీర్యేణ । దేవః । త్వా । సవితా । ఉదితి । సృజతు । జీవాతవే । జీవనస్యాయై । ఇమం । అగ్నే । ఆయుషే । వర్చసే । కృధి । ప్రియం । రేతః । వరుణ । సోమ । రాజన్ । మాతా । ఇవ । అస్మై । అదితే । శర్మ । యచ్ఛ । విశ్వే । దేవాః । జరదష్టిరితిజరత్-అష్టిః । యథా । అసత్ । అగ్నిః । ఆయుష్మాన్ । సః । వనస్పతిభిరితివనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్ । తేన । త్వా । ఆయుషా । ఆయుష్మంతం । కరోమి । సోమః । ఆయుష్మాన్ । సః ।

ఓషధీభిరిత్యోషధీ-భిః । యజ్ఞః । ఆయుష్మాన్ । సః । దక్షిణాభిః ।
బ్రహ్మ । ఆయుష్మత్ । తత్ । బ్రాహ్మణైః । ఆయుష్మత్ । దేవాః ।
ఆయుష్మంతః । తే । అమృతేన । పితరః । ఆయుష్మంతః । తే । స్వధ
యేతిస్వ-ధయా । ఆయుష్మంతః । తేన । త్వా । ఆయుషా । ఆయు
ష్మంతం । కరోమి ॥

(క్రమము.) సృజతుజీవాతవే । జీవాతవేజీవనస్యాయై । జీవనస్యా
యాఅగ్నిః । అగ్నిస్త్వా । త్వామాత్రయా । మాత్రయాజగత్యై ।
జగత్యైవర్తన్యా । వర్తన్యాగ్రయణస్య ఆగ్రయణస్య వీర్యేణ । వీ
ర్యేణదేవః । దేవస్త్వా త్వాసవితా । సవితోత్ । ఉత్సృజతు ।
సృజతుజీవాతవె । జీవాతవెజీవనస్యాయై । జీవనస్యాయాఇమం ।
ఇమమగ్నె । అగ్నఆయుషే । ఆయుషేవర్చసే । వర్చసేకృధి । కృధి
ప్రియం । ప్రియగ్ంరేతః । రేతోవరుణ వరుణసోమ । సోమరాజన్ ।
రాజన్నితి రాజన్ । మాతేవ । ఇవాస్మై । అస్మాఅదితె । అదితెశర్మ ।
శర్మయచ్ఛ । యచ్ఛవిశ్వే । విశ్వేదేవాః । దేవాజరదష్టిః । జరదష్టి
ర్యథా । జరదష్టిరితి-జరత్ - అష్టిః । యథాసత్ । అసదిత్యసత్ ।
అగ్నిరాయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్థ్సః । సవనస్పతిభిః । వనస్పతిభిరాయు
ష్మాన్ । వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్తేన । తేనత్వా ।
త్వాయుషా । ఆయుషా యుష్మంతం । ఆయుష్మంతంకరోమి । కరోమి
సోమః । సోమఆయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్థ్సః । సఓషధీభిః । ఓషధీభి
ర్యజ్ఞః । ఓషధీభిరితోష్యధీ-భిః । యజ్ఞఆయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్థ్సః ।

సదక్షిణాభిః । దక్షిణాభిర్బ్రాహ్మ । బ్రహ్మాయుష్మత్ । ఆయుష్మత్తత్ ।
తద్బ్రాహ్మణైః । బ్రాహ్మణై రాయుష్మత్ । ఆయుష్మద్దేవాః । దేవా
ఆయుష్మంతః । ఆయుష్మంతస్తే । తేమృతేన । అమృతేనపితరః । పితర
ఆయుష్మంతః । ఆయుష్మన్తస్తే । తేస్వధయా । స్వధయాయుష్మంతః ।
స్వధయేతిస్వ-ధయా । ఆయుష్మంతస్తేన । తేనత్వా । త్వాయుషా ।
ఆయుషాయుష్మంతం । ఆయుష్మంతంకరోమి కరోమీతి కరోమి ॥

(జటా.) సృజతుజీవాతవె జీవాతవే సృజతుసృజతుజీవాతవే ।
జీవాతవె జీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాత వెజీవాతవె జీవనస్యాయై ।
జీవనస్యాయా అగ్నెరగ్నెర్జీవనస్యాయైజీవనస్యాయాఅగ్నెః । అగ్నె
స్త్వాత్వాగ్నెరగ్నెస్త్వా । త్వామాత్రయామాత్రయా త్వాత్వామా
త్రయా । మాత్రయాజగత్యైజగత్యైమాత్రయా మాత్రయాజగత్యై ।
జగత్యైవర్తన్యావర్తన్యాజగత్యై జగత్యైవర్తన్యా । వర్తన్యాగ్రయ
ణస్యాగ్రయణస్య వర్తన్యా వర్తన్యాగ్రయణస్య । ఆగ్రయణస్య
వీర్యేణ వీర్యేణాగ్రయణస్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ । వీర్యేణ దేవో దేవో
వీర్యేణ వీర్యేణ దేవః । దేవస్త్వాత్వా దేవోదేవస్త్వా । త్వాసవితా సవి
తా త్వాత్వాసవితా । సవితోదుత్సవితా సవితోత్ । ఉత్సృజతు సృజ
తూదుత్సృజతు । సృజతు జీవాతవేజీవాతవే సృజతు సృజతు జీవాతవే
జీవాతవే జీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యాయై
జీవనస్యాయా ఇమమిమం జీవనస్యాయై జీవన స్యాయాఇమం । ఇమమ

గ్నేగ్న ఇమమిమమగ్నే । అగ్న ఆయుష ఆయుషేఽగ్నేగ్న ఆయుషే ।
ఆయుషే వర్చసే వర్చస ఆయుష ఆయుషే వర్చసే । వర్చసే కృధి కృధి వర్చ
సే వర్చసే కృధి । కృధి ప్రియం ప్రియం కృధి కృధి ప్రియం । ప్రియగ్ం రేతో
రేతః ప్రియం ప్రియగ్ం రేతః । రేతో వరుణ వరుణ రేతో రేతో వరుణ
వరుణ సోమ సోమ వరుణ వరుణ సోమ । సోమ రాజన్ రాజన్త్సోమ సోమ
రాజన్ । రాజన్నితి రాజన్ । మా తే వేవ మా తా మా తేవ । ఇవాస్మా
అస్మా ఇవేవాస్మై । అస్మా అదితే దితే స్మా అస్మా అదితే । అదితే శర్మ
శర్మాదితే దితే శర్మ । శర్మ యచ్ఛ యచ్ఛ శర్మ శర్మ యచ్ఛ । యచ్ఛ
విశ్వే విశ్వే యచ్ఛ యచ్ఛ విశ్వే । విశ్వే దేవా దేవా విశ్వే విశ్వే దే
వాః । దేవా జరదష్టిర్జరదష్టిర్దేవా దేవా జరదష్టిః । జరదష్టిర్యథా య
థా జరదష్టిర్జరదష్టిర్యథా । జరదష్టిరితి జరత్-అష్టిః । యథాసదస
ద్యథా యథాసత్ । అసదిత్యసత్ । అగ్నిరాయుష్మానా యుష్మా
నగ్ని రగ్ని రాయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్త్సస ఆయుష్మా నాయుష్మాన్త్సః ।
సవనస్పతి భిర్వ నస్పతి భిస్సనవనస్పతిభిః । వనస్పతిభిరాయుష్మానా
యుష్మాన్ వనస్పతిభిర్వనస్పతిభిరాయుష్మాన్ । వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-
భిః । ఆయుష్మాన్తేన తేనాయుష్మానాయుష్మాన్తేన । తేన త్వా త్వా తేన
తేన త్వా । త్వాయుషాయుషా త్వా త్వాయుషా । ఆయుషా యుష్మంత
మాయుష్మంత మాయుషాయుషాయుష్మన్తం । ఆయుష్మంతం కరోమి
కరోమ్యాయుష్మంతమాయుష్మంతం కరోమి । కరోమి సోమ సోమః
కరోమి కరోమి సోమః । సోమ ఆయుష్మానాయుష్మాన్త్సోమ సోమ ఆయు

ష్మాన్ । ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సః । సఓషధీభిరోషధీభి స్సస ఓషధీభిః । ఓషధీభిర్యజ్ఞో యజ్ఞఓషధీభిరోషధీభిర్యజ్ఞః । ఓషధీభిరి త్యోషధీ-భిః । యజ్ఞ ఆయుష్మానాయుష్మాన్ యజ్ఞో యజ్ఞ ఆయుష్మాన్। ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సః । సదక్షిణాభిర్దక్షిణాభిస్సస దక్షిణాభిః । దక్షిణాభి ర్బ్రహ్మ బ్రహ్మ దక్షిణాభిర్దక్షిణాభి ర్బ్రహ్మ। బ్రహ్మాయుష్మదాయుష్మద్బ్రహ్మ బ్రహ్మాయుష్మత్ । ఆయుష్మత్తత్తదాయు ష్మదాయుష్మత్తత్ । తద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై స్తత్తద్బ్రాహ్మణైః। బ్రాహ్మణై రాయుష్మదాయుష్మద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై రాయుష్మత్। ఆయుష్మద్దేవా దేవా ఆయుష్మదాయుష్మద్దేవాః । దేవా ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతో దేవా దేవా ఆయుష్మంతః । ఆయుష్మంతస్తేత ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తే। తేమృతేనామృతేన తే తే మృతేన । అమృతేనపితరః పితరోమృతేనామృతేన పితరః । పితర ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతః పితరః పితర ఆయుష్మంతః । ఆయుష్మంత స్తేత ఆయుష్మంత ఆయుష్మంత స్తే । తేస్వధయా స్వధయా తే తే స్వధయా । స్వధయాయుష్మంత ఆయుష్మంతస్స్వధయా స్వధయాయుష్మంతః । స్వధయేతిస్వ-ధయా। ఆయుష్మంతస్తేన తేనాయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తేన । తేనత్వా త్వా తేన తేన త్వా । త్వాయుషాయుషా త్వా త్వాయుషా । ఆయుషాయుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాయుషా యుష్మతం । ఆయుష్మంతం కరోమి కరోమ్యాయుష్మంత మాయుష్మంతం కరోమి । కరోమీతి కరోమి ॥

(ఘన.) సృజతుజీవాతవె జీవాతవె సృజతుసృజతుజీవాత వెజీ
వనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవె సృజతుసృజతు జీవాతవె జీవన
స్యాయై । జీవాతవెజీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవె జీవాతవె
జీవనస్యాయా అగ్నెరగ్నెర్జీవనస్యాయై జీవాత వెజీవాతవె జీవనస్యా
యా అగ్నెః । జీవనస్యాయా అగ్నెరగ్నె ర్జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా
అగ్నెస్త్వాత్వాగ్నె ర్జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా అగ్నెస్త్వా । అగ్నె
స్త్వాత్వాగ్నెరగ్నెస్త్వా మాత్రయా మాత్రయా త్వాగ్నెరగ్నె స్త్వా
మాత్రయా । త్వామాత్రయా మాత్రయా త్వాత్వామాత్రయా
జగత్యైజగత్యైమాత్ర యా త్వాత్వామాత్రయా జగత్యై । మాత్ర
యాజగత్యై జగత్యై మాత్రయా మాత్రయా జగత్యై వర్తన్యా
వర్తన్యా జగత్యై మాత్రయా మాత్రయాజగత్యైవర్తన్యా । జగ
త్యైవర్తన్యా వర్తన్యాజగత్యై జగత్యై వర్తన్యాఽగ్రయణస్యాఽగ్ర
యణస్య వర్తన్యాజగత్యై జగత్యైవర్తన్యాఽగ్రయణస్య । వర్తన్యా
ఽగ్రయణస్యా ఽగ్రయణస్యవర్తన్యా వర్తన్యాఽగ్రయణస్యవీర్యేణ వీర్యే
ణాఽగ్రయణస్య వర్తన్యావర్తన్యా ఽగ్రయణస్యవీర్యేణ । ఆగ్రయణస్య
వీర్యేణ వీర్యేణాఽగ్రయ ణస్యాఽగ్రయణస్య వీర్యేణ దేవో దేవో వీర్యే
ణా ఽగ్రయణస్యా ఽగ్రయణస్య వీర్యేణదేవః । వీర్యేణ దేవోదేవో
వీర్యేణ వీర్యేణ దేవ స్త్వాత్వా దేవో వీర్యేణవీర్యేణ దేవస్త్వా। దేవ
స్త్వాత్వా దేవోదేవస్త్వా సవితా సవితాత్వా దేవో దేవస్త్వా సవితా।
త్వాసవితాసవితాత్వా త్వాసవితో ఉత్సవితాత్వా త్వాసవితోత్।

సవితో దుత్సవితాసవితో త్సృజతు సృజతూత్సవితా సవితో త్సృజ తు । ఉత్సృజతుసృజతూ దుత్సృజతు జీవాతవె జీవాతవె సృజతూ దుత్సృజతు జీవాతవె । సృజతు జీవాతవె జీవాతవె సృజతుసృజతు జీవాతవెజీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవె సృజతుసృజతు జీవాతవె జీవనస్యాయై । జీవాతవెజీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవె జీవా తవె జీవనస్యాయా ఇమమిమం జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యాయా ఇమమ్ । జీవనస్యాయా ఇమమిమం జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా ఇమమగ్నెగ్న ఇమంజీవనస్యాయై జీవనస్యాయా ఇమ మగ్నె । ఇమమగ్నెగ్న ఇమ మిమగ్న ఆయుష ఆయుషేగ్న ఇమ మిమమగ్న ఆయుషే । అగ్నఆయుష ఆయుషెగ్నెగ్న ఆయుషె వర్చసెవర్చస ఆయుషేగ్నెగ్న ఆయుషేవర్చసె । ఆయుషె వర్చసె వర్చస ఆయుష ఆయుషె వర్చసెకృధి కృధివర్చస ఆయుష ఆయుషే వర్చసెకృధి । వర్చసెకృధి కృధివర్చసెవర్చసెకృధి ప్రియంప్రియం కృధివర్చసె వర్చసెకృధి ప్రియం । కృధిప్రియం ప్రియంకృధి కృధిప్రి యగ్ంరేతో రెతః ప్రియంకృధి కృధిప్రియగ్ంరెతః । ప్రియగ్ంరెతో రెతఃప్రియంప్రియగ్ంరెతో వరుణవరుణ రెతః ప్రియంప్రియగ్ంరెతో వరుణ । రెతో వరుణ వరుణ రెతో రెతో వరుణ సోమసోమ వరుణ రెతో రెతో వరుణ సోమ । వరుణ సోమసోమవరుణవరుణసోమరాజ న్రాజన్థ్సోమవరుణవరుణసోమరాజన్ । సోమరాజన్రాజన్థ్సోమ సోమ రాజన్ । రాజన్నితిరాజన్ । మాతెవెవమాతామాతెవాస్మా అస్మ

ఇనమాతా మాతేవాస్మై । ఇవాస్మా అస్మా ఇవేవాస్మా అదితేది
తేస్మా ఇవేవాస్మాఅదితే । అస్మాఅదితేదితేస్మా అస్మా అదితే శర్మ
శర్మాదితేస్మా అస్మాఅదితేశర్మ । అదితేశర్మశర్మాదితేదితే శర్మ
యచ్ఛయచ్ఛ శర్మాదితేదితే శర్మయచ్ఛ । శర్మయచ్ఛయచ్ఛ శర్మ
శర్మయచ్ఛవిశ్వే విశ్వేయచ్ఛ శర్మశర్మ యచ్ఛవిశ్వే । యచ్ఛవిశ్వే
విశ్వేయచ్ఛయచ్ఛవిశ్వేదేవా దేవావిశ్వే యచ్ఛయచ్ఛవిశ్వేదేవాః ।
విశ్వేదేవాదేవావిశ్వే విశ్వేదేవాజరదష్టిర్జర దష్టిర్దేవావిశ్వే విశ్వేదేవా
జరదష్టిః । దేవాజరదష్టిర్జరదష్టిర్దేవా దేవాజరదష్టి ర్యథాయథా
జరదష్టి ర్దేవాదేవా జరదష్టిర్యథా । జరదష్టిర్యథాయథాజర దష్టిర్జర
దష్టిర్యథా సదసద్యథా జరదష్టిర్జర దష్టిర్యథాసత్ । జరదష్టి రితిజ
రత్-అష్టిః । యథాసదసద్య థాయథాసత్ । అసదిత్యసత్ । అగ్ని
రాయుష్మానాయుష్మానగ్నిరగ్ని రాయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మానగ్నిరగ్ని
రాయుష్మాన్థ్సః । ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్స వనస్పతిభిర్వ
నస్పతిభిస్స ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్స వనస్పతిభిః । సవనస్పతి భిర్వనస్పతి
భిస్సవనస్పతి భిరాయుష్మానాయుష్మాన్ వనస్పతిభిస్సవనస్పతిభి రా
యుష్మాన్ । వనస్పతిభి రాయుష్మానాయుష్మాన్ వనస్పతిభిర్వనస్పతిభి రా
యుష్మాన్తేన న తేనాయుష్మాన్ వనస్పతి భిర్వనస్పతి భి రాయుష్మాన్తేన ।
వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్తేన తేనాయుష్మానాయుష్మాన్తే
న త్వాత్వా తేనాయుష్మా నాయుష్మాన్తేన త్వా । తేన త్వా త్వా తేన
తేనత్వాయుషాయు షాత్వా తేన తేనత్వాయుషా । త్వాయుషాయు

షాత్త్వా త్వాయుషాయుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాత్త్వా త్వా
యుషాయుష్మంతం। ఆయుషాయుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషా
యుషాయుష్మంతం కరోమికరోమ్యాయుష్మంత మాయు షాయుషా
యుష్మంతంకరోమి। ఆయుష్మంతంకరోమి కరోమ్యాయుష్మంత మా
యుష్మంతంకరోమిసోమః సోమఃకరోమ్యాయుష్మంతమాయుష్మంతం
కరోమిసోమః। కరోమిసోమః సోమఃకరోమి కరోమిసోమ ఆయుష్మా
నాయుష్మాన్థ్సోమః కరోమి కరోమి సోమ ఆయుష్మాన్। సోమ
ఆయుష్మానాయుష్మాన్ థ్సోమసోమ ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మాన్థ్సో
మసోమఆయుష్మాన్థ్సః। ఆయుష్మాన్థ్ససఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్స ఓష
ధీభిరోషధీభిస్స ఆయుష్మా నాయుష్మాన్థ్సఓషధీభిః। సఓషధీభిరోష ధీభి
స్ససఓషధీభిర్యజ్ఞో యజ్ఞఓషధీభిస్సస ఓషధీభిర్యజ్ఞః। ఓషధీభిర్య జ్ఞో
యజ్ఞఓషధీభిరోషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మానాయుష్మాన్ యజ్ఞఓషధీభిరోష
ధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్। ఓషధీభిరిత్యోషధి-భిః। యజ్ఞ ఆయుష్మానా
యుష్మాన్ యజ్ఞోయజ్ఞ ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మాన్ యజ్ఞోయజ్ఞఆయు
ష్మాన్థ్సః। ఆయుష్మాన్థ్ససఆయుష్మా నాయుష్మాన్త్స దక్షిణాభిర్దక్షి
ణాభిస్స ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్స దక్షిణాభిః। సదక్షిణాభిర్దక్షిణాభిస్సస
దక్షిణాభిర్బ్రహ్మబ్రహ్మదక్షిణాభిస్స సదక్షిణాభిర్బ్రహ్మ। దక్షిణాభి
ర్బ్రహ్మబ్రహ్మదక్షిణాభిర్దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మదా యుష్మద్బ్రహ్మ
దక్షిణాభిర్దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్। బ్రహ్మాయుష్మదాయుష్మద్బ్రహ్మ

బ్రహ్మాయుష్మత్తత్తదాయుష్మద్బ్రహ్మ బ్రహ్మాయుష్మత్తత్ । ఆయుష్మత్తత్తదాయుష్మదాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణైర్బ్రాహ్మణైస్తదాయుష్మదాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణైః। తద్బ్రాహ్మణైర్బ్రాహ్మణైస్తత్తద్బ్రాహ్మణైరాయుష్మదాయుష్మద్బ్రాహ్మణైస్తత్తద్బ్రాహ్మణైరాయుష్మత్ । బ్రాహ్మణైరాయుష్మదాయుష్మద్బ్రాహ్మణైర్బ్రాహ్మణైరాయుష్మద్దైవాదైవాఆయుష్మద్బ్రాహ్మణైర్బ్రాహ్మణైరాయుష్మద్దైవాః। ఆయుష్మద్దైవాదైవాఆయుష్మదాయుష్మద్దైవాఆయుష్మంత ఆయుష్మంతో దైవాఆయుష్మదాయుష్మద్దైవాఆయుష్మంతః। దైవాఆయుష్మంత ఆయుష్మంతో దైవాదైవాఆయుష్మంతస్తేత ఆయుష్మంతో దైవాదైవా ఆయుష్మంతస్తే। ఆయుష్మంత స్తేతఆయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తే మృతేనామృతేనత ఆయుష్మంత ఆయుష్మన్తస్తేమృతేన। తేమృతేనామృతేన తేతేమృతేన పితరఃపితరో మృతేనతే తేమృతేన పితరః। అమృతేనపితరః పితరో మృతేనామృతేన పితర ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతః పితరోమృతేనామృతేనపితర ఆయుష్మంతః । పితర ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతః పితరపితర ఆయుష్మంతస్తేత ఆయుష్మంతః పితరః పితరఆయుష్మంతస్తే। ఆయుష్మంతస్తేత ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తేస్వధయాస్వధయాత ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తేస్వధయా। తేస్వధయాస్వధయాతే తేస్వధయాయుష్మంత ఆయుష్మంతస్వధయా తే తేస్వధయాయుష్మంతః। స్వధయాయుష్మంత ఆయుష్మంతస్వధయా స్వధయా యుష్మంతస్తేన తేనాయుష్మంత స్వధయా స్వధయాయుష్మంతస్తేన । స్వధమెతిస్వ-ధయా।

ఆయుష్మంత్తస్తేన తేనాయుష్మంత్త ఆయుష్మంత్త స్తేన త్వాత్వా తేనా యుష్మంత్త ఆయుష్మంత్తస్తేన త్వా। తేన త్వా త్వా తేన తేన త్వాయుషా యుషా త్వా తేన తేన త్వాయుషా। త్వాయుషాయుషా త్వా త్వాయుషా యుష్మంత్తమా యుష్మంత్తమాయుషా త్వా త్వాయుషాయుష్మంతం। ఆయుషాయుష్మంత్త మాయుష్మంత్త మాయుషాయుషా యుష్మంతం కరోమికరోమ్యా యుష్మంత్తమాయుషాయుషాయుష్మంతం కరోమి। ఆయుష్మంతంకరోమి కరోమ్యాయుష్మంత్తమాయుష్మంతం కరోమి। కరోమీతికరోమి ॥

(దీనికి పది.) అగ్నేస్త్వామాత్రి యెత్వాహోత్మానమై వాస్మిన్నే తేనదధాత్యృత్విజఃపర్యా హూర్యావంతప వ ర్త్విజ స్తపనం భిషజ్యంతి బ్రిహ్మణోహ స్త మన్వారభ్య పర్యావహూరేక్షధైవయజమాన ఆయుర్ధ ధతియదైవతస్యతద్ధిరణ్యాద్ఘృతంనిష్పిబత్యాయుర్వైఘృతమమృతగ్ం హిరణ్యమ మృతాదైవాయుర్నిష్పిబతి శతమానంభవతి శతాయుః పురుషశ్శ తేంద్రియ ఆయుష్యే వేంద్రియె ప్రతితిష్ఠతి॥

౧౯. (సంహిత.) మారుతమసిమరుతా మోజోఽపాంధారాంభి న్ధిరమయతమరుతః శ్యైనమాయినం మనోజవసం వృషణగ్ంసు వృక్తిమ్ ॥

(పదము.) మారుతమ్ । అసి । మరుతాం । ఓజః । అపాం । ధారాం । భింధి । రమయత । మరుతః । శ్యైనం । ఆయినం । మనో జవస మితిమనః - జవసం । వృషణం । సువృక్తిమితిసు - వృక్తిమ్॥

(క్రమం) మారుతమసి । అసిమరుతాం । మరుత్తామోజః । ఓజోపాం । అపాంధారాం । ధారాంభింధి । భింధిరమయత । రమయత మరుతః । మరుతశ్శ్యైనం । శ్శ్యైనమాయినం । ఆయినంమనోజవసం । మనో జవసవృషణం । మనోజవసమితిమనః - జవసం । వృషణగ్ంసువృక్తిమ్ । సువృక్తి మితిసు-వృక్తిమ్ ॥

(జటా.) మారుతమస్యసి మారుతం మారుతమసి । అసిమరుతాం మరుతామస్యసి మరుతాం । మరుత్తామోజ ఓజోమరుతాం మరుత్తామోజః । ఓజోపామపామోజ ఓజోపాం । అపాంధారాం ధారామపామపాంధారాం । ధారాంభింధిభింధి ధారాంధారాంభింధి । భింధిరమయతరమయత భింధిభింధిరమయత । రమయతమరుతో మరుతో రమయతరమయతమరుతః । మరుతశ్శ్యైనగ్గ్ శ్శ్యైనం మరుతో మరుతశ్శ్యైనం । శ్శ్యైనమాయినమాయినగ్గ్ శ్శ్యైనగ్గ్ శ్శ్యై నమాయినం । ఆయినం మనోజవసంమనోజవ సమాయినమాయినం మనోజవసం । మనో జవసం వృషణంవృషణం మనోజవసంమనో జవసంవృషణం । మనో జవసమితిమనః - జవసం । వృషణగ్ సువృక్తిగ్ సువృక్తిం వృషణం వృషణగ్ సువృక్తిమ్ । సువృక్తిమితిసు-వృక్తిమ్ ॥

(ఘన.) మారుత మస్యసి మారుతం మారుతమసి మరుతాం మరుతామసి మారుతం మారుతమసి మరుతాం । అసిమరుతాం మరుతామస్యసిమరుత్తామోజఓజో మరుతా మస్యసి మరుత్తామోజః ।

మరుత్తామోజ ఓజో మరుతాం మరుత్తామోజో పామపామోజో మరు
తాం మరుత్తామోజో పాం। ఓజో పామపామోజ ఓజో పాంధారాం
ధారామపామోజ ఓజో పాంధారాం। అపాంధారాంధారామ పామ
పాంధారాంభింధి భింధిధారామపామ పాంధారాంభింధి । ధారాం
భింధి భింధిధారాంధారాం భింధిరమయతర మయతభింధి ధారాం
ధారాం భింధిరమయత। భింధిరమయతరమయత భింధిభింధిరమయత
మరుతో మరుతోరమయతభింధి భింధిరమయతమరుతః। రమయత
మరుతో మరుతోరమయతరమయతమరుతశ్యై నగ్గ్ శ్యైనం మరుతో
రమయత రమయత మరుతశ్యైనం। మరుతశ్యైనగ్గ్ శ్యైనం మరుతో
మరుతశ్యైన మాయిన మాయినగ్గ్ శ్యైనం మరుతో మరుతశ్యై నమా
యినం। శ్యైనమాయిన మాయినగ్గ్ శ్యై నగ్గ్ శ్యైనమాయి నంమనో
జవసం మనోజవసమాయినగ్గ్ శ్యైనగ్గ్ శ్యై నమాయినం మనోజవసం।
ఆయినం మనోజవసం మనోజవసమాయిన మాయినంమనోజవసం
వృషణంవృషణం మనోజవసమాయి నమాయినం మనోజవసం వృ
షణం। మనోజవసం వృషణం వృషణం మనోజవసం మనోజవసం
వృషణగ్ం సువృక్తిగ్ం సువృక్తిం వృషణం మనోజవసం మనోజ
వసం వృషణగ్ం సువృక్తిమ్। మనోజవ సమితిమనః-జవసం। వృష
ణగ్ం సువృక్తిగ్ం సువృక్తిమ్ వృషణం వృషణగ్ సువృక్తిమ్।
సువృక్తిమితిసు-వృక్తిమ్॥

(పద.) ప్రజాపతిః ప్రణేతా । బృహస్పతిః పురఏతా । యమః పంథాః । చన్ద్రమాః పునరసుస్స్వాహా । అగ్నిరన్నాదోన్నపతిః । అన్నాద్యమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా । సోమో రాజా రాజపతిః । రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా । వరుణస్సమ్రాట్ సమ్రాట్పతిః । సామ్రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా ॥

౨౦ (సగ్ంహిత.) నవోనవో భవతి జాయమానోఽహ్నాం కేతురుషసామేత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యో విదధాత్యాయన్ప్ర చన్ద్రమాస్తిరతి దీర్ఘమాయుః ॥

(పదము.) నవోనవ ఇతి నవః-నవః । భవతి । జాయమానః । అహ్నామ్ । కేతుః । ఉషసామ్ । ఏతి । అగ్రే । భాగమ్ । దేవేభ్యః వీతి । దధాతి । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రేతి । చన్ద్రమాః । తిరతి । దీర్ఘం । ఆయుః ॥

(క్రమము.) నవోనవో భవతి । నవోనవ ఇతి నవః - నవః । భవతి జాయమానః । జాయమానోఽహ్నామ్ । అహ్నాం కేతుః కేతురుషసామ్ । ఉషసామేతి । ఏత్యగ్రే । అగ్రఇత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యః । దేవేభ్యో వి । విదధాతి । దధాత్యాయన్ । ఆయన్ప్ర । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రచంద్రమాః । చంద్రమాస్తిరతి । తిరతి దీర్ఘమ్ । దీర్ఘమాయుః । ఆయురిత్యాయుః ॥

(జటా.) నవో నవో భవతి భవతి నవో నవో నవో నవో భవతి। నవో నవఇతి నవః-నవః। భవతి జాయమానో జాయమానో భవతి భవతి జాయమానః। జాయమానో హ్నామహ్నాం జాయమానో జాయమానో హ్నాం। అహ్నాం కేతుః కేతు రహ్నామహ్నాం కేతుః। కేతురుష సాముష సాం కేతుః కేతురుషసాం। ఉషసామె త్యేత్యుష సాముష సామెతి। ఏత్యగ్ర్యగ్రవ త్యేత్యగ్రే। అగ్రేఇత్యగ్రే। భాగం దేవేభ్యో దేవేభ్యో భాగం భాగం దేవేభ్యః। దేవేభ్యో విప దేవేభ్యో దేవేభ్యో వి। విదధాతి దధాతి వివిదధాతి। దధాత్యాయన్నాయన్దధాతి దధాత్యాయన్। ఆయన్ప్రాయన్నాయన్ప్ర। ఆయన్నిత్యా-యన్। ప్రచంద్రమాశ్చంద్రమాః ప్రప్రచంద్రమాః। చంద్రమా స్తిరతి తిరతి చంద్రమా శ్చంద్రమా స్తిరతి తిరతి దీర్ఘం దీర్ఘం తిరతి తిరతి దీర్ఘం। దీర్ఘమాయురా యుర్దీర్ఘం దీర్ఘమాయుః। ఆయు రిత్యాయుః॥

(ఘన.) నవో నవో భవతి భవతి నవో నవో నవో నవో భవతి జాయమానో జాయ మానో భవతి నవో నవో నవో నవో భవతి జాయమానః। నవో నవఇతి నవః-నవః। భవతి జాయ మానో జాయ మానో భవతి భవతి జాయమానో హ్నా మహ్నాం జాయమానో భవతి భవతి జాయ మానో హ్నాం। జాయమానో హ్నాం మహ్నాం జాయమానో జాయ మానో హ్నాం కేతుః కేతురహ్నాం జాయ మానో జాయ మానో

హ్నాంకేతుః । అహ్నాంకేతుః కేతురహ్నామహ్నాం కేతురుషసాము
షసాంకేతు రహ్నామహ్నాంకేతురుషసాం । కేతురుషసా ముషసాం
కేతుః కేతురుషసామెత్యే త్యుషసాంకేతుః కేతురుషసామేతి । ఉష
సామెత్యేత్యుషసాముష సామేత్యగ్రే అగ్రఏత్యుషసా ముషసామై
త్యగ్రే । ఏత్యగ్రే అగ్రఏత్యేత్యగ్రే । అగ్రఇత్యగ్రే । భాగందేవేభ్యో
దేవేభ్యో భాగంభాగందేవేభ్యోవి విదేవేభ్యో । భాగంభాగందేవే
భ్యోవి । దేవేభ్యోవివిదేవేభ్యో దేవేభ్యోవిదధాతి దధాతివిదేవేభ్యో
దేవేభ్యోవిదధాతి । విదధాతిదధాతివివిదధాత్యాయన్నా యన్దధాతి
వివిదధాత్యాయన్ । దధాత్యాయన్నాయన్దధాతి దధాత్యాయన్ప్ర
ప్రాయన్దధాతి దధాత్యాయన్ప్ర । ఆయన్ప్రప్రాయన్నాయన్ప్రచంద్ర
మాశ్చంద్రమాః ప్రాయన్నాయన్ప్రచంద్రమాః । ఆయన్నిత్యా=
యన్ । ప్రచంద్రమాశ్చంద్రమాః ప్రప్రచంద్రమా స్తిరతితిరతిచం
ద్రమాః ప్రప్రచంద్రమా స్తిరతి । చంద్రమా స్తిరతి తిరతిచంద్రమా
శ్చంద్ర మా స్తిరతి దీర్ఘందీర్ఘం తిరతిచంద్ర మాశ్చంద్ర మా స్తి
రతి దీర్ఘం । తిరతిదీర్ఘందీర్ఘం తిరతితిరతిదీర్ఘ మాయురా
యుర్దీర్ఘంతిరతి తిరతిదీర్ఘమాయుః । దీర్ఘమాయు రాయుర్దీ
ర్ఘం దీర్ఘమాయుః । ఆయురిత్యాయుః ॥

(దీనికి పద.) నవోనవోభవతి జాయమానఇతి పురోనువాక్యా
భవత్యాయురేవాస్మిన్తద్ యోదధాతియమాదిత్యా అగ్ంశుమా
ప్యాయ యంతీతియాజ్యావైనమేతయాప్యాయయతి ॥

౨౧. (సంగ్ హిత.) (క్షురు తే) తస్మాదాహుర్యశ్చైవం వేదయశ్చన క్షథా పుత్రస్యకేవలంక్షధాసాధారణం పితురిత్యస్కన్న మేవతద్య త్ప్రియాజేష్విష్టేషుస్కన్దతి గాయత్ర్యేవతేనగర్భం ధత్తేసాప్రజాం పశూన్ యజమానాయప్రజనయతి ॥

(పదము.) (క్షురు తే) తస్మాత్ । ఆహుః । యః । చ । ఏవమ్ । వేద । యః । చ । న । క్షథా । పుత్రస్య । కేవలమ్ । క్షథా । సాధా రణమ్ । పితుః । ఇతి । అస్కన్నమ్ । ఏవ । తత్ । యత్ । ప్రి యాజేష్వితిప్ర-యాజేషు । ఇష్టేషు । స్కందతి । గాయత్రీ । ఏవ । తేన । గర్భం । ధత్తే । సా । ప్రజామితిప్ర-జామ్ । పశూన్ । యజ మానాయ । ప్రేతి । జనయతి ॥

(క్రమము.) (క్షురు తేతస్మాత్) తస్మాదాహుః । ఆహుర్యః । యశ్చ । చైవం । ఏవంవేద । వేదయః । యశ్చ । చన । నక్షథా । క్షథాపుత్రస్య । పుత్రస్యకేవలమ్ । కేవలంక్షథా । క్షథాసాధారణం । సాధారణంపితుః । పితురితి । ఇత్యస్కన్నమ్ । అస్కన్నమేవ । ఏవ తత్ । తద్యత్ । యత్ప్రియాజేషు । ప్రియాజేష్విష్టేషు । ప్రియా జేష్వితిప్ర-యాజేషు । ఇష్టేషుస్కందతి । స్కందతిగాయత్రీ । గా యత్ర్యేవ । ఏవతేన । తేనగర్భమ్ । గర్భంధత్తే । ధత్తేసా । సా ప్రజామ్ । ప్రజాం-పశూన్ । ప్రజామితిప్ర-జాం । పశూన్యజ మానాయ । యజమానాయప్ర । ప్రజనయతి । జనయతీతిజనయతి ॥

(జటా.) కురుతేతస్మాత్తస్మాత్కురుతేకురుతేతస్మాత్ । తస్మా
దాహూరాహూస్తస్మాత్తస్మాదాహూః । ఆహూర్యోయ ఆహూరాహూర్యః ।
యశ్చచయోయశ్చ । చైవమేనంచచైవం । ఏవంవేదవేదైవమేవం
వేద । వేదనో యోవేదవేదయః । యశ్చచయోయశ్చ । చనసనచ
చన । నకథాకథానకథా । కథాపుత్రస్య పుత్రస్యకథా కథాపుత్ర
స్య । పుత్రస్య కేవలంకేవలం పుత్రస్యపుత్రస్యకేవలం । కేవలంకథా
కథాకేవలం కేవలంకథా । కథాసాధారణగ్ంసాధారణంకథా కథా
సాధారణం । సాధారణంపితుః పితుఃసాధారణగ్ంసాధారణం పితుః ।
పితురితీతిపితుః పితురితి । ఇత్యస్కన్న మస్కన్నమితీత్యస్కన్నం ।
అస్కన్నమేవైవాస్కన్నమస్కన్న మేవ । ఏవతత్తదేవైవతత్ తద్య
ద్యత్తత్తద్యత్ । యత్ప్రియాజేషు ప్రయాజేషు యద్యత్ప్రియా
జేషు । ప్రియాజేష్విష్టేష్విష్టేషు ప్రయాజేషుప్రయాజేష్విష్టేషు ।
ప్రియాజేష్వితి ప్రయాజేషు । ఇష్టేషుస్కందతి స్కందతీష్టేష్విష్టేషు
స్కందతి । స్కందతి గాయత్రీగాయత్రీ స్కందతిస్కందతి గాయత్రీ ।
గాయత్ర్యేవైవగాయత్రీగాయత్ర్యేవ । ఏవతేనతేనైవైవతేన । తేన
గర్భంగర్భం తేనతేనగర్భం । గర్భంధత్తేధత్తేగర్భంగర్భంధత్తే । ధత్తే
సాసాధత్తే ధత్తేసా । సాప్రజాంప్రజాగ్ంసాసాప్రజాం । ప్రజామ్
పశూన్ పశూన్ప్రజాంప్రజాం పశూన్ । ప్రజామితి ప్ర-జాం । పశూన్
యజమానాయ యజమానా యపశూన్ పశూన్ యజమానాయ ।

యజమానాయ ప్రప్రయజమానాయయజమానాయప్ర । ప్రజనయతి జనయతిప్ర ప్రజనయతి । జనయతీతి జనయతి ॥

(ఘన.) కురుతే తస్మాత్తస్మాత్కురుతే కురుతేతస్మాదాహు రాహుస్తస్మాత్కురుతే కురుతేతస్మాదాహుః । తస్మాదాహురాహు స్తస్మాత్తస్మాదాహుర్యోయ ఆహుస్తస్మాత్తస్మా దాహుర్యః । ఆహుర్యోయ ఆహురాహుర్యశ్చచయ ఆహురాహుర్యశ్చ । యశ్చ చయో యశ్చైవమే వంచయోయశ్చైవం । చైవమేవంచచైవం వేద వేదైవంచ చైవంవేద । ఏవంవేద వేదైవమేవం వేదయోయో వేదై వమేవం వేదయః । వేదయోయో వేద వేదయశ్చచ యోవేద వేదయశ్చ । యశ్చచయో యశ్చనచయోయశ్చన । చనచచన కథాకథానచచనకథా । నకథా కథాననకథా పుత్రస్యపుత్రస్య కథా ననకథా పుత్రస్య । కథాపుత్రస్య పుత్రస్యకథాకథా పుత్రస్యకేవలం కేవలంపుత్రస్య కథాకథాపుత్రస్య కేవలం । పుత్రస్య కేవలంకేవలం పుత్రస్యపుత్రస్య కేవలం కథాకథాకేవలంపుత్రస్య పుత్రస్యకేవలం కథా । కేవలంకథాకథా కేవలంకేవలం కథాసాధారణగ్ం సాధారణం కథాకేవలం కేవలంకథా సాధారణం । కథాసాధారణగ్ం సాధారణం కథాకథా సాధారణం పితుఃపితుః సాధారణం కథాకథాసాధారణం పితుః । సాధారణంపితుః పితుస్సాధారణగ్ం సాధారణం పితురితీతిపితు స్సాధారణగ్ం సాధారణంపితురితి । పితురితీతి పితుః పితురిత్యస్కన్న మస్కన్నమితి పితుఃపితు రిత్యస్కన్నమ్ । ఇత్యస్కన్నమస్కన్న

మితీత్యస్కన్నమైనైవాస్కన్న మితీత్యస్కన్నమేవ । అస్కన్నమైవై
వాస్కన్న మస్కన్నమేవతత్త దైవాస్కన్నమస్కన్నమేవతత్ ।
ఏవతత్తదైవైవతత్ప్రయాజేషు ప్రయాజేషు తదైవైవతత్ప్రయాజేషు ।
తత్ప్రయాజేషు ప్రయాజేషు తత్తత్ప్రయాజేష్విష్టేష్విష్టేషు ప్రయా
జేషుతత్తత్ప్రయాజేష్విష్టేషు । ప్రయాజేష్విష్టేష్విష్టేషు ప్రయా
జేషు ప్రయాజేష్విష్టేషు స్కందతిస్కందతీష్టేషు ప్రయాజేషు ప్ర
యాజేష్విష్టేషు స్కందతి । ప్రయాజేష్వితి ప్రయాజేషు । ఇష్టేషు
స్కందతి స్కందతీష్టేష్విష్టేషు స్కందతి గాయత్రీగాయత్రీ స్కం
దతీష్టేష్విష్టేషు స్కందతిగాయత్రీ । స్కందతిగాయత్రీ గాయత్రీ
స్కందతి స్కందతిగాయత్ర్యైవైవగాయత్రీస్కందతి స్కందతిగాయ
త్ర్యేవ । గాయత్ర్యైవైవగాయత్రీ గాయత్ర్యేవతేనతేనైవ గాయత్రీ
గాయత్ర్యేవతేన । ఏవతేన తేనైవైవతేనగర్భంగర్భం తేనైవైవ
తేనగర్భం । తేనగర్భంగర్భం తేన తేనగర్భంధత్తేధత్తేగర్భం తేన
తేన గర్భంధత్తే । గర్భంధత్తే ధత్తేగర్భం గర్భంధత్తేసాసాధత్తే
గర్భంగర్భంధత్తేసా । ధత్తేసాసాధత్తేధత్తే సాప్రజాం ప్రజాగ్ంసా
ధత్తేధత్తేసాప్రజాం । సాప్రజాం ప్రజాగ్ సాసా ప్రజాంపశూన్
పశూన్ ప్రజాగ్ సాసా ప్రజాంపశూన్ । ప్రజాంపశూన్ పశూన్ప్ర
జాం ప్రజాంపశూన్ యజమానాయ యజమానాయపశూన్ ప్రజాం
ప్రజాంపశూన్ యజమానాయ । ప్రజామితి ప్ర-జామ్ । పశూన్
యజమానాయ యజమానాయపశూన్ పశూన్ యజమానాయ

ప్ర ప్రయజమా నాయపశూన్ పశూన్ యజ మానాయ ప్ర । యజ
మానాయప్రప్ర యజమానాయ యజమానాయ ప్రజనయతి జన
యతి ప్రయజమానాయ యజమానాయప్రజనయతి । ప్రజనయతిజన
యతి ప్రప్రజనయతి । జనయతీతిజనయతి ॥

(పద.) ఐంద్రాగ్న ముపసాదితమ్ । సర్వాభ్యోవా ఏషదేవ
తాభ్యోజుహోతి । యోగ్నిహోత్రంజుహోతి । యథాఖలువై
ధేనుంతీర్థే తర్పయతి । ఏవమగ్నిహోత్రీ యజమానంతర్పయతి ।
తృప్యతి ప్రజయాపశుభిః । ప్రసువర్గంలోకం జానాతి । పశ్యతి
పుత్రమ్ । పశ్యతిపౌత్రమ్ । ప్రప్రజయాపశుభిర్మిథునైర్జాయతే ।
యస్యైవంవిదుషోగ్నిహోత్రం జుహ్వతి । యఉచైనదేవంవేద ॥

౨౨. (సంగ్హిత.) యదాజ్యేన ప్రయాజా ఇజ్యన్త ఆజ్యేనపత్నీ
సంయాజా ఋచమనూచ్యపత్నీ సంయాజానా మృచాయజత్య జామి
త్వాయా థోమిథునత్వాయ పఙ్క్తిప్రాయణోవై యజ్ఞః పఙ్క్త్యుద
యనః పఞ్చప్రయాజా ఇజ్యన్తేచత్వారః పత్నీసంయాజా స్సమిష్ట
యజుః పఞ్చమం పఙ్క్తిమేవాను ప్రయన్తిపఙ్క్తిమనూద్యన్తి ॥

(పదము.) యత్ । ఆజ్యేన । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః ।
ఇజ్యన్తే । ఆజ్యేన । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । ఋచమ్ ।
అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానామితి పత్నీ-సంయాజానామ్ ।
ఋచా । యజతి । అజామిత్వా మేత్యజామి-త్వాయ । అథో ఇతి ।
మిథునత్వాయేతి మిథున-త్వాయ । పఙ్క్తిప్రాయణఇతిపఙ్క్తి-ప్రా

యణః । వై । యజ్ఞః ప్రజ్జ్వ్యదయన ఇతిప ఙ్క్తి-ఉదయనః । పఙ్క్తి ।
ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తే । చత్వారః । పత్నీసంయా
జా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజురితి సమిష్ట-యజుః । పఙ్క్తి
మం । పఙ్క్తిం । ఏవ । అన్వేతి । ప్రియన్తీతిపా్రి-యన్తి । పఙ్క్తిం ।
అను । ఉదతి । యంతి ॥

(క్రసం.) యదాజ్యేన । ఆజ్యేన ప్రయాజాః । ప్రయాజా
ఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇతిప్ర-యాజాః । ఇజ్యంతఆజ్యేన । ఆజ్యేనపత్నీ
సంయాజాః । పత్నీసంయాజాఋచమ్ । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-
సంయాజాః । ఋచమనూచ్య । అనూచ్యపత్నీ సంయాజానాం । అ
నూచ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయా జానామృచా । పత్నీసంయా
జానామితిపత్నీ-సంయాజానామ్ । ఋచాయజతి । యజత్యజా మి
త్వాయ । అజామిత్వాయథో । అజామిత్వాయె త్యజామి-త్వాయ
అథోమిథునత్వాయ । అథోఇత్యథో । మిథునత్వాయ పఙ్క్తిప్రా
యణః । మిథునత్వాయేతి మిథున-త్వాయ । పఙ్క్తిప్రాయణోవై ।
పఙ్క్తిప్రాయణఇతిపఙ్క్తి-ప్రాయణః । వైయజ్ఞః । యజ్ఞఃపఙ్క్త్యదయనః ।
పఙ్క్త్యదయనఃపఙ్క్తి । పఙ్క్త్యదయనఇతి పఙ్క్తి-ఉదయనః । పఙ్క్తిప్రయా
జాః । ప్రయాజాఇజ్యన్తే । ప్రయాజాఇతిప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తేచత్వా
రః । చత్వారః పత్నీసంయాజాః । పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుః ।
పత్నీసంయాజాఇతిపత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజుః పఙ్క్తిమమ్ ।

సమిష్టయజు రితిసమిష్ట-యజుః । ప్రశ్చామంప్రజ్ఞ్యామ్ । ప్రజ్ఞ్యామేవ । ఏవానుః । అనుప్రియన్తి । ప్రియంతిప్రజ్ఞ్యామ్ । ప్రియంతీతి ప్ర-యన్తి । ప్రజ్ఞ్యామను । అనూత్ । ఉద్యన్తి । యంతీతి యన్తి ॥

(జటా.) యదాజ్యేనాజ్యేన యద్యదాజ్యేన । ఆజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయాజా ఆజ్యేనాజ్యేన ప్రయాజాః । ప్రయాజా ఇజ్యంతే ఇజ్యంతే ప్రయాజాః ప్రయాజాఇజ్యంతే । ప్రయాజాఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యంత ఆజ్యేనాజ్యేనైజ్యంతఇజ్యంత ఆజ్యేన । ఆజ్యేన పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనాజ్యేనపత్నీసంయాజాః । పత్నీసంయాజా ఋచమృచం పత్నీ సంయాజాః పత్నీసంయాజాఋచం । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । ఋచమనూచ్యానూచ్యర్చ మృచమనూచ్య । అనూచ్యపత్నీసంయాజానాంపత్నీసంయాజానామనూచ్యానూచ్య పత్నీసంయాజానాం । అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానామృచర్చా పత్నీసంయాజానాం పత్నీసంయాజానామృచా । పత్నీసంయాజానామితిపత్నీ-సంయాజానాం । ఋచాయజతియజత్యృచర్చాయజతి । యజత్యజామిత్వాయాజామిత్వాయయజతి యజత్యజామిత్వాయ । అజామిత్వాయాథో అథో అజామిత్వాయా జామిత్వాయాథో । అజామిత్వాయేత్యజామి-త్వాయ । అథోమిథునత్వాయ మిథునత్వాయాథో అథోమిథునత్వాయ । అథోఇత్యథో । మిథునత్వాయపంక్తి ప్రాయణః పంక్తి ప్రాయణోమిథునత్వాయ మిథునత్వాయపంక్తి ప్రాయణః । మిథు

న్తత్వా యెతిమిథున-త్వాయ । పంక్తిఃప్రాయణోవైవై పంక్తిః ప్రా
యణః పంక్తిప్రాయణోవై । పంక్తిప్రాయణ ఇతిపంక్తి-ప్రాయణః ।
వైయజ్ఞోయజ్ఞోవైవైయజ్ఞః । యజ్ఞఃపంక్త్యుదయనః పంక్త్యు దయనో
యజ్ఞో యజ్ఞఃపంక్త్యుదయనః । పంక్త్యుదయనః పంచపంచ పంక్త్యుద
యనః పంక్త్యుదయనఃపఞ్చ। పంక్త్యుదయనఇతి పంక్తి-ఉదయనః। పంచ
ప్రయాజాః ప్రయాజాః పంచపంచ ప్రయాజాః । ప్రయాజా ఇజ్యన్త
ఇజ్యన్తె ప్రయాజాః ప్రయాజాఇజ్యంతె । ప్రయాజా ఇతిప్ర-యా
జాః । ఇజ్యంతెచ చత్వార శ్చత్వార ఇజ్యంత ఇజ్యంతె చత్వారః । చ
త్వారఃపత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాశ్చత్వారశ్చత్వారః పత్నీసం
యాజాః। పత్నీసంయాజాస్సమిష్టయ జుస్సమిష్టయజః పత్నీసంయా
జాః పత్నీసంయాజాస్సమిష్టయజుః।పత్నీసంయాజాఇతి పత్నీ సంయా
జాః। సమిష్టయజుః పంచమంపంచమగ్ం సమిష్టయజుస్స మిష్టయజుః
పంచమం । సమిష్టయజురితిసమిష్ట-యజుః । పంచమంపంక్తిం పంక్తిం
పంచమంపంచమం పంక్తిం। పంక్తిమేవైవ పంక్తింపంక్తిమేవ। ఏవాన్వ
న్వేవైవాను। అనుప్రయంతి ప్రయంత్యన్వను ప్రయంతి । ప్రయంతి
పంక్తింపంక్తింప్రయంతి ప్రయంతిపంక్తిం । ప్రయంతీతిప్ర-యంతి ।
పంక్తిమన్వను పంక్తిం పంక్తిమను । అనూదు దన్వనూత్ । ఉద్యంతి
యంత్యుదు ద్యంతి । యంతీతియంతి॥

(ఘన.) యదాజ్యేనాజ్యేన యద్యదాజ్యేన ప్రయాజాఃప్రయా
జాఆజ్యేన యద్యదాజ్యేన ప్రయాజాః। ఆజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయాజా

ఆజ్యేనాజ్యేన ప్రయాజా ఇజ్యంతే ఇజ్యంతే ప్రయాజా ఆజ్యేనాజ్యేన
ప్రయాజా ఇజ్యంతే । ప్రయాజా ఇజ్యంతఇజ్యంతే ప్రయాజాః ప్ర
యాజ ఇజ్యంత ఆజ్యేనాజ్యేనే జ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యంత
ఆజ్యేన । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యంత ఆజ్యేనాజ్యేనేజ్యంతే
ఇజ్యంత ఆజ్యేన పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనేజ్యంతే ఇజ్యంత
ఆజ్యేనపత్నీ సంయాజాః । ఆజ్యేనపత్నీ సంయాజాః పత్నీసంయాజా
ఆజ్యేనాజ్యేన పత్నీసంయాజా ఋచమృచం పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనా
జ్యేనపత్నీ సంయాజా ఋచం । పత్నీసంయాజా ఋచమృచంపత్నీసం
యాజాః పత్నీసంయాజా ఋచ మనూచ్యానూచ్యర్చం పత్నీసం
యాజాః పత్నీసంయాజా ఋచమనూచ్య । పత్నీసంయాజా ఇతి ప
త్నీ-సంయాజాః । ఋచమనూచ్యానూచ్యర్చ మృచమనూచ్య
పత్నీ సంయాజానాం పత్నీసంయాజా నామనూచ్యర్చ మృచమ
నూచ్య పత్నీసంయాజానాం । అనూచ్యపత్నీసంయాజానాం పత్నీ
సంయాజానామ నూచ్యానూచ్య పత్నీసంయాజానామృచర్చా పత్నీ
సంయాజా నామనూచ్యా నూచ్యపత్నీ సంయాజానామృచా । అనూ
చ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానా మృచర్చా పత్నీ సంయాజా
నాం పత్నీసంయాజానా మృచాయజతి యజత్యృచా పత్నీసంయా
జానాం పత్నీసంయాజానా మృచాయజతి । పత్నీసంయాజానామితి
పత్నీ-సంయాజానాం । ఋచాయజతి యజత్యృచర్చాయజత్యజామి
త్వాయాజా మిత్వాయయజత్యృచర్చాయజత్య జామిత్వాయ ।

యజత్యజామిత్వాయా జామిత్వాయ యజతియజత్యజామిత్వాయా
ధో అధోఅజామిత్వాయ యజతియజత్యజామిత్వాయాధో। అజామి
త్వాయాధో అధో అజామిత్వాయా జామిత్వా యాధోమిథునత్వా
య మిథునత్వాయాధో అజామిత్వాయాజా మిత్వాయాధో మిథున
త్వాయ । అజామిత్వా మిత్యజామి-త్వాయ । అధోమిథునత్వాయ
మిథునత్వాయాధోఅధోమిథునత్వాయపంక్తిప్రాయణఃపంక్తిప్రాయ
ణోమిథునత్వాయాధో అధోమిథునత్వాయపంక్తిప్రాయణః । అధో
ఇత్యధో। మిథునత్వాయపంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయణోమిథునత్వా
యమిథునత్వాయపంక్తి ప్రాయణోవై వైపంక్తి ప్రాయణో మిథున
త్వాయమిథునత్వాయ పంక్తిప్రాయణోవై। మిథునత్వామితి మిథు
న-త్వాయ। పంక్తిప్రాయణోవైవై పంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయణో
వైయజ్ఞోయజ్ఞోవై పంక్తిప్రాయణఃపంక్తి ప్రాయణోవైయజ్ఞః । పంక్తి
ప్రాయణ ఇతిపంక్తి-ప్రాయణః । వైయజ్ఞో యజ్ఞోవైవై యజ్ఞః పం
క్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోవైవై యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః ।
యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోయజ్ఞః పంక్త్యుదయనః
పంచపంచ పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోయజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంచ । పం
క్త్యుదయనః పంచపంచ పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనః పంచప్రయా
జాః ప్రయాజాః పంచపంక్త్యు దయనః పంక్త్యుదయనః పంచప్రయా
జాః । పంక్త్యుదయన ఇతిపంక్తి-ఉదయనః పంచప్రయాజాః ప్రయా

జాః పంచపంచప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తేప్రయాజాః పంచపంచ ప్రయాజాఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తేప్రయాజాః ప్రయా జా ఇజ్యన్తే చత్వారశ్చత్వార ఇజ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యన్తే చత్వారః । ప్రయాజా ఇతిప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తే చత్వారశ్చ త్వార ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే చత్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయా జాః శ్చత్వార ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే చత్వారః పత్నీసంయాజాః । చ త్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాశ్చ త్వార శ్చత్వారః పత్నీసంయాజాస్సమిష్ట యజుస్సమిష్ట యజుః పత్నీ సంయాజా శ్చ త్వారశ్చత్వారః పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుః । పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుస్సమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా స్సమి ష్టయజుః పంచమం పంచమగ్ంసమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః పత్నీ సంయాజాః సమిష్టయజుః పంచమం । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజుః పంచమంపంచమగ్ం సమిష్టయజుః సమి ష్టయజుః పంచమంపంక్తింపంక్తింపంచమగ్ం సమిష్టయజుస్సమిష్టయ జుః పంచమంపంక్తిం । సమిష్టయజు రితిసమిష్ట-యజుః । పంచమం పంక్తిం పంక్తిం పంచమం పంచమం పంక్తిమేవైవపంక్తిం పంచ మం పంచమం పంక్తిమేవ । పంక్తిమేవైవ పంక్తిం పంక్తిమేవాన్వ న్వేవ పంక్తిం పంక్తిం మేవాను । ఏవాన్వన్వేవైవాను ప్రియంతి ప్రియంత్యన్వే వైవాను ప్రియంతి । అనుప్రియంతి ప్రియంత్యన్వను

ప్రియంతి పంక్తిం పంక్తిం ప్రియంత్యన్వను ప్రియంతి పంక్తిం । ప్రియంతి పంక్తిం పంక్తిం ప్రియంతి ప్రియంతి పంక్తిమన్వను పంక్తిం ప్రియంతి ప్రియంతి పంక్తిమను । ప్రియంతీతి ప్ర-యంతి । పంక్తిమన్వను పంక్తిం పంక్తిమనూదుదన్వను పంక్తిం పంక్తిమ నూత్ । అనూదుదన్వనూద్యంతి యంత్యుదన్వనూద్యంతి । ఉద్యంతి యంత్యుదుద్యంతి । యంతీతియంతి ॥

(దీనికిపది.) ఆశాస్తేయంయజమానోసౌ । ఆయురాశాస్తే । సుప్రజాస్త్వమాశాస్తే । సజాతవనస్యామాశాస్తే । ఉత్తరాం దేవ యజ్యా మాశాస్తే । భూయోహవిష్కరణమాశాస్తే । దివ్యంధా మాశాస్తే । విశ్వం ప్రియమాశాస్తే । యదనేనహవిషాశాస్తే । తద శ్యాత్త దృధ్యాత్ । తదస్మైదేవారాసంతామ్ । తదగ్నిర్దేవో దేవే భ్యోవనతే । వయమగ్నేర్మానుషాః । ఇష్టంచవీతంచ । ఉభేచనో ద్యావాపృథివీఅగంహసస్పాతామ్। ఇహగతిర్వామస్యేదంచ। నమో దేవేభ్యః ॥ శతమానం...తి ॥

౨౩. శ్రీగురుభ్యోనమః హరిఃఓమ్॥ నెష్టుఃపత్నీ ముదానయెత్యా హాగ్నీ దైవనెష్టరిరెతో దధాతినెష్టాపత్నియా ముద్గాత్రాసఙ్ఖ్యాప యతి ప్రజాపతిర్వా ఏషయదుద్గాతా ప్రజానాంప్రజననాయాప ఉప ప్రవర్తయతి రెతఏవతథ్సిఞ్చత్యూరుణోపప్రవర్త యత్యూరుణాహి రెతస్సిచ్యతె నగ్నంకృత్యోరుముపప్రవర్తయతి యదాహినగ్న ఊరు ర్భవత్యథమిథునీభవతోథ రెతస్సిచ్యతెథప్రజాః ప్రజాయన్తె ॥

(పది.) సోమొరాజామృతగ్ం సుతః । ఋజీషేణాజహాన్మృత్యుమ్ । ఋతేనసత్యమిన్ద్రియమ్ । విపానగ్ం శుక్రమన్ధసః । ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమ్ । ఇదమ్పయోమృతంమధు । సోమమద్భ్యోవ్యపిబత్ । ఛన్దసాహగ్ం సశ్శుచిషత్ । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । అధ్భ్యః క్షీరంవ్యపిబత్॥ ౧॥ క్రుఙ్ఙాఙ్గిరసోధియా । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । అన్నాత్పరిస్రుతోరసమ్ । బ్రహ్మణావ్యపిబత్క్షత్రమ్ । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । రేతోమూత్రం విజహాతి । యోనిమ్ప్రవిశదిన్ద్రియమ్। గర్భోజరాయుణావృతః । ఉల్బంజహాతి జన్మనా । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్॥ ౨॥ వేదేనరూపేవ్యాకరోత్ । సతాసతీ ప్రజాపతిః । ఋతేనసత్య మిన్ద్రియమ్ । సోమేనసోమౌవ్యపిబత్ । సుతాసుతౌ ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । దృష్ట్వారూపేవ్యాకరోత్ । సత్యానృతే ప్రజాపతిః । అశ్రద్ధామనృతే దధాత్ । శ్రద్ధాగ్ం సత్యే ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । దృష్ట్వాపరిస్రుతోరసమ్ । శుక్రేణశుక్రంవ్యపిబత్ । పయస్సోమమ్ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । విపానగ్ం శుక్రమన్ధసః । ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమ్ । ఇదమ్పయోమృతం మధు॥ 3॥

౨౮. అగ్నేగృహపతేసు గృహపతిరహంత్వయా గృహపతినాభూయాసగ్ం సుగృహపతిర్మయాత్వఙ్గృహపతి నాభూయాశ్శతగ్ం హిమాస్తామాశిషమాశాసె తన్తవేజ్యోతిష్మతీం తామాశిషమాశాసె ముష్మైజ్యోతిష్మతీమ్ ॥

(పది.) అగ్నే గృహపత ఇత్యాహ యథాయజురేవైతచ్ఛతగ్ం
హిమా ఇత్యాహ శతం త్వా హేమన్తా న్నిన్ధిషీయేతి వావైత దాహ
పుత్రస్య నామ గృహ్ణాత్యన్నాదమేవైనఙ్కరోతి తామాశిష మాశా
సేత తన్తవే జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రోఽజా తస్యాత్తేజ
స్వ్యేవాస్య బ్రహ్మవర్చసీ పుత్రో జాయతే తామాశిషమాశాసే ము
ష్మై జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రో జాతస్యాత్తేజ ఏవాస్మి
న్బ్రహ్మవర్చసం దధాతి ॥

౨౫ (మన్త్రమ్.) సృజతుజీవాతవే జీవనస్యాయా అగ్నేస్త్వామా
త్రయా జగత్యై వర్తన్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ దేవస్త్వా సవితోత్సృ
జతు జీవాతవే జీవనస్యాయా ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి ప్రి
యగ్ం రేతో వరుణ సోమరాజన్ । మాతేవాస్మా అదితే శర్మ య
చ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్నిరాయుష్మాన్థ్స వనస్పతిభిరా
యుష్మాన్తేన త్వాయుషాయుష్మన్తఙ్కరోమి సోమ ఆయుష్మాన్థ్స
ఓషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్థ్స దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణై
రాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మన్తస్తేఽమృతేన పితర ఆయుష్మన్తస్తే
స్స్వధయాయుష్మన్తస్తేన త్వాయుషాయుష్మన్తఙ్కరోమి ॥

(పది.) ఘృతం నిష్పిబత్యాయుర్వై ఘృతమమృతగ్ం హిరణ్య
మమృతాదేవాయుర్నిష్పిబతి శతమానమ్భవతి శతాయుః పురుష
శ్శతేన్ద్రియ ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠత్యథో ఖలు యావతీస్స

మా ప్రమ్యన్మన్యత్ర తావన్మానగ్గ్ స్యాత్ఛనమృధ్యా ఇమమగ్న ఆయు
ష్మేవర్చసే క్రృధీత్యాహాయురేవాస్మిన్ వర్చోదధాతి విశ్వేదేవాజర
దష్టిర్యథాసదిత్యాహాజరదష్టిమేవైన జ్కరోత్యగ్నిరాయుష్మానితి హ
స్తఙ్గృహ్ణాత్యేతే వైదేవా ఆయుష్మన్తస్త ఏవాస్మిన్నాయుర్దధతి
సర్వమాయురేతి ॥

౨౬. ఆశాస్తేయం యజమానోసౌ । ఆయురాశాస్తే । సుప్రజా
స్త్వమాశాస్తే । సజాతవనస్యామాశాస్తే । ఉత్తరాన్దేవయజ్యామా
శాస్తే । భూయోహవిష్కరణ మాశాస్తే । దివ్యన్ధామాశాస్తే । విశ్వ
మ్ప్రియమాశాస్తే । యదనేనహవిషాశాస్తే । తదశ్యాత్తదృధ్యాత్ ।
తదస్మైదేవారాసన్తామ్ । తదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యోవనతే । వయమగ్నే
ర్మానుషాః । ఇష్టఞ్చ వీతఞ్చ । ఉభేచనోద్యావాపృథివీ అగంహస
స్పాతామ్ । ఇహగతిర్వా మస్యేదఞ్చ । నమోదేవేభ్యః ॥

ఆశాస్తేయం యజమానోసావిత్యాహనిర్దిశ్యై వైనగ్ం సువ
ర్గంలోకం గమయత్యాయురాశాస్తే సుప్రజాస్త్వమాశాస్త ఇత్యా
హాశిషమేవైతా మాశాస్తే సజాతవనశ్యామాశాస్త ఇత్యాహప్రా
ణావై సజాతాః ప్రాణానేవ । నాన్తరేతితదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యోవనతే
వయమగ్నేర్మానుషా ఇత్యాహాగ్నిర్దేవేభ్యో వనుతేవయం మనుష్యే
భ్య ఇతివావైత దాహేహగతిర్వా మస్యేదఞ్చ నమోదేవేభ్య
ఇత్యాహ యాశ్చైవదేవతా యజతి యాశ్చనతాభ్య ఏవోభ
యీభ్యోనమస్కరోత్యాత్మనో నార్త్యై ॥

౨౭॥ అగ్నే తేజస్విన్ తేజస్వీ త్వం దేవేషు భూయాస్తేజస్వన్తమ్మా మాయుష్మన్తం వర్చస్వన్తం మనుష్యేషు కురుదీక్షాయైచత్వా తపసశ్చ తేజసే జుహోమి । తేజోవిదసి తేజోమా మా హాసీన్మాహన్త్వాం తేజో హాసిషం మామాన్తే జో హాసీ దిన్ద్రౌజస్విన్నోజస్వీ త్వం దేవేషు భూయా ఓజస్వన్తం మామాయుష్మన్తం వర్చస్వన్తమ్మనుష్యేషు కురుబ్రహ్మణశ్చ త్వా క్షత్రస్య చ ॥

సహజాన్ విశ్వేభిర్దేవేభిః పృతనాజయామి జాగతేన ఛన్దసా సప్తదశేన స్తోమేన వామదేవ్యేన సామ్నా వషట్కారేణ వజ్రేణ పరజానిన్ద్రేణ సయుజో వయగ్ం సాసహ్యామ పృతన్యతః । ఘ్నన్తో వృత్రాణ్యప్రతి । యత్తే అగ్నే తేజస్తేనాహం తేజస్వీ భూయాసం యత్తే అగ్నే వర్చస్తేనాహం వర్చస్వీ భూయాసం యత్తే అగ్నే హరస్తేనాహగ్ం హరస్వీ భూయాసమ్ ॥

అహస్తస్మిన్నైన్ద్రవాయవో గృహ్యతే తస్మాదైన్ద్రవాయవస్యాయతనే సప్తమేఽహన్ఛుక్రో గృహ్యత ఆగ్రయణస్య వా ఏతదాయతనం యత్షష్ఠమహస్తస్మిన్ఛుక్రో గృహ్యతే తస్మాచ్ఛుక్రస్యాయతనేష్టమేఽహన్నాగ్రయణో గృహ్యతే ఛన్దసాగ్ం స్యేవ తద్వ్యావాహయతి ప్రవస్యసో వివాహ మాప్నోతి య ఏవం వేదాథో దేవతాభ్య ఏవ యజ్ఞే సంవిదం దధాతి తస్మాదిదమన్యోఽన్యస్మై దదాతి ॥

అథ ఋగ్వేదాశీః

౨౮॥ ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని ధేహి చిత్తిం దక్షస్య సుభ
గత్వ మస్మేపోషం రయీణా మరిష్టిం తనూనాం స్వాద్మానం వాచ
స్సుదినత్వ మహ్నామ్ ॥ ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని । శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని । ద్రవి
ణాని ధేహి । ధేహి చిత్తిం । చిత్తిం దక్షస్య । దక్షస్య సుభగత్వం ।
సుభగత్వ మస్మే । సుభగత్వ మితి సుభగ-త్వమ్ । అస్మే ఇత్యస్మే ।
పోషం రయీణాం । రయీణా మరిష్టిం । అరిష్టిం తనూనాం । తనూ
నాం స్వాద్మానం । స్వాద్మానం వాచః । వాచ స్సుదినత్వం ॥ సుది
నత్వ మహ్నాం । సుదినత్వమితి సుదిన-త్వం । అహ్నా మి త్యహ్నాం
తత్తో నద్దేతాం ద్వంద్వ మింద్రేణ దేవతా స్సస్యంతే । ద్వంద్వం
వై మిథునం తస్మా ద్ద్వంద్వా న్మిథునం ప్రజాయతే । ప్రజాత్యై
ప్రజాయతే । ప్రజయా పశుభిర్య ఏవంవేద ॥ శతమానం...తి
ఇత్యృగ్వేదాశీః ॥

ఆశాస్తే యం యజమానోసౌ । ఆయు రాశాస్తే ।
సుప్రజాస్త్వ మాశాస్తే । సజాతవనస్యా మాశాస్తే । ఉత్తరాం
దేవయజ్యా మాశాస్తే । భూయో హవిష్కరణ మాశాస్తే । దివ్యం
ధామాశాస్తే । విశ్వంప్రియమాశాస్తే । య దనేన హవి షాశాస్తే
త దశ్యా తదృధ్యాత్ । త దస్మై దేవారాసంతాం । తదగ్ని ర్దేవో
దేవేభ్యో వనతే । వయమగ్నే ర్మానుషాః । ఇష్టం చ వీతం చ । ఉభే చ నో

ద్యావాపృథివీ అగ్ంహసస్పాతామ్ । ఇహ గతి ర్వా మస్యేదం చ ।
సమోదై వేభ్యః ॥ శతమానం...తి ॥

౨౯॥ ఆయుర్ద్దా దేవజరసం గృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృత
పృష్ఠో అగ్నే । ఘృతం పిబ న్న మృతం చారుగవ్యం పితేవ పు
త్రం జరసే న యేమమ్ । సుప్రజాః ప్రజయా భూయా స్సువీరో
వీరై స్సువర్చా వర్చసా సుపోషః పోషైః । నారాయణశ ర్మైష
తే దేవ సూర్య బ్రహ్మచారీ తం గోపాయ సమామృతైష తే సూర్య
పుత్రస్స దీర్ఘాయు స్సమామృత । యాగ్ం స్వస్తి మగ్ని ర్వాయు
స్సూర్య శ్చంద్రమా ఆపోఽనుసంచరంతి తాగ్ంస్వస్తి మనుసంచర
నారాయణశర్మన్ । ఇమ మగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి ప్రియగ్ం
రేతో వరుణసోమరాజన్ । మాతేవాస్మా అదితే శర్మయచ్ఛ విశ్వే
దేవా జరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్నిష్ట ఆయుః ప్రతరాం దధా త్వగ్ని
ష్టే పుష్టిం ప్రతరాంకృణోతు । ఇన్ద్రో మరుద్భిరృతుధా కృణో
త్వాఽదిత్యై స్తే వసుభి రాదధాతు । మేధాం తే దేవస్సవితా
మేధాం దేవీ సరస్వతీ । మేధాం తే అశ్వినా దేవావాధత్తాం పుష్క
రస్రజా । త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వ య్యగ్ని స్తేజో దధాతు ।
త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వ యీంద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు ।
త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు ॥
శతమానం...తి ॥

త్వష్టా జాయామ జనయత్త్వష్టాస్యై త్వాం పతిమ్। త్వష్టాసహ స్రిమాయూగ్ంషి దీర్ఘమాయుః కృణోతు వామ్॥ శతమానం...తి॥

౩౦॥ ఓషధయస్సగ్ం సమోషధయ ఓషధయస్సం। సంవదంతే వదంతైసగ్ం సంవదంతే। వదంతై సోమేన సోమేన వదంతె వదంతైసోమేన। సోమేన సహ సహ సోమేన సోమేన సహ। సహ రాజ్ఞా రాజ్ఞా సహ సహ రాజ్ఞా। రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా। యస్మైకరోతి కరోత్తి యస్మైయస్మైకరోతి। కరోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణః కరోతి కరోతి బ్రాహ్మణః। బ్రాహ్మణ స్తం తంబ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణ స్తం। తగ్ంరాజన్రాజన్తం తగ్ంరాజన్। రాజన్పారయామసిపారయామసిరాజన్రాజన్పారయామసి। పారయామసీతి పారయామసి॥ బహ్వగ్వై బహ్వశ్వాయై। బహ్వజావికాయై। బహువ్రీహియవాయై। బహుమాషతిలాయై। బహుహిరణ్యాయై బహుహస్తికాయై బహుదాసపూరుషాయై। రయిమత్యై పుష్టిమత్యై। బహురాయస్పోషాయై రాజాస్తు॥ శతమానం...తి॥

అథసామవేదాఽఽశీర్వాదః.

౩౧॥ ఆమహ్యావం॥ ఋక్కు॥౧॥ ఉచ్చా తెజాతమంధసోదివిషద్భూమ్యాదదె। ఉగ్రగంశర్మమహీశ్రవః। సనఇన్ద్రాయయజ్యవె వరుణాయమరుద్భ్యః। పరివోవిత్సరిస్రవా। ఏనావిశ్వాన్యర్య ఆద్యుమ్నాని మానుషాణాం। సిషాసంతోవనామహె॥

(సామ) ఉచ్చాతా ఆఇజాతా ఆమంధసాహ । దీవాయిసా అద్భాభఉ । మ్యాఆదదాయి । ఉగ్రంశర్మా । మహాఆయిశ్రవా ఉవా అ । స్తౌ ఉషెఏప । సనాఆఆ ఇన్ద్రాఅయా ఋజ్యవాయి । వారూణా ఆయాఅ । మరూఉద్భ్యః । పరివో ఒవాఇత్ । పరాఆయిశ్రవా ఉ వాఅ । స్తౌ ఉషెఏప । ఏనావా ఆవిశ్వా ఆని అర్య అ । ద్యుమ్నా నాఆయిమాఅ । నుపా ఆణాం । సీపాసంతాః । వనా అమహో ఉవా అస్తౌ ఉషేఏప ॥ శతమానం...తి ॥

32॥ ఇమంస్తో ఓమాం । అర్హే ఆఆ తెఏజ । తా వె ఏదా సెప హోయి । రాధా ఆఇమిాఈవ । సంమా ఆఆ హెఏమ । మానీఈ పాయా ఆహోయి । భద్రాఆఆహీ ఈనాహ । ప్రమా ఆఇతీఈర । స్యాసంస దేఏహోయి । అగ్నా ఆఆయిసా ఆఖ్యాయి । మారాయి పా ఆమ । వాయంతవాఆఆహో౽౽ఇడ ॥

33॥ వామదేవ్యం॥ ఋక్॥ 3॥ కయానశ్చిత్ర ఆభువదూతీసదా వృధస్సఖా । కయాశచిష్ఠయావృతా॥ కస్త్వాసత్యో మదానాంమం హిష్ఠోమత్సదంధసః । దృఢాచిదారుజెవసు । అభీషుణస్సఖీనా మవి తాజరితౄణామ్ । శతంభవాస్యూతయే ॥

సామం॥ కా౽అయా౽అ । నశ్చా ౽ఆఆయిత్రా౽ ఆఆఅ భువాత్॥ (తి) ఓమూ౽తీ౽సాదావృధస్స । ఖాఔ ఉహోఓహా యి । కయా౽ఆశచాయి । ష్ఠయాహో౽ఓ । హింమా౽అ । వా ౽అర్తో౽ఓ । హాయి । కా౽అస్త్వా౽అ । సత్యో ౽ఓఓమదాఅనాం । ఓంమా౽ । హిష్ఠో ఓమా౽ఆత్సా౽దంధ । సాఔ౽ఉహోఓహా

యి । వృడా౨ఆచిద । రుజౌ౨వహోఓ్ । హింమా౨అ । వా౨ ఆసోఓ్ । హాయి । ఆ౨ఆభీఇషూణా౨ఆఆసాఆభిఈనాం । ఓంమా౨ వితాఅ । జరా౨యితృాఇ । ణా౨ । ఔఊహోఓహాయి । శతా౨ అంభవ । సియా౨హో౨ఓ్ । హింమా౨ఆ । తా౨ఆయో౨ఓ్ హాయి ॥

౩౮॥ కాలేయం॥ ఋక్కు॥ తరోభిర్వోవిదద్వసుమింద్రంస బాధఊ తయే । బృహద్గాయంతస్సుతసోమే । అధ్వరేహువేభరం నకారిణం । నయందుర్ధావరం తెనస్థిరాముర్ోమదేషు శిప్రమంధసః । యఆదృ త్యాశశమానాయసున్వతేదాతా జరిత్రఉక్థ్యమ్ ॥

(సామం) తరోఓభాఆయుర్వో ఓవీదద్వసూం । ఇంద్రాంసా ఆబా । ధాఉతాయా ఆయిబ్రీహద్గాఅయాఆం । తాఅఆఅసూతా అసోమెఎఅ । ధ్వాఆరాయి । హువాఇభారా । వాఅఅఅఓఓవ । నకాఅరీణాం హోఇడ ॥

హువెభాఆరంనాకాఅరీణాం । హువాయిభారాం । నాకా అరీణాఆం । నాయందుర్ధాఅ । వాఆఆఅ । రంతె ఏనస్థిఈరాహ । మూఉరాః । మదాయిషుశౌ । వాఅఅఅ । ఓఓవ । ప్రమాంధసాహ హై ఇడ ॥

మదేఏషూఉశాయి । ప్రామంధసాహ । మాదాయిషుశా యి । ప్రామంధాసఆః । యఆఅదృత్యాఅ । శాఅఆఅ । శమానా అయాసు । న్వాఆతాయి । దాతాజారా । వాఅఅఅ । ఓఓవ । త్రౌ ఉక్థ్యాంహైఇడ ॥

పది॥ త్రయీవిద్యా హింకారస్త్రయ ఇమెలోకాస్స ప్రస్తావోగ్ని ర్వాయురాత్యస్స ఉద్గీథోనక్షత్రాణి నయాంసిమరీచ యస్స ప్రతిహారస్సర్పా గంధర్వాః పితరస్తం నిధనమెతత్సామ సర్వస్మిన్ప్రోతం॥

ఆయుర్విశ్వాయుర్విశ్వం విశ్వమాయురసీ మహిప్రాజాంత్వష్టారాజసీధెహ్యస్మే॥ శతంజీవే మశరదోవయంతె సర్వాన్కామాన శీమహి॥ శతమానం...తి॥

3ళి॥ పునానస్సోమధారయా పోవసానో ఋషసి। ఆరత్నధాయోనిమృతస్య సీదత్యుత్సో దేవోహిరణ్యయః। దుహాన ఊధర్దివ్యం మధుప్రియం ప్రత్నం సధస్తమాసదత్। ఆపృచ్ఛ్యంధరుణం వాజ్య ఋషసిన్నృభిర్ధౌతో విచక్షణః॥

రౌరవం॥ పునానస్సో ఓమా౨ఆధా౨రా౨ఆ౨ఆయ। ఓ౨మా౨పోవసానో అర్షస్యారత్నధాయో౨ విమృతస్యసా౨ఆయిదసాయి। ఓ౨హో౨ఆఉవా। ఉత్సోదేవో౨హిరా౨ఆహోయి। ఓ౨హాఆఉహ। ణ్యాయా౨। ఔహోహోఓవాహోఇడ। ఉత్సోదేవోఓహ౨ఆయిరణ్యా౨ఆ౨ఆయాహ। ఓ౨మా౨త్సోదేవోహిరణ్యయోదుహాన ఊ౨ధర్దివ్యం మధూ౨ఉప్రియాం। ఓ౨హాఆఉవ। ప్రత్నంస్తధస్తమా ఆహా౨యి। ఓ౨హాఆఉవ। సాదా౨త్। ఔహోహోఓవాహోఈడ। ప్రత్నం సధస్థా౨ఆమా౨సా౨ఆ౨ఆదాతు। ఓంప్రా౨త్నం సధస్తమాసదా పృచ్ఛ్యంధరుణంవా౨జియా౨అర్ష

సాయి । ఓ౨హాఆఉవ । నృభిర్ధాతో౨విచా౨ఆహోయి । ఓ౨హాఆ
ఉవ । త్వాణా౨ । ఔహోఽహోవాహో ఈడ ॥

౩౬॥ అభిత్వాశూరనోను మోదుగ్ధా ఇవధేనవః । ఈశానమస్యజగ
తస్సు వర్దృశమీశాన మింద్రసుస్థుషః । నత్వావాజన్యో దివ్యోన
పార్థివోన జాతోన జనిష్యతే । అశ్వాయంతో మఘువన్నింద్రవా
జినోగవ్యంతస్వాహవామహే ॥

రథంతరం॥ హిం ఆ౨భిత్వా శూరనో ఓన్నూమో౨వా౨ ।
ఆ౨దుగ్ధా ఇనధేనవ ఈశాఅనమస్య జగతః । ఓంవాగ్భా౨ భూభాభి
భ భేభభభీభాభాభభభభభః । సుహ౨అర్దృశాం । ఆ ౨ఈశా౨నా
మా౨ఇయింద్రా౨ఆఆ । సూ౨స్థూ౨ఉ౨ఉషా ఓవ్వాజహాఉవా
అస్సు । ఈఈశో౨వా౨ ॥

నామింద్రసుస్థుషోనత్వావాం అన్యో ఓదివియః । ఓంవాగ్భా
౨భీభ భుభుభోభభా । భభోభిభిభో ఓనపా౨ర్థివాః । ననజా౨తో ఓ
నా౨ఆజాఆఆ । న్త్రా౨యిష్యా౨ఆ౨ఆతా । ఒవ్వాజహాఉవాఅస్సు ।
నాజో౨వా౨ । తో౨నాజనిష్యతే అశ్వాయంతో ఓమఘునన్ని ।
ఓం వాగ్భా౨ । భాభభిభభేభభాభభోభభభభి । ద్రవా౨ ఆజినాః ।
గవ్యంతస్త్వా౨ఆ౨హో౨ఆఆ । వా౨మా౨ ఆఆహా । ఓవ్వాజహా
ఉవాఅస్సు ॥

—। సరస్వతి అధ్యాయః ।—

శ్రీగురుభ్యోనమః హరిఃఓమ్॥ మూలం॥ సద్యోదీక్షయన్తి సద్యస్సోమం క్రీణన్తి పుణ్డరిస్రజాం ప్రయచ్ఛతి దశభిర్వత్సతరై స్సోమం క్రీణాతి దశపేయో భవతిశతం బ్రాహ్మణాః పిబన్తి సప్తదశగ్ం స్తోత్రం భవతి ప్రాకాశావధ్వర్యవే దధాతి స్రజముద్గాత్రే రుక్మగ్ హోత్రేశ్వంప్రస్తో తృప్రతిహర్తృభ్యాం ద్వాదశ ప్రష్ఠౌహీ ర్బ్రహ్మణే వశాం మైత్రావరుణాయ ఋషభం బ్రాహ్మణా చ్ఛగ్ంసినే వాససీ నేష్టాపోతృభ్యాగ్ స్థూరియవాచితమచ్ఛావాకాయా నడ్వాహ మగ్నీధే భార్గవో హోతా భవతి శ్రాయన్తీయం బ్రహ్మసామం భవతి వారవన్తీయ మగ్నిష్టోమ సామగ్ సారస్వతీ రపో గృహ్ణాతి॥

పదం॥ ఓంసద్యః। దీక్షయన్తి। సద్యః। సోమం। క్రీణన్తి। పుణ్డరిస్రజాం। ప్రేతి। యచ్ఛతి। దశభిరితి దశ-భిః। వత్సతరైః। సోమం। క్రీణాతి। దశపెయ ఇతి దశ-పెయః। భవతి। శతం। బ్రాహ్మణాః। పిబన్తి। సప్తదశమితి సప్త-దశం। స్తోత్రం। భవతి। ప్రాకాశౌ। అధ్వర్యవె। దదాతి। స్రజం। ఉద్గాత్ర ఇత్యుత్-గాత్రె। రుక్మం। హోత్రె। అశ్వం। ప్రస్తోతృ ప్రతిహర్తృభ్యా మితి ప్రస్తోతృ ప్రతిహ ర్తృ-భ్యాం। ద్వాదశ। పష్ఠౌహీః। బ్రహ్మణె। వశాం। మైత్రా వరుణాయెతి మైత్రా-వరుణాయ। ఋషభం। బ్రాహ్మణాచ్ఛగ్ంసినె। వాససీ ఇతి। నెష్టాపోతృభ్యా మితి నెష్టా

ష్ట్రోతృ-భ్యాం । స్థూరి । యవాచితమితి యవ-ఆచితం । అచ్ఛావా
కాయ । అనడ్వాహం । అగ్నీధ ఇత్యగ్ని-ఇధే । భార్గవః । హోతా ।
భవతి । శ్రాయన్తీయం । బ్రహ్మసామమితి బ్రహ్మ-సామం । భవతి ।
వారవన్తీయమితి వార-వన్తీయం । అగ్నిష్టోమసామ మిత్యగ్నిష్టోమ-
సామం । సారస్వతీః । అపః । గృహ్ణాతి ॥

క్ర మ ము.

సద్యోదీక్షయన్తి । దీక్షయన్తిసద్యః । సద్యస్సోమం । సోమం
క్రీణన్తి । క్రీణన్తి పుణ్డరిస్రజాం । పుణ్డరిస్రజాంప్ర । ప్రయచ్ఛతి ।
యచ్ఛతిదశభిః । దశభిర్వత్సతరైః । దశభిరితి దశ-భిః । వత్సతరై
స్సోమం । సోమం క్రీణాతి । క్రీణాతి దశపేయః । దశపేయో భవతి ।
దశపేయ ఇతి దశ-పేయః । భవతిశతం । శతం బ్రాహ్మణాః । బ్రా
హ్మణాః పిబన్తి । పిబన్తి సప్తదశం । సప్తదశగ్గ్ స్తోత్రం । సప్తదశ
మితి సప్త-దశం । స్తోత్రంభవతి । భవతి ప్రాకాశా । ప్రాకాశా
వధ్వర్యవే । అధ్వర్యవె దదాతి । దదాతిస్రజం । స్రజముద్గాత్రే ।
ఉద్గాత్రేరుక్మం । ఉద్గాత్ర ఇత్యుత్-గాత్రె । రుక్మగ్ హోత్రే । హో
త్రేశ్వం । అశ్వం ప్రస్తోతృ ప్రతిహర్తృభ్యాం । ప్రస్తోతృ ప్రతిహ
ర్తృభ్యాం ద్వాదశ । ప్రస్తోతృ ప్రతిహర్తృభ్యామితి ప్రస్తోతృప్రతి
హర్తృ-భ్యాం । ద్వాదశపష్ఠౌహీః । పష్ఠౌహీ ర్బ్రహ్మణే । బ్రహ్మణే
వశాం । వశాం మైత్రావరుణాయ । మైత్రావరుణాయ ఋషభం ।

మైత్రావరుణాయేతి మైత్రా-వరుణాయ । బృషభం బ్రాహ్మణా చ్ఛగ్ంసినే । బ్రాహ్మణాచ్ఛగ్ంసినేవాసపీ । వాసపీనేష్ఠా పోతృ భ్యాం । వాసపీ ఇతి-వాసపీ । నేష్టాపోతృభ్యాగ్ స్థూరి । నేష్టాపోతృ భ్యామితి నేష్టాపోతృ-భ్యాం । స్థూరియవాచితం । యవాచితమచ్ఛా వాకాయ । యవాచితమితి యవ-ఆచితం । అచ్ఛావాకాయా నడ్వాహం । అనడ్వాహ మగ్నిధే । అగ్నీధే భార్గవః । అగ్నీధ ఇత్య గ్ని-ఇధే । భార్గవోహోతా । హోతాభవతి । భవతి శ్రాయన్తీ యం । శ్రాయన్తీయం బ్రహ్మసామం । బ్రహ్మసామం భవతి । బ్రహ్మసామమితి బ్రహ్మ-సామం । భవతి వారవన్తీయం । వార వన్తీయమగ్నిష్టోమసామం । వారవన్తీయ మితి వార-వన్తీయం । అగ్నిష్టోమసామగ్ సారస్వతీః । అగ్నిష్టోమసామ మిత్యగ్నిష్టోమ-సామం । సారస్వతీరపః । ఆపోగృహ్ణాతి । గృహ్ణాతీతి గృహ్ణాతి॥ శత మానం...తి॥

—॥ ఋగ్వేదాశీః ॥—

రాయోబుధ్నస్సంగ మనో వసూనాం యజ్ఞస్య కేతుర్మన్మ సాధనో వేః, అమృతత్వం రక్షమాణా సఏనం దేవా అగ్నిం ధార యన్ద్రవిణోదాం, నూచపురాచ సదనం రయీణాం జాతస్యచ జాయ మానస్య చక్షాం సతశ్చగోపాం భవతశ్చ భూరేర్దేవా అగ్ని ధార

యన్ద్రి) విణ్ణోదాం॥ శతమానం భవతి శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యే వేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥

అవోచామ మహతే సౌభగాయ సత్యం త్వేషాభ్యాం మహిమానమింద్రియం। అస్మాన్త్స్వింద్రా వరుణా ఘృతశ్చుతస్త్రిభిస్సాప్తేభి రవతం శుభస్పతీ। ఇంద్రా వరుణాయ దృషిభ్యో మనీషాం వాచో మతిం శ్రుత మదత్తమగ్రే, యాని స్థానాన్య సృజంతధీరా యజ్ఞం తన్వానా స్తపసాభ్య పశ్యం ఇంద్రావరుణా సౌమనసమదృప్తం రాయస్పోషం యజమానేషు ధత్తం, ప్రజాంపుష్టిం భూతి మస్మాసు ధత్తం దీర్ఘాయుత్వాయ ప్రతిరతంన ఆయుః - తమర్వంతం నసానసి మరుషం నదివశ్శిశుం, మర్మృజ్యంతే దివేదివే, బోధస్యన్మా హరిభ్యాం కుమారస్సాహ దేవ్యః, అచ్ఛానహూత ఉదరం, ఉతత్యాయ జతాహరీ కుమారాత్సాహ దేవ్యాత్, ప్రయతాసద్య ఆసదే, ఏష వాందేవావశ్వినా కుమారస్సాహ దేవ్యః, దీర్ఘాయురస్తు సోమకః, తంయువం దేవావశ్వినా కుమారం సాహదేవ్యం దీర్ఘాయుషం కృణోతన, శతమానం...తిష్ఠతి॥

ఆశీర్వచనమంత్రా స్సమాప్తాః.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

స్వాధ్యాయ బ్రాహ్మణమ్

హరిః ఓమ్ ॥ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయె నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః । నమో వాచే నమో వాచస్పతయె నమో విష్ణవె బృహతే కరోమి ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః.

హరిః ఓమ్ ॥ సహ వై దేవానాం చాసురాణాం చ యజ్ఞౌ ప్రతతావాస్తాం వయగ్గ్ స్వర్గం లోకమేష్యామో వయమేష్యామ ఇతి తేఽసురాస్సన్నహ్య సహసై వాచరన్బ్రహ్మచర్యేణ తపసైవ దేవాస్తేఽసురా అముహ్యగ్గ్ స్తేన ప్రాజానగ్గ్ స్తేపరాభవన్తేన స్వర్గం లోకమాయన్ప్రస్రుతేన వై యజ్ఞేన దేవాస్స్వర్గం లోకమాయన్నప్రస్రుతేనాసురాన్పరాభావయన్ప్రస్రుతో హ వై యజ్ఞోపవీతినో యజ్ఞోఽప్రసృతోఽనుపవీతినో యత్కిఞ్చ బ్రాహ్మణో యజ్ఞోపవీత్యధీతె యజత ఏవ తత్తస్మాద్యజ్ఞోపవీ త్యేవాధీయీత యాజయె ద్యజేత వా యజ్ఞస్య ప్రసృత్యా అజినం వాసో వా దక్షిణత ఉపవీయ దక్షిణం బాహుముద్ధరతేఽవ ధత్తె సవ్యమితి యజ్ఞోపవీతమేతదేవ విపరీతం ప్రాచీనావీతగ్ం సంవీతం మానుషమ్ ॥ ౧ ॥

రక్షాగ్ంసి హ వా పురోఽనువాకే తపోగ్రమతిష్ఠన్త తాన్ప్రజాపతిర్వరేణోపామన్త్రయత తాని వరమవృణీతాదిత్యో నో యోద్ధా ఇతి తాన్ప్రజాపతిరబ్రవీద్యోధయధ్వమితి తస్మాదుత్తిష్ఠన్తగ్ం హ వా తాని రక్షాగ్ంస్యాదిత్యం యోధయన్తి యావదస్తమన్వగాత్తాని హ వా ఏతాని రక్షాగ్ంసి గాయత్రియాఽభిమన్త్రితేనామ్భసా శామ్యన్తి తదు హ వా ఏతే బ్రహ్మవాదినః పూర్వాభిముఖాస్సన్ధ్యాయాం గాయత్రియాఽభిమన్త్రితా ఆప ఊర్ధ్వం విక్షిపన్తి తా ఏతా ఆపో వజ్రీభూత్వా తాని రక్షాగ్ంసి మన్దేహారుణే ద్వీపే ప్రక్షిపన్తి యత్ప్రదక్షిణం ప్రక్రమన్తి తేన పాప్మానమవధూన్వన్త్యుద్యన్తమస్తం యన్తమాదిత్యమభిధ్యాయన్కుర్వన్బ్రాహ్మణో విద్వాన్సకలం భద్రమశ్నుతేఽసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి బ్రహ్మైవ సన్బ్రహ్మాప్యేతి య ఏవం వేద ॥ ౧॥

యద్దేవా దేవహేళనం దేవాసశ్చకృమా వయమ్ । ఆదిత్యాస్తస్మాన్మా ముఞ్చతర్తస్యర్తేన మామిత । దేవా జీవనకామ్యా యద్వాచాఽనృతమూదిమ । తస్మాన్న ఇహ ముఞ్చత విశ్వే దేవాస్సజోషసః । ఋతేన ద్యావాపృథివీ ఋతేన త్వగ్ంసరస్వతి । కృతాన్నః పాహ్యేనసో యత్కిఞ్చానృతమూదిమ । ఇన్ద్రాగ్నీ మిత్రావరుణౌ సోమో ధాతా బృహస్పతిః । తే నో ముఞ్చన్త్వేనసో యదన్యకృతమారిమ । సజాతశగ్ంసాదుత జామిశగ్ంసాజ్జ్యాయసశ్శగ్ంసాదుత వా కనీయసః । అనాధృష్టం దేవకృతం యదేనస్తస్మాత్త్వమస్మాజ్జాత-

వేదో ముముగ్ధి॥3॥ యద్వాచా యన్మనసా బాహుభ్యామూరుభ్యామ
ష్ఠీవద్భ్యాగ్ం శిశ్నైర్యదనృతం చకృమా వయమ్ । *అగ్నిర్మా
తస్మాదేనసః ప్రముఞ్చతు చకృమ యాని దుష్కృతా । యేన
త్రితో అర్ణవాన్నిర్బభూవ యేన సూర్యం తమసో నిర్ముమోచ ।
యేనేన్ద్రో విశ్వా అజహాదరాతీస్తేనాహం జ్యోతిషా జ్యోతిరానశాన
ఆక్షి । యత్కుసీదమప్రతీత్తం మయేహ యేన యమస్య నిధినా
చరామి । ఏతత్తదగ్నే అనృణో భవామి జీవన్నేవ ప్రతి తత్తే
దధామి । యన్మయి మాతా యదా పిపేష యదన్తరిక్షం యదాశ-
సాఽతి క్రామామి త్రితే దేవా దివి జాతా యదాప ఇమం మే
వరుణ తత్త్వాయామి త్వం నో అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే
అయాసి ॥ 3 ॥ ॥ ౪ ॥ ముముగ్ధి సప్త చ ॥ 3 ॥

యదదీవ్యన్నృణమహం బభూవాదిత్సన్వా సం జగర జనేభ్యః ।
అగ్నిర్మా తస్మాదిన్ద్రశ్చ సంవిదానౌ ప్రముఞ్చతామ్ । యద్ధస్తాభ్యాం
చకర కిల్బిషాణ్యక్షాణాం వగ్నుముపజిఘ్నమానః । ఉగ్రంపశ్యా చ
రాష్ట్రభృచ్చ తాన్యప్సరసావనుదత్తామృణాని । ఉగ్రంపశ్యే రా-
ష్ట్రభృత్కిల్బిషాణి యదక్షవృత్తమనుదత్తమేతత్ । నేదన్న ఋణా-
నృణవ ఇత్సమానో యమస్య లోకే అధిరజ్జురాయ । అవ తే
హేళ ఉదుత్తమమిమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వం నో అగ్నే

---

*అగ్నిర్మా తస్మాదేనసో గార్హపత్యః ప్రముఞ్చతు చకృమ
యాని దుష్కృతా । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

స త్వం నో అగ్నే । సంకుసుకో వికుసుకో నిర్ ఋథో యశ్చ నిస్వనః తేఽస్మద్యక్ష్మమనాగసో దూరాద్దూరమచీచతమ్ । నిర్యక్ష్మమచీచ కృత్యాం నిర్ ఋతిం చ । తేన యో ఽస్మత్సమృచ్ఛాతై తమస్మై ప్రసువామసి । దుశ్శగ్ంసానుశగ్ంసాభ్యాం ఘణేనానుఘణేన చ తేనాన్యోఽస్మత్సమృచ్ఛాతై తమస్మై ప్ర సువామసి । సంవర్చసా పయసా సంతనూభిరగన్మహి మనసా సగ్ంశివేన । త్వష్టా నో అత్ర విదధాతు రాయోఽను మార్ష్టు తన్వో యద్విలిష్టమ్ ॥ ४ ॥

కృత్యాం నిర్ ఋతిం చ పఞ్చ చ ॥ ४ ॥

ఆయుష్టే విశ్వతో దధదయమగ్ని ర్వరేణ్యః । పునస్తే ప్రాణ ఆ యాతి పరా యక్ష్మగ్ం సువామి తే । ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరేధి । ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్రమభి రక్షతాదిమమ్ । ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి తిగ్మమోజో వరుణ సగ్ంశిశాధి । మాతేవాస్మా అదితే శర్మ యచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాఽసత్ । అగ్న ఆయూగ్ంషి పవస ఆ సువోర్జమిషం చ నః । ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్ । అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చస్సువీర్యమ్ । దధద్రయిం మయి పోషమ్ ॥ ౬ ॥ అగ్నిర్ ఋషిః పవమానః పాఞ్చజన్యః పురోహితః । తమీమహే మహాగయమ్ । అగ్నే జాతాన్ప్రణుదా నస్సపత్నాన్ప్రత్యజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ । అస్మే దీదిహి సుమనా అహేళఞ్ఛర్మన్తే స్యామ త్రివరూథ ఉద్భౌ । సహసా జాతాన్ప్రణుదా నస్స-

పత్నాన్ప్రత్యజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ । అధి నో బ్రూహి సుమ-
నస్యమానో వయగ్గ్ స్యామ ప్రణుదానస్సపత్నాన్ । అగ్నే యో
నోఽభితో జనో వృకో వారో జిఘాగ్ంసతి । తాగ్ంస్త్వం వృత్ర-
హఞ్జహి వస్వస్మభ్యమా భర । అగ్నే యో నోఽభి దాసతి
సమానో యశ్చ నిష్ట్యః । తం వయగ్ం సమిధం కృత్వా తు-
భ్యమగ్నేఽపిదధ్మసి ॥ 2 ॥ యో నశ్శపాదశపతో యశ్చనశ్శపతశ్శపాత్ ।
ఉషాశ్చ తస్మై నిమ్రుక్చ సర్వం పాపగ్ం సమూహతామ్ । యో
నస్సపత్నో యోఽరణో మర్తోఽభి దాసతి దేవాః । ఇధ్మస్యేవ ప్రో-
క్షాయతో మా తస్యోచ్ఛేషి కించన । యో మాం ద్వేష్టి జాతవేదో
యం చాహం ద్వేష్మియశ్చ మామ్ । సర్వాగ్ంస్తానగ్నే సం దహ
యాగ్ంశ్చాహం ద్వేష్మి యే చ మామ్ । యోఽస్మభ్యమరాతీయా-
ద్యశ్చ నో ద్వేషతే జనః । నిన్దాద్యో అస్మాన్దిప్సాచ్చ సర్వాగ్ంస్తా-
న్మష్మషాకురు । సగ్ంశితం మే బ్రహ్మ సగ్ంశితం వీర్యాం౩ బలమ్ ।
సగ్ంశితం క్షత్రం మే జిష్ణు యస్యాహమస్మి పురోహితః । ఉదేషాం
బాహూ అతిరముద్వర్చో అథో బలమ్ । క్షిణోమి బ్రహ్మణాఽమి-
త్రాన్నున్నయామి స్వాం౩ అహమ్ । * పునర్మనః పునరాయుర్మ
ఆగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మ ఆగాత్పునః ప్రాణః పునరాకూతం

---

* పునర్మనః పునరాయుర్మ ఆగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మ ఆగాత్పునః ప్రాణః పునరాధీతం మఆగాత్ । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

మ ఉగ్రాత్పునశ్చిత్తం పునరాధీతం మ ఆగాత్ । వైశ్వానరో మేఽ-
దబ్ధస్తనూపా అవబాధతాం దురితాని విశ్వా ॥ ౫ ॥ ౮ ॥

పోషం దధ్మసి పురోహితశ్చత్వారి చ ॥ ౫ ॥

వైశ్వానరాయ ప్రతివేదయామో యదీనృణగ్ం సఙ్గరో దేవతాసు । స ఏతాన్పాశాన్ప్రముచన్ప్రవేద స నో ముఞ్చాతు దురితా ఽవద్యాత్ । వైశ్వానరః పవయాన్నః పవిత్రైర్య-త్సఙ్గరమభి ధావామ్యాశామ్ । అనాజానన్మనసా యాచమానో యదత్రైనో అవ తత్సువామి । అమీ యే సుభగే దివి విచృతౌ నామ తారకే । ప్రేహామృతస్య యచ్ఛతామేతద్బద్ధకమోచనమ్ । విజిహీష్వ లోకాన్కృధి బన్ధాన్ముఞ్చాసి బద్ధకమ్ । యోనేరివ ప్రచ్యుతో గర్భస్సర్వాన్పథో అనుష్వ । స ప్రజానన్ప్రతి గృభ్ణీత విద్వాన్ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య । అస్మాభిర్దత్తం జరసః పర-స్తాదచ్ఛిన్నం తన్తుమను సం చరేమ ॥ ౯ ॥ తతం తన్తుమన్వేకే అను సం చరన్తి యేషాం దత్తం పిత్ర్యమాయనవత్ । అబన్ధ్వేకే దదతః ప్రయచ్ఛాద్దాతుం చేచ్ఛక్నవాగ్ం స స్వర్గ ఏషామ్ । ఆరభేథా-మను సగ్ం రభేథాగ్ం సమానం పన్థామవథో ఘృతేన । యద్వాం పూర్తం పరివిష్టం యదగ్నౌ తస్మై గోత్రాయేహ జాయాపతీ సగ్ం రభేథామ్ । యదన్తరిక్షం పృథివీముత ద్యాం యన్మాతరం పితరం వా జిహిగ్ంసిమ । అగ్నిర్మా తస్మాదేనసో గార్హపత్య ఉన్నో-నేషద్దురితా యాని చకృమ । భూమిర్మాతాఽదితిర్నో జనిత్రం

భ్రాతాఽన్తరిక్షమభిశస్త ఏనః । ద్యౌర్నః పితా పితృయాచ్ఛం భవాసి జామి మిత్వా మా వివిత్సి లోకాత్ । యత్ర సుహార్దస్సు-కృతో మదన్తివిహాయ రోగం తన్వా ఽఙ్గం స్వాయామ్ । అశ్లో-ణాఙ్గైరహ్రుతాస్స్వర్గే తత్ర పశ్యేమ పితరంచ పుత్త్రమ్ । యద-న్నమద్మ్యనృతేన దేవా దాస్యన్నదాస్యన్నుత వా కరిష్యన్న్ । యద్దేవానాం చక్షుష్యాగో అస్తి యదేవ కించ ప్రతిజగ్రాహాహమ-గ్నిర్మా తస్మాదనృణం కృణోతు । యదన్నమద్మి బహుధా విరూపం వాసో హిరణ్యముత గామజామవిమ్ । యద్దేవానాం చక్షుష్యాగో అస్తి యదేవ కించ ప్రతిజగ్రాహాహమగ్నిర్మా తస్మా-దనృణం కృణోతు । యన్మయా మనసా * వాచా కృతమేనః కదాచన । సర్వస్మాత్తస్మాన్మేలితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథా-తథమ్ ॥౬॥ ౧౦॥ చరమ పుత్త్రిగ్ం షట్చ ॥ ౬ ॥

వాతరశనా హ వా ఋషయ శ్రమణా ఊర్ధ్వమన్థినో బభూ-వుస్తా నృషయోఽర్థమాయగ్ంస్తే నిలాయమచరగ్స్తేఽను ప్రవిశుః కూశ్మాణ్డాని తాగ్ంస్తేష్వన్వవిన్దఞ్ఛ్రద్ధయా చ తపసా చ తానృష-యోఽబ్రువన్కథా నిలాయం చరథేతి త ఋషీనబ్రువన్నమో వోఽస్తు భగవన్తోఽస్మిన్ధామ్ని కేనవస్సపర్యామేతి తానృషయో-ఽబ్రువన్పవిత్రం నో బ్రూత యేనారేపసస్స్యామేతి త ఏతాని

---

* యన్మే మనసా వాచా కృతమేనః కదాచన । సర్వస్మాన్మే-లితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథా తథమ్ । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

సూక్తాన్యపశ్యన్ యద్దేవా దేవహేళనం యదదీవ్యన్నృణమహం బభూవాయుష్టే విశ్వతో దధదిత్యేతైరాజ్యం జుహుయాత్ వైశ్వానరాయ ప్రతివేదయామ ఇత్యుపతిష్ఠత యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహత్యాయాస్తస్మాన్మోక్ష్యధ్వ ఇతి త ఏతైరజుహవుస్తేఽరేపసోఽభవన్క- ర్మాదిష్వేతైర్జుహుయాత్పూతో దేవలోకాన్సమశ్నుతే ॥౭॥౧౧॥

కూశ్మాణ్డైర్జుహుయాద్యోఽపూత ఇవ మన్యేత యథా స్తేనో యథా భ్రూణహైవమేష భవతి యోఽయోనౌ రేతస్సిఞ్చతి యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహత్యాయాస్తస్మాన్ముచ్యతే యావదేనో దీక్షాముపైతి దీక్షిత ఏతైస్సతతి జుహోతి సంవత్సరం దీక్షితో భవతి సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే మాసం దీక్షితో భవతి యో మాసస్స సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే చతుర్వి- గ్ంశతిగ్ం రాత్రీర్దీక్షితో భవతి చతుర్విగ్ంశతిరర్ధమాసాస్సంవ- త్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే ద్వాదశ రాత్రీర్దీక్షితో భవతి ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే షడ్రా- త్రీర్దీక్షితో భవతి షడ్వా ఋతవస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే తిస్రో రాత్రీర్దీక్షితో భవతి త్రిపదా గాయత్రీ గాయత్రియా ఏవాత్మానం పునీతే న మాగ్ంసమశ్నీయాన్న స్త్రియముపేయాన్నో- పర్యాసీత జుగుప్సేతానృతాత్పయో బ్రాహ్మణస్య వ్రతం యవాగూ రాజన్యస్యామిక్షా వైశ్యస్యాథో సౌమ్యేఽప్యధ్వర ఏతద్వ్రతం

బ్రూయాద్యది మన్యేతోపదస్యామీత్యోదనం ధానాస్సక్తూన్ఘృత-
మిత్యనువ్రతయేదాత్మనోఽనుపదాసాయ ॥ ౮ ॥ ౧౨ ॥

అజాన్హ వై పృశ్నీగ్ం స్తపస్యమానా న్బ్రహ్మ స్వయ-
మ్భ్వభ్యానర్షత్త ఋషయోఽభవన్తదృషీణామృషిత్వం తాం దే-
వతా ముపాతిష్ఠన్త యజ్ఞకామాస్త ఏతం బ్రహ్మయజ్ఞమపశ్యన్త-
మాఽహరన్తేనాయజన్త యదృచోఽధ్యగీషత తాః పయఆహు-
తయో దేవానామభవన్ యద్యజూగ్ంషి ఘృతాహుతయో య-
త్సామాని సోమాహుతయో యదథర్వాఙ్గిరసో మధ్వాహుతయో
యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మే-
దాహుతయో దేవానామభవన్తాభిః క్షుధం పాప్మానమపాఘ్నన్నప
హతపాప్మానో దేవాస్స్వర్గం లోకమాయన్బ్రహ్మణస్సాయుజ్యమృ-
షయోఽగచ్ఛన్ ॥ ౯ ॥ ౧౩ ॥

పఞ్చ వా ఏతే మహాయజ్ఞాస్సతతి ప్రతాయన్తే సతతి
సన్తిష్ఠన్తే దేవయజ్ఞః పితృయజ్ఞో భూతయజ్ఞో మనుష్యయజ్ఞో
బ్రహ్మయజ్ఞ ఇతి యదగ్నౌ జుహోత్యపి సమిధం తద్దేవయజ్ఞ-
స్సన్తిష్ఠతే యత్పితృభ్యస్స్వధాకరోత్యప్యప స్తత్పితృయజ్ఞస్సన్తి-
ష్ఠతే యద్భూతేభ్యో బలిగ్ం హరతి తద్భూతయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే
యద్బ్రాహ్మణేభ్యోఽన్నం దదాతి తన్మనుష్యయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే య-
త్స్వాధ్యాయమధీయీతైకామప్యృచం యజుస్సామ వా తద్బ్ర-
హ్మయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే యదృచోఽధీతే పయసః కూల్యా అస్యపితౄ-

ర్థ్స్వధా అభి వహన్తి యద్యజూగ్ంషి ఘృతస్య కూల్యా యత్సా-
మాని సోమ ఏభ్యః పవతే యదథర్వాఙ్గిరసో మధోః కూల్యా
యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మే-
దసః కూల్యా అస్య పితౄన్థ్స్వధా అభి వహన్తి యదృచో ధీతే
పయఆహుతిభిరేవ తద్దేవాగ్ం స్తర్పయతి యద్యజూగ్ంషి ఘృతా-
హుతిభిర్యత్సామాని సోమాహుతిభిర్యదథర్వాఙ్గిరసో మధ్వాహుతి-
భిర్యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మే-
దాహుతిభిరేవ తద్దేవాగ్ం స్తర్పయతి త ఏనం తృప్తా ఆయుషా తేజసా
వర్చసా శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన చ తర్పయన్తి
౧౦॥ ౧౪ ॥

బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యమాణః ప్రాచ్యాం దిశి గ్రామాదచ్ఛ-
దిర్దర్శ ఉదీచ్యాం ప్రాగుదీచ్యాం వోదిత ఆదిత్యే దక్షిణత ఉప-
వీయోపవిశ్య హస్తావవనిజ్య త్రిరాచామేద్ద్విః పరిమృజ్య సకృదు-
పస్పృశ్య శిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాలభ్య యత్త్రి-
రాచామతి తేన ఋచః ప్రీణాతి యద్ద్విః పరిమృజతి తేన యజూ-
గ్ంషి యత్సకృదుపస్పృశతి * తేన సామాని యత్సవ్యం పాణిం
పాదౌ ప్రోక్షతి యచ్ఛిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాల-
భతే తేనాథర్వాఙ్గిరసో బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా
నారాశగ్ంసీః ప్రీణాతి దర్భాణాం మహదుపస్తీర్యోపస్థం కృత్వా

* తేన సామాని యచ్ఛిరశ్చక్షుషీ, ఇతి ద్రావిడపాఠః.

ప్రాఙాసీనస్స్వాధ్యాయ మధీయీతాపాం వా ఏష ఓషధీనాగ్ం
రసో యద్దర్భాస్సరసమేవ బ్రహ్మ కురుతే దక్షిణోత్తరౌ పాణీ*పాదౌ*
కృత్వా సపవిత్రావోమితి ప్రతిపద్యత ఏతద్వై యజుస్త్రయీం
విద్యాం ప్రత్యేషా వాగేతత్పరమమక్షరం తదేతదృచాఽభ్యుక్త-
మృచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ యస్మిన్దేవా అధి విశ్వే నిషేదు-
ర్యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసత
ఇతి త్రీనేవ ప్రాయుఙ్క్త భూర్భువస్సువరిత్యాహైతద్వై వాచస్సత్యం
యదేవ వాచస్సత్యం తత్ప్రాయుఙ్క్తాథ సావిత్రీం గాయత్రీం త్రిర-
న్వాహ పచ్ఛోఽర్ధర్చశోఽనవానగ్ం సవితా శ్రియః ప్రసవితా శ్రి-
యమేవాప్నోత్యథో ప్రజ్ఞాతయైవ ప్రతిపదా ఛన్దాగ్ంసి ప్రతిపద్యతే॥
౧౧॥ ౧౫॥

గ్రామే మనసా స్వాధ్యాయమధీయీత దివా నక్తం వేతి హ
స్మాహ శౌచ ఆహ్నేయ ఉతారణ్యే బల ఉత వాచోత తిష్ఠన్నుత
వ్రజన్నుతాసీన ఉత శయానోఽధీయీతైవ స్వాధ్యాయం తపస్వీ
పుణ్యో భవతి య ఏవం విద్వాన్త్స్వాధ్యాయమధీతే నమో బ్రహ్మణే
నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే
నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥ ౧౨॥ ౧౬॥

మధ్యన్దినే ప్రబలమధీయీతాసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యో
యద్బ్రాహ్మణస్తస్మాత్తర్హి తేజిష్ఠం తపతి తదేషాఽభ్యుక్తా। చిత్రం

* దక్షిణోత్తరౌ పాణీ కృత్వా ఇతి ద్రావిడపాఠః.

దైవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః । ఆఽప్రా
ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చేతి స వా
ఏష యజ్ఞస్సద్యః ప్రతాయతే సద్యస్సంతిష్ఠతే తస్య ప్రాక్సాయ-
మనభృథో నమో బ్రహ్మణ ఇతి పరిధానీయాం త్రిరన్వాహోప ఉప-
స్పృశ్యగృహానేతి తతో యత్కించ దదాతి సా దక్షిణా ॥ ౧౩॥౧౨॥

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య మేఘో హవిర్ధానం విద్యుద-
గ్నిర్వర్షగ్ం హవిస్తనయిత్నుర్వషట్కారో యదవస్ఫూర్జతి సోఽ-
నువషట్కారో వాయురాత్మాఽమావాస్యా స్విష్టకృద్య ఏవం వి-
ద్వాన్మేఘే వర్షతి విద్యోతమానే స్తనయత్యవస్ఫూర్జతి పవమానే
వాయావమావాస్యాయాగ్ం స్వాధ్యాయమధీతే తప ఏవ తత్తప్యతే
తపో హి స్వాధ్యాయ ఇత్యుత్తమం నాకగ్ం రోహత్యుత్తమస్సమా-
నానాం భవతి యావన్తగ్ం హ వా ఇమాం విత్తస్య పూర్ణాం
దదత్స్వర్గం లోకం జయతి తావన్తం లోకం జయతి భూయాగ్ంసం
చాక్షయ్యం చాప పునర్మృత్యుం జయతి బ్రహ్మణస్సాయుజ్యం
గచ్ఛతి ॥ ౧౪ ॥ ౧౫ ॥

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య ద్వావనధ్యాయౌ యదాత్మాఽ-
శుచిర్యద్దేశస్సమృద్ధి దైవతాని య ఏవం విద్వాన్మహారాత్ర
ఉషస్యుదితే వ్రజగ్ంస్తిష్ఠన్నాసీనశ్శయానోఽరణ్యే గ్రామే వా
యావత్తరసగ్ం స్వాధ్యాయమధీతే సర్వాన్లోకాఞ్జయతి సర్వాన్లో-
కాననృణోఽనుసంచరతి తదేషాఽభ్యుక్తా । అనృణా అస్మిన్న-

న్నృణాః పరస్మిగ్గ్ం స్తృతీయే లోకే అనృణాస్స్యామ । యే దేవ-
యానా ఉత పితృయాణాస్సర్వాన్పథో అనృణా ఆక్షీయేమేత్యగ్నిం
వై జాతం పాప్మా జగ్రాహ తం దేవా ఆహుతీభిః పాప్మానమపా-
ఘ్నన్నాహుతీనాం యజ్ఞేన యజ్ఞస్య దక్షిణాభిర్దక్షిణానాం బ్రాహ్మ-
ణేన బ్రాహ్మణస్య ఛన్దోభిశ్ఛన్దసాగ్ం స్వాధ్యాయేనాపహతపాప్మా
స్వాధ్యాయో దేవపవిత్రం వా ఏతత్తం యోఽనూత్సృజత్యభాగో
వాచి భవత్యభాగో నాకే తదేషాఽభ్యుక్తా । యస్తిత్యాజ సఖివిదగ్ం
సఖాయం న తస్య వాచ్యపి భాగో అస్తి । యదీగ్ం శృణోత్యలకగ్ం
శృణోతి న హి ప్రవేద సుకృతస్య పన్థామితి తస్మాత్స్వాధ్యాయోఽ-
ధ్యేతవ్యో యంయం క్రతుమధీతే తేన తేనాస్యేష్టం భవత్యగ్నే-
ర్వాయోరాదిత్యస్య సాయుజ్యం గచ్ఛతి తదేషాఽభ్యుక్తా । యే
అర్వాఙుత వా పురాణే వేదం విద్వాగ్ంసమభితో వదన్త్యాదిత్య-
మేవ తే పరివదన్తి సర్వే అగ్నిం ద్వితీయం తృతీయం చహగ్ం-
సమితి యావతీర్వై దేవతాస్తాస్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసన్తి
తస్మాద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యో దివేదివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం
కీర్తయేదేతా ఏవ దేవతాః ప్రీణాతి ॥ ౧౫ ॥ ౧౯ ॥

రిచ్యత ఇవ వా ఏష ప్రేవ రిచ్యతే యో యాజయతి ప్రతి
వా గృహ్ణాతి యాజయిత్వా ప్రతిగృహ్య వాఽనశ్నన్త్రిస్స్వా-
ధ్యాయం వేదమధీయీత త్రిరాత్రం వా సావిత్రీం గాయత్రీమ-
న్వాతిరేచయతి వరో దక్షిణా వరేణైవ వరగ్గ్ం స్పృణోత్యాత్మా హి
వరః ॥ ౧౬ ॥ ౨౦ ॥

దుహే హ వా ఏష ఛన్దాగ్ంసి యో యాజయతి స యేన యజ్ఞక్రతునా యాజయేత్సోఽరణ్యం పరేత్య శుచౌ దేశే స్వాధ్యాయమేవైనమధీయన్నాసీత తస్యానశనం దీక్షా స్థానముపసద ఆసనగ్ం సుత్యా వాగ్జుహూర్మన ఉపభృద్ధృతిర్ధ్రువా ప్రాణో హవిస్సామాధ్వర్యుస్స వా ఏష యజ్ఞః ప్రాణదక్షిణోఽనన్తదక్షిణస్సమృద్ధతరః ॥ ౧౭॥ ౨౧॥

కతిధాఽవకీర్ణీ ప్రవిశతి చతుర్ధేత్యాహుర్బ్రహ్మవాదినో మరుతః ప్రాణైరిన్ద్రం బలేన బృహస్పతిం బ్రహ్మవర్చ్చసేనాగ్నిమేవేతరేణ సర్వేణ తస్యైతాం ప్రాయశ్చిత్తిం విదాఞ్చకార సుదేవః కాశ్యపో యో బ్రహ్మచార్యవకిరేదమావాస్యాయాగ్ం రాత్ర్యామగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ ద్విరాజ్యస్యోపఘాతం జుహోతి కామావకీర్ణోఽస్మ్యవకీర్ణోఽస్మి కామ కామాయ స్వాహా కామాభిద్రుగ్ధోఽస్మ్యభిద్రుగ్ధోఽస్మి కామకామాయ స్వాహేత్యమృతం వా ఆజ్యమమృతమేవాత్మన్ధత్తే హుత్వా ప్రయతాఞ్జలిః కవాతిర్యఙ్ఙగ్నిమభిమన్త్రయేత సం మా సిఞ్చన్తు మరుతః సమిన్ద్రస్సం బృహస్పతిః । సం మాఽయమగ్నిస్సిఞ్చత్వాయుషా చ బలేన చాయుష్మన్తం కరోతు మేతి ప్రతి హాస్మై మరుతః ప్రాణాన్దధతి ప్రతీన్ద్రో బలం ప్రతి బృహస్పతిర్బ్రహ్మవర్చ్చసం ప్రత్యగ్నిరితరథ్సర్వగ్ం సర్వతనుర్భూత్వా సర్వమాయురేతి త్రిరభిమన్త్రయేత త్రిషత్యా హి దేవా యోఽపూత ఇవ మన్యేత స ఇత్థం జుహుయాదిత్థమభిమన్త్రయేత పునీత ఏవాత్మానమాయురేవాత్మన్ధత్తే వరో దక్షిణా

వరేణ్యైవ వరగ్గ్ంస్పృణో త్వాత్వాహి వరః ॥ ౧౮॥ ౨౨॥

భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే స్వః ప్రపద్యే భూర్భువస్స్వః ప్రపద్యే బ్రహ్మ ప్రపద్యే బ్రహ్మకోశం ప్రపద్యేఽమృతం ప్రపద్యేఽమృతకోశం ప్రపద్యే చతుర్జాలం బ్రహ్మకోశం యం మృత్యుర్నావపశ్యతి తం ప్రపద్యే దేవాన్ప్రపద్యే దేవపురం ప్రపద్యే పరీవృతో పరీవృతో బ్రహ్మణా వర్మణాఽహం తేజసా కశ్యపస్య యస్మై నమ స్తచ్ఛిరో ధర్మో మూర్ధానం బ్రహ్మోత్తరా హనుర్యజ్ఞోఽధరా విష్ణుర్ హృదయగ్ం సంవత్సరః ప్రజనన మశ్వినౌ పూర్వపాదావత్రిర్మధ్యం మిత్రావరుణా వపరపాదావగ్నిః పుచ్ఛస్య ప్రథమం కాణ్డం తత ఇన్ద్రస్తతః ప్రజాపతిరభయం చతుర్థగ్ంస వా ఏష దివ్యశ్శాక్వర శ్శిశుమార స్తగ్ంహాయ ఏవం వేదాపపునమృత్యుం జయతి జయతి స్వర్గం లోకం నాధ్వని ప్రమీయతే* నాగ్నౌ ప్రమీయతే నాప్సు ప్రమీయతే నానపత్యః ప్రమీయతే లఘ్వాన్నో భవతి ధ్రువ స్త్వమసి ధ్రువస్యక్షితమసి త్వం భూతానామధిపతిరసి త్వం భూతానాగ్ం శ్రేష్ఠోఽసి త్వాం భూతాన్యుపపర్యావర్తన్తే నమస్తేనమస్సర్వం తేనమో • నమశ్శిశుకుమారాయనమః ॥౧౯॥ ౨౩॥

••నమః ప్రాచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివస-

---

*నాప్సు ప్రమీయతేనాగ్నౌ ప్రమీయతె ఇతి ద్రావిడపాఠః.

•నమస్తే నమస్సర్వం తేనమః. ఇత్యేతావదేవ ద్రావిడపాఠః.

•• నమఃప్రాచ్యై ఇత్యనువాకో ద్రావిడపాఠె నపఠితః.

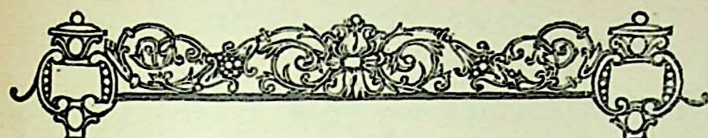
న్త్యైతాభ్యశ్చ నమో నమో దక్షిణాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యైతాభ్యశ్చ నమో నమః ప్రతీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యైతాభ్యశ్చ నమో నమ ఉదీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యైతాభ్యశ్చ నమో నమ ఊర్ధ్వాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యైతాభ్యశ్చ నమో నమోఽధరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యై-తాభ్యశ్చ నమో నమోఽవాన్తరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏత-స్యాం ప్రతివసన్త్యైతాభ్యశ్చ నమో నమో గఙ్గాయమునయోర్మధ్యే యే వసన్తి తే మే ప్రసన్నాత్మానశ్చిరం జీవితం వర్ధయన్తి నమో గఙ్గాయమునయోర్మునిభ్యశ్చ నమో నమో గఙ్గాయమునయో-ర్మునిభ్యశ్చ నమః ॥ ౨౦ ॥

సహరక్షాగ్ంసి యద్దేవాస్సత్రదశ యదదీవ్యన్నృణఞ్చదశా-యుష్టే చతుస్త్రిగ్ంశద్వైశ్వానరాయ షడ్విగ్ంశతిర్వాతరశనా హ కూశ్మాణ్డైరజా హ పశ్చ బ్రహ్మ యజ్ఞేన గ్రామే మధ్యన్దినే తస్య వై మేఘస్తస్య వై ద్వారిచ్యతే ద్రుహే హ కతిధాఽవకీర్ణీ భూ-ర్నమః ప్రాచ్యై విగ్ంశతిః ॥ ౨౦॥

సహ బ్రహ్మయజ్ఞేన విగ్ంశతిః ॥ ౨౦॥ నమో బ్రహ్మణే ఇత్యాది శాన్తిః ॥

ఇతి స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణం సంపూర్ణమ్.

మన్త్రబ్రాహ్మణమ్

ఓం నమోఽనుమదన్తు॥ ఓంశాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః.

నమో వాచే యాచోదితా యా చానుదితా తస్యైవాచేన-
మో నమో వాచే నమోవాచస్పతయె నమఋషిభ్యో మన్త్రకృద్భ్యో
మన్త్రపతిభ్యో మామామృషయోమన్త్రకృతో మన్త్రపతయః ప-
రాదుర్మాహమృషీన్మన్త్రకృతో మన్త్రపతీన్పరాదాం వైశ్వదేవీంవా-
చముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్యశ్శర్మమెద్యౌశ్శర్మ
పృథివీ శర్మవిశ్వమిదం జగత్। శర్మచన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ
బ్రహ్మప్రజాపతీ। భూతం వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజోవదిష్యే
యశోవదిష్యే తపోవదిష్యే బ్రహ్మవదిష్యే సత్యం వదిష్యే తస్మా
అహమిదముపస్తరణముప స్తృణ ఉపస్తరణం మెప్రజాయై పశూ-
నాం భూయాదుపస్తరణమహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం
ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం
మధుమనిష్యే మధుజనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధువదిష్యామి
మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మను-
ష్యేభ్యస్తంమాదేవా అవన్తుశోభాయై పితరోఽనుమదన్తు॥ఓం శాన్తి-
శ్శాన్తిశాన్తిః ॥ ౧ ॥ ౧॥

---

* ద్రావిడాస్త్వమం పఞ్చమం ప్రపాఠక మాహుః.

యుఞ్జతే మన ఉతయుఞ్జతేధియః । విప్రావిప్రస్యబృహతో
విపశ్చితః । విహోత్రాదధే వయునావిదేకఇత్ । మహీ దేవస్య
సవితుః పరిష్టుతిః । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహు
భ్యామ్ । పూష్ణోహస్తాభ్యామాదదే । అభ్రిరసి నారిరసి । అధ్వర
కృద్దేవేభ్యః । ఉత్తిష్ఠబ్రహ్మణస్పతే ॥ ౧ ॥ ౨ ॥ దేవయన్తస్త్వే
మహే । ఉపప్రయన్తు మరుతస్సుదానవః । ఇన్ద్రప్రాశూర్భవాసచా
ప్రైతుబ్రహ్మణస్పతిః । ప్రదేవ్యేతు సూనృతా । అచ్ఛావీరం నర్యం
పఙ్క్తిరాధసమ్ దేవా యజ్ఞం నయన్తునః । దేవీద్యావా పృథివీ
అనుమేమగ్ంసాథామ్ । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్యశిరః ॥ ౨ ॥ ౩
☞ మఖాయత్వా । మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే । ఇయత్యగ్రఆసీః
ఋధ్యాసమద్య । మఖస్యశిరః । మఖాయత్వా మఖస్యత్వాశీర్ష్ణే
దేవీర్వమ్రీరస్య భూతస్య ప్రథమజాఋతావరీః । ఋధ్యాసమద్య
మఖస్యశిరః ॥ ౩ ॥ ౪ ॥ ☞ మఖాయత్వా । మఖస్యత్వాశీర్ష్ణే
ఇన్ద్రస్యౌజోసి । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః । మఖాయత్వా
మఖస్యత్వాశీర్ష్ణే । అగ్నిజాఅసిప్రజాపతే రేతః । ఋధ్యాసమద్య
మఖస్యశిరః ॥ ౪ ॥ ౫ ॥ ☞ మఖాయత్వా । మఖస్యత్వాశీర్ష్ణే
ఆయుర్ధేహి ప్రాణం ధేహి । అపానం ధేహి వ్యానం ధేహి । చక్షు
ర్ధేహిశ్రోత్రం ధేహి । మనో ధేహి వాచం ధేహి । ఆత్మానం ధేహి
ప్రతిష్ఠాం ధేహి । మాం ధేహి మయిధేహి । మధుత్వా మధులాక
రోతు । మఖస్య శిరోసి ॥ ౫ ॥ ౬ ॥ యజ్ఞస్యపదేస్థః । గాయత్రే

ణత్వా ఛన్దసాకరోమి। త్రైష్టుభేనత్వా ఛన్దసాకరోమి। జాగతేనత్వా ఛన్దసాకరోమి । మఖస్యరాస్నాఽసి । అదితిస్తే బిలంగృహ్ణాతు । పాఙ్క్తేనఛన్దసా । సూర్యస్యహరసాశ్రాయ । మఖోఽసి ॥ ౬ ॥ ౭ ॥ ప్రతేశిరబ్రు తావరీర్ బ్రుద్ధ్యాసమ్యమఖస్యశిరశ్శిరోఽసినవచ ॥ ౨॥

ఇయత్తి దేవీరిన్ద్రియావాజోఽస్యగ్ని జాత్రస్యాయుర్ధేహి ప్రాణింపణ్వ॥

వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసి। వరుణస్త్వాధృతవ్రత ఆధూపయతు । మిత్రావరుణయోర్ధ్రువేణధర్మణా । అర్చిషేత్వా। శోచిషేత్వా । జ్యోతిషేత్వా । తపసేత్వా । అభీమం మహినా దివమ్ । మిత్రోబభూవ సప్రథాః । ఉతశ్రవసాపృథివీమ్ ॥ ౭ ॥ ౮ ॥ మిత్రస్య చర్షణీధృతః । శ్రవో దేవస్య సానసిమ్ । ద్యుమ్నం చిత్రశ్రవస్తమమ్ । సిద్ధ్యైత్వా । దేవస్త్వా సవితోద్వపతు । సుపాణిస్స్వఙ్గురిః । సుబాహురుతశక్త్యా । అపద్యమానః పృథివ్యామ్ । ఆశాదిశఆపృణ। ఉత్తిష్ఠబృహన్భవ ॥ ౮ ॥ ౯॥ ఊర్ధ్వ స్తిష్ఠధ్రువ స్త్వమ్ । సూర్యస్యత్వాచక్షుసాఽన్వీక్షే । బ్రుజవేత్వా । సాధవేత్వా । సుక్షిత్యై త్వాభూత్యైత్వా । ఇదమహమముమాముష్యాయణం విశా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేనపర్యూహామి। గాయత్రేణత్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । త్రైష్టుభేనత్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । జాగతేనత్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । ఛృణత్తుత్వావాక్ । ఛృణత్తుత్వోర్క్ ॥ ఛృణత్తుత్వాహవిః । ఛృన్ధివాచమ్ । ఛృన్ధ్యూర్జమ్ । ఛృన్ధిహవిః । దేవపురశ్చరసఘ్యాసం త్వా ॥ ౯ ॥ ౧౦ ॥ పృథివీం భవవాఖ్యచ్ఛ॥ ౩॥

బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ ప్రచరిష్యామః । హోతర్ఘర్మమభిష్టుహి
అగ్నీద్రౌహిణౌ పురోడాశావధిశ్రయ । ప్రతిప్రస్థాతర్విహర । ప్రస్తో
తస్సామాని గాయ । యజుర్యుక్తగ్ం సామభిరాక్తఖం త్వా । విశ్వై
ర్దేవైరనుమతం మరుద్భిః । దక్షిణాభిః ప్రతతం పారయిష్ణుమ్
స్తుభో వహన్తి సుమనస్యమానమ్ । సన్నో రుచం ధేహ్యహృణీయమానః
భూర్భువస్సువః । ఓమిన్ద్రవన్తః ప్రచరత ॥ ౧౦ ॥ ౧౧ ॥

అహృణీయమానో ద్వే చ ॥ ౪ ॥

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామః । హోతర్ఘర్మమభిష్టుహి । య
మాయ త్వా మఖాయ త్వా । సూర్యస్య హరసే త్వా । ప్రాణాయ
స్వాహా వ్యానాయ స్వాహాఽపానాయ స్వాహా । చక్షుషే స్వాహా
శ్రోత్రాయ స్వాహా । మనసే స్వాహా వాచే సరస్వత్యై స్వాహా । దక్షా
య స్వాహా క్రతవే స్వాహా । ఓజసే స్వాహా బలాయ స్వాహా । దేవ
స్త్వా సవితా మధ్వానక్తు ॥ ౧౧ ॥ ౧౨ ॥ పృథివీం తపసస్త్రాయస్వ
అర్చిరసి శోచిరసి జ్యోతిరసి తపోఽసి । సగ్ం సీదస్వ మహాగ్ం అసి
శోచస్వ దేవవీతమః । విధూమమగ్నే అరుషం మియేధ్య । సృజ
ప్రశస్త దర్శతమ్ । అఞ్జన్తి యం ప్రథయన్తో న విప్రాః । వపావన్తః
నాగ్నినా తపన్తః । పితుర్న పుత్ర ఉపసి ప్రేష్ఠః । ఆ ఘర్మో అగ్నిమృత-
యన్నసాదీత్ ॥ ౧౨ ॥ ౧౩ ॥ అనాధృష్యా పురస్తాత్ । అగ్నేరా-
ధిపత్యే । ఆయుర్మే దాః । పుత్రవతీ దక్షిణతః । ఇన్ద్రస్యాధిపత్యే
ప్రజాం మే దాః । సుషదా పశ్చాత్ । దేవస్య సవితురాధిపత్యే

ప్రాణం మే దాః । అశ్రుతిరసి త్వరతః ॥ ౧౩॥ ౧౪ ॥ మిత్రావరుణయో రా-
ధిపత్యే । శ్రోత్రం మే దాః । విధృతిరుపరిష్టాత్ । బృహస్పతే రాధిపత్యే ।
బ్రహ్మా మే నాఃక్షత్రం మే దాః । తేజో మే ధా వర్చో మే ధాః । యశో మే ధా-
స్తపో మే ధాః । మనో మే ధాః । మనోరశ్వాసి భూరిపుత్రా । విశ్వాభ్యో
మానాష్ట్రాభ్యః పాహి ॥ ౧౪॥ ౧౫ ॥ సూపసదా మే భూయామా మా
హిగ్ంసీః । తపో ష్వగ్నే అన్తరాగ్ం అమిత్రాన్ । తపాశగ్ంసమరరు-
షః పరస్య । తపా వసొ చికితానో అచిత్తాన్ । వితేతిష్ఠన్తా మజరా అ-
యాసః । చితస్థ పరిచితః । స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రయస్వ । మా అసి ।
ప్రమా అసి । ప్రతిమా అసి ॥ ౧౫॥ ౧౬ ॥ సంమా అసి । విమా అసి । ఉన్మా
అసి । అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధిరసి । దివం తపసస్త్రాయస్వ । ఆభిర్గీర్భిర్య-
దతో న ఊనమ్ । ఆప్యాయయ హరివో వర్ధమానః । యదాస్తోతృభ్యో
మహిగోత్రారుజాసి । భూయిష్ఠభాజో అధ తే స్యామ । శుక్రం తే
అన్యద్యజతం తే అన్యత్ ॥ ౧౬ ॥ ౧౭ ॥ విషురూపే అహనీ ద్యౌరి-
వాసి । విశ్వా హి మాయా అవసి స్వధావః । భద్రా తే పూషన్నిహ
రాతిరస్తు । అర్హన్బిభర్షి సాయకాని ధన్వ । అర్హన్నిష్కం య-
జతం విశ్వరూపమ్ । అర్హన్నిదం దయసే విశ్వమబ్భువమ్ । న వా
ఓజీయో రుద్ర త్వదస్తి । గాయత్రమసి । త్రైష్టుభమసి । జాగత-
మసి । మధు మధు మధు ॥ ౧౭ ॥ ౧౮ ॥ అనక్త్వ సాదీదు త్వరతః పా-
హి ప్రతిమా అసి యజతం తే అన్యజ్జాగతమస్యైకం చ ॥ ౫ ॥

దశ ప్రాచీర్దశ భాసి దక్షిణా । దశ ప్రతీచీర్దశ భాస్యుదీచీః ।

దశోర్ధ్వా భాసి సుమనస్యమానః । సనో రుచం ధేహ్యహృణీయ-
మానః । అగ్నిష్ట్వా వసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసా ।
సమా రుచితో రోచయ । ఇన్ద్రస్త్వా రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రై-
ష్టుభేన ఛన్దసా । సమా రుచితో రోచయ । వరుణస్త్వాఽఽదిత్యైః ప-
శ్చాద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసా । సమా రుచితో రోచయ ॥ ౧౮ ॥
౧౯ ॥ ☞ ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయ-
త్వానుష్టుభేన ఛన్దసా । సమా రుచితో రోచయ । బృహస్పతిస్త్వా వి-
శ్వైర్దేవైరుపరిష్టాద్రోచయతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । సమా రుచి-
తో రోచయ । రోచితస్త్వం దేవ ఘర్మ దేవేష్వసి । రోచిషీయాహం
మనుష్యేషు । సమ్రాడ్ఘర్మ రుచితస్త్వం దేవేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజ-
స్వీ బ్రహ్మవర్చస్యసి । రుచితోఽహం మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ంస్తే-
జస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భూయాసమ్ । రుగసి । రుచం మయి ధేహి ॥ ౧౯ ॥
౨౦ ॥ మయి రుక్ । దశ పురస్తాద్రోచసే । దశ దక్షిణా । దశ ప్రత్యఙ్ ।
దశోదఙ్ । దశోర్ధ్వో భాసి సుమనస్యమానః । స నస్సమ్రాడిషమూర్జం
ధేహి । వాజీ వాజినే పవస్వ । రోచితో ఘర్మో రుచీయ ॥ ౨౦ ॥ ౨౧ ॥

రోచయ ధేహి సవ చ ॥ ౬ ॥

అపశ్యం గోపామనిపద్యమానమ్ । ఆ చ పరా చ పథిభిశ్చరన్త-
మ్ । స సధ్రీచీస్స విషూచీర్వసానః । ఆవరీవర్తి భువనేష్వన్తః । అత్ర
ప్రావీః । మధు మాధ్వీభ్యాం మధు మాధూచీభ్యామ్ । అను వాం దేవ-
వీతయే । సమగ్నిరగ్నినా గత । సం దైవేన సవిత్రా । సగ్ం సూర్యేణరో-

చతే ॥ ౨౧ ॥ ౨౨ ॥ స్వాహాసమగ్నిస్తపసాగత । సందేవేనసవిత్రా । సగ్ంసూర్యేణారోచిష్ట । ధర్తాదివో విభాసిరజసః । పృథివ్యాధర్తా । ఉరోరన్తరిక్షస్యధర్తా । ధర్తాదేవోదేవానామ్ । అమర్త్యస్తపోజాః । హృదేత్వా। మనసేత్వా । దివేత్వా సూర్యాయత్వా। ౨౨ ౨౩ ॥ ☞ ఊర్ధ్వమిమమధ్వరంకృధి । దివిదేవేషుహోత్రాయచ్ఛ । విశ్వాసాం భువాం పతే । విశ్వస్యభువనస్పతే । విశ్వస్య మనసస్పతే । విశ్వస్య వచసస్పతే । విశ్వస్యతపసస్పతే । విశ్వస్య బ్రహ్మణస్పతే । దేవశ్రూస్త్వం దేవఘుర్మదేవాన్పాహి । తపోజాం వాచమస్మే నియచ్ఛ దేవాయువమ్ ॥ ౨౩ ॥ ౨౪ ॥ గర్భోదేవానామ్ । పితామతీనామ్ । పతిఃప్రజానామ్ । మతిఃకవీనామ్ । సందేవో దేవేన సవిత్రాయతిష్ట । సగ్ంసూర్యేణారుక్త । ఆయుర్దాస్త్వమస్మభ్యం ఘర్మవర్చోదా అసి । పితానోసి పితానోబోధ । ఆయుర్ధా స్తనూధాఃపయోధాః । వర్చోదావరివోదా ద్రవిణోదాః ॥ ౨౪ ॥ ౨౫ ॥ అన్తరిక్షప్ర ఉరోర్వరీయాన్ । అశీమహిత్వా మామాహిగ్ంసీః । త్వమగ్నే గృహపతిర్విశామసి । విశ్వాసాం మానుషీణామ్ । శతం పూర్భిర్యవిష్ఠపాహ్యగ్ంహసః । సమేద్ధారగ్ంశతగ్ం హిమాః । తందాత్రివిణగ్ం హార్దివానమ్ । ఇహైవరాతయస్సన్తు । త్వష్టీమతీ తేసపేయ । సురేతారేతోదధానా । వీరం విదేయతవసందృశి । మాఽహగ్ం రాయస్పోషేణ వియోషమ్ ॥ ౨౫ ॥ ౨౬ ॥ రోచతేసూర్యాయత్వా దేవాయువం ద్రవిణోదా దధానాద్వేచ ॥ ౭ ॥

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ । పూష్ణోహస్తాభ్యామాదదే । అదిత్యై రాస్నాఽసి । ఇడ ఏహి । అదిత ఏహి । సరస్వత్యేహి । అసావేహి । అసావేహి । అసావేహి ॥ ౨౬ ॥

౨౭ ॥ అదిత్యా ఉష్ణీషమసి । వాయురస్యైడః । పూషా త్వోపావసృజతు । అశ్విభ్యాం ప్రదాపయ । యస్తే స్తనశ్శశయో మయోభూః । యేన విశ్వా పుష్యసి వార్యాణి । యోరత్నధా వసువిద్యస్సుదత్రః । సరస్వతి తమిహ ధాతవేకః । ఉస్రఘర్మగ్ం శిగ్ంష । ఉస్రఘర్మం పాహి ॥ ౨౭ ॥ ౨౮ ॥ ఘర్మాయ శిగ్ంష । బృహస్పతిస్త్వోపసీదతు । దానవస్థ పేరవః । విష్వగ్వృతో లోహితేన । అశ్విభ్యాం పిన్వస్వ । సరస్వత్యై పిన్వస్వ । పూష్ణే పిన్వస్వ । బృహస్పతయే పిన్వస్వ । ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వ । ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వ ॥ ౨౮ ॥ ౨౯ ॥ గాయత్రో౽సి । త్రైష్టుభో౽సి । జాగతమసి । సహోర్జో భాగేనోప మేహి । ఇన్ద్రాశ్వినా మధునస్సారఘస్య । ఘర్మం పాత వసవో యజతా వట్ । స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే జుహోమి । మధు హవిరసి । సూర్యస్య తపస్తప । ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్ణామి ॥ ౨౯ ॥

౩౦ ॥ అన్తరిక్షేణ త్వోపయచ్ఛామి । దేవానాం త్వా పితృణామనుమతో భర్తుగ్ం శకేయమ్ । తేజో౽సి । తేజో౽నుప్రేహి । దివిస్పృఙ్మా మాహిగ్ంసీః । అన్తరిక్షస్పృఙ్మా మాహిగ్ంసీః । పృథివిస్పృఙ్మా మాహిగ్ంసీః । సువరసి సువర్మే యచ్ఛ । దివం యచ్ఛ దివో మా పాహి ॥ ౩౦ ॥ ౩౧ ॥ ఏహి పాహి పిన్వస్వ గృహ్ణామి నవ చ ॥ ౮ ॥

☞ సముద్రాయత్వా వాతాయస్వాహా । సలిలాయత్వా వాతాయస్వాహా । అనాధృష్యాయత్వా వాతాయస్వాహా । అప్రతిధృష్యాయత్వా వాతాయస్వాహా । అవస్యవేత్వా వాతాయస్వాహా । దువస్వతేత్వా వాతాయస్వాహా । శిమిద్వతేత్వా వాతాయస్వాహా । అగ్నయేత్వా వసుమతేస్వాహా । సోమాయత్వా రుద్రవతేస్వాహా । వరుణాయత్వాఽఽదిత్యవతేస్వాహా ॥ ౩౧ ॥ ౩౨ ॥ బృహస్పతయేత్వా విశ్వదేవ్యావతేస్వాహా । సవిత్రేత్వర్భుమతే విభుమతేప్రభుమతే వాజవతేస్వాహా । యమాయత్వాఽఙ్గిరస్వతే పితృమతేస్వాహా । విశ్వా ఆశా దక్షిణసత్ । విశ్వాన్దేవానయాడిహ । స్వాహాకృతస్య ఘర్మస్య । మధోః పిబతమశ్వినా । స్వాహాఽగ్నయే యజ్ఞియాయ । శంయజుర్భిః । అశ్వినా ఘర్మం పాతగ్ం హార్ద్వానమ్ ॥ ౩౨ ॥ ౩౩ ॥ అహర్దివాభిరూతిభిః । అను వాం ద్యావాపృథివీ మగ్ంసాతామ్ । స్వాహేన్ద్రాయ । స్వాహేన్ద్రావట్ । ఘర్మమపాతమశ్వినాహార్ద్వానమ్ । అహర్దివాభిరూతిభిః । అను వాం ద్యావాపృథివీ అమగ్ంసాతామ్ । తం ప్రావ్యం యథావట్ । నమో దివే । నమః పృథివ్యై ॥ ౩౪ ॥ దివిధా ఇమం యజ్ఞమ్ । యజ్ఞమిమం దివిధాః । దివం గచ్ఛ । అన్తరిక్షంగచ్ఛ । పృథివీం గచ్ఛ । పఞ్చప్రదిశోగచ్ఛ । దేవాన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ । పితౄన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ ॥ ౩౩ ॥ ౩౫ ॥

ఆదిత్యవతేస్వాహా హార్ద్వానంపృథివ్యాః అష్టౌచ ॥ ౯ ॥

☞ ఇషేపీపిహి । ఊర్జేపీపిహి । బ్రహ్మణేపీపిహి । క్షత్త్రా-యపీపిహి । అద్భ్యఃపీపిహి । ఓషధీభ్యఃపీపిహి । వనస్పతిభ్యఃపీపి-హి । ద్యావాపృథివీభ్యాం పీపిహి । సుభూతాయపీపిహి । బ్రహ్మవ-ర్చసాయపీపిహి ।౩౪ ॥ ౩౬ ॥ యజమానాయపీపిహి । మహ్యం జ్యైష్ఠ్యాయపీపిహి । త్విష్యైత్వా । ద్యుమ్నాయత్వా । ఇన్ద్రి-యాయత్వా భూత్యైత్వా । ధర్మాఽసి సుధర్మామేఽన్యస్మై । బ్రహ్మాణిధారయ । క్షత్త్రాణిధారయ । విశంధారయ । నేత్త్వావాత-స్స్కన్దయాత్ ॥ ౩౫ ॥ ౩౭ ॥ ☞ అముష్యత్వాప్రాణేసాదయామి । అమునాసహ నిరర్థం గచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం ద్విష్మః । పూష్ణేశరసేస్వాహా । గ్రావభ్యస్స్వాహా । ప్రతిరేభ్య-స్స్వాహా । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహా । పితృభ్యోఘర్మపే-భ్యస్స్వాహా । రుద్రాయ రుద్రహోత్రేస్వాహా ॥ ౩౬ ॥ ౩౮ ॥ అహర్జ్యోతిః కేతునాజుషతామ్ । సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ంస్వాహా । రాత్రి-ర్జ్యోతిః కేతునాజుషతామ్ । సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా । అపీప-రోమాఽహ్నో రాత్రియై మాపాహి । ఏషాతేఅగ్నేసమిత్ । తయాసమిధ్యస్వ । ఆయుర్మేదాః । వర్చసామాఞ్జీః । అపీపరో మారాత్రియా అహ్నోమాపాహి ॥ ౩౭ ॥ ౩౯ ॥ ఏషాతేఅగ్నే సమిత్ । తయా సమిధ్యస్వ । అయుర్మేదాః । వర్చసామాఞ్జీః । అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా । సూర్యోజ్యోతిర్జ్యోతిస్సూర్య-స్స్వాహా । భూస్స్వాహా । హుతగ్ంహవిః । మధుహవిః । ఇన్ద్రత-

మైఽగ్నౌ । పితానోఽసి మా మా హిగ్ంసీః । అశ్యామ తే దేవఘర్మ । మధుమతో వాజవతః పితుమతః । అఙ్గిరస్వతస్స్వధావినః । అశీమహి త్వా మా మా హిగ్ంసీః । స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మిభ్యః । స్వాహా త్వా నక్షత్రేభ్యః ॥ ౩౮ ॥ ౪౦ ॥

బ్రహ్మవర్చసాయ పీపిహి స్య-న్దయాద్రుద్రాయ రుద్రహో-త్రే స్వాహాఽహో మా పాహ్యగ్నౌ సప్తచ ॥ ౧౦ ॥

ఘర్మయా తే దివి శుక్ । యా గాయత్రే ఛన్దసి । యా బ్రా-హ్మణే । యా హవిర్ధానే । తాం తఏ తేనావయజే స్వాహా । ఘర్మ యా తే అన్తరిక్షే శుక్ । యా త్రైష్టుభే ఛన్దసి । యా రాజన్యే । యాఽగ్నీధ్రే । తాం తఏ తే నావయజే స్వాహా ॥ ౩౯ ॥ ౪౦ ॥ ☞ ఘ-ర్మ యా తే పృథివ్యాగ్ం శుక్ । యా జాగతే ఛన్దసి । యా వైశ్యే । యా సదసి । తాం తఏ తేనావయజే స్వాహా । అను నోఽద్యానుమతిః । అన్విదనుమతే త్వమ్ । దివస్త్వా పరస్పాయాః । అన్తరిక్షస్య తనువః పాహి । పృథివ్యాస్త్వా ధర్మణా ॥ ౪౦ ॥ ౪౨ ॥ వయమనుక్రామామసువితాయనవ్యసే । బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయాః । క్షత్రస్య తను-వః పాహి । విశస్త్వా ధర్మణా । వయమనుక్రామామసువితాయన-వ్యసే । ప్రాణస్య త్వా పరస్పాయై । చక్షుష స్తనువః పాహి । శ్రోత్ర-స్య త్వా ధర్మణా । వయమనుక్రామామసువితాయనవ్యసే । వల్గురసి శంయుధాయాః ॥ ౪౧ ॥ ౪౩ ॥ శిశుర్జనధాయాః । శంచ వక్షి పరిచ వక్షి । చతుస్స్రక్తిర్నాభిరృతస్య । సదో విశ్వాయుశ్శర్మస-

ప్రథాః । అప ద్వేషో అపహ్వారః । అపస్యద్వ్రితస్య సశ్చిమ। ఘర్మైత త్తైఽన్నమై తత్పురీషమ్ । తేన వర్ధస్వ చాచప్యాయస్వ । వర్ధిషీమహిచ వయమ్ । ఆచ ప్యాసిషీ మహి ॥ ४७ ॥ ४४ ॥ రన్తిర్నామాసి దివ్యో గన్ధర్వః । తస్య తేపదద్వద్ధవిధానమ్ । అగ్నిరధ్యక్షః । రుద్రోఽధిపతిః । సమహమాయుషా । సంప్రాణేన । సంవర్చసా । సంపయసా । సంగౌపత్యేన । సగ్ం రాయస్పోషేణ ॥ ४३ ॥ ४५ ॥ వ్యసౌ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం ద్విష్మః । అచిక్రదద్వృషాహరిః । మహాన్మిత్రో నదర్శతః । సగ్ం సూర్యేణరోచతే । చిదసి సముద్రయోనిః । ఇన్దుర్దక్షశ్శ్యేన ఋతావా । హిరణ్యపక్షశ్శకునో భురణ్యుః । మహాన్త్సధస్థే ధ్రువఆనిషత్తః ॥ ४४ ॥ ४६ ॥ నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీః । విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధర్వమ్ । ఆపోదదృశుషీః । తదృతేనావ్యాయన్ । తదన్వవైత్ । ఇన్ద్రోరారహాణఆసామ్ । పరిసూర్యస్య పరిధీగ్ంరపశ్యత్ । విశ్వావసురభితన్నోగృణాతు । దివ్యో గన్ధర్వో రజసావిమానః । యద్వాఘాసత్యముతయన్నవిద్మ ॥ ४५ ॥ ४८ ॥ ధియోహిన్వానో ధియ ఇన్నో అవ్యాత్ । సస్నిమవిన్దచ్చరణే నదీనామ్ । అపావృణోద్దురో అశ్మవ్రజానామ్ । ప్రాసాం గన్ధర్వో అమృతానివోచత్ । ఇన్ద్రో దక్షం పరిజానాదహీనమ్ । ఏతత్త్వం దేవఘర్మదేవో దైవానుపాగాః । ఇదమహంమనుష్యోమనుష్యాన్ । సోమపీథానుమేహి । సహప్రజయా సహ రాయస్పోషేణ । సుమిత్రానఆపఓషధయస్సన్తు ॥ ४९ ॥

దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుః । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం ద్విష్మః । ఉద్వయం తమసస్పరి । ఉదుత్యం చిత్రమ్ । ఇమమూషుత్యమస్మభ్యగ్ంసనిమ్ । గాయత్రం నవీయాగ్ంసమ్ । అగ్నే దేవేషుప్రవోచః ॥ ౪౬ ॥ ౪౭ ॥

యాఽగ్నిర్ధ్రీ తాంతప్తేనావయజైస్వాహా ధర్మణా శం - యుధాయాః ప్యాసిషీమహిపోషేణ సమత్త్వావిద్మస స్త్వష్టాచ ॥ ౧౧ ॥

మహీనాం పయోఽసి విహితం దేవత్రా । జ్యోతిర్భాఅసివ - నస్పతీనామోషధీనాగ్ంరసః । వాజినంత్వా వాజినోఽవసయామః । ఊర్ధ్వం మనస్సువర్గమ్ ॥ ౪౮ ॥ ౫౦ ॥ ౧౨ ॥

అస్కాన్ద్యౌఃపృథివీమ్ । అస్కానృషభోయువాగాః ! స్క - న్నేమావిశ్వాభువనా । స్కన్నోయజ్ఞః ప్రజనయతు । అస్కానజని ప్రాజని । ఆస్కన్నాజ్జాయతేవృషా । స్కన్నాత్ప్రజనిషీమహి ॥౪౯॥ ౫౧ ॥ ౧౩ ॥

యాపురస్తాద్విద్యుదాపతత్ । తాంతప్తే నావయజైస్వాహా । యాదక్షిణతః । యాపశ్చాత్ । యోత్తరతః । యోపరిష్టాద్విద్యు-దాపతత్ । తాంతప్తేనావయజైస్వాహా ॥ ౪౭ ॥ ౫౨ ॥ ౧౪ ॥

ప్రాణాయస్వాహా వ్యానాయస్వాహాఽపానాయస్వాహా । చ-క్షుషేస్వాహా శ్రోత్రాయస్వాహా । మనసేస్వాహా వాచేసరస్వత్యై స్వాహా ॥ ౫౦ ॥ ౫౩ ॥ ౧౫ ॥

పూష్ణేస్వాహా పూష్ణేశరసేస్వాహా । పూష్ణేప్రపథ్యాయ

స్వాహా పూష్ణేనరన్ధిషాయస్వాహా । పూష్ణేఽఙ్ఘ్రుణయే స్వాహా
పూష్ణేఽనష్టరూణాయస్వాహా।పూష్ణేసాక్తేతాయస్వాహా ॥౫౧॥౫౪॥౧౬॥

ఉదస్యరశుష్మాద్భానుర్నార్త్తర్బిభర్తి । భారంపృథివీనభూమ ।
ప్రిశుక్రాప్రీతు దేవీమనీషా । అస్మత్సుతష్టోరథోనవాజీ । అర్భన్తపక్రే
మహిమానమస్వతి । తేనసూర్యమధారయన్న్ । తేనసూర్యమరో-
చయన్న్ । ఘుర్మశ్శిరస్తదయమగ్నిః । పురీషమసి సంప్రియం ప్రజా-
యాపశుభిర్భువత్ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయా దేవతయాఽ-
ఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౫౨ ॥ ౫౫ ॥ ౧౭ ॥

యాస్తే అగ్న ఆర్ద్రాయోనయోయాః కులాయినీః । యేతే
అగ్న ఇన్దవో యాఉనాభయః । యాస్తేఅగ్నేతనువఊర్జోనామ ।
తాభిస్త్వముభయాభిస్సంవిదానః । ప్రజాభిరగ్నే ద్రవిణేహసీద ।
ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ।
౫౩ ॥ ౫౬ ॥ ౧౮ ॥

అగ్నిరసి వైశ్వానరోసి । సంవత్సరోసి పరివత్సరోసి । ఇ-
దావత్సరోసీ దువత్సరోసి । ఇద్వత్సరోసి వత్సరోసి । తస్యతేవస
న్తశ్శిరః । గ్రీష్మోదక్షిణఃపక్షః । వర్షాఃపుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరఃపక్షః ।
హేమన్తోమధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః ॥ ౫౪ ॥ అపరపక్షాఃపు-
రీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః । తస్యతేమాసాశ్చార్ధమాసాశ్చ
కల్పన్తామ్ । ఋతవస్తేకల్పన్తామ్ । సంవత్సరస్తేకల్పతామ్ । అహో-
రాత్రాణితేకల్పన్తామ్ । ఏతిప్రేతివీతిసమిత్యుదితి । ప్రజాపతిస్త్వా

సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువస్సీద ॥ ౫౪ ॥ ౫౮ ॥ ౮౯ ॥

భూర్భువస్సువః । ఊర్ధ్వ ఊషుణ ఊతయే । ఊర్ధ్వో నః పాహ్యగ్ంహసః । విధుం దద్రాణగ్ం సమనే బహూనామ్ । యువానగ్ం సన్తం పలితో జగార । దేవస్య పశ్య కావ్యం మహిత్వాద్యా మమార । స హ్యస్సమాన । యదృతే చిదభిశ్రిషః । పురా జర్తృభ్య ఆతృదః । సన్ధాతా సన్ధిం మఘవా పురూవసుః ॥ ౫౫ ॥ ౫౯ ॥ నిష్కర్తా విహ్రుతం పునః । పునరూర్జా సహ రయ్యా । మా నో ఘర్మ వ్యథితో వివ్యథో నః । మా నః పరమధరం మా రజో నైః । మో ష్వస్మాగ్ం స్తమస్యన్తరాధాః । మా రుద్రియాసో అభిగుర్వృధానః । మా నః క్రతుభిర్హీడితేభిరస్మాన్ । ద్విషా సునీతే మా పరాదాః । మా నో రుద్రో నిరృతిర్మా నో అస్తా । మా ద్యావాపృథివీ హీడిషాతామ్ ॥ ౫౬ ॥ ౬౦ ॥ ఉప నో మిత్రావరుణావిహావతమ్ । అన్వాదీధ్యాథామిహ నస్సఖాయా । ఆదిత్యానాం ప్రసితిర్హేతిః । ఉగ్రా శతాపాష్ఠా ఘవిషా పరిణో వృణక్తు । ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి । త్వం నో అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్న అయాసి । ఉద్వయం తమసస్పరి । ఉదు త్యం చిత్రమ్ । వయస్సుపర్ణాః ॥ ౫౭ ॥ ౬౧ ॥

పురోవసుర్హీడిషాతాగ్ం సుపర్ణాః ॥ ౨౦ ॥

భూర్భువస్సువః । మయి త్యదిన్ద్రియం మహత్ । మయి దక్షో మయి క్రతుః । మయి ధాయి సువీర్యమ్ । త్రిశుగ్ఘర్మో విభాతు మే । ఆకూత్యా మనసా సహ । విరాజా జ్యోతిషా సహ । యజ్ఞస్య పయసా సహ ।

బ్రహ్మణా తేజసా సహ । క్షత్రేణ యశసా సహ । సత్యేన తపసా సహ ।
తస్య దోహమశీమహి । తస్య సుమ్నమశీమహి । తస్య భక్షమశీమహి ।
తస్య త ఇన్ద్రో పీతస్య మధుమతః । ఉపహూతస్యోపహూతో భక్ష-
యామి ॥ ౫౮ ॥ ౬౨ ॥ యశసా సహ షట్చ ॥ ౨౧ ॥

యా స్తే అగ్నే ఘోరా స్తనువః । క్షుచ్చ తృష్ణా చ । అస్ను-
క్చానాహుతిశ్చ । అశనయా చ పిపాసా చ । సేదిశ్చామతిశ్చ । ఏతా
స్తే అగ్నే ఘోరా స్తనువః । తాభిరముం గచ్ఛ । యో ఽస్మాన్ద్వేష్టి
యం చ వయం ద్విష్మః ॥ ౫౯ ॥ ౬౩ ॥ ౨౨ ॥

స్నిక్చ స్నీహితిశ్చ స్నిహితిశ్చ । ఉష్ణా చ శీతా చ । ఉగ్రా చ
భీమా చ । సదామ్నీ సేదిరనిరా । ఏతా స్తే అగ్నే ఘోరా స్తనువః ।
తాభిరముం గచ్ఛ । యో ఽస్మాన్ద్వేష్టి । యం చ వయం ద్విష్మః ।
౬౦ ॥ ౬౪ ॥ ౨౩ ॥

ధునిశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధ్వనశ్చ ధ్వనయగ్ంశ్చ । నిలిమ్పశ్చ
విలిమ్పశ్చ విక్షిపః ॥ ౬౧ ॥ ౬౫ ॥ ౨౪ ॥

ఉగ్రశ్చ ధునిశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధ్వనశ్చ ధ్వనయగ్ంశ్చ । సహ-
సహ్వాగ్ంశ్చ సహమానశ్చ సహస్వాగ్ంశ్చ సహీయాగ్ంశ్చ ।
ఏత్య ప్రేత్య విక్షిపః ॥ ౬౨ ॥ ౬౬ ॥ ౨౫ ॥

అహోరాత్రే త్వోదీరయతామ్ । అర్ధమాసాస్త్వోదీంజ-
యన్తు । మాసాస్త్వా శ్రపయన్తు । ఋతవస్త్వా పచన్తు । సంవథ్సర-
స్త్వా హన్త్వసౌ ॥ ౬౩ ॥ ౬౭ ॥ ౨౬ ॥

ఖట్ఫడ్జహి । * ఛిన్ధీభిన్ధీహన్ధీకట్ । ఇతి వాచః క్రూరాణి ॥ ౬౪ ॥ ౬౮ ॥ ౨౭ ॥

విగా ఇన్ద్ర విచరన్త్స్పాశయస్వ । స్వపన్తమిన్ద్ర పశుమన్తమిచ్ఛ । వజ్రేణాముం బోధయ దుర్విదత్రమ్ । స్వపతో౽స్య ప్రహర భోజనేభ్యః ॥ అగ్నే అగ్నినా సంవదస్వ । మృత్యో మృత్యునా సంవదస్వ । నమస్తే అస్తు భగవః । సకృత్తే అగ్నే నమః । ద్విస్తే నమః । త్రిస్తే నమః । చతుస్తే నమః । పఞ్చకృత్వస్తే నమః । దశకృత్వస్తే నమః । శతకృత్వస్తే నమః । ఆసహస్రకృత్వస్తే నమః । అపరిమితకృత్వస్తే నమః । నమస్తే అస్తు మా మా హింసీః ॥ ౬౫ ॥ ౬౯ ॥

త్రిస్తే నమస్స్తుత ॥ ౨౮ ॥

అసృఙ్ముఖో రుధిరేణావ్యక్తః । యమస్య దూతశ్శ్వపాద్విధావసి । గృధ్రస్సుపర్ణః కుణపం నిషేవసే । యమస్య దూతః ప్రహితో భవస్య చోభయోః ॥ ౬౬ ॥ ౭౦ ॥ ౨౯ ॥

యదేతద్వృకసో భూత్వా । వాగ్దేవ్యభిరాయసి । ద్విషన్తం మే౽భిరాయ । తం మృత్యో మృత్యవే నయ । స ఆర్త్యా౽౽ర్తిమార్చ్ఛతు ॥ ౬౭ ॥ ౭౧ ॥ ౩౦ ॥

యదీషితో యది వా స్వకామీ । భయేడకో వదతి వాచమేతామ్ । తామిన్ద్రాగ్నీ బ్రహ్మణా సంవిదానౌ । శివామస్మభ్యం కృణుతం గృహేషు ॥ ౬౮ ॥ ౭౨ ॥ ౩౧ ॥

---

* ఛిన్ధీభిన్ధీహన్ధీ । కడితి వాచః క్రూరాణి । ఇతి ద్రావిడాః పఠన్తి.

దీర్ఘముఖి దుర్హణు । మాస్మ దక్షిణతో వదః । యదిదక్షిణతో
వదాద్ద్విషన్తం మేఽవబాధాసై ॥ ౧౯ ॥ ౨౩ ॥ ౩౨ ॥

ఇత్థాదులూక ఆపప్తత్ । హిరణ్యాక్షో అయోముఖః । ర-
క్షసాం దూత ఆగతః । తమితో నాశయాగ్నే ॥ ౨౦ ॥ ౨౪ ॥ ౩౩ ॥

యదేతద్భూతాన్యన్వావిశ్య । దైవీంవాచం వదసి । ద్విష-
తో నః పరావద । తాన్మృత్యో మృత్యవేనయ । త ఆర్త్యాఽఽర్తి-
మార్ఛన్తు । అగ్నినాఽగ్నిః సంవదతామ్ । ౨౧ ॥ ౨౫ ॥ ౩౪ ॥

ప్రసార్య సక్థ్యౌ పతసి । సవ్యమక్షి నిపేపిచ । మేహాకస్య చ-
నామమత్ ॥ ౨౨ ॥ ౨౬ ॥ ౩౫ ॥

అత్రిణా త్వా క్రిమే హన్మి । కణ్వేన జమదగ్నినా । విశ్వావ-
సోర్బ్రహ్మణా హతః । క్రిమీణాగ్ం రాజా । అప్యేషాగ్ం స్థపతిర్
హతః । అథో మాతాఽథో పితా । అథో స్థూరా అథో క్షుద్రాః ।
అథో కృష్ణా అథో శ్వేతాః । అథో ఆశాతికా హతాః । శ్వేతాభి-
స్సహా సర్వే హతాః ॥ ౨౩ ॥ ౨౭ ॥ ౩౬ ॥

ఆహరావద్య । శృతస్య హవిషో యథా । తత్సత్యమ్ । య-
దముం యమస్య జమ్భయోః । ఆదధామి తథా హి తత్ । ఖణ్ఫణ్మ్రసి ॥
౨౪ ॥ ౨౮ ॥ ౩౭ ॥

బ్రహ్మణా త్వా శపామి । బ్రహ్మణస్త్వా శపథేన శపామి । ఘో-
రేణ త్వా భృగూణాం చక్షుషా ప్రేక్షే । రౌద్రేణ త్వాఽఙ్గిరసాం మ-
నసా ధ్యాయామి । అఘస్య త్వా ధారయా విధ్యామి । అధరో మత్స-

ద్యస్వాసా ॥ ౭౫ ॥ ౭౯ ॥ ౩౮ ॥

ఉత్తుద శిమిజావరి । తల్పేజే తల్పఉత్తుద । గిరీగ్ంరను ప్రవేశయ । మరీచీరుపసంనుద । యావదితఃపురస్తాదుదయాతి సూర్యః తావదితో౽ముంనాశయ । యో౽స్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయంద్విష్మః ॥ ౭౬ ॥ ౮౦ ॥ ౩౯ ॥

భూర్భువస్సువో భూర్భువస్సువో భూర్భువస్సువః । భువోద్ధాయి భువోద్ధాయి భువోద్ధాయి । నృమ్ణాయినృమ్ణం నృమ్ణాయినృమ్ణం నృమ్ణాయినృమ్ణమ్ । నిధాయ్యోవాయి నిధాయ్యోవాయినిధాయ్యోవాయి । *ఏలస్మైలస్మై । సువర్ణజ్యోతీః ॥ ౭౭ ॥ ౮౧ ॥ ౪౦ ॥

పృథివీసమిత్ । తామగ్నిస్సమిన్ధే । సా౽గ్నిగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రియా । యశసాబ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ంస్వాహా । అన్తరిక్షగ్ం సమిత్ ॥ ౭౮ ॥ ౮౨ ॥ తాం వాయుస్సమిన్ధే । సావాయుగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సామా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రియా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ం స్వాహా । ద్యౌస్సమిత్ । తామాదిత్యస్సమిన్ధే ॥ ౭౯ ॥ ౮౩ ॥ సా౽౽దిత్యగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రియా । యశసాబ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేనసమిన్తాగ్ం స్వాహా । ప్రాజాపత్యామే సమిదసి

---

* ఏలస్మై । అస్మైసువర్ణజ్యోతీః । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

సపత్నక్షయణీ । భ్రాతృవ్యహా మేఽసి స్వాహా । అగ్నే వ్రతప తే
వ్రతం చరిష్యామి ॥ ౧౦ ॥ ౧౪ ॥ తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్
వాయో వ్రతపత ఆదిత్య వ్రతప తే । వ్రతానాం వ్రతప తే వ్రతం చరి-
ష్యామి । తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్ । ద్యౌస్సమిత్ । తా-
మాదిత్యస్సమిన్ధే । సాఽఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ంసమిన్ధే ।
సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా ॥ ౧౧ ॥ ౧౫ ॥ వర్చసా శ్రియా
యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ం స్వాహా । అన్తరిక్షగ్ం
సమిత్ । తాం వాయుస్సమిన్ధే । సా వాయుగ్ం సమిన్ధే । తామహ-
గ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రియా ।
౧౨ ॥ ౧౬ ॥ ☞ యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తా-
గ్ంస్వాహా । పృథివీ సమిత్ । తామగ్నిస్సమిన్ధే । సాఽగ్నిగ్ం సమిన్ధే
తామహగ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రి-
యా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన ॥ ౧౭ ॥ ☞ అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ం
స్వాహా । ప్రాజాపత్యా మే సమిదసి సపత్నక్షయణీ । భ్రాతృవ్యహా
మేఽసి స్వాహా । ఆదిత్య వ్రతప తే వ్రతమచారిషమ్ । తదశకం తన్మేరా-
ధి । వాయో వ్రతప తేఽగ్నే వ్రతప తే । వ్రతానాం వ్రతప తే వ్రతమ-
చారిషమ్ । తదశకం తన్మేరాధి ॥ ౧౩ ॥ ౧౮ ॥

సమిథ్సమిన్ద్వ్రతం చరిష్యామ్యాయుషా తేజసా వర్చసా శ్రియా
యశసా బ్రహ్మవర్చసే నాష్టౌ చ ॥ ౪౧ ॥

శంనో వాతః పవతాం మాతరిశ్వా శంనస్తపతు సూర్యః ।

అహోనిశం భవన్తునశ్శగ్ం రాత్రిః ప్రతిధీయతామ్ । శము షానో వ్యు -
చ్ఛతు శమాదిత్య ఉదేతునః । శివానశ్శన్తమాభవ సుమృడీకా
సరస్వతి । మా తేవ్యోమసన్దృశి । ఇడాయైవాస్త్వసి వాస్తుమద్వా -
స్తు మన్తోభూయాస్మమా వాస్తోశ్ఛిత్స్మహ్యవాస్తుస్సభూయాద్యోఽ -
స్మాన్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మః । ప్రతిష్ఠాఽసి ప్రతిష్ఠావన్తోభూ -
యాస్మ మాప్రతిష్ఠాయా శ్ఛిత్స్మహ్య ప్రతిష్ఠస్సభూయాద్యోఽస్మా -
న్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మః । ఆవాత వాహి భేషజం వివాతవాహి
యద్రపః । త్వగ్ంహి విశ్వభేషజో దేవానాం దూత ఈయసే । ద్వా-
విమౌ వాతౌ వాత ఆసిన్ధోరాపరావతః ॥ ౮౮ ॥ ౮౯ ॥ దక్షంమే
అన్య ఆవాతు పరాన్యోవాతు యద్రపః । యద్దదోవాత తేగృ -
హేఽమృతస్యనిధిర్హితః । తతోనోదేహిజీవసే తతోనోధేహి
భేషజమ్ । తతోనో మహఆవహ వాతఆవాతుభేషజమ్ । శంభూర్మ -
యోభూర్నోహృదేప్రణఆయూగ్ంషి తారిషత్ । ఇన్ద్రస్యగృహోఽసి
తంత్వాప్రపద్యే సగుస్సాశ్వః । సహయన్మే అస్తితేన । భూః ప్రప -
ద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం
ప్రపద్యేఽనార్తాం దేవతాం ప్రపద్యేఽశ్మానమాఖణం ప్రపద్యే ప్ర-
జాపతేర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మప్రపద్యఓం ప్రపద్యే । అన్తరిక్షంమ ఉ-
ర్వన్తరం బృహదగ్నయః పర్వతాశ్చ యయావాతస్స్వస్త్యాస్వస్తి -
మాన్తయా స్వస్త్యాస్వస్తి మానసాని । ప్రాణాపానౌమృత్యోర్మా
పాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం మయిమేధాం మయిప్రజాం

మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు మయిమేధాం మయిప్రజాం మయీన్ద్రి-
న్ద్రియం దధాతు మయిమేధాం మయిప్రజాం మయిసూర్యో భ్రా-
జో దధాతు ॥ ౮౫ ॥ ౯౦ ॥ ద్యుభిరక్తుభిః పరిపాతమస్మానరిష్టేభిరశ్వి-
నాసౌభగేభిః । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిస్సిన్ధుః పృ-
థివీ ఉతద్యౌః । కయా నశ్చిత్ర ఆభువదూతీ సదా వృధస్సఖా ।
కయాశచిష్ఠయావృతా । కస్త్వాసత్యో మదానాం మగ్ంహిష్ఠో ము-
త్సదన్ధసః । దృఢాచిదారుజేవసు । అభీషుణస్సఖీనామవితా జరిత్ౄ-
ణామ్ । శతంభవాస్యూతిభిః । వయస్సుపర్ణా ఉపసేదురిన్ద్రం ప్రి-
యమేధా ఋషయో నాధమానాః । అపధ్వాన్తమూర్ణుహి పూ-
ర్ధిచక్షుర్ముముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేఽవబద్ధాన్ ॥ ౮౬ ॥ ౯౧ ॥ శంనో
దేవీరభిష్టయ ఆపోభవన్తు పీతయే । శంయోరభిస్రవన్తునః । ఈశా-
నావార్యాణాం క్షయన్తీశ్చర్షణీనామ్ । అపోయాచామిభేషజమ్ ।
సుమిత్రానఆప ఓషధయస్సన్తుదుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యో ఽ-
స్మాన్ద్వేష్టి యంచవయంద్విష్మః । ఆపోహిష్ఠామయోభువస్తానఊర్జే
దధాతన । మహేరణాయ చక్షసే । యోవశ్శివతమోరసస్తస్యభా-
జయతేహనః । ఉశతీరివమాతరః । తస్మా అరంగమామవో యస్య
క్షయాయ జిన్వథ ॥ ౮౭ ॥ ౯౨ ॥ ఆపోజనయథాచనః । పృథివీ
శాన్తా సాఽగ్నినా శాన్తాసామేశాన్తా శుచగ్ంశమయతు । అన్తరి-
క్షగ్ం శాన్తం తద్వాయునా శాన్తం తన్మేశాన్తగ్ం శుచగ్ంశమ-
యతు । ద్యౌశ్శాన్తాసాఽఽదిత్యేనశాన్తాసామేశాన్తా శుచగ్ంశమ-

యతు । పృథివీ శాన్తిరన్తరిక్షగ్ం శాన్తిర్ద్యౌశ్శాన్తిర్దిశశ్శాన్తిర-వాన్తరదిశాశ్శాన్తిరగ్నిశ్శాన్తిర్వాయుశ్శాన్తిరాదిత్యశ్శాన్తిశ్చ-న్ద్రమాశ్శాన్తిర్నక్షత్రాణి శాన్తిరాపశ్శాన్తిరోషధయశ్శాన్తి-ర్వనస్పతయశ్శాన్తిర్గౌశ్శాన్తిరజా శాన్తిరశ్వశ్శాన్తిః పురుషశ్శాన్తి-ర్బ్రహ్మా శాన్తిర్బ్రాహ్మణశ్శాన్తిః శాన్తిరేవ శాన్తిశ్శాన్తిర్మే అస్తు శాన్తిః । తయాఽహగ్ం శాన్త్యా సర్వశాన్త్యా మహ్యం ద్విపదే చతుష్పదే చ శాన్తింకరోమి శాన్తిర్మే అస్తు శాన్తిః । ఏహ శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మోత్తిష్ఠన్తమనూత్తిష్ఠన్తు మామాగ్ం శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మామాహాసి-షుః । ఉదాయుషా స్వాయుషోదోషధీనాగ్ం రసేనోత్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థామ మృతాగ్ం అను । తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తా-చ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమ శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతం నన్దా-మ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శరదశ్శతగ్ంశృ-ణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శతమజీతాస్స్యామ శరద-శ్శతం జ్యోక్చసూర్యందృశే । య ఉదగాన్మహతోఽర్ణవాద్వి-భ్రాజమానస్సరిరస్య మధ్యాథ్సమా వృషభో లోహితాక్షః సూర్యో విపశ్చిన్మనసా పునాతు । బ్రహ్మణశ్చోతన్యసి బ్రహ్మణ ఆణీస్థో బ్రహ్మణ ఆవపనమసి ధారితేయం పృథివీ బ్రహ్మణా మహీ ధారితమేనేనమహ-దన్తరిక్షం దివం దాధార పృథివీగ్ం సదేవాం యదహం వేద తద-

హంధారయాణీ మాఽనుద్వేదోఽథిప్రసత్ । మెధామపీషే మావి-
శతాగ్ం సమీచీ భూతస్య భవ్యస్యావరుద్ధ్యై సర్వమాయుర-
యాణి సర్వమాయురయాణి । ఆభిర్గీర్భిర్యదతోన ఊనమాప్యా-
యయహరివోవర్ధమానః । యదాస్తోతృభ్యో మహిగోత్రారుజాసి
భూయిష్ఠభాజో అధ తేస్యామ । బ్రహ్మప్రావాదిష్మ తన్నోమాహా-
సీత్ । ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥౮౮॥ ౯౩ ॥

పరోఽతోదధాతు బద్ధాఞ్జిన్వథద్రుశేసప్తచ ॥ ౪౨ ॥

నమోయుఞ్జతే వృష్ణో అశ్వస్య బ్రహ్మన్నవగ్నైణ । బ్రహ్మన్న
చరిష్యామో దశ ప్రాచీ రపశ్యం గోపాం దేవస్య సముద్రాయె షే
పీపిహి ఘర్మణయా తే మహీనాం చత్వార్యస్త్రాక్ష యాపురస్తాథ్స-
ప్తసప్తప్రిపాణాయ త్రీణి పూర్ణాపి చత్వార్యుద్వస్యైకాదశ యాస్తేస-
ప్తాగ్నిదుర్నివస్నీరిదెకాన్న వింశతిర్భూభ్యరూర్ధ్వస్త్రిగ్ంశద్భూభ్యర్మ-
యిషోడశ యాస్తె ఘోరానవ స్నిక్త్వాచట్టౌధు నిశ్చద్వే ఉగ్రశ్చ
త్రీణ్యహోరాత్రే పఞ్చ ఖట్వీణి పిగాన్స ప్తదశాస్యన్ముఖశ్చత్వారి
యద్దేతద్వృకసఃపఞ్చ యదీపినశ్చత్వారి దీర్ఘముఖి త్రీణీత్తాచ్చ-
త్వారి యద్దేతద్భూభూతాని షట్ప్రిసార్యత్రీణ్యత్రిణా దశాహరావద్య
బ్రహ్మణా షట్ఖాథ్ మనుత్తుదాష్టౌ భూష్టప్రతిష్ఠ వృష్టషష్టిశ్శంనస్సప్త-
పఞ్చాశద్ద్విచత్వారిగ్ంశత్ ॥ ౪౨ ॥

యుఞ్జతే బ్రహ్మన్నచరిష్యామోఽపశ్యం గోపాగ్ంసముద్రా-
య వయ మనుక్రామామ పూర్ణే ధునిశ్చ యద్దేతద్భూభూతానితచ్చ-

కేయమష్టాశీతిః ॥ ౮౮ ॥

నమోవాచే బ్రహ్మ్ప్రవర్గ్యేణ మయిరుగన్తరిక్షేణ ఘర్మర్యా తేద్దివిశుగస్కన్ద్యాః పృథివీషు పనో మిత్రావరుణా యద్దేత్ద్వాక్షసో భూర్భువస్సువద్ర్యభిస్త్రిసవతిః ॥ ౯౩ ॥ ఇత్యపి పాఠః.

ఓం నమోఽనుమదన్తు ॥ ఓంశాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః.

ఇతి మన్త్రబ్రాహ్మణమ్
సమాప్తమ్.

పెద్ద బ్రాహ్మణమ్

ద్రావిడాస్త్విమం అష్టమం ప్రపాఠక మాహుః.

ఓమ్॥ శంనస్తన్నోమాహాసీత్ । ఓంశాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ హరిఃఓమ్ ॥ దేవావై సత్రమాసత । ఋద్ధిపరిమితం యశస్కామాః । తేఽబ్రువన్ । యన్నః ప్రథమం యశఋచ్ఛాత్ । సర్వేషాన్నస్తత్సహాసదితి । తేషాంకురుక్షేత్రం వేదిరాసీత్ । తస్యై ఖాణ్డవోదక్షిణార్ధఆసీత్ । తూఘ్నముత్తరార్ధః । పరీణజ్జఘనార్ధః । మరవ ఉత్కరః ॥ ౧ ॥ తేషాం మఖం వైష్ణవం యశ ఆర్ఛత్ । తంన్యకామయత । తేనాపాక్రామత్ । తందేవా అన్వాయన్

యశో ఽవరురుథ్సమానాః । తస్యానాభిగతస్య । సవ్యాద్ధనురజాయత । దక్షిణాదిషవః । తస్మాదిషుధన్వం పుణ్యజన్మ । యజ్ఞజన్మా హి ॥ ౨ ॥ తమేకగ్ంసన్తమ్ । బహవో నాభ్యధృష్ణువన్ । తస్మాదేకమిషుధన్వినమ్ । బహవో ఽనిషుధన్వా నాభిధృష్ణువన్తి । సో ఽస్మయత । ఏకం మా సన్తం బహవో నాభ్యధర్షిషురితి । తస్య సిష్మియాణస్య తేజో ఽపాక్రామత్ । తద్దేవా ఓషధీషు న్యమృజుః । తే శ్యామాకా అభవన్ । స్మయాకా వై నామైతే ॥ ౩ ॥ తథ్స్మయాకానాగ్ం స్మయాకత్వమ్ । తస్మాద్దీక్షితేనాపిగృహ్య స్మేతవ్యమ్ । తేజసో ధృత్యై । స ధనుః ప్రతిష్కభ్యాతిష్ఠత్ । తా ఉపదీకా అబ్రువన్ వరం వృణామహై । అథ వ ఇమగ్ం రన్ధయామ । యత్ర క్వచ ఖనామ । తదపో ఽభితృణదామేతి । తస్మాదుపదీకా యత్ర క్వచ ఖనన్తి । తదపో ఽభితృన్దన్తి ॥ ౪ ॥ వారేవృతగ్గ్ం హ్యాసామ్ । తస్య జ్యామప్యాదన్ । తస్య ధనుర్విప్రవమాణగ్ం శిర ఉదవర్తయత్ । తద్ద్యావాపృథివీ అనుప్రావర్తత । యత్ప్రావర్తత । తత్ప్రవర్గ్యస్య ప్రవర్గ్యత్వమ్ । యద్ఘ్రాం ఇత్యపతత్ । తద్ఘర్మస్య ఘర్మత్వమ్ । మహతో వీర్యమపప్తదితి । తన్మహావీరస్య మహావీరత్వమ్ ॥ ౫ ॥ యదస్యాః సమభరన్ । తథ్సమ్రాజ్ఞః సమ్రాట్త్వమ్ । తగ్గ్ంస్తృతం దేవతాస్త్రేధా వ్యగృహ్ణత । అగ్నిః ప్రాతస్సవనమ్ । ఇన్ద్రో మాధ్యన్దినగ్ం సవనమ్ । విశ్వే దేవాస్తృతీయసవనమ్ । తేనాపశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । నాశిషో ఽవారున్ధత ।

నసువర్గం లోకమభ్యజయన్న్ । తేదేవా అశ్వినావబ్రువన్న్ ॥ ౬ ॥
భిషజౌ వైస్థః । ఇదం యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిధత్తమితి । తావబ్రూతాం
వరం వృణావహై । గ్రహ ఏవ నావత్రాపిగృహ్యతామితి । తాభ్యా-
మేతమాశ్వినమగృహ్ణన్న్ । తావైతద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రత్యధత్తామ్ ।
యత్ప్రవర్గ్యః । తేనసశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । అవాశిషోఽరు-
న్ధత । అభిసువర్గం లోకమజయన్న్ । యత్ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి ।
యజ్ఞస్యైవ తచ్ఛిరః ప్రతిదధాతి । తేనసశీర్ష్ణా యజ్ఞేనయజమానః ।
అవాశిషోరున్ధే । అభిసువర్గం లోకంజయతి । తస్మాదేష ఆశ్వినప్ర-
వయా ఇవ । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౭ ॥ ఉత్కరో హ్యేతేత్పృన్దన్తి మహావీ-
రత్వమబ్రువన్నజయన్త్సప్తచ ॥ ౧ ॥

సావిత్రం జుహోతి ప్రసూత్యై । చతుర్గృహీతేనజు-
హోతి । చతుష్పాదః పశవః । పశూనేవావరుద్ధే । చతస్రోదిశః ।
దిక్ష్వేవప్రతితిష్ఠతి । ఛన్దాగ్ంసి దేవేభ్యోపాక్రామన్న్ । నవోభా-
గాని హవ్యం వక్ష్యామ ఇతి । తేభ్య ఏతచ్చతుర్గృహీతమధార-
యన్న్ । పురోనువాక్యాయై యాజ్యాయై ॥ ౨ ॥ దేవతాయైవష-
ట్కారాయ । యచ్చతుర్గృహీతం జుహోతి । ఛన్దాగ్ంస్యేవ
తత్ప్రీణాతి । తాన్యస్యప్రీతాని దేవేభ్యోహవ్యం వహన్తి । బ్రహ్మవా-
దినోవదన్తి । హోతవ్యం దీక్షితస్య గృహా 3 ఇనహోతవ్యా 3-
మితి । హవిర్వైదీక్షితః । యజ్జుహుయాత్ । హవిష్కృతం యజ-

మానమగ్నౌ ప్రదధ్యాత్ । యన్న జుహుయాత్ ॥ ౯ ॥ యజ్ఞపరు-
ర న్తరియాత్ । యజురేవవదేత్ । సహావిష్కృతం యజమానమగ్నౌ
ప్రదధాతి । నయజ్ఞపరుర న్తరేతి । గాయత్రీఛన్దాగ్ం స్యత్యమన్యత ।
తస్యైవషట్కారోఽభ్యయ్య శిరోఽచ్ఛినత్ । తస్యైద్వధారస్సప -
రాఽపతత్ । పృథివీమర్ధః ప్రావిశత్ । పశూనర్ధః । యఃపృథివీం ప్రా-
విశత్ ॥ ౧౦ ॥ సఖదిరోఽభవత్ । యఃపశూన్ । సోఽజామ్ ।
యత్ఖాదిర్యభ్రిర్భవతి । ఛన్దసామేవరసేన యజ్ఞస్యశిరస్సమ్భరతి । య-
దౌదుమ్బరీ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । ఊర్జైవయజ్ఞస్యశిరస్సమ్భరతి ।
యద్వైణవీ । తేజో వై వేణుః ॥ ౧౧ ॥ తేజసైవ యజ్ఞస్య శిరస్స -
మ్భరతి । యద్వైకఙ్కతీ । భాప్తవావరున్ధే । దేవస్య త్వా సవితుః
ప్రసవఇత్యభ్రిమాదత్తే ప్రసూత్యై । అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యా -
హ । అశ్వినౌహి దేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్ । పూష్ణోహస్తాభ్యామి-
త్యాహయత్యై । వజ్రఇవవాఏషా । యదభ్రిః । అభ్రిరసి నారిరసీత్యా
హశాన్త్యై ॥ ౧౨ ॥ అధ్వరకృద్దేవేభ్యఇత్యాహ । యజ్ఞో వా అధ్వ -
రః । యజ్ఞకృద్దేవేభ్యఇతి వావైతదాహ । ఉత్తిష్ఠబ్రహ్మణస్పతఇత్యా-
హ । బ్రహ్మణైవ యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛైతి । ప్రైతుబ్రహ్మణస్పతిరి -
త్యాహ । ప్రేత్యైవ యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛైతి । ప్రదేవ్యేతు సూనృతే -
త్యాహ । యజ్ఞో వై సూనృతా । అచ్ఛావీరం నర్యంపఙ్క్తిరాధసమి-
త్యాహ ॥ ౧౩ ॥ పాఙ్క్తో హియజ్ఞః । దేవాయజ్ఞం నయన్తునఇ -

త్యాహ । దైవా నైవయజ్ఞనియఃకురుతే । దేవీద్యావాపృథివీఅనుమే
మగ్ంసాథామిత్యాహ । ఆభ్యామేవానుమతో యజ్ఞస్య శిరస్సమ్భ-
రతి । ఋద్ధ్యాసమద్య మఖస్యశిరఇత్యాహ । యజ్ఞోవైమఖః । ఋ-
ద్ధ్యాసమద్య యజ్ఞస్య శిరఇతివావైతదాహ । మఖాయత్వా మఖ-
స్యత్వా శీర్ష్ణఇత్యాహ । నిర్దిశ్యైవైనద్ధరతి ॥ ౧౪ ॥ ☞ త్రిర్
హరతి । త్రయఇమేలోకాః । ఏభ్యఏవలోకేభ్యోయజ్ఞస్య శిరస్స-
మ్భరతి । తూష్ణీంచతుర్థగ్ం హరతి । అపరిమితాదేవ యజ్ఞస్య శిర-
స్సమ్భరతి । మృత్ఖనాదగ్రేహరతి । తస్మాన్మృత్ఖనః కరుణ్యతమః ।
ఇయత్యగ్రఆసీదిత్యాహ । అస్యామేవాఛమ్బట్కారం యజ్ఞస్యశిర-
స్సమ్భరతి । ఊర్జంవా ఏతగ్ం రసం పృథివ్యా ఉపదీకాఉద్దిహన్తి ॥
౧౫ ॥ యద్వల్మీకమ్ । యద్వల్మీకవపాసంభారోభవతి । ఊర్జమేవర-
సం పృథివ్యాఅవరున్ధే । అథో శ్రోత్రమేవ । శ్రోత్రగ్గ్ంహ్యేతత్పృ-
థివ్యాః । యద్వల్మీకః । అబధిరో భవతి । యఏవంవేద । ఇన్ద్రోవృ-
త్రాయ వజ్రముదయచ్ఛత్ । సయత్రయత్రపరాక్రమత ॥ ౧౬ ॥ తన్నా-
ధ్రియత । సపూతీక స్తమ్బే పరాక్రమత । సోఽధ్రియత । సోఽబ్రబ-
వీత్ । ఊతింవై మేధా ఇతి । తదూతీకానామూతీకత్వమ్ । యదూ-
తీకాభవన్తి । యజ్ఞాయైవోతిం దధతి । అగ్నిజాఽసిప్రజాపతేరే-
తఇత్యాహ । యఏవరసఃపశూన్ప్రావిశత్ ॥ ౧౭ ॥ ☞ తమేవావరున్ధే
పఞ్చైతే సంభారాభవన్తి । పాఙ్క్తోయజ్ఞః । యావానేవయజ్ఞః ।

తస్య శిరస్సమ్భరతి । యద్గ్రామ్యాణాం పశూనాం చర్మణా సమ్భరేత్ । గ్రామ్యాన్పశూఞ్ఛుచాఽర్పయేత్ । కృష్ణాజినేన సమ్భరతి । ఆరణ్యానేవ పశూఞ్ఛుచాఽర్పయతి । తస్మాథ్సమావత్పశూనాం ప్రజాయమానానామ్ ॥ ౧౮ ॥ ఆరణ్యాః పశవః కనీయాగ్ంసః । శుచా హ్యృతాః । లోమతస్సమ్భరతి । అతో హ్యస్య మేధ్యమ్ । పరిగృహ్ణన్తి । రక్షసామపహత్యై । బహవో హరన్తి । అపచితమేవాస్మిన్దధతి । ఉద్ధత్తే సికతోపోప్తే పరిశ్రితే నిదధతి శాన్త్యై । మదన్తీభిరుపసృజతి ॥ ౧౯ ॥ తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి । మధు త్వా మధులా కరోత్విత్యాహ । బ్రహ్మణైవాస్మిన్తేజో దధాతి । యద్గ్రామ్యాణాం పాత్రాణాం కపాలైస్సగ్ంసృజేత్ । గ్రామ్యాణి పాత్రాణి శుచాఽర్పయేత్ । అర్మకపాలైస్సగ్ంసృజతి । ఏతాని వా అనుపజీవనీయాని । తాన్యేవ శుచాఽర్పయతి । శర్కరాభిస్సగ్ంసృజతి ధృత్యై । అథో శన్త్వాయ । అజలోమైస్సగ్ంసృజతి । ఏషా వా అగ్నేః ప్రియా తనూః । యదజా । ప్రియయైవైనం తనువా సగ్ంసృజతి । అథో తేజసా । కృష్ణాజినస్య లోమభిస్సగ్ంసృజతి । యజ్ఞో వై కృష్ణాజినమ్ । యజ్ఞేనైవ యజ్ఞగ్ంసగ్ంసృజతి ॥ ౨౦ ॥ యాజ్యామేనజుహుయాదవిశద్వేణుశ్శాన్త్యై పఙ్క్తిరాధసమిత్యాహ హరతి దిహన్తి పరాక్రమతా విశత్ప్రజాయమానానాగ్ంసృజతి శన్త్వాయ యాష్టౌ చ ॥ ౨ ॥

పరిశ్రితే కరోతి । బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై । నక్షుర్వ-

న్నభిప్రాణ్యాత్ । యత్క్షుధ్వస్నభిప్రాణ్యాత్ । ప్రాణానస్య శుచాఽర్ప-
యేత్ । అపహాయ ప్రాణితి । ప్రాణానాం గోపీథాయ । న ప్రవర్గ్యం
చాదిత్యంచాన్తరేయాత్ । యదన్తరేయాత్ । దుశ్చర్మాస్యాత్ ॥
౨౧ ॥ ☞ తస్మాన్నాన్తర్యమ్ । ఆత్మనో గోపీథాయ । వేణు-
నా కరోతి । తేజో వై వేణుః । తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజస్సమ-
ర్ధయతి । మఖస్య శిరోఽసీత్యాహ । యజ్ఞో వై మఖః । తస్యైతచ్ఛి-
రః । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౨౨ ॥ ☞ తస్మాదేవమాహ । యజ్ఞస్య
పదే స్థ ఇత్యాహ । యజ్ఞస్య హ్యేతే పదే । అథో ప్రతిష్ఠిత్యై । గా-
యత్రేణ త్వా ఛన్దసా కరోమీత్యాహ । ఛన్దోభిరేవైనం కరోతి । త్ర్యు-
ద్ధిం కరోతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏషాం లోకానామాప్త్యై । ఛన్దో-
భిః కరోతి ॥ ౨౩ ॥ వీర్యం వై ఛన్దాంసి । వీర్యేణైవైనం కరోతి । యజు-
షా బిలం కరోతి వ్యావృత్త్యై । ఇయన్తం కరోతి । ప్రజాపతినా యజ్ఞ-
ముఖేన సంమితమ్ । ఇయన్తం కరోతి । యజ్ఞపరుషా సంమితమ్ । ఇ-
యన్తం కరోతి । ఏతావద్వై పురుషే వీర్యమ్ । వీర్యసంమితమ్ ॥ ౨౪॥
☞ అపరిమితం కరోతి । అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై । పరిశ్రివం కరో-
తి ధృత్యై । సూర్యస్య హరసా శ్రాయేత్యాహ । యథా యజురేవై-
తత్ । అశ్వశకేన ధూపయతి । ప్రాజాపత్యో వా అశ్వస్సయోనిత్వా-
య । వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసీత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో వృషాఽ-
శ్వః । తస్య ఛన్దాంసి నిష్పత్ ॥ ౨౫ ॥ ☞ ఛన్దోభిరేవైనం
ధూపయతి । అర్చిషే త్వా శోచిషే త్వేత్యాహ । తేజస ఏవాస్మిన్దధాతి ।

వారుణో౽భీద్ధః । మైత్రియోపైతిశాన్త్యై । సిద్ధ్యై త్వేత్యాహ । యథా-
యజురేవైతత్ । దేవస్త్వా సవితోద్వపత్విత్యాహ । సవితృప్ర-
సూత ఏవైనం బ్రహ్మణా దేవతాభిరుద్వపతి । అపద్యమానః పృథివ్యా-
శా దిశ ఆపృణేత్యాహ ॥ ౩౮ ॥ తస్మాదగ్నిః సర్వా దిశో౽నువి-
భాతి । ఉత్తిష్ఠ బృహన్భవోర్ధ్వస్తిష్ఠ ధ్రువస్త్వమిత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై ।
ఈశ్వరో వా ఏషో౽న్ధో భవితోః । యః ప్రవర్గ్యమన్వీక్షతే । సూర్య-
స్య త్వా చక్షుషా౽న్వీక్ష ఇత్యాహ । చక్షుషో గోపీథాయ । ఋజ-
వే త్వా సాధవే త్వా సుక్షిత్యై త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ । ఇయం
వా ఋజుః । అన్తరిక్షగ్ంసాధు । అసౌ సుక్షితిః ॥ ౩౯ ॥ దిశో భూతిః ।
ఇమానేవాస్మై లోకాన్కల్పయతి । అథో ప్రతిష్ఠిత్యై । ఇదమహమ-
ముమాముష్యాయణం విశా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహామీత్యా-
హ । విశైవైనం పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహతి । విశేతి రాజ-
న్యస్య బ్రూయాత్ । విశైవైనం పర్యూహతి । పశుభిరితి వైశ్యస్య ।
పశుభిరేవైనం పర్యూహతి । అసుర్యం పాత్రమనాచ్ఛృణ్ణమ్ ॥ ౪౦ ॥
ఆచ్ఛృణత్తి । దేవత్రాకః । అజక్షీరేణాచ్ఛృణత్తి । పరమం వా ఏ-
తత్పయః । యదజక్షీరమ్ । పరమేణైవైనం పయసా౽౽చ్ఛృణత్తి ।
యజుషా వ్యావృత్త్యై । ఛన్దోభిరాచ్ఛృణత్తి । ఛన్దోభిర్వా ఏష
క్రియతే । ఛన్దోభిరేవ ఛన్దాగ్ంస్యాచ్ఛృణత్తి । ఛృన్ధి వాచమి-
త్యాహ । వాచమేవావరున్ధే । ఛృన్ధ్యూర్జమిత్యాహ । ఊర్జమేవా-
వరున్ధే । ఛృన్ధి హవిరిత్యాహ । హవిరేవాకః । దేవపురశ్చరసఘ్ర్యా-

సంత్వేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ ॥ ౨౯ ॥ స్యాద్యత్ప్రవర్గ్య । శ్ఛన్దోభిః కరోతి వీర్యసంమితం ఛన్దాగ్ంసి నిష్పత్ప్రణేత్యాహానుష్టితి-రనాచ్ఛృణ్ణాం ఛన్దాగ్ం స్యాచ్ఛృణత్త్యైష్టోచ ॥ ౩ ॥

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామో హోతర్ఘర్మ మభిష్టుహీత్యాహ । ఏష వా ఏతర్హి బృహస్పతిః । యద్బ్రహ్మా । తస్మాఏవ ప్రతిప్రోచ్య ప్రచరతి । ఆత్మనోఽనార్త్యై । యమాయ త్వా మఖాయ త్వేత్యాహ । ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః । తాభిరేవైనగ్ం సమర్ధయతి । మదన్తీభిః ప్రోక్షతి । తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి ॥ ౩౦ ॥ ☞ అభిపూర్వం ప్రోక్షతి । అభిపూర్వమేవాస్మిన్తేజో దధాతి । త్రిః ప్రోక్షతి । త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః । అథో మేధ్యత్వాయ । హోతాఽన్వాహ । రక్షసామపహత్యై । అనవానమ్ । ప్రాణానాగ్ం సన్తత్యై । త్రిష్టుభస్సతీర్గాయత్రీరివాన్వాహ ॥ ౩౧ ॥ ☞ గాయత్రో హి ప్రాణః । ప్రాణమేవ యజమానే దధాతి । సన్తతమన్వాహ । ప్రాణానామన్నాద్యస్య సన్తత్యై । అథో రక్షసామపహత్యై । యత్పరిమితా అనుబ్రూయాత్ । పరిమితమవరున్ధీత । అపరిమితా అన్వాహ । అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య ॥ ౩౨ ॥ యత్ప్రవర్గ్యః । ఊర్ఙ్ముఞ్జాః । యన్మౌఞ్జో వేదో భవతి । ఊర్జైవ యజ్ఞస్య శిరస్సమర్ధయతి । ప్రాణాహుతీర్జుహోతి । ప్రాణానేవ యజమానే దధాతి । సప్త జుహోతి । సప్త వై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః । ప్రాణానేవాస్మిన్దధాతి । దేవస్త్వా సవితా మధ్వాఽనక్త్విత్యాహ ॥ ౩౩ ॥ ☞ తే-

జస్యైవైనమసక్తి । పృథివీం తపస్త్రాయస్వేతిహిరణ్యముపాస్యతి ।
అస్యాఅనతిదాహాయ । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అ-
గ్నిస్సర్వా దేవతాః । ప్రలవానాదీప్యోపాస్యతి । దేవతాస్వేవయ-
జ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । అప్రతిశీర్ణాగ్రం భవతి । ఏతద్బర్హి-
ర్హ్యేణమః ॥ ౩౪ ॥ అర్చిరసి శోచిరసీత్యాహ । తేజ ఏవాస్మిన్బ్రహ్మ-
వర్చసం దధాతి । సగ్ం సీదస్వ మహాగ్ం అసీత్యాహ । మహా-
హ్యేషః । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । ఏతే వావ త ఋత్విజః । యే దర్-
శపూర్ణమాసయోః । అథ కథా హోతా యజమానాయాశిషో నా-
శాస్త ఇతి । పురస్తాదాశీః ఖలు వా అన్యో యజ్ఞః । ఉపరిష్టాదాశీరన్యః ॥
౩౫ ॥ అనాధృష్యా పురస్తాదితి యదేతాని యజూగ్ంష్యాహ । శీ-
ర్షత ఏవ యజ్ఞస్య యజమాన ఆశిషోఽవరున్ధే । ఆయుః పురస్తాదా-
హ । ప్రజాం దక్షిణతః । ప్రాణం పశ్చాత్ । శ్రోత్రముత్తరతః । వి-
ధృతిముపరిష్టాత్ । ప్రాణానేవాస్మిన్సమీచో దధాతి । ఈశ్వరో వా
ఏష దిశోఽనూన్మదితోః । యం దిశోఽను వ్యాస్థాపయన్తి ॥ ౩౬ ॥
మనోరశ్వాఽసి భూరిపుత్రేతీమామభిమృశతి । ఇయం వై మనోరశ్వా
భూరిపుత్రా । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠత్యనున్మాదాయ । సూపసదా మే
భూయా మామా హిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై । చితస్థ పరిచిత
ఇత్యాహ । అపచితిమేవాస్మిన్దధాతి । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । య-
త్ప్రవర్గ్యః । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తస్య మరుతో రశ్మ-
యః ॥ ౩౭ ॥ స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రయస్వేత్యాహ । అముమేవా-

దిత్యగ్ం రశ్మిభిః పర్యూహతి । తస్మాదసౌ వాదిత్యోఽముష్మింల్లోకే ర-
శ్మిభిః పర్యూఢః । తస్మాద్రాజా విశా పర్యూఢః । తస్మాద్గ్రామణీస్సజా-
తైః పర్యూఢః । అగ్నేస్సృష్టస్య యతః । వికఙ్కతం భా ఆర్చ్ఛత్ ।
యద్వైకఙ్కతాః పరిధయో భవన్తి । భా ఏవావరున్ధే । ద్వాదశ భవ-
న్తి ॥ ౩౮ ॥ ☞ ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । సంవత్సరమేవావరు-
న్ధే । అస్తి త్రయోదశో మాస ఇత్యాహుః । యత్త్రయోదశః పరిధి-
ర్భవతి । తేనైవ త్రయోదశం మాసమవరున్ధే । అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధి-
రసీత్యాహ వ్యావృత్త్యై । దివం తపసస్త్రాయస్వేత్యుపరిష్టాద్ధిరణ్యమ-
ధి నిదధాతి । అముష్యా అనతిదాహాయ । అథో ఆభ్యామేవైన ముభ-
యతః పరిగృహ్ణాతి । అర్హన్బిభర్షి సాయకాని ధన్వేత్యాహ ॥ ౩౯ ॥
స్తౌత్యేవైనమేతత్ । గాయత్రమసి త్రైష్టుభమసి జాగతమసీతి ధవి-
త్రాణ్యాదత్తే । ఛన్దోభిరేవైనాన్యాదత్తే । మధు మధ్వితి ధూనోతి ।
ప్రాణో వై మధు । ప్రాణమేవ యజమానే దధాతి । త్రిః పరియన్తి ।
త్రివృద్ధి ప్రాణః । త్రిః పరియన్తి । త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః ॥ ౪౦ ॥ ☞ అథో
రక్షసామపహత్యై । త్రిః పునః పరియన్తి । షట్థ్సంపద్యన్తే ।
షడ్వా ఋతవః । ఋతుష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి । యో వై ఘర్మస్య ప్రియాం
తనువమాక్రామతి । దుశ్చర్మా వై స భవతి । ఏష హ వా అస్య ప్రి-
యాం తనువమాక్రామతి । యస్త్రిః పరీత్య చతుర్థం పర్యేతి । ఏతాగ్ం
హ వా అస్యాగ్రదేవో రాజనిరాచక్రామ ॥ ౪౧ ॥ తతో వై స దుశ్చ-
ర్మాఽభవత్ । తస్మాత్త్రిః పరీత్య న చతుర్థం పరీయాత్ । ఆత్మనో గో-

ప్రీథాయ । ప్రాణా వై పవిత్రాణి । అవ్యతిషజ్గం ధూన్వన్తి । ప్రాణా-
నామవ్యతిషజ్గాయ క్లృప్త్యై । వినిషద్య ధూన్వన్తి । దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి ।
ఊర్ధ్వం ధూన్వన్తి । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । సర్వతో ధూన్వన్తి ।
తస్మాదయగ్ం సర్వతః పవతే ॥ ౪౨ ॥ దధ్యాత్రీవా వ్యాహ యజ్ఞస్యై-
హైవమ్ ఉపరిష్టాదాశీర్నో వ్యస్థాపయన్తి రశ్మయో భవన్తి ధన్వే-
త్యాహ యజ్ఞశ్చ కామిమసమష్ట్యై ద్వేచ ॥ ౪ ॥

అగ్నిష్ట్వా వసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసే-
త్యాహ । అగ్నిరేవైనం వసుభిః పురస్తాద్రోచయతి గాయత్రేణ ఛన్దసా ।
సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । ఇ-
న్ద్రస్త్వా రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్టుభేన ఛన్దసేత్యాహ ।
ఇన్ద్ర ఏవైనగ్ం రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతి త్రైష్టుభేన ఛన్దసా ।
సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । వ-
రుణస్త్వాఽఽదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసేత్యాహ ।
వరుణ ఏవైనమాదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా ॥ ౪౩ ॥
☞ సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే ।
ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయత్వానుష్టుభేన
ఛన్దసేత్యాహ । ద్యుతాన ఏవైనం మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రో-
చయత్యానుష్టుభేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ ।
ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । బృహస్పతిస్త్వా విశ్వైర్దేవైరుపరిష్టా-
ద్రోచయతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసేత్యాహ । బృహస్పతిరేవైనం విశ్వైర్దే-

వైరుపరిష్టాద్రోచయతి పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయ-
యేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే ॥౪౪॥ రోచితస్త్వం దేవఘర్మ
దేవేష్వసీత్యాహ । రోచితో హ్యేష దేవేషు । రోచిషీయాహం మను-
ష్యేష్విత్యాహ। రోచత ఏవైష మనుష్యేషు। సమ్రాడ్ఘర్మ రుచితస్త్వం
దేవేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్యసీత్యాహ । రుచితో
హ్యేష దేవేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ । రుచితోఽహం
మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భూయాసమిత్యాహ।
రుచిత ఏవైష మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి ।
రుగసి రుచం మయి ధేహి మయి రుగిత్యాహ । ఆశిషమేవైతామా-
శాస్తే । తం యదేతైర్యజుర్భిరరోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి
ప్రబ్రూయాత్ । అరోచుకోఽధ్వర్యుస్స్యాత్ । అరోచుకో యజ-
మానః । అథ యదేనమేతైర్యజుర్భిరోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి
ప్రాహ । రోచుకోఽధ్వర్యుర్భవతి । రోచుకో యజమానః ॥౪౫॥

పశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా సమారుచితో రోచయే-
త్యాహాశిషమేవైతామాశాస్తే శాస్తేఽష్టౌ చ ॥ ౫ ॥

శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । గ్రీవా ఉపసదః ।
పురస్తాదుపసదాం ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । గ్రీవాస్వేవ యజ్ఞస్య శిరః
ప్రతిదధాతి । త్రిః ప్రవృణక్తి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ
లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే। షట్ సమ్పద్యన్తే। షడ్వా ఋతవః॥
౪౬ ॥ ఋతుభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । ద్వాదశకృత్వః ప్రవృ-

ణక్తి । ద్వాదశ మాసాస్సంవథ్సరః । సంవథ్సరాదేవ యజ్ఞస్య
శిరోఽవరున్ధే । చతుర్విగ్ంశతిస్సమ్పద్యన్తే । చతుర్విగ్ంశతిరర్ధ-
మాసాః । అర్ధమాసేభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । అథో ఖలు ।
సకృదేవ ప్రవృజ్యః । ఏకగ్ంహి శిరః ॥ ౪౭ ॥ అగ్నిష్టోమే ప్రవృణక్తి ।
ఏతావాన్వై యజ్ఞః । యావానగ్నిష్టోమః । యావానేవ యజ్ఞః । తస్య
శిరః ప్రతిదధాతి । నోక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజా వై పశవ ఉక్థాని ।
యదుక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజాం పశూనస్య నిర్దహేత్ । విశ్వజితి
సర్వపృష్ఠే ప్రవృణక్తి ॥ ౪౮ ॥ పృష్ఠాని వా అచ్యుతం చ్యావయన్తి ।
పృష్ఠైరేవాస్మా అచ్యుతం చ్యావయిత్వాఽవరున్ధే । అపశ్యం గో-
పామిత్యాహ । ప్రాణో వై గోపాః । ప్రాణమేవ ప్రజాసు వియాత-
యతి । అపశ్యం గోపామిత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో గోపాః ।
సహీమాః ప్రజా గోపాయతి । తమేవ ప్రజానాం గోప్తారం కురుతే ।
అనిపద్యమానమిత్యాహ ॥ ౪౯ ॥ న హ్యేష నిపద్యతే । ఆ చ పరా చ
పథిభిశ్చరన్తమిత్యాహ । ఆ చ హ్యేష పరా చ పథిభిశ్చరతి । స సధ్రీచీ-
స్స విషూచీర్వసాన ఇత్యాహ । సధ్రీచీశ్చ హ్యేష విషూచీశ్చ వసానః
ప్రజా అభివిపశ్యతి । ఆవరీవర్తి భువనేష్వన్తరిత్యాహ । ఆ హ్యేష
వరీవర్తి భువనేష్వన్తః । అత్ర ప్రావీర్మధుమాధ్వీభ్యాం మధుమా-
ధూచీభ్యామిత్యాహ । వాసన్తికావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । సమ-
గ్నిరగ్నినా గత ఇత్యాహ ॥ ౫౦ ॥ ☞ గ్రైష్మావేవాస్మా ఋతూ క-
ల్పయతి । సమగ్నిరగ్నినా గత ఇత్యాహ । అగ్నిర్హ్యేవై షా-

గ్నినా సంగచ్ఛతే । స్వాహాసమగ్ని స్తపసాగతేత్యాహ । పూర్వ - మైవోదితమ్ । ఉత్తరేణాభిగృణాతి । ధర్తాదివో విభాసి రజసః పృథివ్యా ఇత్యాహ । వార్షికావైవాస్మాఋతూ కల్పయతి । హృదే త్వామనసే త్వేత్యాహ । శారదావైనాస్మ ఋతూకల్పయతి ॥ ౫౧॥ దివిదేవేషుహోత్రాయ చ్ఛేత్యాహ । హోత్రాభిరైవేమాన్లో - కాన్థసందధాతి । విశ్వాసాం భువాం పత ఇత్యాహ । హైమన్తికావై- వాస్మ ఋతూకల్పయతి । దేవశ్రూ స్త్వం దేవఘర్మదైవాన్పాహీ - త్యాహ । శైశిరావైవాస్మ ఋతూ కల్పయతి । తపోజాంవాచమస్మే నియచ్ఛ దేవాయువమిత్యాహ । యావై మేధ్యా వాక్ । సాతపోజాః । తామేవావరున్ధే ॥ ౫౨ ॥ గర్భొదేవానామిత్యాహ । గర్భొహ్యేష దైవానామ్ । పితామతీనామిత్యాహ । ప్రజావైమతయః । తాసా - మైషఏవ పితా । యత్ప్రవర్గ్యః । తస్మాదైవమాహ । పతిః ప్రజా - నామిత్యాహ । పతిర్హ్యేషప్రజానామ్ । మతిఃకవీనామిత్యాహ ॥ ౫౩ ॥ మతిర్హ్యేషకవీనామ్ । సందేవో దైవేన సవిత్రా యతిష్టసగం సూర్యేణారుక్తేత్యాహ । అముంచైవాదిత్యం ప్రవర్గ్యంచ సగం శాస్తి । ఆయుర్దా స్త్వమస్మభ్యం ఘర్మవర్చోదా అసీత్యాహ । ఆశి - షమేవై తామాశాస్తే । పితానోసి పితానో బోధేత్యాహ । బోధ - యత్యేవైనమ్ । నవై తేఽవకాశాభవన్తి । పత్నిమైదక్షసుః । నవ వైపురుషెప్రాణాః ॥ ౫౪ ॥ ☞ నాభిర్దశమీ । ప్రాణానైవ యజ - మానేదధాతి । అథోదశాక్షరావిరాట్ । అన్నంవిరాట్ । విరా -

జై వాన్నాద్యమవ రున్ధే । యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛిద్యత । తద్దేవా హోత్రాభిః ప్రత్యదధుః । ఋత్విజోఽవేక్షన్తే । ఏతా వై హో-త్రాః । హోత్రాభిరేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి దధాతి ॥ ౧౧ ॥ రుచి-తమవేక్షన్తే । రుచితాద్వై ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత । ప్రజానాగ్ం సృష్ట్యై । రుచితమవేక్షన్తే । రుచితాద్వై పర్జన్యో వర్షతి । వర్-షుకః పర్జన్యో భవతి । సం ప్రజా ఏధన్తే । రుచితమవేక్షన్తే । రుచితం వై బ్రహ్మవర్చసమ్ । బ్రహ్మవర్చసినో భవన్తి ॥ ౧౨ ॥ అధియన్తోఽ-వేక్షన్తే । సర్వమాయుర్యన్తి । న పత్న్యవేక్షేత । యత్పత్న్యవేక్షేత । ప్రజాయేత । ప్రజాం త్వస్యై నిర్దహేత్ । యన్నావేక్షేత । న ప్రజా-యేత । నాస్యై ప్రజాం నిర్దహేత్ । తిరస్కృత్య యజుర్వాచయతి ప్రజాయతే । నాస్యై ప్రజాం నిర్దహతి । త్వష్టీమతీ తే సపేయేత్యాహ । సప్తాద్ధి ప్రజాః ప్రజాయన్తే ॥ ౧౩ ॥

ఋతవో హి శిరస్సర్వపృష్ఠే ప్రవృణక్త్యనిషద్యమానమి-త్యాహాగ్రతేత్యాహ శారదా వైవాస్మా ఋతూన్ కల్పయతి రున్ధే కవీనా-మిత్యాహ ప్రాణాః ప్రతిదధాతి భవన్తి వాచయతి చత్వారి చ ॥ ౬ ॥

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇతి రశనామాదత్తే ప్రసూత్యై । అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యాహ । అశ్వినౌ హి దేవానామధ్వర్యూ ఆ-స్తామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యామిత్యాహ యత్యై । ఆదదేఽదిత్యై రా-స్నాఽసీత్యాహ యజుష్కృత్యై । ఇడ ఏహ్యదిత ఏహి సరస్వత్యే-హీత్యాహ । ఏతాని వా అస్యై దేవనామాని । దేవనామైరేవైనా-

మాహ్వయతి । అస్తావేహ్యస్తావేహ్యస్తావేహీత్యాహ । ఏతాని వా అస్త్యై మనుష్యనామాని ॥ ౫౮ ॥ మనుష్యనామైరేవైనామాహ్వయతి । షట్ఫ్సమ్పద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః । ఋతుభిరేవైనామాహ్వయతి । అదిత్యాఉష్ణీషమసీత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । వాయురస్త్యైడ ఇత్యాహ । వాయుదేవత్యోవై వత్సః । పూషా త్వోపావసృజత్విత్యాహ । పౌష్ణావై దేవతయాపశవః ॥ ౫౯ ॥ స్వయైవైనం దేవతయోపావసృజతి । అశ్విభ్యాంప్రదాపయేత్యాహ । అశ్వినావై దేవానాం భిషజౌ । తాభ్యామేవాస్మై భేషజం కరోతి । యస్తే స్తనశ్శశయ ఇత్యాహ । స్తౌత్యేవైనామ్ । ఉస్రఘర్మగ్ంశిగ్ంషోస్రఘర్మం పాహిఘర్మాయ శిగ్ంషేత్యాహ । యథా బ్రూయాదముష్మై దేహీతి । తాదృగేవతత్ । బృహస్పతిస్త్వోపసీదత్విత్యాహ ॥ ౬౦ ॥ బ్రహ్మవై దేవానాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణైవైనాముపసీదతి । దానవస్థ పేరవ ఇత్యాహ । మేధ్యానేవైనాన్కరోతి । విష్వగ్వృతో లోహితేనేత్యాహ వ్యావృత్త్యై । అశ్విభ్యాం పిన్వస్వ సరస్వత్యై పిన్వస్వపూష్ణేపిన్వస్వ బృహస్పతయేపిన్వస్వేత్యాహ । ఏతాభ్యోహ్యేషా దేవతాభ్యఃపిన్వతే । ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వేన్ద్రాయ పిన్వస్వేత్యాహ । ఇన్ద్రమేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । ద్విరిన్ద్రాయేత్యాహ ॥ ౬౧ ॥ తస్మాదిన్ద్రో దేవతానాం భూయిష్ఠభాక్తమః । గాయత్రోఽసిత్రైష్టుభోఽసి జాగతమసీతి శఫోపయమానాదత్తే । ఛన్దోభిరేవైనానాదత్తే । సహర్జో

భాగేనోప మేహీత్యాహ । ఊర్జ ఏవైనం భాగమకః । అశ్వినా హ
ఏతద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధతావబ్రూతామ్ । ఆవాభ్యామేవపూర్వా-
భ్యాం వషట్క్రియాతా ఇతి । ఇన్ద్రాశ్వినామధునస్సారఘస్యేత్యాహ ।
అశ్విభ్యామేవపూర్వాభ్యాం వషట్కరోతి । అథో అశ్వినావేవ భాగ-
ధేయేన సమర్ధయతి ॥ ౬౨ ॥ ఘర్మం పాతవసవో యజతావడిత్యాహ ।
వసూనేవభాగధేయేనసమర్ధయతి । యచ్ఛ్వషట్కుర్యాత్ । యాత-
యామాఽస్య వషట్కారస్స్యాత్ । యన్న వషట్కుర్యాత్ । రక్షాగ్ం-
సియజ్ఞగ్ం హన్యుః । వడిత్యాహ । పరోక్షమేవ వషట్కరోతి ।
నాస్యయాతయామావషట్కారోభవతి । నయజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసిఘ్నన్తి ॥
౬౩ ॥ స్వాహాత్వాసూర్యస్య రశ్మయేవృష్టివనయే జుహోమీ-
త్యాహ । యో వా అస్యపుణ్యోరశ్మిః । సవృష్టివనిః । తస్మా ఏవైనం
జుహోతి । మధు హవిరసీత్యాహ । స్వదయత్యేవైనమ్ । సూర్య-
స్య తపస్తపేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । ద్యావాపృథివీభ్యాం
త్వాపరిగృహ్ణామీత్యాహ । ద్యావాపృథివీభ్యామేవైనం పరిగృహ్ణాతి ।
౬౪ ॥ అన్తరిక్షేణ త్వోపయచ్ఛామీత్యాహ । అన్తరిక్షేణైవైన-
ముపయచ్ఛతి । నవా ఏతం మనుష్యోభర్తుమర్హతి । దేవానాం
త్వాపితృణామనుమతో భర్తుగ్ంశకేయమిత్యాహ । దేవైరేవైనం
పితృభిరనుమత ఆదత్తే । ఖివా ఏనమేతదర్ధయన్తి । యత్పశ్చాత్ప్ర-
వృజ్యపురోజుహ్వతి । తేజోఽసి తేజోఽను ప్రేహీత్యాహ । తేజ ఏవా-
స్మిన్దధాతి । దివిస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీరన్తరిక్షస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీః

పృథివిస్పృజ్మామాహిగ్ం స్రీకత్యాహాహిగ్ంసాయై ॥ ౬౫ ॥ సు - వర్సిసువర్మ్మయచ్ఛదివంయచ్ఛదివో మాపాహీత్యాహ । ఆశిష - మైవై తామాశాసై । శిరో వాఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । ఆత్మా వాయుః । ఉద్యత్యవాతనాముత్యాహ । ఆత్మన్నేవయజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । అనవానమ్ । ప్రాణానాగ్ం సన్తత్యై । పఞ్చాహ ॥ ౬౬ ॥ పాఙ్క్తోయజ్ఞః । యావానేవయజ్ఞః । తస్య శిరః ప్ర - తిదధాతి । అగ్నయేత్వావసుమతేస్వాహేత్యాహ । అసౌవాఆది - త్యోఽగ్నిర్వసుమాన్ । తస్మాఏవైనం జుహోతి । సోమాయత్వా రుద్రవతేస్వాహేత్యాహ । చన్ద్రమావై సోమోరుద్రవాన్ । తస్మా ఏవైనం జుహోతి । వరుణాయత్వాఽఽదిత్యవతేస్వాహేత్యాహ ॥ ౬౭ ॥ అప్సువై వరుణ ఆదిత్యవాన్ । తస్మాఏవైనం జుహోతి । బృ - హస్పతయేత్వా విశ్వదేవ్యావతే స్వాహేత్యాహ । బ్రహ్మవైదేవా - నాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణ ఏవైనం జుహోతి । సవిత్రేత్వర్భు - మతేవిభుమతే ప్రభుమతే వాజవతే స్వాహేత్యాహ । సంవత్సరో వై సవితర్భుమాన్విభుమాన్ప్రభుమాన్ వాజవాన్ । తస్మాఏవైనం జుహోతి । యమాయత్వాఽఙ్గిరస్వతే పితృమతేస్వాహేత్యా - హ । ప్రాణోవై యమోఽఙ్గిరస్వాన్పితృమాన్ ॥ ౬౮ ॥ తస్మా ఏవైనం జుహోతి । ఏతాభ్యఏవైనం దేవతాభ్యో జుహోతి । దశసంపద్యన్తే । దశాక్షరావిరాట్ । అన్నం విరాట్ । విరాజై - వాన్నాద్యమవరున్ధే । రౌహిణాభ్యాంవైదేవాస్సువర్గంలోకమా -

యఙ్ఞ । తద్రోహిణయో రోహిణత్వమ్ । యద్రోహిణౌ భవతః । రోహిణాభ్యామేవ తద్యజమానస్సువర్గం లోకమేతి । అష్టాజ్యాని । కేతునా జుషతాగ్ంకసుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ంం స్వాహా రాత్రిర్జ్యోతిః కేతునా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ంం స్వాహేత్యాహ । ఆదిత్యమేవ తదముష్మిన్లోకేఽహ్నా పరస్తాద్దాధార । రాత్రియా అవస్తాత్ । తస్మాదసావాదిత్యోఽముష్మిన్లోకేఽహోరాత్రాభ్యాం ధృతః ॥ ౯ ॥

మనుష్యనామాని ప్రశవస్సీదత్విత్యాహేన్ద్రియేత్యాహార్ధయతి ఘ్నన్తి గృహ్ణాత్యహిగ్ంసాయై పఞ్చాహాదిత్యవత్తే స్వాహేత్యాహ పితృమానేతి చత్వారి చ ॥ ౭ ॥

విశ్వాఆశా దక్షిణసదిత్యాహ । విశ్వానేవ దేవాన్ప్రీణాతి । అథో దురిష్ట్యా ఏవైనం పాతి । విశ్వాన్దేవానయాడిహేత్యాహ । విశ్వానేవ దేవాన్భాగధేయేన సమర్ధయతి । స్వాహాకృతస్య ఘర్మస్య మధోః పిబతమశ్వినేత్యాహ । అశ్వినావేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । స్వాహాఽగ్నయే యజ్ఞియాయ శంయుజుర్భిరిత్యాహ । అభ్యేవైనం ఘారయతి । అథో హావిరేవాకః ॥ ౧౦ ॥ అశ్వినా ఘర్మం పాతగ్ం హార్దివానమహర్దివాభిరూతిభిరిత్యాహ । అశ్వినావేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । అను వాం ద్యావాపృథివీమగ్ంసాతామిత్యాహానుమత్యై । స్వాహేన్ద్రాయ స్వాహేన్ద్రావడిత్యాహ । ఇన్ద్రియమేవ పురోహూయాయ తే । ఆశ్రావ్యాహ ఘర్మస్య యజేతి । వషట్కృతే జుహోతి । రక్షసామపహత్యై । అనుయజతి సువర్గాకృత్యై ।

ఘర్మమపాతమశ్విన త్యాహ ॥ ౭౧ ॥ పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరే-
ణాభిగృణాతి । అను వాం ద్యావాపృథివీ అమగ్ంసా తామిత్యాహా-
నుమత్యై । తంప్రావ్యం యథావణ్ణమోదివే నమః పృథివ్యా ఇత్యా-
హ । యథాయజురేవైతత్ । దివిధాఇమం యజ్ఞం యజ్ఞమిమం
దివిధాఇత్యాహ । సువర్గమేవైనం లోకం గమయతి । దివంగ-
చ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ పృథివీం గచ్ఛేత్యాహ । ఏష్వేవైనం లోకేషు
ప్రతిష్ఠాపయతి । పఞ్చప్రదిశోగచ్ఛేత్యాహ ॥ ౭౨ ॥ దిక్ష్వేవైనం
ప్రతిష్ఠాపయతి । దేవాన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ పితౄన్ఘర్మపాన్గచ్ఛేత్యాహ ।
ఉభయేష్వేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । యత్పిన్వతే । వర్షుకః పర్జన్యో
భవతి । తస్మాత్పిన్వమానః పుణ్యః । యత్ప్రాఙ్పిన్వతే । తద్దేవానామ్ ।
యద్దక్షిణా । తత్పితౄణామ్ ॥ 23 ॥ యత్ప్రత్యక్ । తన్మను-
ష్యాణామ్ । యదుదఙ్ । తద్రుద్రాణామ్ । ప్రాఞ్చముదఞ్చంపిన్వ-
యతి । దేవత్రాకః । అథో ఖలు । సర్వా అనుదిశః పిన్వయతి ।
సర్వాదిశస్సమేధన్తే । అన్తః పరిధిపిన్వయతి ॥ ౨౪ ॥ తేజసోఽస్క-
న్దాయ । ఇషేపీపిహ్యూర్జేపీపిహీత్యాహ । ఇషమేవోర్జం యజ-
మానేదధాతి । యజమానాయ పీపిహీత్యాహ । యజమానాయైవై-
తామాశిషమాశాస్తే । మహ్యం జ్యైష్ఠ్యాయ పీపిహీత్యాహ ।
ఆత్మనఏవైతామాశిషమాశాస్తే । త్విష్యై త్వా ద్యుమ్నాయ త్వే-
న్ద్రియాయత్వా భూత్యై త్వేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । ధర్మా-
ఽసిసుధర్మామేఽన్యస్మే బ్రహ్మాణి ధారయేత్యాహ ॥ ౨౬ ॥ బ్రహ్మ-

న్నివైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । నేత్త్వావాతస్స్కన్దయాదితి యద్యభిచ-
రేత్ । అముష్యత్వా ప్రాణేసాదయామ్యమునాసహ నిరర్థం గచ్ఛేతి
బ్రూయాద్యం ద్విష్యాత్ । యమేవద్వేష్టి । తేనైనగ్ం సహ నిరర్థం
గమయతి । పూష్ణేశరసై స్వాహేత్యాహ । యా ఏవ దేవతా
హుతభాగాః । తాభ్య ఏవైనం జుహోతి । గ్రావభ్యస్స్వాహే-
త్యాహ । యా ఏవాన్తరిక్షే వాచః ॥ ౭౬ ॥ ☞ తాభ్యఏవైనం
జుహోతి । ప్రతిరేభ్యస్స్వాహేత్యాహ । ప్రాణా వై దేవాః ప్రతిరాః ।
తేభ్యఏవైనం జుహోతి । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహేత్యాహ ।
ద్యావాపృథివీభ్యామేవైనం జుహోతి । పితృభ్యోఘర్మపేభ్యస్స్వా-
హేత్యాహ । యేవై యజ్వానః । తేపితరోఘర్మపాః । తేభ్యఏవైనం
జుహోతి ॥ ౭౭ ॥ రుద్రాయ రుద్రహోత్రే స్వాహేత్యాహ ।
రుద్రమేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । సర్వతస్సమన్తి । సర్వత
ఏవరుద్రం నిరవదయతే । ఉదఞ్చం నిరస్యతి ఏషావై రుద్రస్యదిక్ ।
స్వాయామేవ దిశిరుద్రం నిరవదయతే । అప ఉపస్పృశతి మేధ్య-
త్వాయ । నాన్వీక్షేత । యదన్వీక్షేత ॥ ౭౮ ॥ ☞ చక్షురస్య ప్ర-
మాయుకగ్ం స్యాత్ । తస్మాన్నాన్వీక్ష్యః । అపీపరోమాఽహ్నో
రాత్రియైమాపాహ్యేషా తేఅగ్నే సమిత్తయాసమిధ్య స్వాయుర్మే
దావర్చసామాఽఞ్జీరిత్యాహ । ఆయురేవాస్మిన్వర్చో దధాతి । అపీప-
రోమా రాత్రియా అహ్నోమాపాహ్యేషా తేఅగ్నే సమిత్తయా
సమిధ్యస్వాయుర్మేదావర్చసామాఽఞ్జీరిత్యాహ । ఆయురేవాస్మిన్వ-

రోఽపిదధాతి । అగ్నిర్జ్యోతి ర్జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా సూర్యోజ్యోతిర్జ్యోతి-
స్సూర్యస్స్వాహేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । బ్రహ్మవాదినో
వదన్తి । హోతవ్యమగ్నిహో౩త్రాం౩ నహోతవ్యా౩మితి ॥ ౭౯ ॥
యద్యజుషాజుహుయాత్ । అయథాపూర్వమాహుతీర్జుహుయాత్ ।
యన్నజుహుయాత్ । అగ్నిః పరాభవేత్ । భూస్స్వాహేత్యేవ
హోతవ్యమ్ । యథాపూర్వమాహుతీర్జుహోతి । నాగ్నిః పరా-
భవతి । హుతగ్ం హవిర్మధుహవిరిత్యాహ । స్వదయత్యేవైనమ్ ।
ఇన్ద్రతమేఽగ్నావిత్యాహ ॥ ౮౦ ॥ ☞ ప్రాణో వా ఇన్ద్రతమోఽ-
గ్నిః । ప్రాణ ఏవైనమిన్ద్రతమేఽగ్నౌ జుహోతి । పితానోఽసి మా
మాహిగ్ంసీరిత్యాహ హిగ్ంసాయై । అశ్యామ తే దేవఘర్మ
మధుమతో వాజవతః పితుమత ఇత్యాహ । ఆశిషమేవైతామా
శాస్తే । స్వధావినోఽశీమహి త్వా మామాహిగ్ంసీరిత్యాహాహి-
గ్ంసాయై । తేజస్తా వా ఏతే వ్యృధ్యన్తే । యే ప్రవర్గ్యేణ చరన్తి ।
ప్రాశ్నన్తి । తేజ ఏవాత్మన్దధతే ॥ ౮౧ ॥ సంవత్సరం న మాగ్ం-
సమశ్నీయాత్ । న రామాముపేయాత్ । న మృన్మయేన పిబేత్ ।
నాస్య రామ ఉచ్ఛిష్టం పిబేత్ । తేజ ఏవ తత్సగ్ంశ్యతి । దేవాసురా-
స్సంయత్తా ఆసన్ । తే దేవా విజయముపయన్త । విభ్రాజస్సౌర్యే
బ్రహ్మసంన్యదధత । యత్కించిద్వాకీర్త్యమ్ । తద్దేతేనైవవవ్రి తేనా-
గోపాయత్ । తస్మాద్దేతద్వ్రితంచార్యమ్ । తేజసోగోపీథాయ । తస్మా-
దేతాని యజూగ్ంషి విభ్రాజస్సౌర్యస్యేత్యాహుః । స్వాహాత్వా

సూర్యస్య రశ్మిభ్యఇతి ప్రాతస్సగ్ంసాదయతి । స్వాహా త్వా నక్ష-
త్రేభ్యఇతి సాయమ్ । ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః । తాభిరేవైనగ్ం
సమర్ధయతి ॥ ౮_౨ ॥

అక్షరశ్వినేత్యాహ ప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ పితృణామన్తఃప-
రిధి పిన్వయతి ధారయేత్యాహ వాచో ఘర్మపాస్తేభ్య ఏవైనం
జుహోత్యస్విష్టేత హోతవ్యా 3 మిత్యగ్నా విత్యాహ దధతే
గోపాయథ్సన్తచ ॥ ౮ ॥

ఘర్మయా తేద్దివిశుగితి త్రిస ఆహుతీర్జుహోతి । ఛ-
న్దోభిరేవాస్త్యైభ్యో లోకేభ్యశ్చమవయజతే । ఇయత్యగ్రేజు-
హోతి । అథెయత్యధేయతి । త్రయ ఇమెలోకాః । ఏభ్యఏవ
లోకేభ్యశ్చమవయజతే । అనునోఽద్యానుమతిరిత్యాహానుమ-
త్యై । దివస్త్వాపరస్పాయాఇత్యాహ । దివఏవేమాన్లోకాన్దాధార ।
బ్రహ్మణస్త్వాపరస్పాయా ఇత్యాహ ॥ ౮౩ ॥ ఏష్వేవలోకేషు ప్రజా
దాధార । ప్రాణస్య త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ । ప్రజాస్వేవ ప్రాణా-
న్దాధార । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అసౌ ఖలు వా
ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తం యద్దక్షిణా ప్రత్యఞ్చముదఞ్చముద్వాస-
యేత్ । జిహ్మంయజ్ఞస్య శిరోహరేత్ । ప్రాఞ్చముద్వాసయతి ।
పురస్తాదేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి ॥ ౮౪ ॥ ☞ ప్రాఞ్చము-
ద్వాసయతి । తస్మాదసావాదిత్యః పురస్తాదుదేతి । శఫోపయమాన్ధ-
విత్రాణిష్టీ ఇత్యన్వవహరన్తి । సాత్మానమేవైనగ్ం సతనుం కరోతి ।

సాత్మాఽముష్మి న్లోకే భవతి । యఏవం వేద । ఔదుమ్బ రాణి భవన్తి।
ఊర్గ్వాఉదుమ్బరః । ఊర్జమేవావరున్ధే । వత్మఁనావావాఅన్వివ్త్యే॥ ౮౭ ॥
యజ్ఞగ్ంరక్షాగ్ంసి జిఘాగ్ంసన్తి । సామ్నా ప్రస్తోతాఽన్వవైతి ।
సామవై రక్షోహా । రక్షసామపహత్యై । త్రిర్నిధనముపైతి । త్రయ
ఇమేలోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో రక్షాంగ్స్యపహన్తి । పురుషః
పురుషోనిధనముపైతి । పురుషఃపురుషోహిరక్షస్వీ । రక్షసామపహ-
త్యై ॥ ౮౮ ॥ యత్పృథివ్యాముద్వాసయేత్ । పృథివీగ్ంశుచాఽ-
ర్పయేత్ । యదప్సు । అపశ్శుచాఽర్పయేత్ । యదోషధీషు। ఓష-
ధీశ్శుచాఽర్పయేత్ । యద్వనస్పతిషు । వనస్పతీఞ్ఛుచాఽర్పయేత్ ।
హిరణ్యం నిధాయోద్వాసయతి । అమృతంవై హిరణ్యమ్ ॥ ౮౯ ॥
☞ అమృతఏవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । వల్గురసి శంయుధాయా
ఇతి త్రిఃపరిషిఞ్చన్పర్యేతి । త్రివృద్వా అగ్నిః । యావానేవాగ్నిః ।
తస్యశుచగ్ం శమయతి । త్రిఃపునఃపర్యేతి । షట్థ్ సంపద్యన్తే ।
షడ్వా ఋతవః । ఋతుభిరేవాస్యశుచగ్ం శమయతి । చతుస్స్రి-
క్తిర్నాభిర్ ఋతస్యేత్యాహ ॥ ౯౦ ॥ ఇయంవాఋతమ్ । తస్యా
ఏషఏవనాభిః । యత్ప్రవర్గ్యః । తస్మాదేవమాహ । సదోవిశ్వాయు-
రిత్యాహ । సదోహీయమ్ । అపద్వేషో అపహ్వరఇత్యాహభ్రా-
తృవ్యాపనుత్త్యై । ఘర్మైతత్తేఽన్న మేతత్పురీషమితిదధ్నా మధు-
మిశ్రేణ పూరయతి । ఊర్గ్వా అన్నాద్యం దధి । ఊర్జైవైనమ-
న్నాద్యేన సమర్ధయతి ॥ ౯౧ ॥ ☞ అనశనాయుకో భవతి ।
యఏవం వేద । రన్తిర్నామాసి దివ్యోగన్ధర్వఇత్యాహ । రూపమే-

వాస్త్యైతన్మహిమానగ్ం రన్తిం బన్ధుతాం వ్యాచష్టే । సమహమా-
యుషా సంప్రాణేనేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । వ్యసౌ
యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మఇత్యాహ । అభిచారఏవా-
స్యైషః । అచిక్రదద్వృషాహరిరిత్యాహ । వృషా హ్యేషః ॥ ౯౦ ॥
వృషాహరిః । మహాన్మిత్రో నదర్శతఇత్యాహ । స్తౌత్యేవై-
నమేతత్ । చిదసి సముద్రయోనిరిత్యాహ । స్వామేవైనం యో-
నింగమయతి । నమస్తే అస్తు మా మాహిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై ।
విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధర్వమిత్యాహ । యద్దేవాస్య క్రియమాణ-
స్యాన్తర్యన్తి । తద్దేవాస్యైతేనాప్యాయయతి । విశ్వావసురభితన్నో
గృణాత్విత్యాహ ॥ ౯౧ ॥ పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరేణా-
భిగృణాతి । ధియోహిన్వానో ధియఇన్నో అవ్యాదిత్యాహ ।
ఋతూనేవాస్మై కల్పయతి । ప్రాసాం గన్ధర్వో అమృతానివోచదిత్యా-
హ । ప్రాణావా అమృతాః । ప్రాణానేవాస్మై కల్పయతి । ఏతత్త్వం
దేవఘర్మ దేవో దేవానుపాగా ఇత్యాహ । దేవో హ్యేషసన్దేవాను-
పైతి । ఇదమహం మనుష్యో మనుష్యానిత్యాహ ॥ ౯౨ ॥ మను-
ష్యో హి । ఏషసన్మనుష్యానుపైతి । ఈశ్వరో వై ప్రవర్గ్యముద్వాస-
యన్ । ప్రజాం పశూన్థ్సోమపీథమనూద్వాసస్సోమపీథాను-
మేహి । సహప్రజయా సహరాయస్పోషేణేత్యాహ । ప్రజామేవప-
శూన్థ్సోమపీథమాత్మన్ధత్తే । సుమిత్రానఆపఓషధయస్సన్త్విత్యాహ
ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోఽస్మా-
న్ద్వేష్టి యంచ వయంద్విష్మ ఇత్యాహ । అభిచారఏవాస్యైషః ।

౯౩ ॥ ప్రవా ఏషో౽స్మాల్లోకాచ్చ్యవతే । యః ప్రవర్గ్యముద్వాస-
యతి । ఉద్వుత్యం చిత్రమితి సౌరీభ్యామృగ్భ్యాం పునరేత్యగార్హ-
పత్యే జుహోతి । అయం వై లోకో గార్హపత్యః । అస్మిన్నేవ లోకే
ప్రతితిష్ఠతి । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యస్సువర్గో లోకః । యత్సౌరీ భవతః ।
తేనైవ సువర్గాల్లోకాన్నైతి ॥ ౯౪ ॥

బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ దధాత్యన్వీత్య రక్షస్వీ
రక్షసామపహత్యై వై హిరణ్యమాహార్ధయతి హ్యేవ మగృణాత్వీత్యా-
హ మనుష్యానిత్యాహ స్త్ర్యేషో౽ష్టౌ చ ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిం వై దేవాశ్శుక్రం పయో౽దుహ్రన్ । తద్దేభ్యో నవ్య-
భవత్ । తదగ్నిర్వ్యకరోత్ । తాని శుక్రియాణి సామాన్యభవన్ ।
తేషాం యో రసో౽త్యక్షరత్ । తాని శుక్రయజూగ్ంష్యభవన్ ।
శుక్రియాణాం వా ఏతాని శుక్రియాణి । సామ పయసం వా ఏతయో-
ర్న్యత్ । దైవానామన్యత్పయః । యద్గోః పయః ॥ ౯౫ ॥ తత్సా-
మ్నః పయః । యదజాయై పయః । తద్దేవానాం పయః । తస్మా-
ద్యత్రైతైర్యజుర్భిశ్చరన్తి । తత్పయసా చరన్తి । ప్రజాపతిమేవ తద్దే-
వాన్పయసా౽న్నాద్యేన సమర్ధయన్తి । ఏష హ త్వై సాక్షాత్ప్ర-
వర్గ్యం భక్షయతి । యస్యైవం విదుషః ప్రవర్గ్యః ప్రవృజ్యతే ।
ఉత్తరవేద్యాముద్వాసయేత్తేజస్కామస్య । తేజో వా ఉత్తరవేదిః ॥
౯౬ ॥ ☞ తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజస్సమర్ధయతి । ఉత్త-
రవేద్యాముద్వాసయేదన్నకామస్య । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య ।
యత్ప్రవర్గ్యః । ముఖముత్తరవేదిః । శీర్ష్ణైవ ముఖగ్ం సందధాత్య-

న్నాద్యాయ । అన్నాద ఏవ భవతి । యత్ర ఖలువా ఏతముద్వా-
సితం వయాగ్ంసిపర్యాసతే । పర్యైవై తాగ్ం సమాం ప్రజావయాగ్ం-
స్యాసతే ॥ ౯౭ ॥ తస్మాదుత్తరవేద్యామేవోద్వాసయేత్ । ప్రజానాం
గోపీథాయ । పురోవా పశ్చాదోద్వాసయేత్ । పురస్తాద్వా ఏత-
జ్జ్యోతిరుదేతి । తత్పశ్చాన్నిమ్రోచతి । స్వామేవైనం యోనిమ-
నూద్వాసయతి । అపాం మధ్య ఉద్వాసయేత్ । అపాంవా ఏతస్మ-
ద్ధ్యజ్జ్యోతిరజాయత । జ్యోతిః ప్రవర్గ్యః । స్వఏవైనం యోనౌ ప్రతి-
ష్ఠాపయతి ॥ ౯౮ ॥ యంద్విష్యాత్ । యత్ర స స్యాత్ । తస్యాం
దిశ్యుద్వాసయేత్ । ఏషవా అగ్నిర్వైశ్వానరః । యత్ప్రవర్గ్యః ।
అగ్నినైవైనం వైశ్వానరేణాభి ప్రవర్తయతి । ఔదుమ్బర్యాగ్ం
శాఖాయాముద్వాసయేత్ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । అన్నం ప్రాణః ।
శుగ్ఘర్మః ॥ ౯౯ ॥ ఇదమహమముష్యాముష్యాయణస్య శుచాప్రా-
ణమపిదధామీత్యాహ । శుచైవాస్య ప్రాణమపిదధాతి । తాఃగా-
త్రిమార్ఛతి । యత్ర దర్భా ఉపదీకసన్తతాస్స్యుః । తదుద్వాస-
యేద్వృష్టికామస్య । ఏతా వా అపామనూజ్ఞావర్యోనామ । యద్ద-
ర్భాః । అసౌఖలువా ఆదిత్య ఇతో వృష్టిముదీరయతి । అసావేవా-
స్మా ఆదిత్యో వృష్టిం నియచ్ఛతి । తా ఆపో నియతా ధన్వనాయన్తి ॥ ౧౦౦ ॥

గోపయ ఉత్తరవేదిరాసతే స్థాపయతి ఘర్మో యన్తి ॥ ౧౦ ॥

ప్రజాపతిస్సంభ్రియమాణః । సంరాట్ సంభృతః । ఘ-
ర్మః ప్రవృక్తః । మహావీర ఉద్వాసితః । అసౌఖలు వావైష ఆదిత్యః ।
యత్ప్రవర్గ్యః । స ఏతాని నామాన్యకురుత । య ఏవం వేద । విదు-

రేనం నామ్నా । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి ॥ ౧౦౦ ॥ యో వై వసీయా-గ్ంసం యథానామముపచరతి । పుణ్యాత్తీంవైస తస్మై కామయతే । పుణ్యాత్తిమస్మై కామయన్తే । యఏవం వేద । తస్మాదేవం విద్వాన్ । ఘర్మఇతిదివాఽఽచక్షీత । సమ్రాడితి నక్తమ్ । ఏతే వా ఏతస్యప్రియే తనువౌ । ఏతే అస్య ప్రియే నామనీ । ప్రియయైవైనం తనువా ॥౧౦౧॥ ప్రియేణ నామ్నా సమర్ధయతి । కీర్తిరస్య పూర్వా గచ్ఛతి జన-తామాయతః । గాయత్రీ దేవేభ్యోపాక్రామత్ । తాం దేవాః ప్ర-వర్గ్యేణై వాను వ్యభవన్ । ప్రవర్గ్యేణాప్నువన్ । యచ్చతుర్వి్గ్ం-శతిఃకృత్వః * ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి గాయత్రీమేవ తదను విభ-వతి । గాయత్రీమాప్నోతి । పూర్వాఽస్య జనం యతః కీర్తిర్గచ్ఛతి । వైశ్వదేవస్సగ్ంసన్నః ॥ ౧౦౨ ॥ వసవః ప్రవృక్తః । సోమోఽభి-కీర్యమాణః । ఆశ్వినః పయస్యానీయమానే । మారుతఃక్వథన్ । పౌష్ణఉదన్తః । సారస్వతో విష్యన్దమానః । మైత్రశ్శరోగృహీతః । * తేజఉద్యతో వాయుః । హ్రియమాణఃప్రజాపతిః । హూయమా-నోవాగ్ఘుతః ॥ ౧౦౩ ॥ అసౌ ఖలువావైష ఆదిత్యః । యత్ప్రవర్గ్యః సఏతాని నామాన్యకురుత । యఏవం వేద । విదురేనం నామ్నా । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । యన్మృన్మయ మాహుతిం నాశ్ను తేఽథ ।

---

* 'శతిః కృత్వః' ఇతి కేచిత్.

* తేజ ఉద్యతః । వాయుర్హ్రియమాణః । ప్రజాపతిర్ హూయమానః । వాగ్ఘుతః । ఇతి వా పాఠః.

కస్మాద్దేషోఽశ్నుత ఇతి । వాగ్ఘైష ఇతి బ్రూయాత్ । వాచ్యేవ వాచం దధాతి ॥ ౧౦౮ ॥ తస్మాదశ్నుతే । ప్రజాపతిర్వా ఏషద్వాదశధా విహితః । యత్ప్రవర్గ్యః । యత్ప్రాగవకాశేభ్యః । తేనప్రజా అసృజత । అవకాశైర్దేవాసురానసృజత । యదూర్ధ్వమవకాశేభ్యః । తేనాన్నమసృజత । అన్నం ప్రజాపతిః । ప్రజాపతిర్వావైషః ॥౧౦౯॥

• వదన్తి తనువా సగ్ంసన్నో హూయమానో వాగ్ఘితో దధాత్యేషః ॥ ౧౧ ॥

సవితా భూత్వా ప్రథమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । తేనకామాగ్ం ఏతి । యద్ద్వితీయేఽహన్ప్రవృజ్యతే । అగ్నిర్భూత్వా దేవానేతి । యత్తృతీయేఽహన్ప్రవృజ్యతే । వాయుర్భూత్వా ప్రాణానేతి । యచ్చతుర్థేఽహన్ప్రవృజ్యతే । ఆదిత్యోభూత్వారశ్మీనేతి । యత్పఞ్చమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । చన్ద్రమాభూత్వానక్షత్రాణ్యేతి ॥ ౧.౬ ॥ ☞ యత్షష్ఠేఽహన్ప్రవృజ్యతే । ఋతుర్భూత్వా సంవత్సరమేతి । యత్సప్తమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । ధాతాభూత్వా శక్వరీమేతి । యదష్టమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । బృహస్పతిర్భూత్వా గాయత్రీమేతి । యన్నవమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । మిత్రోభూత్వా త్రివృతఇమాన్లోకానేతి । యద్దశమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । వరుణోభూత్వా విరాజమేతి ॥ ౧౦౭ ॥ యదేకాదశేఽహన్ప్రవృజ్యతే । ఇన్ద్రోభూత్వా త్రిష్టుభ-

---

• వదన్తితనువాసగ్ం సన్నో హూయమానో బ్రూయాదన్నం ప్రజాపతిరేకం చ ॥ ఇతి వా పాఠః.

మేతి । యద్ద్వాదశేఽహన్ప్రవృజ్యతే । సోమోభూత్వా సుత్యామేతి ।
యత్పురస్తాదుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మాదితః పరాఞ్చమూన్లోకా-
గ్ంస్తపన్నేతి । యదుపరిష్టాదుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మాదము-
తోఽర్వాఞ్చిమాన్లోకాగ్ం స్తపన్నేతి । యఏవం వేద । ఐవతపతి॥౧౮౦॥
నక్షత్రాణ్యేతి విరాజమేతి తపతి ॥ ౧౨ ॥

దేవావై సత్రగ్ం సావిత్రం పరిశ్రితే బ్రహ్మప్రచరిష్యా-
మోఽగ్నిష్ట్వా శిరోగ్రీవా దేవస్య రశనాం విశ్వా ఆశా ఘర్మ-
యాతే ప్రజాపతిగ్ం శుక్రం ప్రజాపతిస్సంభ్రియమాణస్సవితాభూ-
త్వా ద్వాదశ ॥ ౧౨ ॥

దేవావై సత్రగ్ంస ఖదిరః పరిశ్రితేఽభిపూర్వమథో రక్ష-
సాంగ్రీష్మావైవాస్మై బ్రహ్మవై దేవానామశ్వినా ఘర్మంపాతం
ప్రాణోవై వృషా హరిర్వ్యా వైవసీయూగ్ం సం యథానామమష్టా-
త్రశతమ్ ॥ ౧౩౮ ॥ (శంన స్తన్నో మహాసీత్)

ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ హరిః ఓమ్

ఇతి పైద్దబ్రాహ్మణమ్

సమాప్తమ్.

సరస్వతీ పవర్ ప్రెస్, రాజమండ్రి—3592—29

అథ సంజ్ఞానమ్.

శ్లో॥ సావిత్రో నాచికేతశ్చ చాతుర్హోత్రస్తృతీయకః।
తురీయశ్చైవ సృజన్త్యేవ ద్వాహ్యారుణ కేతుకః।
స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణంచేతి సర్వం కాఠక మీరితమ్।

హరిః ఓమ్ (1) సంజ్ఞానం విజ్ఞానం ప్రజ్ఞానం జానదభిజానత్। సంకల్పమానం ప్రకల్పమానముపకల్పమానముపక్లృప్తం క్లృప్తమ్। శ్రేయో వసీయ ఆయత్సంభూతంభూతమ్। (2) చిత్రః కేతుః ప్రభానాభాన్ సంభాన్। జ్యోతిష్మాగ్ంస్తేజస్వానాతపగ్ంస్తపన్నభితపన్। రోచనో రోచమానశ్శోభనశ్శోభమానః కల్యాణః। (3) దర్శా-దృష్టా దర్శతా విశ్వరూపా సుదర్శనా। ఆప్యాయమానాప్యాయమానాప్యాయా సూనృతేరా। ఆపూర్యమాణా పూర్యమాణా పూరయన్తీ పూర్ణా పౌర్ణమాసీ। (4) దాతా ప్రదాతానన్దో మోదః ప్రమోదః॥ ౧॥

ఆవేశయన్నివేశయన్సంవేశనస్సగ్ంశాన్తశ్శాన్తః। ఆభవన్ప్రభవన్సంభవన్సంభూతో భూతః। (5) ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సగ్ంస్తుతం కల్యాణం విశ్వరూపం। శుక్రమమృతం తేజస్వి తేజస్సమిద్ధమ్। అరుణం భానుమన్మరీచిమదభితపత్తపస్వత్। (6) సవితా ప్రసవితా దీప్తో దీపయన్దీప్యమానః। జ్వలఞ్జ్వలితా తపన్వితపన్సన్తపన్। రోచనో రోచమానశ్శుమ్భూశ్శుమ్భమానో వామః। (7) సుతాసున్వతీ ప్రసుతా సూయమానాభిషూయమాణా। పీతీ ప్రపా సంపా తృప్తిస్తర్పయన్తీ॥ ౨॥

కాంతా కామ్యా కామజాతాయుష్మతీ కామదుఘా । (8) అభి
శాస్తానుమంతానందో మోదః ప్రమోదః ఆసాదయన్నిషాదయన్థ్
సగ్ంసాదన్థ్సగ్ంసన్నస్సన్నః। ఆభూర్విభూః ప్రభూశ్శంభూర్భువః
(9) పవిత్రం పవయిష్యన్ పూతో మేధ్యః । యశో యశస్వానాయుర
మృతః । జీవో జీవిష్యన్థ్ స్వర్గో లోకః । (10) సహస్వాన్థ్సహీ
యానోజస్వాన్థ్సహమానః । జయన్నభిజయన్థ్సుద్రవిణో ద్రవిణో
దాః। ఆర్ద్రపవిత్రో హరికేశో మోదః ప్రమోదః। 3 ॥

(11) అరుణోఽరుణరజాః పుండరీకో విశ్వజిదభిజిత్ । ఆర్ద్రః
పిన్వమానోఽన్నవాన్రసవానిరావాన్ । సర్వౌషధస్సంభరో మహ
స్వాన్ । (12) ఏజత్కా జోవత్కాః । క్షుల్లకాశ్శిపివిష్టకాః । సరిస్ర
రాస్సుశేరవః। అజిరాసో గమిష్ణవః। (13) ఇదానీం తదానీమేతర్హి క్షి
ప్రమజిరమ్ । ఆశుర్నిమేషః ఫణో ద్రవన్నతి ద్రవన్ । త్వరగ్గ్ంస్త్వర
మాణ ఆశురాశీయాన్జవః । (14) అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోఽతిరాత్రో ద్వి
రాత్ర స్త్రిరాత్రశ్చతూరాత్రః। (15) అగ్నిర్ ఋతుస్సూర్య ఋతుశ్చం
ద్రమా ఋతుః । (16) ప్రజాపతిస్సంవథ్సరో మహాన్కః। ౪ ॥

ప్రమోదా స్తర్పయంతీ ప్రమోదాజ్జన స్త్రీశ్చ ॥ ౧ ॥

౨. అనువాకః, స్వయమాతృణ్ణోపధానమ్.

(1). భూరగ్నించ పృథివీంచమాంచ । త్రీగ్ంశ్చలోకాన్థ్సం
వథ్సరంచ। ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రు
వాసీద । (2) భువో వాయుంచాంతరిక్షంచమాంచ । త్రీగ్ంశ్చలో

కాశాన్ సంవత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవత
యాఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద । స్వరాదిత్యాశ్చ దివశ్చసూంచ । త్రీగ్ంశ్చ
లోకాకాశాన్ సంవత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవత
యాఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద । భూర్భువస్సువశ్చన్ద్రమసంచ దిశశ్చసూంచ ।
త్రీగ్ంశ్చలోకాకాశాన్ సంవత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా
దేవతయాఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౧ ॥ ౫ ॥

సంవత్సరంచ షట్చ ॥ ౨ ॥

౩. అనువాకః, అశ్వర్యోరుపస్థానమ్.

త్వమేవత్వాం వేత్థయోఽసి సోఽసి । త్వమేవత్వామచైషీః ।
చితశ్చాసి సంచితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చా
స్యగ్నే । యత్తే అగ్నే న్యూనంయదుత తేఽతిరిక్తమ్ । ఆదిత్యాస్తదఙ్గిరస
శ్చిన్వన్తు । విశ్వే తే దేవాశ్చితిం మాపూరయన్తు । చితశ్చాసి సంచిత
శ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే । మాతే
అగ్నేచ నే నచ్ఛాతిచ్ఛ నే నాయురావృక్షి । సర్వేషాం జ్యోతిషాం
జ్యోతిర్యదప్సుచేత్ । తపసా జాతమనిభృష్టమోజః । తత్తే జ్యోతిరిష్టకే ।
తేన మే తప । తేన మే జ్వల । తేన మే దీదిహి । యావద్దేవాః । యావద
సాతి సూర్యః । యావదుతాపి బ్రహ్మ ॥ ౧ ॥ ౯ ॥

అవృక్షినవచ ॥ ౩ ॥

౪. అనువాకః, యజమానస్యోపస్థానమ్.

సంవత్సరోఽసిపరివత్సరోఽసి । ఇదావత్సరోఽసీదువత్సరోఽసి । ఇద్వ

ధ్రువో౽సి వర్ధ్రో౽సి । తస్య తే వసన్తశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః ।
వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః । హేమన్తో మధ్యమ్ । పూర్వ
పక్షాశ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ ॥ ౧ ॥ ౭ ।

అహోరాత్రాణీష్టకాః । బృహద్భో౽సి స్వర్గో లోకః । యస్యాం
దిశిమహీయసే । తతో నో మహ ఆవహ । వాయుర్భూత్వా సర్వాదిశ
ఆవాహి । సర్వాదిశో౽నువివాహి । సర్వాదిశో౽నుసంవాహి । చిత్యా
చిత్తిమాపృణ । అచిత్యాచిత్తిమాపృణ । చిదసిసముద్రయోనిః । ౨ ॥ ౮ ।

ఇన్దుర్దక్షశ్శ్యేన ఋతావా । హిరణ్యపక్షశ్శకునో భురణ్యుః ।
మహాన్థ్సధస్థే ధ్రువ ఆనిషత్తః । నమస్తే అస్తుమామాహింగ్ంసీః ।
ఏత్రిప్రతివీత్రి సమిత్యాదిత్రి । దివంమేయచ్ఛ । అన్తరిక్షంమేయచ్ఛ ।
పృథివీంమేయచ్ఛ । పృథివీంమేయచ్ఛ । అన్తరిక్షంమేయచ్ఛ । దివంమే
యచ్ఛ । అహస్ప్రసారయ । రాత్రిస్సమచ । రాత్రిప్రసారయ ।
అహస్సమచ । కామంప్రసారయ । కామగ్ంసమచ ॥ ౩ ॥ ౯ ।

పురీషగ్ం సముద్రయోనిః పృథివీంమే యచ్ఛాన్తరిక్షంమే
యచ్ఛస్సప్తచ ॥ ౪ ॥

౫. అనువాకః, హోతురనుశంసనమ్.

భూమ్భువస్స్వః । ఓజోబలమ్ । బ్రహ్మక్షత్రమ్ । యశోమ
హత్ । సత్యం తపోనామ । రూపమమృతమ్ । చక్షుశ్శ్రోత్రమ్ ।
మన ఆయుః । విశ్వంయశోమహః । సమంతపోహరోభాః । జాత
వేదా యదివాపావకో౽సి । వైశ్వానరో యదివా వైద్యుతో౽సి । శంప్రజా

భ్యోయజమానాయలోకమ్। ఊర్జంపుష్టిందదభ్యావవృత్స్వ॥౧॥౧౦॥

భాశ్చత్వారిచ ॥ ౫ ॥

౬. అనువాకః, ముఖవిమార్జనమ్.

రాజ్ఞీవిరాజ్ఞీ । సమ్రాజ్ఞీ స్వరాజ్ఞీ । అర్చిశ్శోచిః । తపోహరోభాః । అగ్నిరింద్రో బృహస్పతిః । విశ్వేదేవా భువనస్యగోపాః। తేమాసర్వే యశసా సగ్ంసృజంతు ॥ ౧ ॥ ౧౧ ॥

రాజ్ఞీంద్రోసప్త ॥ ౬ ॥

౭. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అసవేస్వాహా । వసవేస్వాహా । విభువేస్వాహా వివస్వతేస్వాహా । అభిభువేస్వాహాధిపతయేస్వాహా । దివాంపతయేస్వాహాగ్ంహస్పత్యాయస్వాహా । చాక్షుష్మత్యాయ స్వాహాజ్యోతిష్మత్యాయస్వాహా । రాజ్ఞేస్వాహా విరాజ్ఞేస్వాహా । సమ్రాజ్ఞేస్వాహా స్వరాజ్ఞేస్వాహా । శూషాయ స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా । చంద్రమసేస్వాహా జ్యోతిషేస్వాహా । సగ్ంసర్పాయస్వాహాకల్యాణాయస్వాహా। అర్జునాయస్వాహా ॥ ౧ ॥ ౧౨ ॥

కల్యాణాయ స్వాహైకంచ ॥ ౭ ॥

౮. అనువాకః, మృత్యుగ్రహం.

(1) విపశ్చితే పవమానాయగాయత । మహీనధారాత్యంధో అర్షతి । అహిర్నజూర్ణామతిసర్పతి త్వచమ్ । అత్యోనక్రీడన్నసరద్వృషాహరిః । ఉపయామగృహీతోసి మృత్యవేత్వాజుష్టంగృహ్ణామి। ఏషతేయోనిర్మృత్యవేత్వా। (2) అపమృత్యుమపక్షుధమ్। అపైతశ్శ

పథంజహి। అథానో౽గ్న ఆవహ। రాయస్పోషగ్ంసహస్రిణమ్ ।౧।౧౩।

యే తే సహస్రమయుతం। పాశాః। మృత్యో మర్త్యాయ హంతవే। తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా। సర్వానవయజామహే। భక్షో౽స్యమృతభక్షః। తస్య తే మృత్యుపీతస్యామృతవతః। స్వగాకృతస్య మధుమతః। ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి। (3, మంద్రాభిభూతిః కేతుర్యజ్ఞానాం వాక్। అసావేహి ॥ ౨ ॥ ౧౪ ।

అంధో జాగృవిః ప్రాణ। అసావేహి। బధిర ఆక్రందయితర పాన। అసావేహి। అహస్తోస్త్వా చక్షుః। అసావేహి। అపాదాశో మనః। అసావేహి। కవే విప్రచిత్తే శ్రోత్ర। అసావేహి ।3।౧౫।

సుహస్తః సువాసాః। శూషో నామాస్యమృతో మర్త్యేషు। తం త్వాహం తథా వేద। అసావేహి। అగ్నిర్మే వాచి శ్రితః। వాగ్ఘృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। వాయుర్మే ప్రాణే శ్రితః ॥ ౪ ॥ ౧౬ ॥

ప్రాణో హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। సూర్యో మే చక్షుషి శ్రితః। చక్షుర్హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। చంద్రమా మే మనసి శ్రితః ॥ ౫ ॥ ౧౭ ॥

మనో హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। దిశో మే శ్రోత్రే శ్రితాః। శ్రోత్రగ్ం హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। ఆపో మే రేతసి శ్రితాః ॥ ౬ ॥ ౧౮ ॥

శ్రోత్రం హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। పృథివీ మే శరీరే శ్రితా। శరీరగ్ం హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। ఓషధివనస్పతయో మే లోమసు శ్రితాః ॥ ౭ ॥ ౧౯ ॥

లోమాని హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। ఇన్ద్రో మే బలే శ్రితః। బలగ్ం హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। పర్జన్యో మే మూర్ధ్ని శ్రితః ॥ ౨౦ ॥

మూర్ధా హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। ఈశానో మే మన్యౌ శ్రితః। మన్యుర్హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। ఆత్మా మ ఆత్మని శ్రితః ॥ ౯ ॥ ౨౧ ॥

ఆత్మా హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। పునర్మ ఆత్మా పునరాయురాగాత్। పునః ప్రాణః పునరాకూతమాగాత్। వైశ్వానరో రశ్మిభిర్వావృధానః। అన్తస్తిష్ఠత్వమృతస్య గోపాః ॥ ౧౦ ॥ ౨౨

ప్రాణమిహ శ్రోత్రం ప్రావేహ ప్రాణే శ్రితో మనసి శ్రితో శరీరే తపసి శ్రితా లోమసు శ్రితా మూర్ధ్ని శ్రిత ఆత్మని శ్రితో ష్టాంచ ॥ ౮ ॥

అగ్నిర్వాయుస్సూర్యశ్చన్ద్రమా దిశ ఆపః పృథివ్యోషధివనస్ప

తద్య ఇంద్రః ప్రజాపస్య ఈశాన ఆత్మా పునర్మే త్రయోదశ॥

౯. అనువాకః, ధ్యానరూపా సావిత్రాగ్నివిద్యా.

(1) ప్రజాపతి ర్దేవానసృజత। తేపాప్మనా సందితా అజాయంత। తాన్వ్యద్యత్ । యద్వ్యద్యత్। తస్మాద్విద్యుత్ । తమవృశ్చత్ యదవృశ్చత్ తస్మాద్వృష్టిః । తస్మాద్యత్రైతే దేవతే అభిప్రాప్నుతః। వి చ హైవాస్య తత్ర పాప్మానం ఘ్నతః ॥ ౧ ॥ ౧౩ ॥

వృశ్చతశ్చ। (2) సైషా మీమాగ్ంసాగ్నిహోత్ర ఏవ సంపన్నా । అథో ఆహుః । సర్వేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి। (3) హైవాప్యన్నప ఉపస్పృశేత్ । విద్యుదసి విద్య మే పాప్మానమితి। అథ వర్షత్యప స్పృశేత్ । వృష్టిరసి వృశ్చ మే పాప్మానమితి । యత్యేవమాసావైష్టవా । వి చ హైవాస్యైతే దేవతే పాప్మానం ఘ్నతః ॥ ౨ ॥ ౧౪ ॥

వృశ్చతశ్చ । (4) అత్యగ్ంహో హా[illegible]ణిః । బ్రహ్మచారిణే ప్రశ్నాన్ ప్రోచ్య ప్రజిఘాయ । పరేహి । ప్లక్షం దైయ్యాం పాతిం పృచ్ఛ। వేత్థ సావిత్రా3 న్న వేత్థా3 ఇతి । తగ్ం హాంగత్య ప్రచ్ఛ। ఆచార్యస్త్వా ప్రాహైషీత్ । వేత్థ సావిత్రా3 న్న వేత్థా3 ఇతి । స హోవాచ వేదేతి । 3 ॥ ౧౫ ॥

(5) స కస్మిన్ప్రతిష్ఠిత ఇతి । పరోరజసీతి। కిం తద్యత్పరోరజా ఇతి। ఏష వావ స పరోరజా ఇతి హోవాచ ॥ య ఏష తపతి । ఏషో హ్యాగ్రజా ఇతి। స కస్మిన్ త్వైష ఇతి। సత్య ఇతి। కింతద్యత్ సత్యమితి। తప ఇతి।౪।౧౬।

కస్మిన్నుతప ఇతి । బల ఇతి। కింతద్బలమితి। ప్రాణ ఇతి। మా స్మ ప్రాణమతి । పృచ్ఛ ఇతి । మాచార్యో బ్రవీదితి హోవాచ బ్రహ్మచారీ।

(6) సహోవాచప్లక్షో దైయ్యాంపాతిః । యద్వై బ్రహ్మచారిణ్యాణి మత్యేపషః । మూర్ధా తేవ్యపతిష్యత్ । అహము తే ఆచార్యేభ్యో న్వవేక్ష్యామి । యోనూ సావిత్రే సమవాప్తిష్ఠేతి ॥ ౫ ॥ ౨౭ ॥

తస్మాత్సావిత్రేణ సంవదేత । (7) సయోహవై సావిత్రంవిదుషా సావిత్రేణ సంవదతే । సహాస్మిన్ఛ్రియందధాతి । అనుహావా అస్మా అసౌ తపన్నిన్ద్రియం మన్యతే । అన్వస్మై శ్రీ స్తపోమన్యతే । అన్వస్మై తపోజలం మన్యతే । అన్వస్మై బలం ప్రాణంమన్యతే । (8) సయదాహ । సంజ్ఞానం విజ్ఞానం దర్శాదృష్టేతి । ఏషఏవతత్ ॥ ౬ ॥ ౨౮ ॥

(9) అథయదాహ । ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సుతాసున్వతీతి । ఏష ఏవతత్ । (10) ఏషహ్యేవ తాన్యహాని । ఏషరాత్రయః । (11) అథ యదాహ । చిత్రః కేతుర్దాతా ప్రదాతా సవితా ప్రసవితాభిశాస్తానుమన్తేతి । ఏషఏవతత్ । ఏషహ్యేవ తేహ్నో ముహూర్తాః । ఏష రాత్రేః ॥ ౭ ॥ ౨౯ ॥

(12) అథయదాహ । పవిత్రంపవయిష్యన్ త్సహస్వాన్ త్సహీయానరుణో రుణరజా ఇతి । ఏషఏవతత్ । ఏషహ్యేవ తేర్ధమాసాః । ఏషమాసాః । (13) అథయదాహ । అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యో గ్నిరృతుః ప్రజాపతిస్సంవత్సర ఇతి । ఏషఏవతత్ । ఏషహ్యేవ తేయజ్ఞక్రతవః । ఏషఋతవః । ౮ । ౩౦ ।

ఏష సంవత్సరః। (14) అథ యదహః। ఇదానీం తదానీమితి। ఏష వావ తత్। ఏష హ్యేవ తే ముహూర్తా మౌహూర్తాః। (15) జనకో హ వైదేహః। అహోరాత్రైస్సమాజగామ। తగ్ం హోచుః। యో వా అస్మాన్ వేద। విజహత్పాప్మానమేతి ॥ ౯ ॥ 31 ॥

సర్వమాయురేతి। అభిస్వర్గం లోకం జయతి। నాస్యాముష్మిన్ లోకేన్నం క్షీయత ఇతి। (16) విజహద్ధైవ పాప్మానమేతి। సర్వమాయురేతి। అభిస్వర్గం లోకం జయతి। నాస్యాముష్మిన్ లోకేన్నం క్షీయతే। య ఏవం వేద। (17) అహీనా హాశ్వత్థ్యః। సావిత్రం విదాంచకార ॥ ౧౦ ॥ 32 ॥

స హ హగ్ంసో హిరణ్మయో భూత్వా। స్వర్గం లోకమియాయ। ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్। (18) హగ్ంసో హ వై హిరణ్మయో భూత్వా। స్వర్గం లోకమేతి। ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్। య ఏవం వేద। (19) దేవభాగో హ శ్రౌతర్షః। సావిత్రం విదాంచకార। తగ్ం హ వాగదృశ్యమానాభ్యువాచ ॥ ౧౧ ॥ 33 ॥

సర్వం బత గౌతమో వేద। యస్సావిత్రం వేదేతి। స హోవాచ। కైషా వాగసీతి। అయమహగ్ం సావిత్రః। దేవానాముత్తమో లోకః। గుహ్యం మహో బిభ్రదితి। ఏతావతి హ గౌతమః। యజ్ఞోపవీతం కృత్వాధో నిపపాత। నమో నమ ఇతి ॥ ౧౨ ॥ 34 ॥

స హోవాచ। మా భైషీర్గౌతమ। జితో వై తే లోక ఇతి। (20) తస్మాద్యే కేచ సావిత్రం విదుః। సర్వే తే జితలోకాః। స యో హ వై సావిత్రస్యాష్టాక్షరం పదగ్ం శ్రియాభిషిక్తం వేద। శ్రియా హైవాభిషి

చ్యతే । ఘృణిరితి ద్వే అక్షరే । సూర్య ఇతి త్రీణి । ఆదిత్య ఇతి త్రీణి ॥ ౧౩ । ౩౫ ।

ఏతద్వై సావిత్రస్యాష్టాక్షరం పదగ్ం శ్రియాభిషిక్తమ్ । య ఏవం వేద । శ్రియా హైవాభిషిచ్యతే । (21) తదేతదృచాభ్యుక్తమ్ । ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ । యస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః । యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి । య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసత ఇతి । (22) న హ వా ఏతస్యర్చా న యజుషా న సామ్నాऽర్థోऽస్తి । యస్సావిత్రం వేద ॥ ౧౪ । ౩౬ ॥

(23) తచ్చ తత్పరియద్దేవచక్రమ్ । ఆర్ద్రం పిన్వమానగ్ం స్వర్గే లోక ఏతి । విద్వాన్ విశ్వా భూతాని సంపశ్యత్ । (24) ఆర్ద్రగ్ం హ వై పిన్వమానస్స్వర్గే లోక ఏతి । విద్వాన్ విశ్వా భూతాని । సంపశ్యన్ । య ఏవం వేద । శూషో హ వై వార్ష్ణేయః । ఆదిత్యేన సమాజగామ । తగ్ం హోవాచ । ఏహి సావిత్రం విద్ధి । అయం వై స్వర్గ్యోऽగ్నిః పారయిష్ణురమృతాత్సంభూత ఇతి । ఏష వావ స సావిత్రః । య ఏష తపతి । ఏహి మాం విద్ధి । ఇతి హైవైనం తదువాచ ॥ ౧౫ । ౩౭ ॥

గ్యాహో గ్యత్రో వేదేతి తప ఇతి సమవాదిష్టైతైత ద్రాత్రే శేగ్ ఋతవ ఏతి చకారోవాచ నమ ఇత్యాదిత్య ఇతి త్రీణి సావిత్రం వేద విద్ధి పంచ చ ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిర్దేవాన్ సంజ్ఞానం ప్రస్తుతం తాన్యహాన్యేష రాత్రయశ్చిత్రః కేతుస్తే హ్నో ముహూర్తా రాత్రేః పవిత్రం తేర్ధమాసా అన్న

ష్టోమో యజ్ఞక్రతవ ఇదానీం ముహూర్తానాం జనకోహినా దేవభాగః
శ్రైషావాజ్యాశ్రూషాణ్నై షోడశ ॥ ౯ ॥

౧౦ అనువాకః, సావిత్రావయవ విశేషవేదనాని.

(1) ఇయంవావసరఘా । తస్యా అగ్నిరేవ సారఘం మధు । యా ఏతాః పూర్వపక్షా పరపక్షయో రాత్రయః । తా మధుకృతః । యాన్యహాని । తే మధువృషాః । సయో హవా ఏతా మధుకృతశ్చ మధువృషాగ్ంశ్చ వేద । కుర్వంతి హాస్యైతా అగ్నౌ మధు । నాస్యేష్టాపూర్తం ధయంతి । (2) అథ యోన వేద ॥ ౧ ॥ ౩౮ ॥

నహాస్యైతా అగ్నౌ మధు కుర్వంతి । ధయంత్యస్యేష్టాపూర్తమ్। (3) యో హవా అహోరాత్రాణాం నామధేయాని వేద । నాహోరాత్రేష్వార్తిమార్ఛతి । సంజ్ఞానం విజ్ఞానం దర్శా దృష్టేతి । ఏతావనువాకౌ పూర్వపక్షస్యాహోరాత్రాణాం నామధేయాని । ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సుతాసునవ్వతీతి । ఏతావనువాకావపరపక్షస్యాహోరాత్రాణాం నామధేయాని। నాహోరాత్రేష్వార్తిమార్ఛతి।య ఏవం వేద॥ ౨॥౩౯॥

(4) యో హవై ముహూర్తానాం నామధేయాని వేద । నముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి। చిత్రః కేతుర్దాతా ప్రదాతా సవితా ప్రసవితాభిశాస్తానుమంతేతి । ఏతేనువాకౌ ముహూర్తానాం నామధేయాని। నముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి । య ఏవం వేద । (5) యో హవా అర్ధమాసానాంచ మాసానాంచ నామధేయాని వేద। నార్ధమాసేషు నమాసే

ష్వార్తిమార్ఛతి । పవిత్రంపవయిష్యన్థ్సహస్వాన్థ్సహీయానరుణో

రుణరజా ఇతి । ఏతేనువాకా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాంచ నామ

ధేయాని ॥ 3 ॥ ౮౦ ॥

నార్ధమాసేషునమాసేష్వార్తిమార్ఛతి । యఏవంవేద । (6)

యోహవై యజ్ఞక్రతూనాంచ ఋతూనాంచ సంవత్సరస్యచ నామధే

యాని వేద । నయజ్ఞక్రతుషున ఋతుషు నసంవత్సర ఆర్తిమార్ఛతి। అగ్ని

ష్టోమ ఉక్థ్యోఽగ్నిర్ ఋతుః ప్రజాపతి సంవత్సరఇతి। ఏతేనువాకాయజ్ఞ

క్రతూనాంచ ఋతూనాంచ సంవత్సరస్యచ నామధేయాని। నయజ్ఞ

క్రతుషు న ఋతుషు న సంవత్సర ఆర్తిమార్ఛతి। యఏవంవేద। (7) యో

హవై ముహూర్తానాం ముహూర్తాన్ వేద। నముహూర్తానాంముహూ

ర్తేష్వార్తిమార్ఛతి ॥ ౪ ॥ ౮౧ ॥

ఇదానీం తదానీమితి। ఏతేవై ముహూర్తానాం ముహూర్తాః।

నముహూర్తానాం ముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి। యఏవంవేద। (8)

అథో యథా క్షేత్రజ్ఞోభూత్వానుప్రవిశ్యాన్నమత్తి। ఏవమేవైతాన్

క్షేత్రజ్ఞోభూత్వానుప్రవిశ్యాన్నమత్తి। సఏతేషామేవసలోకతాగ్ం

సాయుజ్యమశ్నుతే। అపపునర్మృత్యుంజయతి। యఏవంవేద॥౫॥౮౨॥

నవేద్వైనం వేదానువాకా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాఞ్చ

నామధేయాని ముహూర్తేష్వార్తిం మార్ఛన్తి నవచ॥ ౧౦ ॥

ఇయమహోరాత్రాణాగ్ం సంజ్ఞానం పూర్వపక్షస్య ప్రస్తుత

మపరపక్షస్య ముహూర్తానాం చిత్రః కేతురర్ధమాసానాంపవిత్రం

యజ్ఞక్రతూనామగ్నిష్టోమో యజ్ఞక్రతూనామిదానీం ముహూర్తానాం ముహూర్తార్థః వేదేదానీం మఖో ద్వాదశ॥

౧౧. అనువాకః, అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం విద్యాప్రశస్యతే.

(1) కశ్చిద్ధవాఅస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఆత్మానం వేద । అయమహమస్మీతి । కశ్చిత్స్వం లోకంనప్రతిప్రజానాతి । (2) అగ్నిముగ్ధో హైవ ధూమతాంతః । స్వంలోకం । నప్రతిప్రజానాతి। అథయో హైవైతమగ్నిగ్ం సావిత్రం వేద । సప్రవాస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఆత్మానం వేద। అయమహమస్మీతి॥ ౧ ॥ ౮౩ ॥

సస్వంలోకంప్రతిప్రజానాతి । (3) ఏషఉ వేవైనస్తంతత్సావిత్రః । స్వర్గం లోకమభివహతి। (4) అహోరాత్రైర్వా ఇదగ్ం సర్వయుగ్భిః క్రియతే । ఇతిరాత్రాయాదీక్షితః । ఇతిరాత్రాయన్త్రితముపాస్తిరితి। తాన్యిహా నేవంవిదుషః । అముష్మిఁల్లోకే శేవధింధయంతి। దీతగ్ంహైవస శేవధిమనుపరైతి । (5) అథయో హైవైతమగ్నిగ్ం సావిత్రం వేద ॥ ౨ ॥ ౮౪ ॥

తస్యహైవాహోరాత్రాణి:శి । అముష్మిఁల్లోకే శేవధిం నధయంతి । అధీతగ్ం హైవస శేవధిమను పరైతి । (6) భరద్వాజోహ త్రిభిరాయుర్భి ర్బ్రహ్మచర్యమువాస । తగ్ం హజీర్ణిగ్ స్థవిరగ్ం శయానమ్ । ఇంద్రఉపవ్రజ్యోవాచ । భరద్వాజ । యత్తేచతుర్థమాయుర్దద్యామ్ । కిమేనేన కుర్యా ఇతి । బ్రహ్మచర్యమేవైనేనచరేయమితిహోవాచ ॥ ౩ ॥ ౮౫ ॥

తగ్ం హ త్రీన్గిరిరూపాన విజ్ఞాతానివ దర్శయాం చకార।
తేషాగ్ం హైకైకస్మాన్ముష్టినాదదే। సహోవాచ। భరద్వాజేత్యా
మన్త్ర్య। వేదావా ఏతే। అనన్తా వై వేదాః। ఏతద్వా ఏతైస్త్రిభి
రాయుర్భిరన్వవోచథాః। అథత ఇతరదననూక్తమేవ। ఏహీమం విద్ధి
అయం వై సర్వవిద్యేతి ॥ ౪ ॥ ౪౬ ॥

తస్మై హైతమగ్నిగ్ం। సావిత్రమువాచ। తగ్ం సవిదిత్వా।
అమృతో భూత్వా। స్వర్గం లోకమియాయ। ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్।
(7) అమృతో హైవ భూత్వా। స్వర్గం లోకమేతి। ఆదిత్యస్య సాయు
జ్యమ్। య ఏవం వేద ॥ (8) ఏషా ఏవ త్రయీ విద్యా ॥ ౫ ॥ ౪౭ ॥

యావన్తగ్ం హ వై త్రయ్యా విద్యయా లోకం జయతి। తావన్తం
లోకం జయతి య ఏవం వేద। (9) అగ్నేర్వా ఏతాని నామధేయాని।
అగ్నేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। య ఏవం వేద। వాయో
ర్వా ఏతాని నామధేయాని। వాయోరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతా
మాప్నోతి॥ య ఏవం వేద। ఇన్ద్రస్య వా ఏతాని నామధేయాని॥ ౬ ॥ ౪౮ ॥

ఇన్ద్రస్యైవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। య ఏవం
వేద। బృహస్పతేర్వా ఏతాని నామధేయాని। బృహస్పతేరేవ సాయు
జ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। య ఏవం వేద। ప్రజాపతేర్వా ఏతాని
నామధేయాని। ప్రజాపతేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి।
య ఏవం వేద। బ్రహ్మణో వా ఏతాని నామధేయాని। బ్రహ్మణ ఏవ సా
యుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। య ఏవం వేద। (10) సవా ఏషోఽగ్ని

రపక్షః పుచ్ఛాత్ వాయురేవ । తస్యాగ్నిర్ముఖమ్ । అసావాదిత్యశ్శిరః । సయదేతే దేవత్రైఅంతరేణ । తత్సర్వగ్ంసీవ్యతి । తస్మాత్సావిత్రః ॥ ౭ ॥ ౪౯ ॥

అయ మహమస్మీతి వేదహోవాచ సర్వప్రద్యోతి విద్యోంధి స్యవా ఏతాని నామధేయాని బ్రహ్మణ ఏవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోతి సప్తచ ॥ ౧౧ ॥

అగ్నేర్వాయోరింద్రస్య బృహస్పతేః । ప్రజాపతేర్బ్రహ్మణస్స వైసప్త ॥

సంజ్ఞానం భూ స్త్వమేవ సంవత్సరోసిభూరాజ్ఞస్య సవేవిపశ్చితే ప్రజాపతి ర్దేవానియం వావసరఘా కర్చ్ఛిద్రైకాదశ ॥

సంజ్ఞానగ్ం రాజ్ఞీ మూర్ధా హృదయ ఏష సంవత్సరో నార్ధ మాసేషు నవచత్వారిగ్ంశత్ ॥

ఇతి సంజ్ఞానమ్ సమాప్తమ్.

అథ లోకోసి.

ఇష్టకోపధానమన్త్రాః.

హరిః ఓమ్ ॥ (1) లోకోసి స్వర్గోసి । అనంతోస్యపారోసి । అక్షితోస్యక్షయ్యోసి । తపసఃప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తావిశ్వస్యజనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧ ॥

(2) తపోసి లోకే శ్రితమ్। తేజసః ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమన్తః। విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్యభర్తృ విశ్వస్యజనయితృ। తత్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాఙ్గిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౨ ॥

(3) తేజోసి తపసి శ్రితమ్। సముద్రస్య ప్రతిష్ఠా। త్వయీద మన్తః। విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయితృ। తత్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాఙ్గిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ 3 ॥

(1) సముద్రోసి తేజసి శ్రితః। అపాం ప్రతిష్ఠా। త్వయీద మన్తః। విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్యభర్తా విశ్వస్య జనయితా। తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాఙ్గిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౪ ॥

(5) ఆపస్థ సముద్రే శ్రితాః। పృథివ్యాః ప్రతిష్ఠాయుష్మాసు। ఇదమన్తః। విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్త్ర్యో విశ్వస్య జనయిత్ర్యః। తా వ ఉపదధే కామదుఘా అక్షితాః। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాఙ్గిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౫ ॥

(6) పృథివ్యస్యప్సు శ్రితా। అగ్నేః ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమన్తః। విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ। తాం త్వోపదధే కామదుఘామక్షితామ్। ప్రజా

పతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవత యాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౬ ॥

(7) అగ్నిరసి పృథివ్యాగం శ్రితః । అంతరిక్షస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువా సీద ॥ ౭ ॥

(8) అంతరిక్షమస్యగ్నౌ శ్రితమ్ । వాయోః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రు విశ్వస్య జనయిత్రు । తత్త్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౮ ॥

(9) వాయురస్యంతరిక్షే శ్రితః । దివః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధ కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౯ ॥

(10) ద్యౌరసి వాయౌ శ్రితా । ఆదిత్యస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తాంత్వోపదధే కామదుఘా మక్షితామ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా దేవ తయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౦ ॥

(11) ఆదిత్యోఽసి దివి శ్రితః । చంద్రమసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం । విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । వి

శ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్।
ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద॥౧౧॥

(12) చంద్రమా అస్యాదిత్యే శ్రితః । నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమంతః। విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయిత్వా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ । తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౨ ॥

(13) నక్షత్రాణిస్థచంద్రమసి శ్రితాని । సంవత్సరస్య ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్యభర్త్ర్యాణి విశ్వస్య జనయిత్ర్యాణి । తానివ ఉపదధే కామదుఘాన్యక్షితాని । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౩ ॥

(14) సంవత్సరోఽసి నక్షత్రేషు శ్రితః । ఋతూనాం ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్యభర్తా విశ్వస్యజనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౪ ॥

(15) ఋతవస్థ సంవత్సరే శ్రితాః । మాసానాం ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్యజనయితారః । తాన్వ ఉపదధే

కామదుఘా నక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయాదేవతయాం గిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౫ ॥

(16) మాసాస్థర్తుష్వశ్రితాః । అర్ధమాసానాం ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తాన్ ఉపదధే కామదుఘా నక్షితాన్ ॥ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౬ ॥

(17) అర్ధమాసాస్థమాసుశ్రితాః । అహోరాత్రయోః ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తాన్ వ ఉప దధే కామదుఘానక్షితాన్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదైవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౭ ॥

(18) అహోరాత్రేష్వర్ధమాసేష్వశ్రితే । భూతస్య ప్రతిష్ఠే భవ్యస్యప్రతిష్ఠే । యువయోరిదమంతః । విశ్వంయక్షంవిశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతం । విశ్వస్య భర్త్ర్యౌ విశ్వస్య జనయిత్ర్యౌ । తేవా ముపదధే కామదుఘే అక్షితే । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౮ ॥

(19) పౌర్ణమాస్యష్టకామావాస్యాః । అన్నాదాస్థాన్నదుఘో యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్ర్యో విశ్వస్య జనయిత్ర్యః । తావ ఉపదధే

కామదుఘా అక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవత
యాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౯ ॥

(20) రాడసి బృహతీ శ్రీరసీంద్రపత్నీ ధర్మపత్నీ । విశ్వం భూతమను ప్రభూతా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తాంత్వోపదధే కామదుఘామక్షితామ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౨౦ ॥

(21) ఓజోఽసి సహోఽసి । బలమసి భ్రాజోఽసి । దేవానాంధామామృతమ్ । అమర్త్యస్తపోజాః । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౨౧ ॥

లోకస్తపస్తేజస్సముద్ర ఆపః పృథివ్యగ్నిరంతరిక్షం వాయుర్ద్యౌరాదిత్యశ్చంద్రమా నక్షత్రాణి సంవత్సర ఋతవో మాసా అర్ధమాసా అహోరాత్రే పౌర్ణమాసీరాడస్యోజోస్యేకవిగ్ంశతిః ॥ ౧ ॥

లోకోఽసి భర్తాతమ్ । తపస్తేజోఽసి భర్తృతత్ । సముద్రోఽసి భర్తాతమ్ । ఆపస్థభర్త్ర్యస్తానః । పృథివీ భర్త్రీతామ్ । అగ్నిరసి భర్తాతమ్ । అంతరిక్షం భర్తృతత్ । వాయురసి భర్తాతమ్ । ద్యౌరసి భర్త్రీతామ్ । ఆదిత్యశ్చంద్రమా భర్తాతమ్ । నక్షత్రాణిస్థ భర్తృణ్ణి తానివః । సంవత్సరోఽసి భర్తాతమ్ । ఋతవోమాసాఅర్ధ

మాసా భర్తారో భర్తారో భర్తారస్త్వానః । అహోరాత్రే భర్త్రీ తేవామ్ । ప్రాణేన్మాసీ భర్త్రీస్త్వానః । రాడసి భర్త్రీతామ్।
ఓజోऽసి భర్తాతమేకవిగ్ంశతిః॥

౨. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహో దివః । త్వగ్ంశర్ధో మారుతం పృక్ష ఈశిషే । త్వంవాతైరరుణైర్యాసి శంగయః । త్వంపూషా విధతః పాసినుత్మనా । దేవా దేవేషు శ్రయధ్వమ్ । ప్రథమా ద్వితీయేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వితీయా స్తృతీయేషు ॥ శ్రయధ్వమ్ । తృతీయాశ్చతుర్థేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్థాః పఞ్చమేషు శ్రయధ్వమ్ । పఞ్చమాః షష్ఠేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౧ ॥ ౨౨ ॥

షష్ఠాస్సప్తమేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తమా అష్టమేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టమా నవమేషు శ్రయధ్వమ్ । నవమా దశమేషు శ్రయధ్వమ్ । దశమా ఏకాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాదశా ద్వాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వాదశా స్త్రయోదశేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రయోదశా శ్చతుర్దశేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్దశాః పంచదశేషు శ్రయధ్వమ్। పంచదశాష్షోడశేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౨ ॥ ౨౩ ॥

షోడశాస్సప్తదశేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తదశా అష్టాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టాదశా ఏకాన్నవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాన్నవిగ్ంశా విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । విగ్ంశా ఏకవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్। ఏకవిగ్ంశా ద్వావిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వావిగ్ంశా స్త్రయోవిగ్ం

శేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రిర్యోవిగ్ంశాశ్చతుర్విగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్। చతుర్విగ్ంశాః । పఞ్చవిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్। పఞ్చవిగ్ంశాష్షడ్విగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ 3 ॥ ౨౮ ॥

షడ్విగ్ంశాస్సప్తవిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తవిగ్ంశాఅష్టావిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టావిగ్ంశా ఏకాన్న త్రిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాన్నత్రిగ్ంశా స్త్రిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రిగ్ంశా ఏకత్రిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకత్రిగ్ంశా ద్వాత్రిగ్ శేషు శ్రయధ్వమ్। ద్వాత్రిగ్ంశాస్త్రయస్త్రిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । దేవాస్త్రి రేకాదశాస్త్రిస్త్రయస్త్రిగ్ంశాః । ఉత్తరేభవత । ఉత్తరవత్మాన ఉత్తరసత్వానః । యత్కామ ఇదం జుహోమి । తన్మే సమృధ్యతామ్। వయగ్గ్ంస్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్సువస్స్వాహా॥౪॥ ౨౯॥

షట్షష్టేషు శ్రయధ్వగ్ంషోడశేషు శ్రయధ్వగ్ం షడ్విగ్ంశేషు శ్రయధ్వముత్తరేభవతోత్తరవత్మానఉత్తరసత్వానశ్చత్వారిచ॥ ౨॥

3. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అగ్నా విష్ణూసజోషసా । ఇమావర్ధంతువాంగిరః। ద్యుమ్నైర్వాజేభిరాగతమ్। రాజ్ఞీవిరాజ్ఞీ । సమ్రాజ్ఞీస్స్వరాజ్ఞీ । అర్చిశ్శోచిః। తపోహరోభాః । అగ్నిస్సోమోబృహస్పతిః । విశ్వేదేవా భువనస్యగోపాః । తేసర్వే సంగత్య । ఇదంమేప్రావతావచః । వయగ్గ్ంస్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్స్వాహా ॥ ౧ ॥ ౨౬ ॥

సంగత్య త్రీణిచ ॥ 3 ॥

౪. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అగ్నే ప్రతేన్నస్యనో దేహి । అనమీవస్యశుష్మిణః । ప్రప్రదాతారంతారిషః । ఊర్జన్నోధేహి ద్విపదే చతుష్పదే । అగ్నే పృథివీపతే । సోమవీరుధాంపతే । త్వష్టస్సమిధాంపతే । విష్ణవాశానాంపతే । మిత్రసత్యానాంపతే । వరుణధర్మణాంపతే ॥ ౧ ॥ ౨౭ ॥

మరుతోగణానాం పతయః । రుద్రపశూనాంపతే । ఇంద్రౌజసాంపతే । బృహస్పతే బ్రహ్మణస్పతే । ఆరుచారోచైహగ్ం స్వయమ్ । రుచారుచై రోచమానః । అతీత్యాదస్వరాథరైహ । తస్మిన్‌యోనౌప్రజనౌప్రజాయేయ । వయగ్ంస్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ౨ ॥ ౨౮ ॥

వరుణధర్మణాం పతేస్వస్వాహా ॥ ౪ ॥

౫. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

సప్త తే అగ్నేసమిధస్సప్త జిహ్వాః । సప్తర్షయస్సప్తధామ ప్రియాణి । సప్తహోత్రా అనువిద్వాన్ । సప్తయోనీరాపృణస్వాఘృతేన । ప్రాచీదిక్ । అగ్నిర్దేవతా । అగ్నిగ్ంసదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । దక్షిణాదిక్ । ఇంద్రోదేవతా ॥ ౧ ॥ ౨౯ ॥

ఇంద్రగ్ం సదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । ప్రతీచీదిక్ । సోమోదేవతా । సోమగ్ంసదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి ।

ఉదీచీదిక్ । మిత్రావరుణౌ దేవతా । మిత్రావరుణౌ సదిశాం దేవౌ దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి ॥ ౨ ॥ ౩౦ ॥

ఊర్ధ్వాదిక్ । బృహస్పతిర్దేవతా । బృహస్పతిగ్ం సదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యైదిశోభిదాసతి ॥ ఇయం దిక్ । అదితిర్దేవతా । అదితిగ్ం సదిశాం దేవీం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । పురస్తాదిక్ । పురుషోమేకామాంశ్ సమర్ధయతు ॥ ౩ ॥ ౩౧ ॥

అంధోజాగృవిఃప్రాణ । అస్తావేహి । బధిరఆక్రందఇతరపాన। అస్తావేహి । ఉపసముషసమశీయ । అహమస్తోజ్యోతిరశీయ అహమస్తోపాశీయ । నయుగ్గం స్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్స్వస్స్వాహా ॥ ౪ ॥ ౩౨ ॥

దక్షిణాదిగింద్రోదేవతా మిత్రావరుణౌ సదిశాం దేవౌ దేవతానామృచ్ఛతు యోమైతస్యైదిశోభిదాసత్యర్థయతు నవచ ॥ ౫ ॥

౬. అనువాకః, లూపస్పర్శనాదిమన్త్రాః.

(1) యత్తేచిత్తంయదుచ్చితంతేఅగ్నే । యత్తూనం యత్తుతేతిరిక్తమ్। ఆదిత్యాస్తదంగిరసశ్చిన్వంతు । విశ్వేదేవాశ్చితిమాపూరయంతు । చితశ్చాసి పంచితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగంశ్చాసి భూయాగంశ్చాస్యగ్నే । (2) లోకంపృణచ్ఛిద్రంపృణ । అథోసీదశివాత్వమ్। ఇంద్రాగ్నీత్వా బృహస్పతిః । అస్మిన్యోనావసీషదన్ ॥ ౧ ॥ ౩౩ ॥

తయా॒దేవత॑యాంగిర॒స్వద్ధ్రువాసీద । (3) తా॑అస్య సూదదో॑హసః । సో॑మగ్గ్ంశ్రీణంత్రిపృశ్నయః । జన్మం॒దేవానా॒ంవిశః । త్రిష్వా॑రో॑చనే ద్రివః । తయా॒దేవ తయాంగిర॒స్వ ద్ధ్రువాసీద । (4) అగ్నే॒దివాగ్ం ఇహావహ । జజ్ఞానో వృక్తబర్హిషే । అసిహో॑తా॒న॒ ఈడ్యః । (5) అగస్మమహామనస్తాయవిష్ఠమ్ ॥ ౨ ॥ ౩౪ ॥

యోద్రిదా॒య సమిద్ధస్వేదుగ్రోణే । చిత్రభా॒నూరోదసీ అంత॒ర్వీ । స్వాహుతం విశ్వతః ప్రత్యంచమ్ । (6) మేధాకారంవిదథస్య ప్రసాధనమ్ । అగ్నిగ్ం హో॑తారం పరిభూతమంమతిమ్ । త్వామ॑ర్భస్య హవిషస్సమానమిత్ । త్వాం మహోవృణ తేనరోనాన్యం త్వత్ । (7) మనుష్వత్వాని ధీమహి । మనుష్వఛ్సమిధీమహి । అగ్నే మనుష్వ దంగిరః ॥ ౩॥ ౩౫॥

దేవాందేవా॒య తేయజ । (8) అగ్నిర్హివాజసంవి శే । దదాతి విశ్వచర్షణిః । అగ్నీరాయే స్వాభువమ్ । సప్రీతో॑యాతి వార్యమ్। ఇషగ్గ్ం స్తోతృభ్యఆభర । (9) ప్రృష్టోది విప్రృష్టో అగ్నిఃపృథివ్యామ్। ప్రృష్టోవిశ్వా ఓషధీరావివేశ । వైశ్వానరస్సహసా ప్రృష్టోఅగ్నిః। సనోదివా సరిషఃపాతునక్తమ్ ॥ ౪ ॥ ౩౬ ॥

అసీమస్య యవిష్ఠమంగిరోనక్తమ్ ॥ ౬ ॥

౭. అనువాకః. నాచికేతాగ్ని దేవతోపాసనమ్.

(1) అయంవావయఃపవతే । సో॑గ్నిర్నాచికేతః । సయ॒ఙ్ప్రాఙ్పవతే । తదస్యశిరః। అథయద్దక్షిణా । సదక్షిణఃపక్షః। అథయత్ప్ర

త్యక్ । తత్పుచ్ఛమ్ । యదుదఙ్ । స ఉత్తరః పక్షః ॥ ౧ ॥ ౩౭ ॥

అథ యథ్సంవాతి । తదస్యాసమంచనంచప్రసారణంచ । అథో సంపదేవాస్యసా । (2) సర్వోహవా అస్మై సకామః పద్యతే । యత్కామో యజతే । యోఽగ్నింనాచికేతంచినుతే । య ఉచైనమేవం వేద । (3) యో హవా అగ్నేర్నాచికేతస్యాయతనంప్రతిష్ఠాం వేద । ఆయతనవాన్భవతి గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ ॥ ౨ ॥ ౩౮ ॥

హిరణ్యంవా అగ్నేర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠా । య ఏవం వేద । ఆయతనవాన్భవతి । గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ । (4) యోహవా అగ్నేర్నాచికేతస్య శరీరం వేద । సశరీర ఏవ స్వర్గం లోకమేతి । హిరణ్యంవా అగ్నేర్నాచికేతస్య శరీరమ్ । య ఏవం వేద । సశరీర ఏవ స్వర్గం లోకమేతి । (5) అథో యథా రుక్మ ఉత్తప్తో భాయాత్ ॥ ౩ ॥ ౩౯ ॥

ఏవమేవ స తేజసా యశసా । అస్మిగ్ంశ్చ లోకేఽముష్మిగ్ంశ్చ భాతి । (6) ఉరవో హవై నామైతే లోకాః । యేఽవరేణాదిత్యమ్ । అథ హైతే వరీయాగ్ంసో లోకాః । యే పరేణాదిత్యమ్ । అన్తవన్తగ్ం హవా ఏష క్షయ్యం లోకం జయతి । యోఽవరేణాదిత్యమ్ । అథ హైషోఽనన్తమపారమక్షయ్యం లోకం జయతి । యః పరేణాదిత్యమ్ ॥ ౪ ॥ ౪౦ ॥

(7) అనన్తగ్ం హవా అపారమక్షయ్యంలోకంజయతి । యోఽగ్నింనాచికేతంచినుతే । య ఉచైనమేవం వేద । (8) అథో యథా రథే తిష్ఠన్పక్షసీ పర్యావర్తమానే ప్రత్యపేక్షతే । ఏవమహోరాత్రే ప్రత్యపేక్షతే ।

నాస్యాహోరాత్రే లోకమాప్నుతః । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేవం వేద ॥ ౫ ॥ ౪౧ ॥

ఉత్తరఃపక్షో గచ్ఛతి ప్రస్మిష్ఠాం ఛాయ్యాద్యః పరేణాదిత్యమస్టౌచ ॥ ౬ ॥

౮. అనువాకః., నాచికేతచయనఉపాఖ్యా.

(1) ఉశన్హవై వాజశ్రవసస్సర్వవేదసం దదౌ । తస్యహ నచికేతానామపుత్ర ఆస । తగ్ంహకుమారగ్ంసంతమ్ । దక్షిణాసునీయమానాసుశ్రద్ధావివేశ । సహోవాచ । తతకస్మై మాందాస్యసీతి । ద్వితీయంతృతీయమ్ । (2) తగ్ంహపరీతఉవాచ । మృత్యవేత్వాదదామీతి । (3) తగ్ం హస్మోత్థితం వాగభివదతి ॥ ౧ ॥ ౪౨ ॥

గౌతమకుమారమితి । సహోవాచ । పరేహిమృత్యోర్గృహాన్ । మృత్యవేవైత్వాదామితి । (4) తంవైప్రవసంతంగంతాసీతిహోవాచ । తస్యస్మతిస్రోరాత్రీరనాశ్వాన్ గృహేవసతాత్ । సయదిత్వా పృచ్ఛేత్ । కుమారకతిరాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్రఇతిప్రతిబ్రూతాత్ । కింప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నా ఇతి ॥ ౨ ॥ ౪౩ ॥

ప్రజాంతఇతి । కింద్వితీయామితి । పశూగ్ంస్తఇతి । కింతృతీయామితి । సాధుకృత్యాంతఇతి । (5) తంవైప్రవసంతంజగామ । తస్యహతిస్రోరాత్రీరనాశ్వాన్ గృహఉవాస । తమాగత్యపప్రచ్ఛ । కుమారకతిరాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్రఇతిప్రత్యువాచ ॥ ౩ ॥ ౪౪ ॥

కింప్రథమాగ్ంరాత్రిమాశ్నా ఇతి। ప్రజాంత ఇతి। కింద్వితీయా
మితి। పశూగ్ంస్త ఇతి। కింతృతీయామితి। సాధుకృత్యాంత ఇతి।
(6) నమస్తే అస్తు భగవ ఇతి హోవాచ। వరంవృణీష్వేతి। (7) పితర
మేవజీవన్నయానీతి (8) ద్వితీయం వృణీష్వేతి॥ ౪ ॥ ౪౫ ॥

ఇష్టాపూర్తయోర్మేఽక్షితింబ్రూహీతి హోవాచ। తస్మై హైత
మగ్నిం నాచికేతమువాచ। తతో వై తస్యేష్టాపూర్తే నాక్షీయేతే।
(9) నాస్యేష్టాపూర్తే క్షీయేతే। యోఽగ్నింనాచికేతం చినుతే। య
ఉ చైనమేవం వేద। (10) తృతీయంవృణీష్వేతి। పునర్మృత్యోర్మే
ఽపజితింబ్రూహీతి హోవాచ। తస్మై హైతమగ్నిం నాచికేతమువాచ।
తతో వై సోఽపపునర్మృత్యుమజయత్ ॥ ౫ ॥ ౪౬ ॥

అపపునర్మృత్యుంజయతి। యోఽగ్నింనాచికేతం చినుతే।
య ఉ చైనమేవం వేద। (11) ప్రజాపతిర్వై ప్రజాకామస్తపోఽతప్యత।
స హిరణ్యముదాస్యత్। తదగ్నౌ ప్రాస్యత్। తదస్మై నాచ్ఛదయత్।
తద్ద్వితీయం ప్రాస్యత్। తదస్మై నైవాచ్ఛదయత్। తత్తృతీయం ప్రా
స్యత్ ॥ ౬ ॥ ౪౭ ॥

తదస్మై నైవాచ్ఛదయత్। తదాత్మన్నేవ హృదయ్యేఽగ్నౌ వైశ్వా
నరే ప్రాస్యత్। తదస్మా అచ్ఛదయత్। తస్మాద్ధిరణ్యం కనిష్ఠం ధనానామ్।
భుంజత్ప్రియతమమ్। హృదయజగ్ంహి। స వై తమేవ నావిందత్। యస్మై
తాం దక్షిణాం నేష్యత్। తాగ్ం స్వాయైవ హస్తాయ దక్షిణాయానయత్।
తాం ప్రత్యగృహ్ణాత్ ॥ ౭ ॥ ౪౮ ॥

దక్షాయత్త్వా దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణామీతి । సోదక్షుత్త దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । దక్షతే హవై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । యఏవం వేద । (12) ఏతద్ధస్మవై తద్విద్వాన్ వాగ్ంసో వాజశ్రవసా గోతమాః । అప్యనూదేశ్యాం దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణన్తి । ఉభయేనవయం దక్షిష్యామహఏవ దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యేతి । తేదక్షంత్తదక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । దక్షతే హవై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యేతి । యఏవం వేద । ప్రతిహోస్యంల్లీనాతి ॥ ౮ ॥ ౪౯ ॥

వదత్త్యాత్స్నా ఇత్యువాచ ద్వితీయంవృణీష్వేత్యజయ త్తృతీయం ప్రీస్యదగృ ? హ్ణాద్యఏవం వేదైకంచ । ౮ ॥

? హ్ణాదదక్షంత్త దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యదక్ష తేహవైదక్షిణాం ప్రతి గృహ్య యఏవం వేదైకంచ ॥

౯. అనువాకః. చయనప్రయోగః.

(1) తగ్ంహైతమ కేపశుబంధ ఏవో త్తరవేద్యాం చిన్వతే । ఉత్తరవేద్ని సమ్మితఏషోగ్ని రతిపదంతః । తన్నతథాకుర్యాత్ । ఏతమ గ్నిం కామేనవ్యర్ధయేత్ । సఏనం కామేనవ్యర్ధః । కామేనవ్యర్ధయేత్ । సౌమ్యేవానైనమధ్వరేచిన్వీత । యత్రవాభూయిష్ఠా ఆహుతయోహూయేరన్ । ఏతమగ్నిం కామేన సమర్ధయతి । సఏనం కామేన సమృద్ధః ॥ ౧ ॥ ౫౦ ॥

కామేన సమర్ధయతి । (2) అథహైనం పురశ్చయః । ఉత్తర వేద్యామేవ ప్రతిరిచ్యమచిన్వత । తత్తోవై తేవిందంతప్రజామ్ । అభిస్వ

స్వర్గంలోకమజయన్ । విందతే ప్రజామ్ । అభిస్వర్గంలోకంజయతి । యోఽగ్నింనాచికేతంచినుతే । యఉచైనమేవంవేద । (3) అథహైనం వాయుర్ బుద్ధికామః ॥ ౨ ॥ ౫౧ ॥

యథాన్యుప్తమేవోపదధే । తతో వైసఏతామృద్ధిమార్ధ్నోత్ । యామిదం వాయుర్ బుర్ధః । ఏతామృద్ధిమృధ్నోతి । యామిదంవాయుర్ బుర్ధః । యోఽగ్నింనాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేవంవేద । (4) అథహైనం గోబలోవార్ష్ణః పశుకామః । పాఙ్క్తమేవచిక్యే । పంచపురస్తాత్ ॥ 3 ॥ ౫౨ ॥

పంచదక్షిణతః । పంచపశ్చాత్ । పంచోత్తరతః । ఏకాంమధ్యే । తతో వై సహస్రంపశూన్ప్రాప్నోత్ । ప్రసహస్రంపశూనాప్నోతి । యోఽగ్నింనాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేవంవేద । (5) అథహైనం ప్రజాపతిర్జ్యైష్ఠ్యకామోయశస్కామఃప్రజననకామః । త్రివృతమేవ చిక్యే ॥ ౪ ॥ ౫౩ ॥

సప్తపురస్తాత్ । తిస్రోదక్షిణతః । సప్తపశ్చాత్ । తిస్రఉత్తరతః । ఏకాంమధ్యే । తతో వైసప్రియశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోత్ । ఏతాం ప్రజాపతింప్రాజాయత । యామిదం ప్రజాఃప్రజాయన్తే । త్రివృద్వై జ్యైష్ఠ్యమ్ । మాతాపితాపుత్రః ॥ ౫ ॥ ౫౪ ॥

త్రివృత్ప్రజననమ్ । ఉపస్థోయోనిర్మధ్యమా । ప్రయశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోతి । ఏతాంప్రజాపతిం ప్రజాయతే । యామిదం ప్రజాఃప్రజాయ-

తే। యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద। (6) అథ హైనమింద్రో జ్యైష్ఠ్యకామః। ఊర్ధ్వా ఏవోపదధే। తతో వై స జ్యైష్ఠ్యమగచ్ఛత్ ॥ ౬ ॥ ౫౫ ॥

జ్యైష్ఠ్యం గచ్ఛతి। యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద। (7) అథ హైనమసావాదిత్యస్సువర్గకామః। ప్రాచీరేవోపదధే। తతో వై సోఽభిస్సువర్గం లోకమజయత్। అభిస్సువర్గం లోకం జయతి। యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద। (8) స యదీచ్ఛేత్ ॥ ౭ ॥ ౫౬ ॥

తేజస్వీ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి। ప్రాఙ్ హోతుర్ధిష్ణ్యాదుత్సర్పేత్। ఏయం ప్రాగాద్యశస్వతీ। సా మా ప్రోర్ణోతు। తేజసా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి। తేజస్వ్యేవ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి। (9) అథ యదీచ్ఛేత్। భూయిష్ఠం మే శ్రద్దధీరన్। భూయిష్ఠా దక్షిణా నయేయురితి। దక్షిణాసు నీయమానాసు ప్రాచ్యేహి ప్రాచ్యేహీతి ప్రాచీ జుషాణా వేత్వాజ్యస్య స్వాహేతి స్రువేణోపహత్యాహవనీయే జుహుయాత్ ॥ ౮ ॥ ౫౭ ॥

భూయిష్ఠమేవాస్మై శ్రద్దధతే। భూయిష్ఠా దక్షిణా నయంతి। (10) పురీషముపధాయ। చితిక్లృప్తిభిరభిమృశ్య। అగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ। చతస్ర ఏతా ఆహుతీర్జుహోతి। త్వమగ్నే రుద్ర ఇతి శతరుద్రీయస్య రూపమ్। అగ్నావిష్ణూ ఇతి వసోర్ధారాయాః। అన్నపత ఇత్యన్నహోమః। సప్త తే అగ్నే సమిధస్సప్త జిహ్వా ఇతి విశ్వప్రీః ॥ ౯ ॥ ౫౮ ॥

సమృద్ధబుద్ధికామః పురస్తాచ్చిత్యప్రతోగచ్ఛదిచ్ఛేజ్జుహుయా
ద్వాత్వప్రీః ॥ ౯ ॥

పురర్షయో వాయుర్గోబలస్సహస్రం ప్రజాపతిస్త్రివృదిం
ద్రాసావాదిత్యస్స యదీచేత్ ॥

౧౦ అనువాకః, నాచికేతచయనప్రయోగ ప్రశంసా.

(1) యాంప్రథమామిష్టకాముపదధాతి। ఇమం తయాలోకమ
భిజయతి। అథోయా అస్మిఁల్లోకేదేవతాః। తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం
సలోకతామాప్నోతి। యాంద్వితీయాముపదధాతి। అన్తరిక్షంలోకం
తయాభిజయతి। అథోయా అంతరిక్షేలోకే దేవతాః। తాసాగ్ంసాయు
జ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। యాంతృతీయాముపదధాతి। అముం
తయాలోకమభిజయతి ॥ ౧ ॥ ౫౯ ॥

అథోయాఅముష్మిఁల్లోకేదేవతాః। తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం
సలోకతామాప్నోతి। అథోయా అమూరితరా అష్టాదశ। యఏవా
మీష్టకావశ్చ వరీయాగ్ంసశ్చలోకాః। తానేవ తాభిరభిజయతి। (2)
కామచారోహావా అస్యోపశుచ వరీయస్సుచ లోకేషు భవతి। యో
గ్నింనాచికేతం చినుతే। యఉచైనమేవంవేద। (3) సంవత్సరోవా
అగ్నిర్నాచికేతః। తస్యవసంతశ్శిరః ॥ ౨ ॥ ౬౦ ॥

గ్రీష్మోదక్షిణః పక్షః। వర్షాఉత్తరః। శరత్పుచ్ఛమ్। మాసా
కర్మకారాః। అహోరాత్రేశతరుద్రీయమ్। పర్జన్యోవసోర్ధారా।
యథావై పర్జన్యస్సువృష్టంవృష్ట్వా। ప్రజాభ్యస్సర్వాన్ కామాంథ్

సంపూరయతి । ఏవమేవ స తస్య సర్వాన్ కామాన్ సంపూరయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే ॥ ౩ ॥ ౬౧ ॥

య ఉ చైనమేవం వేద । (4) సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్య వసంతశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః । హేమంతో మధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః । ఏష వావ సోఽగ్నిరగ్నిమయః పునర్ణవః । అగ్నిమయో హ వై పునర్ణవో భూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద ॥ ౪ ॥ ౬౨ ॥

అముంతయా లోకమభిజయతి శిరశ్చిన్నుత ఇష్టకాష్షట్చ ॥ ౧౦ ॥

లోకస్త్వమగ్నే నాగ్నా విష్ణూ అన్నపతే స్పృత్తే అగ్నే యత్తే చితమయం వావాశః స్థానైతగ్ం హైతం యాం ప్రథమామిష్టకాం దశ ౧౦ ॥ లోక ఆదిత్యశ్శోఽసూర్యద్ధ్వా ॥ దిగస్తంతగ్ం హ్యానై కామేనగ్రీష్మే ద్వ్యష్టిః ॥

లోకోఽసి సమాప్తమ్.

అథ తుభ్యమ్.

౧. అనువాకః, దివశ్యేనేష్టిమన్త్ర ప్రతీకాః.

హరిః ఓమ్॥ (1) తుభ్యంతా అంగిర స్తమా (2) శ్యామతంకామ
మగ్నే। (3) ఆశానాంత్వా (4) విశ్వా ఆశాః। (5) అనుస్త్వోద్యానుమతిర
(6) న్విదనుమ తేత్వమ్। (7) కామోభూతస్య (8) కామ స్తదగ్రే। (9) బ్రహ్మ
జజ్ఞానం (10) పితా విరాజామ్। (11) యజ్ఞో రాయో (12) యంయజ్ఞః।
(13) ఆపోభద్రా (14) ఆదిత్పశ్యామి। (15) తుభ్యంభరన్తి (16) యోదై
హ్యః। (17) పూర్వందేవా అపరేణ (18) ప్రాణాపానౌ। (19) హవ్య
వాహగ్ం (20) స్విష్టమ్॥ ౧॥

తుభ్యం దశ ॥ ౧॥

౨. అనువాకః, దివశ్యేనేష్టికథనమ్.

(1) దేవేభ్యోవై స్వర్గోలోక స్తిరోభవత్। తేప్రజాపతిమబ్రు
వన్। ప్రజాపతే స్వర్గోవైనోలోక స్తిరోభూత్। తమన్విచ్ఛేతి। తంయ
జ్ఞక్రతుభిర న్వైచ్ఛత్। తంయజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దత్। తమిష్టిభిర
న్వైచ్ఛత్। తమిష్టిభిరన్వవిందత్। తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్। ఏష్టయో
హవై నామ। తా ఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ
హి దేవాః॥ ౧॥ ౨॥

(2) తమాశాఽబ్రవీత్ । ప్రజాపత ఆశయా వై శ్రామ్యసి। అహమ్మువా ఆశాస్మి । మాన్నుయజస్వ । అథ తేసత్యాశా భవిష్యతి। అను స్వర్గంలోకంవేత్స్యసీతిః । సఏతమగ్నయే కామాయపురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । ఆశాయైచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవై తస్యసత్యాశాఽభవత్। అనుస్వర్గంలోకమవిందత్। సత్యాహవాఅస్యాశాభవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । యఏతేన హవిషా యజతే।

యఉచైనదేవం వేద। (3) సోఽత్రజుహోతి।అగ్నయే కామాయస్వాహా ఆశాయైస్వాహా। అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయస్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతేస్వాహేతి॥ ౨ ॥ 3 ॥

(4) తంకామోఽబ్రవీత్ । ప్రజాపతే కామేనవై శ్రామ్యసి। అహమ్మువై కామోఽస్మి। మాన్నుయజస్వ । అథ తేసత్యఃకామోభవిష్యతి । అనుస్వర్గంలోకంవేత్స్యసీతి । సఏతమగ్నయేకామాయపురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । కామాయచరుం। అనుమత్యైచరుమ్। తతోవై తస్యసత్యఃకామో భవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యోహవాఅస్య కామోభవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి। యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవం వేద। సోఽత్రజుహోతి । అగ్నయేకామాయస్వాహా కామాయస్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ 3॥ ౪ ॥

(౫) తం బ్రహ్మాబ్రవీత్ । ప్రజాపతే బ్రహ్మణా వై శ్రామ్యసి। అహ
మ్ము వై బ్రహ్మాస్మి। మాన్ను యజస్వ। అథ తే బ్రహ్మణ్వాన్ యజ్ఞో భవిష్యతి।
అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి। స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశ
మష్టాకపాలం నిరవపత్ । బ్రహ్మణే చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో
వై తస్య బ్రహ్మణ్వాన్ యజ్ఞో భవత్। అను స్వర్గం లోకమవిందత్। బ్ర
హ్మణ్వాన్ హ వా అస్య యజ్ఞో భవతి। అను స్వర్గం లోకం విందతి। య
ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సో త్ర జుహోతి। అగ్న
యే కామాయ స్వాహా బ్రహ్మణే స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే
స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి॥ ౪ ॥ ౫

(6) తం యజ్ఞో బ్రవీత్ ప్రజాపతే యజ్ఞేన వై శ్రామ్యసి। అహమ్ము వై
యజ్ఞో ఽస్మి। మాన్ను యజస్వ। అథ తే సత్యో యజ్ఞో భవిష్యతి । అను స్వ
ర్గం లోకం వేత్స్యసీతి। స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం
నిరవపత్ । యజ్ఞాయ చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో వై తస్య సత్యో
యజ్ఞో భవత్ । అను స్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యో హ వా అస్య యజ్ఞో
భవతి। అను స్వర్గం లోకం విందతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చై
నదేవం వేద। సో త్ర జుహోతి। అగ్నయే కామాయ స్వాహా యజ్ఞాయ
స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా। స్వర్గాయ లోకా
య స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౫ ॥ ౬ ॥

(7) తమాపోఽబ్రువన్న్। ప్రజాపతేఽప్సు వై సర్వే కామాశ్శ్రితాః। వయము వా ఆపస్స్మః। అస్మాన్నుయజస్వ। అథ త్వయి సర్వే కామాశ్శ్రయిష్యంతే। అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి। స ఏతమద్భ్యః కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। అద్భ్యశ్చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో వై తస్మిన్త్సర్వే కామా అశ్రయంత। అనుస్వర్గం లోకమవిందత్। సర్వే హ వా అస్మిన్కామాశ్శ్రయంతే। అనుస్వర్గం లోకం విందతి। యస్తేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। అద్భ్యః కామాయ స్వాహాఽద్భ్యస్స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి॥ ౬ ॥ ౭॥

(8) తమగ్నిర్బలిమానబ్రవీత్। ప్రజాపతేఽగ్నౌ వై బలిమతి సర్వాణి భూతాని బలిగ్ం హరంతి। అహము వా అగ్నిర్బలిమానస్మి। మాన్నుయజస్వ। అథ తే సర్వాణి భూతాని బలిగ్ం హరిష్యంతి। అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి। స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। అగ్నయే బలిమతే చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో వై తస్మై సర్వాణి భూతాని బలిమహరన్న్। అనుస్వర్గం లోకమవిందత్। సర్వాణి హ వా అస్మై భూతాని బలిగ్ం హరంతి। అనుస్వర్గం లోకం విందతి। యస్తేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। అగ్నయే కామాయ స్వాహాఽగ్నయే బలిమతే స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి।

(9) తమనువి త్తిరబ్రవీత్। ప్రజాపతేస్స్వర్గం వై లోకమనువివిత్స
। అహం మువా అనువి త్తిరస్మి। మాన్నుయజస్వ। అథ తే ప్రత్యాను
త్తిర్భవిష్యతి। అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి। సఏతమగ్నయే కామా
య పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। అనువిత్త్యై చరుమ్। అనుమత్యై.
చరుమ్। తతో వై తస్య ప్రత్యానువి త్తిరభవత్। అను స్వర్గం లోకమవిన్ద
త్। ప్రత్యాహవా అస్యానువి త్తిర్భవతి। అను స్వర్గం లోకం విన్దతి। య ఏ
తేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోత్ర జుహోతి। అగ్న
యే కామాయ స్వాహానువిత్త్యై స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజా
పతయే స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వా
హేతి॥ ౮॥ ౯॥

(10) తా వా ఏతాస్సప్త స్వర్గస్య లోకస్య ద్వారః। ద్విషశ్యేనయో
నువి త్తయో నామ। ఆశా ప్రథమాం గంరక్షతి। కామో ద్వితీయామ్।
బ్రహ్మ తృతీయామ్। యజ్ఞశ్చతుర్థీమ్। ఆపః పఞ్చమీమ్। అగ్నిర్బలి
హాంష్ షష్ఠీమ్। అనువి త్తిస్సప్తమీమ్। అనుహ వై స్వర్గం లోకం విం
దతి। కామచారోస్య స్వర్గే లోకే భవతి। య ఏతాభిరిష్టిభిర్యజతే।
య ఉ చైనా ఏవం వేద। తాస్వన్విష్టి। పస్తో హీవ రాంద ద్వాత్ర్యగంసంచ।
స్త్రియై చాభారగంసమృద్ధ్యై॥ ౯॥ ౧౦॥ ౨॥

3. అనువాకః, అపాద్యాశ్యేష్టిమన్త్రాః.

(1) తపసా దేవా దేవతామగ్ర ఆయన్న్। తపసర్షయ స్సువ
రన్వవిన్దన్న్। తపసా సపత్నాన్ప్రణుదామారాతీః। యేనేదం విశ్వం

పరిభూతం యదస్తి । (2) ప్రతిష్ఠామజం దేవగ్ం హవిషా విధేమ । స్వ
యంభు బ్రహ్మ పరమం తపో యత్ । స ఏవ పుత్రస్స పితా స మాతా ।
తపో హ యక్షం ప్రథమగ్ం సంబభూవ । (3) శ్రద్ధయా దేవో దేవ
త్వమశ్నుతే । శ్రద్ధా ప్రతిష్ఠా లోకస్య దేవీ ॥ ౧ ॥ ౧౧ ॥

సా నో జుషాణోప యజ్ఞమాగాత్ । కామవత్సామృతం దుహా
నా । (4) శ్రద్ధా దేవీ ప్రథమజా ఋతస్య । విశ్వస్య భర్త్రీ జగతః ప్రతి
ష్ఠా । తాగ్ం శ్రద్ధాగ్ం హవిషా యజామహే । సా నో లోకమమృ
తం దధాతు । ఈశానా దేవీ భువనస్యాధిపత్నీ । (5) ఆగాథ్సత్యగ్ం
హవిరిదం జుషాణమ్ । యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరే భువనఞ్చ విశ్వే । తస్మై
విధేమ హవిషా ఘృతేన ॥ ౨ ॥ ౧౨ ॥

యథా దేవైస్సధమాదం మదేమ । (6) యస్య ప్రతిష్ఠోర్వంతరి
క్షమ్ । యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరే భువనఞ్చ సర్వే । తథ్సత్యమర్చ్చదుప యజ్ఞ
న్న ఆగాత్ । బ్రహ్మ హూతీరుప మోదమానమ్ । (7) మనసో వశే
సర్వమిదం బభూవ । నాన్యస్య మనో వశమన్వియాయ । భీష్మోహి
దేవస్సహసస్సహీయాన్ । స నో జుషాణ ఉప యజ్ఞమాగాత్ । (8) ఆకూ
తీనామధిపతిం చేతసాం చ ॥ ౩ ॥ ౧౩ ॥

సంకల్పజూతిం దేవం విపశ్చిమ్ । మనో రాజానమిహ వర్ధ
యంతః । ఉపహ్వే౭స్య సుమతౌ స్యామ । (9) చరణం పవిత్రం వితతం
పురాణమ్ । యేన పూతస్తరతి దుష్కృతాని । తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన
పూతాః । అతి పాప్మానమరాతిం తరేమ । (10) లోకస్య ద్వారమర్చి

మత్త్వవిత్రమ్॥ । జ్యోతిష్మద్భ్రాజమానం మహస్వత్ । అమృతస్య
ధారాబహుధా దోహమానమ్ । చరణన్నో లోకే సుధితాం దధాతు।
(11) అగ్నిర్మూర్ధా భువః । (12) అనునో ద్యానుమతిరన్విదనుమ
తైత్వమ్ । (13) హవ్యవాహగ్ంస్విష్టమ్ ॥ ౪ ॥ ౧౪ ॥

దేవీష్షు షైన్న చేతసాశ్చ దోహమానం చత్వారి చ ॥ 3 ॥

౪. అనువాకః, అపాద్యాశ్చేష్టికథనమ్.

(1) దేవేభ్యో వై స్వర్గో లోకస్తిరో భవత్ । తే ప్రజాపతిమబ్రు
వన్ ।ప్రజాపతే స్వర్గో వై నో లోకస్తిరో భూత్ । తమన్విచ్ఛేతి । తం
యజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్ । తం యజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిందత్ । తమిష్టిభి
రన్వైచ్ఛత్ । తమిష్టిభిరన్వవిందత్ । తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్ । ఏష్టయో
హవైనామ । తా ఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవ
హి దేవాః ॥ ౧ ॥ ౧౫ ॥

(2) తం తపోబ్రవీత్ । ప్రజాపతే తపస్తా వై శ్రామ్యసి । అహ
ముదైతపోస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యం తపో భవిష్యతి । అను
స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।
తపసే చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యం తపో భవత్ ।
అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యగ్ంహవా అస్య తపో భవతి । అనుస్వ
ర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద ।సో
త్రజుహోతి । అగ్నయే స్వాహా తపసే స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా

ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౨ ॥ ౧౬ ॥

(3) తగ్ంశ్రద్ధాఽబ్రవీత్ । ప్రజాపతే శ్రద్ధయా వై శ్రామ్యసి । అహము వై శ్రద్ధాస్మి । మాన్నయజస్వ । అథ తే సత్యా శ్రద్ధా భవిష్యతి । అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ । శ్రద్ధాయై చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యా శ్రద్ధాభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యా హ వా అస్య శ్రద్ధా భవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే స్వాహా శ్రద్ధాయై స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౩ ॥ ౧౭ ॥

(4) తగ్ం సత్యమబ్రవీత్ । ప్రజాపతే సత్యేన వై శ్రామ్యసి । అహము వై సత్యమస్మి । మాన్నయజస్వ । అథ తే సత్యగ్ం సత్యం భవిష్యతి । అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏత మాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ । సత్యాయ చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యగ్ం సత్యమభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హ వా అస్య సత్యం భవతి అనుస్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే స్వాహా సత్యాయ స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౪ ॥ ౧౮ ॥

(5) తంమనో௨బ్రవీత్। ప్రజాపతేమనస్తావైశ్రామ్యసి। అహమ్ము నై మనో௨స్మి। మాన్నుయజస్వ। అథ తే సత్యం మనో భవిష్యతి। అను స్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి। సఏతమాగ్నే యమష్టాకపాలం నిరవపత్। మనసే చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో వై తస్య సత్యంమనో௨భవత్। అనుస్వర్గంలోకమవిందత్। సత్యగ్ంహవా అస్యమనో భవతి। అనుస్వర్గంలోకం విందతి। యఏతేన హవిషా యజతే। యఉచైనమేవం వేద। సో௨త్రజుహోతి। అగ్నయేస్వాహా మనసేస్వాహా। అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా। స్వర్గాయలోకాయ స్వాహా௨గ్నయేస్విష్టకృతే స్వాహేతి॥ ౫॥ ౧౯॥

(6) తంచరణమబ్రవీత్। ప్రజాపతేచరణేన వై శ్రామ్యసి। అహమ్మునై చరణమస్మి। మాంన్నుయజస్వ। అథ తే సత్యం చరణం భవిష్యతి। అనుస్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి। సఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్। చరణాయ చరుమ్। అనుమత్యైచరుమ్। తతో వై తస్య సత్యంచరణమభవత్। అనుస్వర్గంలోకమవిందత్। సత్యగ్ంహవా అస్య చరణంభవతి। అనుస్వర్గం లోకంవిందతి। యఏతేనహవిషాయజతే। యఉచైనమేవంవేద। సో௨త్రజుహోతి। అగ్నయేస్వాహా చరణాయ స్వాహా। అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా। స్వర్గాయలోకాయస్వాహా௨గ్నయేస్విష్టకృతే స్వాహేతి॥ ౬॥ ౨౦॥

(7) తావాఏతాఃపంచస్వర్గస్యలోకస్యద్వారః। అహాఘా అను విత్తయోనామ। తపఃప్రథమాగ్ంరక్షతి। శ్రద్ధాద్వితీయాన్। సత్యం

తృతీయామ్। మనశ్చతుర్థీమ్। చరణంపఞ్చమీమ్। అనుహ్యైవైస్వర్గం లోకం విందతి। కామచారోఽస్య స్వర్గేలోకేభవతి। యఏతాభిరిష్టి భిర్యజతే। యఉచైనాఏవం వేద। తాస్వన్విష్టి। ప్రస్తోహీ వరాం దద్యాత్సౌగంసంచ। స్త్రీభైచాభారగంసమృధ్యై ॥ ౭ ॥ ౨౧ ॥ ౪॥

౫ అనువాకః, చాతుర్హోత్రచయనోక్తిః.

(1) బ్రహ్మావై చతుర్ హోతారః । చతుర్హోతృభ్యోధి యజ్ఞోనిర్మితః । నైనగంశప్తమ్ । నాభిచరితమాగచ్ఛతి । యఏవం వేద । (2) సోహ్యైవైచతుర్ హోతృణాం చతుర్హోతృత్వం వేద। అథోపంచహోతృత్వమ్ । సర్వాహాస్మైదిశఃకల్పంతే । వాచస్పతిర్ హోతా దశహోతౄణామ్ । పృథివీహోతా చతుర్ హోతౄణామ్ ॥ ౧ ॥ ౨౨ ॥

అగ్నిర్హోతా పంచహోతౄణామ్ । వాగ్ఘోతా షడ్ఢో తౄణామ్ । మహాహవిర్హోతాసప్తహోతౄణామ్ । ఏతద్వై చతుర్ హోతృణాంచతుర్హోతృత్వమ్ । అథోపంచహోతృత్వమ్। సర్వాహాస్మైదిశఃకల్పంతే । యఏవంవేద । (3) ఏషావై సర్వవిద్యా। ఏతద్బ్రహ్మజమ్।ఏషాప్ర జ్ఞా-స్వర్గస్యలోకస్యాంజసాయనిస్సృతిః॥ ౨॥ ౨౩।

ఏతాఽయోధ్యైత్యఛదిర్గర్ శేయూవత్తరసమ్। స్వరేతి।అన ప్రబ్రివస్సర్వమాయురేతి। విందతేప్రజామ్। రాయస్పోషంగాపత్యమ్। బ్రహ్మవర్చసీభవతి। (4)ఏతాఽయోధ్యైతి।స్వర్గోత్యాత్మానమ్।ప్ర జాంపిత్యా । (5) ఏతాఽవాలస్తుణపవైశిర్షిదాంచకార॥3॥ ౨౪।

ఏతైరధివాదమపాజయత్ । అథో విశ్వం ప్రాప్నసమ్ । స్వర్యయా । ఏతాన్ యో ధ్యాయతి । అధివాదం జయతి । అథో విశ్వం ప్రాప్నసమ్ । స్వరేతి । (6) ఏతైరగ్నిం చిన్వీత స్వర్గం కామః । ఏతైరాయుష్కామః । ప్రజాపశుకామోవా ॥ ౪ ॥ ౧౫ ॥

(7) పురస్తాద్దశహోతారముదంచముపదధాతి యావత్ప్రదమ్ । హృదయం యజుష్మీపత్న్యైచ । దక్షిణతః ప్రాఞ్చం చతుర్హోతారమ్ । పశ్చాదుదఞ్చం పఞ్చహోతారమ్ । ఉత్తరతః ప్రాఞ్చగం షడ్ఢోతారమ్ । ఉపరిష్టాత్ప్రాఞ్చగం సప్తహోతారమ్ । హృదయం యజూగం షీపత్న్యైశ్చ । యథావకాశం గ్రహాన్ । యథావకాశం ప్రతిగ్రహాన్ లోకం పృణాశ్చ । సర్వా హాస్యైతా దేవతాః ప్రీతా అభీష్టా భవంతి ॥ ౫ ॥ ౧౬ ॥

స దేవమగ్నిం చినుతే । (8) రథసంమితశ్చేతవ్యః । వజ్రో వై రథః । వజ్రేణైవ ప్రాప్నసం భ్రాతృవ్యగ్గ్ం స్పృణుతే । పక్షస్సంమితశ్చేతవ్యః । ఏతావాన్ వై రథః । యావత్పక్షః । రథసంమితమేవం చినుతే । (9) ఇమమేవ లోకం పశుబంధేనాభిజయతి । అథో అగ్నిష్టోమేన ॥ ౬ ॥ ౧౭ ॥

అంతరిక్షముక్థ్యేన । స్వరతిరాత్రేణ । సర్వాన్ లోకానహీనేన । అథో సత్రేణ । (10) వరో దక్షిణా । వరేణైవ వరగ్గ్ంస్పృణోతి । ఆత్మా హి వరః । (11) ఏకవిగ్ంశతిర్దక్షిణా దదాతి । ఏకవిగ్ంశో వా ఇతస్స్వర్గో లోకః । పరిస్వర్గం లోకమాప్నోతి ॥ ౭ ॥ ౧౮ ॥

అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంశః। అముమేవాదిత్యమాప్నోతి । (12) శతం దదాతి । శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియః । ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। (13) సహస్రం దదాతి। సహస్రసంమితస్సువర్గో లోకః సువర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై। (14) అన్వష్టకం దక్షిణా దదాతి । సర్వాణి వయాగ్ంసి ॥ ౮ ॥ ౨౯ ॥

సర్వస్యాప్త్యై। సర్వస్యావరుద్ధ్యై । (15) యద్దినవిందేత। మంథానం తాన్వతోదద్యాకోగ్రనార్వా । అస్మిన్నేతం కామమ్ । యస్మై కామాయాగ్నిశ్చీయతే। (16) ప్రష్ఠౌహీం త్వంతర్వతీం దద్యాత్ । సాహి సర్వాణి వయాగ్ంసి। సర్వస్యాప్త్యై । సర్వస్యావరుద్ధ్యై ॥ ౯ ॥ ౩౦ ॥

(17) హిరణ్యం దదాతి। హిరణ్యజ్యోతిరేవ సువర్గం లోకమేతి। (18) వాసో దదాతి। తేనాయుః ప్రతిరతే । (19) నైదిత్తృతీయే యజేత। త్రిపత్త్యాహి దేవాః। ససత్యమగ్నిం చినుతే । తద్దేతత్పశుబంధే బ్రాహ్మణం బ్రూయాత్ । నతరేషు యజ్ఞేషు । (20) యోహ్యైనై చతుర్హోతౄననుసవనం తర్పయితవ్యాన్వేద ॥ ౧౦ ॥ ౩౧ ॥

తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః । ఉపైనగ్ం సోమపీథో నమతి । ఏతే వై చతుర్హోతారోఽనుసవనం తర్పయితవ్యాః । యే బ్రాహ్మణా బహువిదః । తేభ్యో యద్దక్షిణా న నయేత్ । దురిష్టగ్ం స్యాత్ । అగ్నిమస్య వృంజీరన్ । తేభ్యో యథాశ్రద్ధం దద్యాత్ । స్విష్టమేవైతత్క్రియతే । నాస్యాగ్నిం వృంజతే ॥ ౧౧ ॥ ౩౨ ॥

(21) హిరణ్యేష్టకో భవతి । యావదుత్తమమంగుళికాండం య
వపుషాసంమితమ్। తేజోహిరణ్యమ్। (22) యద్ధిహిరణ్యంసన్నిందేత్।
...రా అక్షాడుపదధ్యాత్ । తేజోఘృతమ్। స తేజసమేవాగ్నిం చిను
। (23) అగ్నించిత్వా సౌత్రామణ్యాయజేత మైత్రావరుణ్యావా। వై
ణావాసవ్యర్థ్యతే । యోఽగ్నించినుతే॥ ౧౨ ॥ 33 ॥

యావద్దేవ వీర్యమ్। తదస్మిన్దధాతి। (24) బ్రహ్మణస్సాయు
గ్ంస్సలోకతామాప్నోతి।ఏతాసామేవదేవతానాగ్ంరిసాయుజ్యమ్।సా
తాగ్ం సమానలోకతామాప్నోతి । యఏతమగ్నిం చినుతే। య
చైనమేవం వేద। (25) ఏతద్దేవసావిత్రేబ్రాహ్మణమ్। అథోనాచికేతే॥
3।3౪॥

హోతాచతుర్ హోతృణాగ్ం స్తుతిశ్చకారవాభవం త్యగ్ని
మేనాప్నోతి వయాగ్ంసి వయాగ్ంసి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్యావరు
వేదవృంజతె చినుతెనవచ ॥ ౫ ॥

౬. అనువాకః, ఉత్తమలేభామాముపధానమన్త్రాః.

(1) యచ్చామృతంయచ్చమర్త్యమ్। యచ్చప్రాణతియచ్చన।
ర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకాన్నుసుఘాదధే । తేనర్షిణా తేన
బ్రహ్మణా । తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । (2) సర్వాస్త్రి
స్సర్వాస్పృగ్ంసః । సర్వం నస్త్రీపుమం చయత్ । సర్వాస్తాః
యావంతః పాగ్ంసవో భూమేః ॥ ౧ ॥ 3౫ ॥

సంఖ్యాతా దేవ మాయయా ॥ సర్వాస్తాః । (4) యావంత్ర
ఊపాః పశూనామ్ । పృథివ్యాం పుష్టిర్ హితాః । సర్వాస్తాః ।
(5) యావతీస్సికతాస్సర్వాః । అప్స్వంతశ్చయాశ్రితాః। సర్వాస్తాః।
(6) యావతీశ్శర్కరాధృత్యై । అస్యాంపృథివ్యామధి ॥ ౨ ॥ ౩౬ ॥

సర్వాస్తాః। (7) యావంతో శ్మానో స్యాంపృథివ్యామ్ । ప్రతి
ష్ఠాసుప్రతిష్ఠితాః । సర్వాస్తాః । (8) యావతీర్వీరుధస్సర్వాః । విష్ఠి
తాః పృథివీమను । సర్వాస్తాః । (9) యావతీరోషధీస్సర్వాః । విష్ఠి
తాః పృథివీమను । సర్వాస్తాః ౩ ॥ ౩౭ ॥

(10) యావంతో వనస్పతయః । అస్యాంపృథివ్యామధి। సర్వా
స్తాః । (11) యావంతో గ్రామ్యాః పశవస్సర్వే । ఆరణ్యాశ్చయే ।
సర్వాస్తాః । (12) యేద్విపాదశ్చతుష్పాదః । అపాద ఉదరసర్పిణః ।
సర్వాస్తాః । (13) యావదాంజన ముచ్యతే ॥ ౪ ॥ ౩౮ ॥

దేవత్రాయచ్చమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (14) యావత్కృ
ష్ణాయ సగ్ంసర్వమ్ । దేవత్రాయచ్చ మానుషమ్ । సర్వాస్తాః
(15) యావల్లోహాయ సగ్ంసర్వమ్ । దేవత్రాయచ్చమానుషమ్।
సర్వాస్తాః । (16) సర్వగ్ం సీసగ్ం సర్వంత్రపు । దేవత్రాయచ్చ
మానుషమ్ ॥ ౫ ॥ ౩౯ ॥

సర్వాస్తాః । (17) సర్వగ్ం హిరణ్యగ్ం రజతమ్ । దేవత్రా
యచ్చమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (18) సర్వగ్ంసువర్ణగ్ంహరితమ్।
దేవత్రాయచ్చమానుషమ్। సర్వాస్తా ఇష్టకాఃకృత్వా । ఉపకామ

దుఘూదధే । తేసర్ పిత్రా । తేన బ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వ
ధ్రువాసీద ॥ ౬ ॥ ౪౦ ॥

భూమిరధివిష్ఠితాః పృథివీ మనుసర్వాన్తా ఉచ్యతే మానుష
గం సీద ॥ ౬ ॥

యచ్చ త్రియః ప్రాగం సవసొప్తాస్సికత్తాశ్శర్కరా అశ్మానో
వీరుధ ఓషధీర్వనస్పతయో గ్రావ్యాయే ద్విపాన్ యావదాంజనం
యావత్సృష్టాయ సగంలోహాయ స్తగం సీస్తగం హిరణ్యాగం సువ
ర్ణగం హరిత మష్టాదశ ॥

౭. అనువాకః, శుద్ధ్యమలేష్టకాయాముపధానార్థామన్త్రాః.

(1) సర్వాదిశోదిశః । యచ్చాంతర్భూతం పరిష్ఠితమ్ ।
సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామనుఘూదధే । తేసర్ పిత్రా తేన
బ్రహ్మణా । తయాం దేవ తయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । (2) అంతరిక్షంచ
కేవలమ్ । యచ్చాస్మిన్నంతరాహితమ్ । సర్వాస్తాః । (3) అంతరిక్ష్య
శ్చయాః ప్రజాః ॥ ౧ ॥ ౪౧ ॥

గంధర్వాప్సరసశ్చయే । సర్వాస్తాః । (4) సర్వానుదారాన్
థ్సలిలాన్ । అంతరిక్షే ప్రతిష్ఠితాన్ । సర్వాస్తా । (5) సర్వానుదా
రాన్ థ్సలిలాన్ । స్థావరాః ప్రోష్యాశ్చయే । సర్వాస్తాః । (6) సర్వాం
ధునిగం సర్వాన్ ధ్వగంసాన్ । హిమోయచ్ఛశీయతే ॥ ౨ ॥ ౪౨ ॥

సర్వాస్తాః । (7) సర్వాన్మరీచీన్ వితతాన్ । నీహారోయచ్చ
శీయతే । సర్వాస్తాః । (8) సర్వావిద్యుతస్సర్వాంథ్ స్తనయిత్నూన్

హ్రాదునీర్యశ్చశీయతే। సర్వాస్తాః। (9) సర్వాస్స్రవంతీస్సరితః। సర్వమప్సుచరంచయత్। సర్వాస్తాః॥ 3 ॥ ౪3 ॥

(10) యాశ్చకూప్యా యాశ్చ నాద్యాస్సముద్రియాః। యాశ్చవైశంతీరుత ప్రాసచీర్యాః। సర్వాస్తాః। (11) యేచోత్తిష్ఠంతి జీమూతాః। యాశ్చవర్షంతి వృష్టయః। సర్వాస్తాః। (12) తపస్తేజ ఆకాశమ్। యచ్చాకాశేప్రతిష్ఠితమ్। సర్వాస్తాః। (13) వాయుం వయాగ్ంసి సర్వాణి॥ ౪ ॥ ౪౪ ॥

అంతరిక్షచరంచయత్ సర్వాస్తాః। (14) అగ్నిగ్ంసూర్యం చంద్రమ్। మిత్రంవరుణంభగమ్। సర్వాస్తాః। (15) సత్యగ్ంశ్రద్ధాం తపోదమమ్। నామరూపంచభూతానామ్। సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా। ఉపకామముపదధే। తేనర్షిణా తేనబ్రహ్మణా। తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద॥ ౫ ॥ ౪౫ ॥

ప్రజాహైమో యచ్చశీయతే సర్వాస్తా స్సర్వాణి బ్రహ్మణైకంచ ॥ ౬ ॥

దిశోంతరిక్షమాంతరిక్ష్య ఉద్రారానుద్రారాః ధునిమరీచీ విద్యుత్త స్రవంతీర్యాశ్చయే చతపోవాయుమగ్నిగ్ం సత్యంపంచదశ।

౬ అనువాకః, తదక్ష్యంతరలేఖాయాం ఉపధానమంత్రాః.

(1) సర్వాం దివగ్ం సర్వాం దేవాంద్దివి। యచ్చాంతత్స్యాతం ప్రతిష్ఠితమ్। సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా। ఉపకామముపదధే। తేనర్షిణా తేనబ్రహ్మణా। తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద।

(2) యావతీస్తారకాస్సర్వాః । వితతా రోచనే దివి । సర్వాస్తాః ।
(3) ఋచో యజూగ్ంషి సామాని ॥ ౧ ॥ ౧౪ ॥

అథర్వాఙ్గిరసశ్చ యే । సర్వాస్తాః । (4) ఇతిహాసపురాణంచ ।
సర్పదేవజనాశ్చ యే । సర్వాస్తాః । (5) యే చ లోకా యే చాలోకాః ।
అన్తర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తాః । (6) యచ్చ బ్రహ్మ యచ్చా
బ్రహ్మ । అన్తర్బ్రహ్మణి ప్రతిష్ఠితమ్ ౨ ॥ ౪౭ ॥

సర్వాస్తాః । (7) అహోరాత్రాణి సర్వాణి । అర్ధమాసా
గ్ంశ్చ కేవలాః । సర్వాస్తాః । (8) సర్వానృతూన్ సర్వాన్మా
సాన్ । సంవత్సరంచ కేవలమ్ । సర్వాస్తాః । (9) సర్వం భూతగ్ం
సర్వం భవ్యమ్ । యచ్చాతోఽధిభవిష్యతి । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా ।
ఉపకామదుఘా దధే । తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా । తయా దేవతయాఙ్
గిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ 3 ॥ ౪౮ ॥

సామాని బ్రహ్మణి ప్రతిష్ఠితం కృత్వా త్రీణి చ ॥ ౮ ॥

దివం తారకా ఋచ ఇతిహాస పురాణంచ యే చ యచ్చాహో
రాత్రాణ్యృతూన్ భూతం నవ ॥

౯. అనువాకః బ్రహ్మణాపతనీయమన్త్రాః.

(1) ఋచాం ప్రాచీ మహతీ దిగుచ్యతే । దక్షిణామాహుర్యజు
షామపారామ్ । అథర్వణామఙ్గిరసాం ప్రతీచీ । సామ్నాముదీచీ మహ
తీ దిగుచ్యతే । (2) ఋగ్భిః పూర్వాహ్ణే దివి దేవ ఈయతే । యజుర్వేదే

దేతిష్ఠతి మధ్యే అహ్నః । సామవేదేనాస్తమయే మహీయతే । వేదై
రశూన్యస్త్రిభి రేతి సూర్యః । (3) ఋగ్భ్యో జాతాగ్ం సర్వశో మూర్తి
మాహుః । సర్వా గతిర్యాజుషీ హైవ శశ్వత్ ॥ ౧ ॥ ౮౯ ॥

సర్వం తేజస్సామరూప్యగ్ం హ శశ్వత్ । సర్వగ్ం హేదం
బ్రహ్మణా హైవ సృష్టమ్ । (4) ఋగ్భ్యో జాతం వైశ్యం వర్ణమాహుః ।
యజుర్వేదం క్షత్రియస్యాహుర్యోనిమ్ । సామవేదో బ్రాహ్మణానాం
ప్రసూతిః । పూర్వే పూర్వేభ్యో వచ ఏతదూచుః । (5) ఆదర్శమగ్నిం
చిన్వానాః । పూర్వే విశ్వసృజోఽమృతాః । శతం వర్షసహస్రాణి ।
దీక్షితాస్సత్రమాసత ॥ ౨ ॥ ౯౦ ॥

(6) తప ఆసీద్గృహపతిః । బ్రహ్మ బ్రహ్మాభవత్స్వయమ్ । సత్య
గ్ం హ హోతైషామాసీత్ । యద్విశ్వసృజ ఆసత । (7) అమృతమేభ్య
ఉదగాయత్ । సహస్రం పరివత్సరాన్ । భూతగ్ం హ ప్రస్తోతైషా
మాసీత్ । భవిష్యత్ప్రతిచాహరత్ । (8) ప్రాణో అధ్వర్యురభవత్ ।
ఇదగ్ం సర్వగ్ం సిషాసతామ్ ॥ 3 ॥ ౯౧ ॥

అపానో విద్వానావృతః । ప్రతి ప్రాతిష్ఠ దధ్వరే । (9) ఆర్త
వా ఉపగాతారః । సదస్యా ఋతవోఽభవన్ । అర్ధమాసాశ్చ మా
సాశ్చ । చమసాధ్వర్యవోఽభవన్ । (10) అశగ్ంసద్బ్రహ్మణస్తేజః ।
అచ్ఛావాకోఽభవద్యశః । ఋతమేషాం ప్రశాస్తాసీత్ । యద్విశ్వసృ
జ ఆసత ॥ ౪ ॥ ౯౨ ॥

(11) ఊర్గ్రాజాన ముదవహత్ । ధ్రువగోపస్సహోఽభవత్ । ఓజోఽభ్యష్టౌద్గ్రావ్ణాః । యద్విశ్వసృజ ఆసత । (12) అపచితిః పోత్రీయామయజత్ । నేష్టీయామయజత్త్విషిః । ఆగ్నీధ్రాద్విదుషీ సత్యమ్ । శ్రద్ధా హైవాయజథ్స్వయమ్ । (13) ఇరాపత్నీ విశ్వసృజామ్ । ఆకూతిరపినడ్ఢవిః ॥ ౫ ॥ ౫౩ ॥

ఇధ్మగ్ం హ క్షుచ్చైభ్య ఉగ్రే । తృష్ణా చావహతాముభే । (14) వాగేషాగ్ం సుబ్రహ్మణ్యాఽఽసీత్ । ఛన్దోయోగాన్విజానతీ । కల్పతన్త్రాణి తన్వానాఽహః । సగ్ంస్థాశ్చ సర్వశః । (15) అహోరాత్రే పశుపాల్యౌ । ముహూర్తాః ప్రేష్యా అభవన్ । మృత్యుస్తదభవద్ధాతా । శమితోగ్రో విశాంపతిః ॥ ౬ ॥ ౫౪ ॥

(16) విశ్వసృజః ప్రథమాస్సత్రమాసత । సహస్రసమం ప్రసుతేన యన్తః । తతో హ జజ్ఞే భువనస్య గోపాః । హిరణ్మయశ్శకునిర్బ్రహ్మ నామ । (17) యేన సూర్యస్తపతి తేజసేద్ధః । పితా పుత్రేణ పితృమాన్యోనియోనౌ । నావేదవిన్మనుతే తం బృహన్తమ్ । సర్వానుభుమాత్మానగ్ం సంపరాయే । (18) ఏష నిత్యో మహిమా బ్రాహ్మణస్య । న కర్మణా వర్ధతే నో కనీయాన్ ॥ ౭ ॥ ౫౫ ॥

తస్యైవాత్మా పదవిత్తం విదిత్వా । న కర్మణా లిప్యతే పాపకేన । (19) పంచ పంచాశతస్త్రివృతస్సంవథ్సరాః । పంచ పంచాశతః పంచ

స్రదశాః । పంచపఞ్చాశతస్స ప్తదశాః । పంచ పఞ్చాశత ఏకవిగ్ంశాః।
విశ్వసృజాగ్ంసహస్ర సంవత్సరమ్ । (20) ఏతేనవై విశ్వసృజ ఇదం
విశ్వమసృజంత । యద్విశ్వ మసృజంత । తస్మాద్విశ్వసృజః । (21)
విశ్వమేనా నను ప్రజాయతే । బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ంసలోకతాంయం
తి । ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ంసాయుజ్యమ్ । సార్ష్టితాగ్ంసమాన
లోకతాంయంతి । యఏతదుపయంతి । యేచైనత్ప్రాహుః । యేభ్యశ్చై
నత్ప్రాహుః ॥ ఓమ్ ॥ ౮ ॥ ౫౬ ॥

శశ్వద్దాసతసిసా సత్రామాసత హవిష్మన్తః కసీయా న్తస్మాద్విశ్వ
సృజోష్టాచ ॥ ౯ ॥

తుభ్యం దేవేభ్య స్తపసా దేవేభ్యో బ్రహ్మణే చతుర్హోతారో
యచ్చామృతగ్ం సర్వాదిశోదిక్షు సవాణాందివమ్మృచాంప్రాచీనవ ॥

తుభ్యంతపస్తా తావా ఏతాః పఞ్చహిరణ్యాం దదాతి సర్వాదిశ
స్తప ఆసీద్గృహపతిః షట్పంచాశత్ ॥

తుభ్యం సమాప్తమ్.

సునాన్నలపన్నమ్.

హరిః ఓమ్॥ బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణమాలభతే। క్షత్రాయ రాజన్యమ్। మరుద్భ్యో వైశ్యమ్। తపసే శూద్రమ్। తమసే తస్కరమ్। నారకాయ వీరహణమ్। పాప్మనే క్లీబలమ్। ఆక్రయాయా అయోగూమ్। కామాయ పుగ్ంశ్చలూమ్। అతిక్రుష్టాయ మాగధమ్॥ ఇతి ప్రథమానువాకః॥ ౧॥

గీతాయ సూతమ్। నృత్తాయ శైలూషమ్। ధర్మాయ సభాచరమ్। నర్మాయ రేభమ్। నరిష్ఠాయై భీమలమ్। హసాయ కారిమ్। ఆనందాయ స్త్రీషఖమ్। ప్రముదే కుమారీపుత్రిమ్। మేధాయై రథకారమ్। ధైర్యాయ తక్షాణమ్ ౨॥

శ్రమాయ కౌలాలమ్। మాయాయై కార్మారమ్। రూపాయ మణికారమ్। శుభే వపమ్। శరవ్యాయా ఇషుకారమ్। హేత్యై ధన్వకారమ్। కర్మణే జ్యాకారమ్, దిష్టాయ రజ్జుసర్గమ్। మృత్యవే మృగయుమ్। అంతకాయ శ్వనితమ్॥ 3॥

సంధయే జారమ్। గేహాయోపపతిమ్। నిర్ఋత్యై పరివిత్తమ్। ఆర్త్యై పరివివిదానమ్। అరాద్ధ్యై దిధిషూపతిమ్। పవిత్రాయ భిషజమ్। ప్రజ్ఞానాయ నక్షత్రదర్శమ్। నిష్కృత్యై పేశస్కారీమ్। బలాయోపదామ్। వర్ణాయానూరుధమ్॥ ౪॥

నదీభ్యః పౌంజిష్ఠమ్ । ఋక్షీకాభ్యో నైషాదమ్ । పురుషవ్యాఘ్రాయ దుర్మదమ్ । ప్రయుద్భ్య ఉన్మత్తమ్ । గన్ధర్వాప్సరోభ్యో వ్రాత్యం । సర్పదేవజనేభ్యో ప్రతిపదమ్ । అవేభ్యః కితవమ్ । ఇర్యతాయా అకితవమ్ । పిశాచేభ్యో బిదలకారమ్ । యాతుధానేభ్యః కంటకకారమ్ ॥ ౫ ॥

ఉత్సాదేభ్యః కుబ్జమ్ । ప్రముదే వామనం । ద్వార్భ్యస్స్రామమ్ । స్వప్నాయాన్ధమ్ । అధర్మాయ బధిరమ్ । సంజ్ఞానాయ స్మరకారీం । ప్రకామోద్యాయోపసదమ్ । ఆశిక్షాయై ప్రశ్నినమ్ । ఉపశిక్షాయా అభిప్రశ్నినమ్ । మర్యాదాయై ప్రశ్నవివాకమ్ ॥ ౬ ॥

ఋత్యై స్తేనహృదయమ్ । వైరహత్యాయ పిశునమ్ । వివిత్త్యై క్షత్తారమ్ । ఔపద్రష్ట్యాయ సంగ్రహీతారమ్ । బలాయానుచరమ్ । భూమ్నే పరిష్కన్దం । ప్రియాయ ప్రియవాదినమ్ । అరిష్ట్యా అశ్వసాదమ్ । మేధాయ వాసః పల్పూలీమ్ । ప్రకామాయ రజయిత్రీమ్ ॥ ౭ ॥

భాయై దార్వాహారమ్ ॥ ప్రభాయా అగ్న్యేన్ధం । నాకస్య పృష్ఠాయాభిషేక్తారమ్ । బ్రధ్నస్య విష్టపాయ పాత్రనిర్ణేగమ్ । దేవలోకాయ పేశితారమ్ । మనుష్యలోకాయ ప్రకరితారమ్ । సర్వేభ్యో లోకేభ్య ఉపసేక్తారమ్ । అవర్త్యై వధాయోపమన్థితారమ్ । సువర్గాయ లోకాయ భాగదుఘమ్ । వర్షిష్ఠాయ నాకాయ పరివేష్టారమ్ ॥ ౮ ॥

అర్మేభ్యో హస్తిపమ్ । జవాయాశ్వపమ్ । పుష్ట్యై గోపాలమ్ । తేజసే జపాలమ్ । వీర్యాయావిపాలమ్ । ఇరాయై కీనాశమ్ । కీలాలాయ సురా

క్తారమ్ । భద్రాయ గృహపమ్। శ్రేయసే విత్తధమ్ । అధ్యక్షాయానుక్షత్తారమ్ ॥ ౮ ॥

మన్యవేఽయస్తాపమ్ । క్రోధాయ నిసరమ్ । శోకాయాభిసరమ్। ఉత్కూలవికూలాభ్యాం త్రిష్ఠినమ్। యోగాయ యోక్తారమ్ । క్షేమాయ విమోక్తారమ్ । వపుషే మానస్కృతమ్ । శీలాయాఞ్జనీకారమ్ । నిరృత్యై కోశకారీమ్ । యమాయాసూమ్॥ ౧౦ ॥

యమ్యై యమసూమ్ । అథర్వభ్యోఽవతోకామ్ । సంవత్సరాయ పర్యాయిణీం । పరివత్సరాయావిజాతామ్ । ఇదావత్సరాయాపస్కద్వరీం । ఇద్వత్సరాయాతీత్వరీం । వత్సరాయ విజర్జరామ్ । సంవత్సరాయ పలిక్నీమ్ । వనాయ వనపమ్ । అన్యతోఽరణ్యాయ దావపమ్ ॥ ౧౧॥

సరోభ్యో ధైవరమ్। వేశంతాభ్యో దాశమ్ । ఉపస్థావరీభ్యో బైన్దమ్। నడ్వలాభ్యశ్శౌష్కలమ్ । పారాయ మార్గారమ్ । అవారాయ కైవర్తమ్। తీర్థేభ్య ఆన్దమ్।విషమేభ్యో మైనాలమ్।స్వనేభ్యః పర్ణకమ్। గుహాభ్యః కిరాతమ్ । సానుభ్యో జంభకమ్ । పర్వతేభ్యః కింపూరుషమ్ ॥ ౧౨ ॥

ప్రతిశ్రుత్కాయా ఋతులమ్। ఘోషాయ భషమ్। అంతాయ బహువాదినమ్ । అనంతాయ మూకమ్ । మహసే వీణావాదమ్। క్రోశాయ తూణవధ్మమ్।ఆక్రందాయ దుందుభ్యాఘాతమ్।అవరస్పరాయ శంఖధ్మమ్ । ఋభుభ్యోఽజినసంధాయమ్ । సాధ్యేభ్యశ్చర్మమ్ణమ్॥ ౧౩॥

బీభత్సాయై పౌల్కసమ్ । భూత్యై జాగరణమ్ । అభూత్యై స్వపనమ్ । తులాయై వాణిజమ్ । వర్ణాయ హిరణ్యకారమ్ । విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్సిధ్మలమ్ । పశ్చాద్దోషాయ గ్లావమ్ । ఋత్యై జనవాదినమ్ । వ్యృద్ధ్యా అపగల్భమ్ । సగ్ంశరాయ ప్రచ్ఛిదమ్ ॥ ౧౪ ॥

హసాయ పుగ్ంశ్చలూమాలభతే । వీణావాదం గణకం గీతాయ । యాదసే శాబుల్యామ్ । నర్మాయ భద్రవతీమ్ । తూణవధ్మం గ్రామణ్యం పాణిసంఘాతం నృత్తాయ । మోదాయానుక్రోశకమ్ । ఆనందాయ తలవమ్ ॥ ౧౫ ॥

అక్షరాజాయ కితవమ్ । కృతాయ సభావినమ్ । త్రేతాయా ఆదినవదర్శమ్ । ద్వాపరాయ బహిస్సదమ్ । కలయే సభాస్థాణుమ్ । దుష్కృతాయ చరకాచార్యమ్ । అధ్వనే బ్రహ్మచారిణమ్ । పిశాచేభ్యస్సైలగమ్ । పిపాసాయై గోవ్యచ్ఛమ్ । నిరృత్యై గోఘాతమ్ । క్షుధే గోవికర్తమ్ । క్షుత్తృష్ణాభ్యాం తమ్ । యో గాం వికృన్తన్తం మాగ్ంసం భిక్షమాణ ఉపతిష్ఠతే ॥ ౧౬ ॥

భూమ్యై పీఠసర్పిణమాలభతే । అగ్నయేఽగ్ంసలమ్ । వాయవే చాండాలమ్ । అన్తరిక్షాయ వగ్ంశనర్తినమ్ । దివే ఖలతిమ్ । సూర్యాయ హర్యక్షమ్ । చన్ద్రమసే మిర్మిరమ్ । నక్షత్రేభ్యః కిలాసమ్ । అహ్నే శుక్లం పింగలమ్ । రాత్రియై కృష్ణం పింగాక్షమ్ ॥ ౧౭ ॥

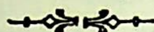
నాచెపురుషమాలభతే। ప్రాణమపానంవ్యానముదానగ్ంసమానంతా వాయవే। సూర్యాయ చక్షురాలభతే। మనశ్చంద్రమసే। దిగ్భ్యశ్శ్రోత్రమ్। ప్రజాపతయేపురుషమ్ ౧౭ ॥

అథైతానరూపేభ్యఆలభతే। అతిహ్రస్వమతిదీర్ఘమ్। అతికృశమత్యగ్ంసలమ్। అతిశుక్లమతికృష్ణమ్। అతిశ్లక్ష్ణమతిలోమశమ్। అతికిరిటమతిదంతురమ్। అతిమిర్మిరమతిమేమిషమ్। ఆశాయైజామిమ్। ప్రతీక్షాయైకుమారీమ్ ॥ ౧౮ ॥

బ్రహ్మణేగీతాయశ్రమాయస్తంధయేనదీభ్య ఉత్థాసేభ్యఋత్విగ్భ్యః అర్మేభ్యోవమస్యవేయమ్మ్య దశదశసంభ్యోద్వాదశ ప్రతిశ్రుత్కా-వైబీభత్సాయై దశదశహసాయస్త్రప్తాత్. రాజాయత్రయోదశ భూమ్యైదశవాచేపడర్థనవైకాం నవిగ్ంశతిః ॥ బ్రహ్మణేయమ్మ్యేనవదశ॥

సున్నాలపన్నం సమాప్తమ్.

అథ పంచానువాకాః.

హరిః ఓమ్। ౧॥ ప్రజాపతేరక్ష్యశ్వయత్తత్పరాపతత్తదశ్వోఽభవద్యదశ్వయత్తదశ్వస్యాశ్వత్వంతద్దేవా అశ్వమేధేనైవ ప్రత్యదధురేషవై ప్రజాపతిగ్ంసర్వంకరోతి యోఽశ్వమేధేనయజతే సర్వఏవభవతిసర్వస్యవా ఏషాప్రాయశ్చిత్తిస్సర్వస్య భేషజగ్ంసర్వంవా ఏతేన స్తాస్మానం దేవా అతరన్నపివా ఏతేన బ్రహ్మహత్యామతరన్థ్సర్వంపాప్మానమ్॥౧॥

తరతి తరతి బ్రహ్మహత్యాంయోఽశ్వమేధేన యజతే యఉచైనమేవంవేదోత్తరం వై తత్ప్రజాపతే రక్ష్యశ్వయత్తస్మాదశ్వస్యోత్తరతోఽవద్యన్తి దక్షిణతోఽన్యేషాం పశూనాంవైతసః కటోభవత్యప్సుయోనిర్వా అశ్వోఽప్సుజో వేతసస్స్వ ఏవైనం యోనౌప్రతిష్ఠాపయతి చతుష్టోమస్తోమోభవతి సరడ్వా అశ్వస్య సక్థ్యావృహత్తద్దేవాశ్చతుష్టోమేనైవ ప్రత్యదధుర్యచ్చతుష్టోమ స్తోమోభవ త్యశ్వస్య సర్వత్వాయ॥ ప్రథమానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥౨॥ పవమానస్సువర్జనః। పవిత్రేణవిచర్షణిః।యః పోతాసపునాతుమా। పునన్తుమా దేవజనాః। పునన్తు మనవోధియా। పునన్తువిశ్వంఆయవః। జాతవేదః పవిత్రవత్। పవిత్రేణపునాహిమా।శుక్రేణ దేవ దీద్యత్। అగ్నేక్రత్వాక్రతూగ్ంరను॥ ౧ ॥

యత్తేపవిత్రమర్చిషి। అగ్నేవితతమన్తరా। బ్రహ్మతేనపునీమహే। ఉభాభ్యాం దేవసవితః। పవిత్రేణసవేనచ। ఇదంబ్రహ్మ పునీమ

హే । వైశ్వదేవీపునతీదేవ్యాగాత్ ।యస్యైబహ్వీస్తనువో వీతపృష్ఠాః।
తయామదన్తస్సధమాద్యేషు। వయగ్గ్ స్యామపతయోరయీణామ్॥౨॥

వైశ్వానరో రశ్మిభిర్మాపునాతు । వాతః ప్రాణేనేషిరో మయో
భూః । ద్యావాపృథివీపయసాపయోభిః । ఋతావరీయజ్ఞియే మాపునీ
తామ్ । బృహద్భిస్సవితస్తృభిః । వర్షిష్ఠైర్దేవమన్మభిః। అగ్నేదక్షైః
పునాహిమా । యేనదేవా అపునత । యేనాపోదివ్యం కశః। తేనదివ్యే
నబ్రహ్మణా ॥ ౩ ॥

ఇదంబ్రహ్మపునీమహే । యః పావమానీరధ్యేతి । ఋషిభిస్సం
భృతగ్ం రసం । సర్వగ్ం సపూతమశ్నాతి । స్వదితంమాతరిశ్వనా।
పావమానీర్యో అధ్యేతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ంరసమ్ । తస్మై సరస్వతీ
దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకమ్ । పావమానీ స్వస్త్యయనీః॥౪॥

సుదుఘాహిపయస్వతీః । ఋషిభిస్సంభృతోరసః । బ్రాహ్మణే
ష్వమృతగ్ం హితమ్। పావమానీర్దిశన్తునః । ఇమంలోకమథో అముం।
కామాన్థ్సమర్ధయన్తునః । దేవీర్దేవైస్సమాభృతాః। పావమానీస్స్వ
స్త్యయనీః । సుదుఘాహిఘృతశ్చుతః। ఋషిభిస్సమ్భృతోరసః। బ్రా
హ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । యేనదేవాః పవిత్రేణ। ఆత్మానంపునతే
సదా । తేనసహస్రధారేణ । పావమాన్యః । పునన్తుమా । ప్రాజాప
త్యంపవిత్రం । శతోద్యామగ్ంహిరణ్మయం । తేనబ్రహ్మవిదోవయం।
పూతంబ్రహ్మపునీమహే । ఇన్ద్రస్సునీతీసహమా పునాతు । సోమస్స్వ

స్త్వావరుణస్య నమాచ్యా । యమో రాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా । జాతవేదా మోర్జయన్త్యా పునాతు॥ ద్వితీయోఽనువాకస్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥3॥ స శ్వేషు వా ఏషు లోకేషు మృత్యవో న్వాయత్తాః। తేభ్యో యదాహుతీర్న జుహుయాత్। లోకేలోక ఏనం మృత్యుర్విన్దేత్। మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహేత్యభిపూర్వమాహుతీర్జుహోతి। లోకాల్లోకాదేవ మృత్యుమవయజతే। నైనం లోకేలోకే మృత్యుర్విన్దతి। యదముష్మై స్వాహాఽముష్మై స్వాహేతి జుహుయాత్సంచక్షీత। బహుం మృత్యుమమిత్రం కుర్వీత। మృత్యవే స్వాహేత్యేకస్మా ఏవైకాం జుహుయాత్। ఏకో వా అముష్మిన్ లోకే మృత్యుః॥

అశనయా మృత్యురేవ। తమేవాముష్మిన్ లోకేఽవయజతే। భ్రూణహత్యాయై స్వాహేత్యవభృథ ఆహుతిం జుహోతి। భ్రూణహత్యామేవావయజతే। తదాహుః। యద్భ్రూణహత్యాఽపాత్ర్యాఽథ। కస్మాత్సా క్రియత ఇతి। అమృత్యుర్వా అన్యో భ్రూణహత్యాయా ఇత్యాహుః। భ్రూణహత్యా వావ మృత్యురితి। యద్భ్రూణహత్యాయై స్వాహేత్యవభృథ ఆహుతిం జుహోతి॥

మృత్యుమేవాహుత్యా తర్పయిత్వా పరిపాణం కృత్వా। భ్రూణఘ్నే భేషజం కరోతి। ఏతాగ్ం హ వై ముణ్డిభ ఔదన్యవః। భ్రూణహత్యాయై ప్రాయశ్చిత్తిం విదాంచకార। యో హాస్యాపి ప్రజాయాం బ్రాహ్మణగ్ం హన్తి। సర్వస్మై తస్మై భేషజం కరోతి। జుమ్బకాయ స్వాహేత్యవభృథ

ఉత్తమామాహుతిం జుహోతి । వరుణో వై జుంబకః । అన్తత ఏవ వరు
ణమవయజతే। ఖలతేర్విక్లిధస్య శుక్లస్య పింగాక్షస్య మూర్ధంజుహోతి ।
ఏతద్వై వరుణస్య రూపమ్ । రూపేణైవ వరుణమవయజతే॥

(లోకేమృత్యుఞ్జుహోతి మూర్ధంజుహోతి ద్వే చ)
తృతీయానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥ ర॥ కూశ్మాండైర్జుహుయాద్యోఽపూత ఇవ మన్యేత యథా
స్తేనో యథా భ్రూణహైవమేష భవతి యో యోనౌ రేతస్సించతి యదర్వా
చీనమేనో భ్రూణహత్యాయాస్తస్మాన్ముచ్యతే యావదేనో దీక్షాముపైతి
దీక్షిత ఏతైస్సత్రతి జుహోతి సంవత్సరం దీక్షితో భవతి సంవత్సరాదై
వాత్మానం పునీతే మాసం దీక్షితో భవతి యో మాసస్స సంవత్సరస్సంవత్స
రాదేవాత్మానం పునీతే చతుర్వింశతిగ్ం రాత్రీర్దీక్షితో భవతి చతు
ర్వింశతి రర్ధమాసా స్సంవత్సర స్సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే
ద్వాదశరాత్రీ ర్దీక్షితో భవతి ద్వాదశమాసా సంవత్సర సంవత్స
రాదేవాత్మానం పునీతే షడ్రాత్రీర్దీక్షితో భవతి షడ్వా ఋతవస్సం
వత్సర స్సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే నమాగ్ం సమశ్నీయా
న్నస్త్రియముపేయాన్నోపర్యాసీత జుగుప్సేతానృతాత్పయో బ్రాహ్మ
ణస్య వ్రతం యవాగూ రాజన్యస్యామిక్షా వైశ్యస్యాథో సౌమ్యే
ప్యధ్వర ఏతద్వ్రతం బ్రూయాద్యది మన్యేతోపదస్యామీత్యోదనం
ధానాస్సక్తూన్ఘృతమిత్యనువ్రతయే దాత్మనోఽనుపదాసాయ॥

చతుర్థానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥౧॥హిరణ్యశృఙ్గం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే దేహి
యాచితః। యన్మయా భుక్తమసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః। యన్మే
మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృతం కృతమ్। తన్న ఇన్ద్రో వరుణో
బృహస్పతిస్సవితా చ పునన్తు పునః పునః। నమో ఽగ్నయే ఽప్సుమతే నమ
ఇన్ద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై నమో ఽద్భ్యః॥

యదపాం క్రూరం యదమేధ్యం యదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్।
అత్యాశనాదతీపానాద్యచ్చ ఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్। తన్నో వరుణో రాజా
పాణినా హ్యవమర్శతు। సో ఽహమపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః।
నాకస్య పృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మసలోకతామ్। యశ్చాప్సు వరుణ
స్స పునాత్వఘమర్షణః। ఇమం మే గఙ్గే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తో
మగ్ం సచతా పరుష్ణియా। అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయా ఽఽర్జీకీ
యే శృణుహ్యా సుషోమయా। ఋతం చ సత్యం చాభీద్ధాత్తపసో ఽధ్యజా
యత। తతో రాత్రిరజాయత తతస్సముద్రో అర్ణవః॥

సముద్రాదర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత। అహోరాత్రాణి వి
దధద్విశ్వస్య మిషతో వశీ। సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ
మకల్పయత్। దివం చ పృథివీం చాన్తరిక్షమథో సువః। యత్పృథివ్యాగ్ం
రజస్స్వమాన్తరిక్షే విరోదసీ। ఇమాగ్ంస్తదాపో వరుణః పునాత్వఘ
మర్షణః। ఏష భూతస్య మధ్యే భువనస్య గోప్తా। ఏష పుణ్యకృతాం
లోకానేష మృత్యోర్హిరణ్మయమ్। ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మ
యగ్ం సంశ్రితగ్ం సువః।

సప్తస్సప్తస్సర్గంశిశాధి। ఆర్ద్రంజ్వలతిజ్యోతిరహమస్మి।జ్యోతిర్జ్వలతిబ్రహ్మాహమస్మి।యోఽహమస్మిబ్రహ్మాహమస్మి।అహమస్మిబ్రహ్మాహమస్మి। అహమేవాహంమాంజుహోమిస్వాహా। అకార్యకార్యవకీర్ణీస్తేనోభ్రూణహాగురుతల్పగః। వరుణోఽపామఘమర్షణస్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే। రజోభూమిస్త్వమాంరోదయస్వప్రవదన్తిధీరాః। ఆక్రాన్త్సముద్రః ప్రథమేవిధర్మంజనయన్ప్రజాభువనస్యరాజా। వృషాపవిత్రే అధిసానో అవ్యేబృహత్సోమోవావృధేసువానఇన్దుః। ఇతి పంచానువాక స్సమాప్తః.

మృత్యులాంగులన్యాసమ్.

అస్యశ్రీమృత్యులాంగులన్యాస స్తోత్రమహామన్త్రస్య ఉలూఖలాంగలఋషిః । కాలాగ్ని రుద్రోదేవతా । క్లాంబీజమ్ ॥ క్లీంశక్తిః। క్లూంకీలకమ్ । ఋతగ్ం సత్యమిత్యస్య మన్త్రస్య। యమఋషిః । మృత్యుర్దేవతా । మృత్యుపస్థానే వినయోగః ॥

క్లాం అగుష్ఠా...నమః॥ క్లీంతర్జ...నమః। క్లూమ్‌మధ్యమా...నమః॥ క్లైంఅనామికా...నమః। క్లౌంకనిష్ఠికా...నమః॥ క్లః కరతలద॥ ...నమః। ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ నీలపర్వతసంకాశ । కోటిసూర్య సమప్రభ । కాలదండ ధర శ్రీమార్ణ నైవస్వతనమోస్తుతే॥ లం పృథివీ తత్వాత్మనేగంధం సమర్పయామి । హం ఆకాశ తత్వాత్మనే పుష్పం పరికల్పయామి॥ యం వాయుతత్వా...ధూపం పరికల్పయామి॥ రం అగ్ని తత్వాత్మనే దీపం పరికల్పయామి॥ వం అమృత తత్వాత్మనే అమృత నైవేద్యం సమర్పయామి॥ సం సర్వతత్వాత్మనే తాంబూలాది సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి॥

శ్రీ ర స్తు.

పంచసూక్తములు.

[ద్రావిడపాఠః]

శ్రీకృష్ణయజుర్వేదే పురుషసూక్తప్రారంభః.

హరిః ఓమ్॥ సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । స భూమిం విశ్వతో వృత్వా । అత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ । పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్ । యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్ । ఉతామృతత్వస్యేశానః । యదన్నేనాతిరోహతి । ఏతావానస్య మహిమా । అతో జ్యాయాగ్ంశ్చ పూరుషః ॥ ౧ ॥

పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని । త్రిపాదస్యామృతం దివి । త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః । పాదోఽస్యేహాఽభవాత్పునః । తతో విష్వఙ్వ్యక్రామత్ । సాశనానశనే అభి । తస్మాద్విరాడజాయత । విరాజో అధి పూరుషః । సజాతో అత్యరిచ్యత । పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥ ౨ ॥

యత్పురుషేణ హవిషా । దేవా యజ్ఞమతన్వత । వసన్తో అస్యాసీదాజ్యమ్ । గ్రీష్మ ఇధ్మశ్శరద్ధవిః । సప్తాస్యాసన్పరిధయః । త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః । దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః । అబధ్నన్పురుషం పశుమ్ । తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్ । పురుషం జాతమగ్రతః ॥ 3 ॥

తేన దేవా అయజన్త । సాధ్యా ఋషయశ్చ యే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః । సమ్భృతం పృషదాజ్యమ్ । పశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రే వాయవ్యాన్ । ఆరణ్యాన్గ్రామ్యాశ్చ యే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః । ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే । ఛన్దాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ । యజుస్తస్మాదజాయత ॥ ౪ ॥

తస్మాదశ్వా అజాయన్త । యే కే చోభయాదతః । గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్ । తస్మాజ్జాతా అజావయః । యత్పురుషం వ్యదధుః । కతిధా వ్యకల్పయన్ । ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ । కావూరూ పాదావుచ్యేతే । బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీత్ । బాహూ రాజన్యః కృతః ॥ ౫ ॥

ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః । పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత । చన్ద్రమా మనసో జాతః । చక్షోస్సూర్యో అజాయత । ముఖాదిన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ । ప్రాణాద్వాయురజాయత । నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షమ్ । శీర్ష్ణో ద్యౌస్సమవర్తత । పద్భ్యాం భూమిర్దిశశ్శ్రోత్రాత్ । తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్ ॥ ౬ ॥

వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తు పారే । సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరః । నామాని కృత్వాఽభివదన్ యదాస్తే । ధాతా పురస్తాద్యముదాజహార । శక్రః ప్రవిద్వాన్ప్రదిశశ్చతస్రః । తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి । నాన్యః పన్థా అయనాయ విద్యతే । యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త దేవాః ।

తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తే హ నాకం మహిమానస్సచన్తే ।
యత్ర పూర్వే సాధ్యాస్సన్తి దేవాః ॥ ౭ ॥

పూరుషః పురో ఽగ్రతో జాయత క్రతో కల్పయన్నాస్త ద్వేచ ॥ ౧౨ ॥ జ్యాయానధి పూరుషః ॥ అన్యత్ర పురుషః ॥

(ఆర ॥ ౩-౧౨-౩౨ + ౩౮)

అద్భ్యస్సమ్భూతః పృథివ్యై రసాచ్చ । విశ్వకర్మణస్సమవర్తతాధి । తస్య త్వష్టా విదధద్రూపమేతి । తత్పురుషస్య విశ్వమాజానమగ్రే । వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ । తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి । నాన్యః పన్థా విద్యతే ఽయనాయ । ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అన్తః । అజాయమానో బహుధా విజాయతే ॥ ౮ ॥

తస్య ధీరాః పరిజానన్తి యోనిమ్ । మరీచీనాం పదమిచ్ఛన్తి వేధసః । యో దేవేభ్య ఆతపతి । యో దేవానాం పురోహితః । పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతః । నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే । రుచం బ్రాహ్మం జనయన్తః । దేవా అగ్రే తదబ్రువన్ । యస్త్వైవం బ్రాహ్మణో విద్యాత్ । తస్య దేవా అసన్వశే । హ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ । అహోరాత్రే పార్శ్వే । నక్షత్రాణి రూపమ్ । అశ్వినౌ వ్యాత్తమ్ । ఇష్టం మనిషాణ । అముం మనిషాణ । సర్వం మనిషాణ ॥ ౯ ॥ జ్యాయతై వశేస్తప్తచ ॥ (ఆర ॥ ౩-౧౩-౩౯ + ౪౦)

ఇతి పుసుషసూక్తం సమాప్తమ్.

అథ నారాయణ సూక్తమ్.

సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశమ్భువమ్। విశ్వం నారాయణం దేవమక్షరం పరమం ప్రభుమ్। విశ్వతః పరమం నిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం హరిమ్। విశ్వమేవేదం పురుష స్తద్విశ్వముపజీవతి। పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం శివమచ్యుతమ్। నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్। నారాయణ పరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః। నారాయణ పరో జ్యోతిరాత్మా నారాయణః పరః। యచ్చకిఞ్చి జ్జగత్యస్మిన్దృశ్యతే శ్రూయతేఽపి వా। అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణస్థితః॥ ౧॥ అనన్తమవ్యయం కవిగ్ం సముద్రేఽన్తం విశ్వశమ్భువమ్। పద్మకోశ ప్రతీకాశగ్ం హృదయం చాప్యధోముఖమ్। అధో నిష్ట్యావితస్త్యాన్తే నాభ్యాముపరి తిష్ఠతి। హృదయం తద్విజానీయా ద్విశ్వస్యాయతనం మహత్। సన్తతగ్ం సిరాభిస్తు లమ్బత్యాకోశసన్నిభమ్। తస్యాన్తే సుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మిన్త్సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్। తస్య మధ్యే మహానగ్ని ర్విశ్వార్చి ర్విశ్వతోముఖః। సోఽగ్రభుగ్విభజన్తిష్ఠన్నాహారమజరః కవిః। సన్తాపయతి స్వం దేహమాపాదతలమస్తకమ్। తస్య మధ్యే వహ్నిశిఖా అణీయోర్ధ్వా వ్యవస్థితః। నీలతోయదమధ్యస్థా ద్విద్యుల్లేఖేవ భాస్వరా। నీవారశూకవత్తన్వీ పీతాభాస్వత్యణూపమా। తస్యాః శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః। స బ్రహ్మ స శివస్సేన్ద్రస్సోఽక్షరః పరమస్స్వరాట్॥ ౨॥

నారాయణస్థితో వ్యవస్థితశ్చ త్వారిచ॥౧౧॥
(తై॥ ఉ॥ ౪-౧౧-౨౫ + ౨౬)

ఋతగ్ంసత్యంపరంబ్రహ్మపురుషంకృష్ణపింగళమ్। ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయనైనమః॥ ౧౨॥

ఓమ్ నారాయణాయవిద్మహే వాసుదేవాయ॥ ధీమహి।తంనో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥ ౨౭॥

విష్ణోర్నుకంవీర్యాణి ప్రవోచంయః పార్థివాని విమమేరజాగ్ంసి యో అస్కభాయదుత్తరగ్ంసధస్థం విచక్రమాణ స్త్రేధోరుగాయో విష్ణోరరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్శ్నప్త్రేస్థో విష్ణోస్స్యూరసివిష్ణో ర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసివిష్ణవేత్వా॥ అస్యయచ్ఛేకాన్నచత్వారిగ్ం శచ్చ॥ ౧౩॥ (తై॥ సం॥ ౧-౨-౨౭)

తదస్యప్రియమభి పాథో అశ్యామ్। నరోయత్ర దేవయవో మదన్తి। ఉరుక్రమస్యసహిబన్ధురిత్థా। విష్ణోఃపదేపరమేమధ్వఉత్సః। (అష్ట॥ ౨-౪-౫౨)

ప్రతద్విష్ణుస్తనవవీర్యాయ। మృగోనభీమః కుచరోగిరిష్ఠాః।య స్యోరుషు త్రిషువిక్రమణేషు। అధిక్షియన్తి భువనానివిశ్వా॥ (అష్ట- ౨-౪-౨౪)

పరోమాత్రయాతనువావృధాన। న తేమహిత్వమన్వశ్నువన్తి। ఉభేతేవిద్మరజసీపృథివ్యా విష్ణో దేవత్వమ్। పరమస్యవిత్సే।

విచక్రమే పృథివీమేషఏతామ్। క్షేత్రాయ విష్ణుర్మనుషేదశ స్యన్। ధ్రువాసో అస్యకీరయోజనాసః। ఉరుక్షితిగ్ంసుజనిమాచకార॥

త్రిర్దేవః పృథివీమేషఏతామ్ । విచక్రమే శతర్చసంమహిత్వా
ప్రవిష్ణురస్తుతవస్తవీయాన్ । త్వేషగ్ంహ్యస్యస్థవిరస్యనామ॥

అతో దేవా అవన్తునో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యా
స్సప్తధామభిః ॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదమ్ । సమూఢ
మస్యపాగ్ంసురే ॥ త్రీణిపదా విచక్రమేవిష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । తతో
ధర్మాణిధారయన్ ॥ విష్ణోః కర్మాణిపశ్యతయతో వ్రతానిపస్పశే । ఇన్ద్ర
స్యయుజ్యస్సఖా ॥

తద్విష్ణోఃపరమంపదగ్ంసదాపశ్యన్తిసూరయః । దివీవచక్షురాతతమ్ ।
తద్విప్రాసోవిపన్యవో జాగృవాగ్ంసస్సమిన్ధతే । విష్ణోర్యత్పరమంపదమ్ ।
హరిః ఓమ్॥ ఇతి నారాయణసూక్తమ్.

శ్రీ సూక్తమ్.

హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం సువర్ణరజతస్రజామ్ । చన్ద్రాంహిరణ్మ
యీం లక్ష్మీంజాతవేదో మమావహ । తాంమఆవహజాతవేదోలక్ష్మీ
మనపగామినీమ్ । యస్యాం హిరణ్యం విన్దేయంగామశ్వం పురుషాన
హమ్ । అశ్వపూర్వాం రథమధ్యాంహస్తినాదప్రబోధినీమ్ । శ్రియం
దేవీముపహ్వయే శ్రీర్మాదేవీజుషతామ్ । కాంసోస్మితాం హిర
ణ్యప్రాకారామార్ద్రాంజ్వలన్తీంతృప్తాం తర్పయన్తీమ్ । పద్మేస్థితాం
పద్మవర్ణాంతామిహోపహ్వయేశ్రియమ్ । చన్ద్రాంప్రభాసాంయశసా
జ్వలన్తీం శ్రియంలోకే దేవజుష్టాముదారామ్ । తాంపద్మినీమీం శర

ణామహంప్రపద్యేఽ లక్ష్మీర్మే నశ్యతాంత్వాంవృణే। ఆదిత్యవర్ణే తపసోఽధిజాతో వనస్పతిస్తవ వృక్షోఽథబిల్వః। తస్య ఫలాని తపసానుదన్తుమాయాన్తరాయాశ్చ బాహ్యాలక్ష్మీః। ఉపైతుమాం దేవసఖః కీర్తిశ్చమణినాసహ। ప్రాదుర్భూతోఽస్మి రాష్ట్రేఽస్మిన్ కీర్తిమృద్ధిందదాతుమే। క్షుత్పిపాసామలం జ్యేష్ఠామలక్ష్మీర్నాశయామ్యహమ్। అభూతిమసమృద్ధించసర్వాం నిర్ణుదమేగృహాత్। గన్ధద్వారాందురాధర్షాంనిత్యపుష్టాంకరీషిణీమ్। ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియమ్। మనసఃకామమాకూతిం వాచస్సత్యమశీమహి। పశూనాగ్ం రూపమన్నస్యమయి శ్రీశ్శ్రయతాంయశః। కర్దమేనప్రజాభూతామయిసమ్భవకర్దమ। శ్రియంవాసయమేకులే మాతరంపద్మమాలినీమ్। ఆపస్సృజన్తుస్నిగ్ధాని చిక్లీత వసమేగృహే। నిచదేవీంమాతరం శ్రియం వాసయమేకులే। ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం పుష్టిం సువర్ణాం హేమమాలినీమ్। సూర్యాంహిరణ్మయీం లక్ష్మీంజాతవేదో మమావహ। ఆర్ద్రాంయః కరిణీంయష్టింపిఙ్గళాంపద్మమాలినీమ్। చన్ద్రాంహిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మమావహ। తాంమ ఆవహజాతవేదో లక్ష్మీమనపగామినీమ్। యస్యాంహిరణ్యం ప్రభూతంగావోదాస్యోఽశ్వాన్విన్దేయం పురుషానహమ్॥ పద్మప్రియే పద్మిని పద్మహస్తే పద్మాలయే పద్మదళాయతాక్షి। విశ్వప్రియే విష్ణుమనోఽనుకూలే త్వత్పాదపద్మం మయిసంనిధత్స్వ॥ శ్రియైజాతశ్రియఆనిర్యాయ శ్రియంవయో జనితృభ్యోదదాతి। శ్రియంవసానా అమృతత్వమాయన్ భవన్తిసత్య

స్సమిధామిత్రదూర్వ్యేక్ ॥ (స్రతాం సవితా సృత్రదూర్వ్యేక్) శ్రియపవై సంత
చ్ఛ్రియమాదధాతి । సంతతమృచా వషట్కృతం సంధత్తంసంధీయతే
ప్రజయాపశుభిః । యఏవంవేద । ఓమ్ మహాదేవ్యైచవిద్మహే విష్ణుప
త్న్యైచధీమహి । తన్నోలక్ష్మీః ప్రచోదయాత్ ॥ హరిఃఓమ్ ॥

భూ సూ క్త మ్.

హరిః ఓమ్ ॥ భూమిర్భూమ్నా ద్యౌర్వరిణాఽన్తరిక్షం మహి
త్వా । ఉపస్థే తే దేవ్యదితేఽగ్నిమన్నాద మన్నాద్యాయాదధే । ఆఽ
యంగౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాతరంపునః । పితరంచ ప్రయన్త్సువః ।
త్రింశద్ధామ విరాజతి వాక్పతఙ్గాయశిశ్రియే । ప్రత్యస్యవహద్యుభిః ।
అస్యప్రాణాదపానత్యన్తశ్చరతి రోచనా । వ్యఖ్యన్మహిషస్సువః ॥ య
త్త్వాక్రుద్ధః పరోవపమన్యునాయదవర్త్యా । సుకల్పమగ్నేతత్తవపున
స్త్వోద్దీపయామసి । యత్తేమన్యుపరోప్తస్య పృథివీమనుదధ్వసే । ఆది
త్యావిశ్వేతద్దేవా వసవశ్చసమాభరన్ ॥

మేదినీ దేవీవసున్ధరా స్యాద్వసుధాదేవీవాసవీ । బ్రహ్మవర్చ
సః పితృణాగ్ం శ్రోత్రంచక్షుర్మనః । దేవీహిరణ్యగర్భిణీ దేవీప్రసూ
వరీ । సదనేసత్యాయనేసీద । సముద్రవతీ సావిత్రీహనోదైవీ మహ్యఙ్గీ ।
మహీధరణీ మహోవ్యథిష్ఠాశృఙ్గే శృఙ్గేయజ్ఞేయజ్ఞేవిభీషిణీ । ఇన్ద్ర
పత్ని వ్యాపినీసురసరిదిహ । వాయుమతీ జలశయనీశ్రియం ధారాజాస
త్యన్తోపరిమేదినీ । శ్వోపరిధత్తంపరిగాయ । విష్ణుపత్నీం మహీందేవీం
మాధవీం మాధవప్రియామ్ । లక్ష్మీంప్రియసఖీం దేవీం నమామ్యచ్యుత

ప్లల్లభామ్ । ఓమ్ ధనుర్ధరాయవిద్మహే సర్వసిద్ధ్యైచ ధీమహి । తన్నో ధరాప్రచోదయాత్ । మహీందేవీం విష్ణుపత్నీమజూర్యామ్ । ప్రతీచీమేనాగ్ంహవిషాయజామః । త్రేధావిష్ణురురుగాయోవిచక్రమే । మహీందివం పృథివీమన్తరిక్షమ్ । తచ్ఛ్రోణైతిశ్రవ ఇచ్ఛమానా । పుణ్యగ్గ్ం శ్లోకంయజమానాయ కృణ్వతీ ॥ హరిః ఓమ్॥

నీళాసూక్తమ్.

హరిః ఓమ్॥ నీళాందేవీగ్ం శరణమహం ప్రపద్యేసుతరసి తరసే నమః ॥ గృణాహి । ఘృతవతీసవితరాధిపత్యైఃపయస్వతీ రన్తిరాశా నోఅస్తు । ధ్రువాదిశాంవిష్ణుపత్న్యఘోరాఽస్యేశానా సహసోయామనోతా । బృహస్పతిర్మాతరిశ్వోతవాయుస్సన్ధువానావాతాఅభినో గృణన్తు । విష్టమ్భోదివోధరుణః పృథివ్యాఅస్యేశానా జగతోవిష్ణుపత్నీ॥

మహాదేవ్యైచవిద్మహే విష్ణుపత్న్యైచధీమహి । తన్నోనీళాప్రచోదయాత్ ॥ హరిః ఓమ్।

పఞ్చసూక్తం సమాప్తః.

అధిశ్రవణము కావలసినవారు మంత్రపాఠ ప్రథమభాగ పుస్తకమందు జూడఁదగును.

అథ బృహస్పతి సూక్తమ్.

ఇమాంధియమితిద్వాదశర్చస్యసూక్తస్య అయాస్యో బృహస్ప
తిస్త్రిష్టుప్। బృహస్పతిసూక్తజపే వినియోగః॥

ఇమాంధియం సప్తశీర్ష్ణీం పితాన ఋతప్రజాతాం బృహతీమ
విన్దత్। తురీయంస్విజ్జనయ ద్విశ్వజన్యోయాస్య ఉక్థమిన్ద్రాయశంసన్॥

ఋతంశంసన్త ఋజుదీధ్యానా దివస్పుత్రాసో అసురస్య వీరాః।
విప్రంపదమఙ్గిరసోదధానా యజ్ఞస్య ధామ ప్రథమం మనన్త॥

హంసైరివసఖిభిర్వావదద్భి రశ్మన్మయాని నహనావ్యస్యన్।
బృహస్పతి రభికనిక్రదద్గా ఉతప్రాస్తౌ దుచ్చవిద్వాఅగాయత్॥ అవో
ద్వాభ్యాంపర ఏకయాగా గుహాతిష్ఠన్తీరనృతస్యసేతౌ। బృహస్పతిస్తమసి
జ్యోతిరిచ్ఛన్నుదుస్రా ఆకర్విహితిస్ర ఆవః। విభిద్యాపురంశయథే మ
పాచీంనిస్త్రీణిసాకముదధే రకృన్తత్। బృహస్పతిరుషసం సూర్యంగా
మర్కం వివేద స్తనయన్నివ ద్యౌః॥

ఇన్ద్రోవలం రక్షితారం దుఘానాంకరేణేవ విచకర్తా రవేణ।
స్వేదాఞ్జిభి రాశి రమిచ్ఛమానోరోదయత్పణిమాగా అముష్ణాత్।
సఈంసత్యేభిస్సఖిభి శ్శుచద్భి ర్గోధాయసంవిధనసై రదర్దః। బ్రహ్మ
ణస్పతిర్వృషభిర్వరాహైర్ఘర్మస్వేదేభిర్ద్రవిణంవ్యానట్॥ తేస
త్యేనమనసా గోపతింగా ఇయానాస ఇషణ య న్తధీభిః। బృహస్పతి
ర్మిథో అవద్యపేభిరుదుస్రియా అసృజతస్వయుగ్భిః। తంవర్ధయన్తోమతి

భిశ్రీవాభిశ్రీవాభిస్సింహమివనానదతం సధస్థే। బృహస్పతిం వృషణం శూరసాతౌ భరేభరే అనుమదేమజిష్ణుమ్ ॥ యదావాజమసనద్విశ్వరూపమాద్యామరుక్షదుత్తరాణి సద్మ। బృహస్పతిం వృషణం వర్ధయన్తోనానా సన్తోబిభ్రతోజ్యోతిరాసా॥ సత్యామాశిషం కృణుతా వయోధైకీరించిద్ధ్యవథస్వేభిరేవైః। పశ్చామృధో అపభవన్తు విశ్వాస్తద్రోదసీశృణుతం విశ్వమిన్వే ॥ ఇన్ద్రావిష్ణూ మహ్నమహాతో అర్ణవస్య విమ్మూర్ధానమభినదర్బుదస్య। అహన్నహిమరిణాత్సప్తసిన్ధూన్దేవై ర్ద్యావా పృథివీప్రావతం నః॥

బృహస్పతిసూక్తమ్ సమాప్తమ్.

సరస్వతీసూక్తమ్.

హరిః ఓమ్॥ ఋషయ ఆశ్వలాయనం ప్రత్యూచుః। కథం సారస్వతప్రాప్తిః కేన ధ్యానేన సువ్రత। మహాసరస్వతీయేన తుష్టా భవతితద్వద॥ఆశ్వలాయనఉవాచ॥ శృణ్వంతు ఋషయస్సర్వేగుహ్యాద్గుహ్యతమం మహత్। దశశ్లోక్యమిదం స్తోత్రం ధ్యానపూర్వం వదామ్యహం। వక్ష్యే సారస్వతం స్తోత్రం వాక్ప్రవృత్తికరం శుభమ్। లక్ష్మీవివర్ధనంచైవ వివాదే విజయప్రదం। సదాసకలరోగఘ్నం సర్వసంపత్కరంశుభమ్। సర్వ శ్రీ రాజవశ్యార్థం సర్వకార్యశుభావహమ్। సర్వపాపక్షయకరం భక్తాభీష్టప్రదాయకమ్। ఋషిరాశ్వలాయనస్తు చ్ఛందోనుష్టుప్రకీర్తితం। దేవతాస్తోత్రమన్త్రస్య మహావాగీశ్వరీ తథా। శుద్ధస్ఫటికసంకాశాం శశిబింబసమప్రభామ్। కుందేందుతుహినాభాసాం హంసాసనగ-

తాం శుభామ్। అంకుశం చాక్షసూత్రంచ పాశపుస్తకధారిణీమ్। ముక్తాహారై స్సమాయుక్తాం దేవీం ధ్యాయే చ్చతుర్భుజామ్। సితేన దర్పణాభేన వస్త్రేణ పరిభూషితాం । సుస్తనీం వేదిమధ్యాంతాం చంద్రార్థకృతశేఖరామ్। జటాకలాపసంయుక్తాం పూర్ణచంద్రనిభాననాం। త్రిలోచనీం మహాదేవీం స్వర్ణనూపురధారిణీమ్ ॥ కంబుకంఠీం సుతామ్రోష్ఠీం సర్వాభరణభూషితాం । కటకైస్స్వర్ణరత్నాఢ్యైర్మహావలయభూషితామ్॥ కేయూరై ర్మేఖలాద్యైశ్చ ద్యోతయంతీం జగత్త్రయమ్। శబ్దబ్రహ్మాత్మికాం ధ్యాయేత్ జ్ఞానకామస్సమాహితః॥

అస్య శ్రీదశశ్లోకీస్తోత్రమహామన్త్రస్య ఆశ్వలాయనభగవాన్ ఋషిః । అనుష్టుప్ఛందః । శ్రీసరస్వతీ దేవతా । యద్వాగితి బీజం। దేవీంవాచమితిశక్తిః । ప్రణోదేవీతి కీలకమ్ । పరబ్రహ్మాధిదైవత్యం। మమ సరస్వతీప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః ॥ ఐం-అంగుష్ఠాభ్యాంనమః। క్లీం-తర్జనీభ్యాంనమః। సౌః - మధ్యమాభ్యాంనమః । హ్రాం- అనామికాభ్యాంనమః। హ్రీం-కనిష్ఠికాభ్యాంనమః। హ్రూం। కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః। ఐం - హృదయాయనమః। క్లీం- శిరసేస్వాహా। సౌః - శిఖాయైవషట్ । హ్రాం - కవచాయహుం। హ్రీం - నేత్రత్రయాయ వౌషట్ । హ్రూం - అస్త్రాయఫట్। భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥

ధ్యానమ్ ॥ పరబ్రహ్మాత్మికాం దేవీం భుక్తిముక్తిఫలప్రదామ్ ప్రణమ్యస్తౌమి తామేవ జ్ఞానశక్తింసమాహితః॥ లమిత్యాది పంచపూజాంకుర్యాత్ ॥ మనుః॥ ఐం-హ్రీం-శ్రీం-ఐం-క్లీం-సౌః॥ ఇతియథాశక్తిం జపిత్వా పారాయణం కుర్యాత్ ॥యథా॥౧॥(ప్రణోదేవీత్యస్య భరద్వాజ స్సరస్వతీగాయత్రీ) ప్రణోదేవీత్యస్య మన్త్రస్య। భరద్వాజఋషిః। గాయత్రీఛందః । శ్రీసరస్వతీదేవాతా ॥ ఐం-బీజం । మమవాక్సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥

మంత్రః ॥ ప్రణోదేవీసరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ । ధీనామవిత్ర్యవతు ॥

శ్లో॥ యా వేదాంతార్థతత్త్వైక స్వరూపా పరమార్థతః।
నామరూపాత్మికావ్యక్తా సామాంపాతు సరస్వతీ॥ ౧॥

౨॥ ఛందః॥ (ఆనోదివో౽త్రి స్సరస్వతీత్రిష్టుప్) ఆనోదివ ఇత్యస్య మన్త్రస్య। అత్రిఋషిః। త్రిష్టుప్ఛందః। శ్రీసరస్వతీ దేవతా। క్లీం-బీజం। మమవాక్సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥

మన్త్రః॥ ఆనోదివో౽బృహతః పర్వతాదా సరస్వతీ యజతాగంతుయజ్ఞమ్। హవందేవీజుజుషాణ ఘృతాచీశగ్మాంనోవాచ ముశతీ శృణోతు॥

శ్లో॥ యాసాంగోపాంగవేదేషు చతుర్ష్వేకైవగీయతే।
అద్వైతాబ్రహ్మణఃశక్తి స్సామాంపాతు సరస్వతీ॥

3॥ ఛందః॥ (పావకానోమధుచ్ఛందా స్సరస్వతీగాయత్రీ) పావకానఇత్యస్య మన్త్రస్య। వైశ్వానరో౽మధుఛందా ఋషిః। గాయత్రీ ఛందః। శ్రీసరస్వతీదేవతా। సౌః-బీజమ్। మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః॥ పావకానస్సరస్వతీవాజేభిర్వాజినీవతీ యజ్ఞం వష్టుధియావసుః॥

శ్లో॥ యావర్ణపదవాక్యార్థ స్వరూపేణ ప్రవర్తతే।
అనాదినిధనానంతా సామాంపాతుసరస్వతీ॥

౪॥ ఛందః॥ (చోదయిత్రీమధుచ్ఛందా స్సరస్వతీ గాయత్రీ) చోదయిత్రీత్యస్య మన్త్రస్య। వైశ్వానరో౽ మధుఛందాఋషిః। గాయత్రీఛందః। శ్రీసరస్వతీదేవతా॥ హ్రీం-బీజం॥ మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః।

మన్త్రః॥ చోదయిత్రీ సూనృతానాం చేతంతీ సుమతీనాం। యజ్ఞం దధే సరస్వతీ॥

శ్లో॥ అధ్యాత్మమధిదైవంచ దేవానాంసమ్యగీశ్వరీ।
ప్రత్యగాస్తేవసంతీయా సామాంపాతుసరస్వతీ॥

౫॥ ఛందః॥ (మహో అర్ణో మధుచ్ఛందా స్సరస్వతీగాయత్రీ)
మహోఅర్ణ ఇత్యస్య మన్త్రస్య। మధుఛందాఋషిః। గాయత్రీఛందః।
శ్రీసరస్వతీదేవతా। హ్రీం-బీజం। మమవాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మంత్రః॥ మహోఅర్ణః స్సరస్వతీ ప్రచేతయతి కేతునా। ధి
యో విశ్వావిరాజతి॥

శ్లో॥ అంతర్యామ్యాత్మనావిశ్వం త్రైలోక్యంయాధిగచ్ఛతి।
రుద్రాదిత్యాదిరూపస్థా సామాంపాతు సరస్వతీ॥

౬॥ ఛందః॥ (చత్వారివాగ్దీర్ఘతమా వాగ్దేవీత్రిష్టుప్) చత్వారి
వాగిత్యస్య మన్త్రస్య। ఉచథ్యపుత్రో దీర్ఘతమఋషిః। వాగ్దేవతా।
త్రిష్టుప్ఛందః। హ్రూం-బీజం। ...ర్థేజపేవినియోగః॥

మంత్రః॥ చత్వారి వాక్పరిమితా పదాని తానివిదుర్బ్రాహ్మణ
ఆయేమనీషిణః। గుహాత్రీణి నిహితా నేంగయంతితురీయంవాచో మను
ష్యావదంతి॥

శ్లో॥ యా ప్రత్యగ్దృష్టిభిర్జీవై ర్వ్యజ్యమానానుభూయతే।
వ్యాపినీజ్ఞప్తిరూపైకా సామాంపాతు సరస్వతీ॥

౭॥ ఛందః॥ యద్వాగ్నెమోభార్గవోవాక్ త్రిష్టుప్। యద్వా
గిత్యస్య మంత్రస్య। భార్గవో నెమిఋషిః। శ్రీధేనువాగీశ్వరీదేవతా।
త్రిష్టుప్ఛందః। హ్రైం-బీజం। ...జపే వినియోగః॥

మన్త్రః॥ యద్వాగ్వదంత్యవిచేతనాని రాష్ట్రీదేవానాం నిష
సాద మంద్రా। చతస్ర ఊర్జం దుదుహేపయాంసి క్వస్విదస్యాః పర
మంజగామ॥

శ్లో॥ వ్యక్తావ్యక్తగిరస్సర్వే వేదాద్యావ్యాహరంతియామ్।
సర్వకామదుఘాధేను స్సామాంపాతు సరస్వతీ॥

౮॥ ఛందః॥ (దేవీంవాచస్నేమో భార్గవో వా_క్త్రిష్టుప్) దేవీం వాచమిత్యస్య మంత్రస్య । భార్గవో నేమిఋషిః । శ్రీధేనువాగీశ్వరీ దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। హ్రాం-బీజం. . .జపేవినియోగః॥

మన్త్రః ॥ దేవీం వాచ మజనయన్త దేవా స్తాం విశ్వరూపాః పశవో వదంతి । సానో మంద్రేష మూర్జం దుహానా ధేను ర్వాగస్మానుప సుష్టుతైతు॥

శ్లో॥ నామజాత్యాదిభి ర్భేదై రష్టధాయా వికల్పితా ।
నిర్వికల్పాత్మికా వ్యక్తా సా మాంపాతు సరస్వతీ॥

౯॥ ఛందః॥ (ఉతత్వః పశ్య౯ బృహస్పతిర్వా_క్త్రిష్టుప్)ఉతత్వః పశ్యన్నిత్యస్య మంత్రస్య।బృహస్పతిఋషిః।త్రిష్టుప్ఛందః। శ్రీసరస్వతీ దేవతా । హ్రః - బీజం ॥ . . . ర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః ॥ ఉతత్వః పశ్యన్న దదర్శవాచ ముతత్వశ్శృణ్వ న్నశృణో త్యేనాం । ఉతో త్వస్మై తన్వా ౧౦ విసస్రే జాయేవపత్య ఉశతీసు వాసాః ॥

శ్లో॥ యాంవిదిత్వాఖిలం బంధం నిర్మంథ్యాఖిలవర్త్మనామ్ ।
యోగీయాతి పరంస్థానం సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

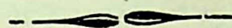
౧౦॥ఛందః॥ (అంబితమేగృత్సమద స్సరస్వత్యనుష్టుప్) అంబితమ ఇత్యస్య మన్త్రస్య । గృత్సమదఋషిః । అనుష్టుప్ఛందః । సరస్వతీ దేవతా । శ్రీం - బీజం । మమ. . . ర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః॥ అంబితమే నదీతమే దేవీతమే సరస్వతీ । అప్రశస్తా ఇవస్మసి ప్రశస్తి మంబనస్కృధి ॥

శ్లో॥ నామరూపాదికం సర్వం యస్యామావేశ్యతాం పునః ।
ధ్యాయంతి బ్రహ్మరూపం సా మాంపాతు సరస్వతీ॥

అథ ఫలశ్రుతిః.

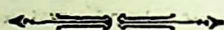

శ్లో॥ యః కవిత్వం నిరాతంకం భుక్తిం ముక్తించ వాంఛతి। సోఽభ్య
ర్చ్యైనాం దశశ్లోక్యా భక్తస్తౌతి సరస్వతీమ్॥౧॥ తస్యైవం స్తువతో నిత్యం
సమభ్యర్చ్య సరస్వతీమ్। భక్తిశ్రద్ధాభియుక్తస్య షాణ్మాసాత్ప్రత్యయో
భవేత్ ॥౨॥ తతః ప్రవర్తతే వాణీ స్వేచ్ఛయా లలితాక్షరా। గద్యపద్యా
త్మికా వాణీ ప్రమేయైశ్చ వివక్షితైః॥ ౩ ॥ అశ్రుతం బుధ్యతే గ్రంథం ప్రా
య స్సారస్వతం కవిః। శ్రుతంచ ధారయేదాశు స్ఖలద్గీస్స్పష్టవాగ్భ
వేత్ ॥ ౪ ॥ విఖ్యాత స్సర్వలోకేషు వాగ్మీ భవతి సర్వదా। అజేయః
ప్రతిపక్షాణాం స్వయం జేతాభిజాయతే॥ ౫ ॥ స్వయూథ్యై ర్వేదబా
హ్యై ర్వా వివాదే ప్రస్తుతే సతి। అహం వాచస్పతి ర్విష్ణు శ్శివో వా
స్మీతి భావయేత్ ॥ ౬ ॥ ఏవం భావయతా తేన బృహస్పతిరపి స్వయం।
నశక్నోతి సమం వక్తుం నరేష్వన్యేషు కా కథా ॥ ౭ ॥ న కాంచన స్త్రియం
నిందేన్న దేవా న్నాపిచ ద్విజాన్। అనార్యై ర్నాభిభాషేత సర్వత్రైవ
క్షమీ భవేత్ ॥౮॥ సర్వత్రైవ ప్రియం బ్రూయాద్యదిచ్ఛేత్సిద్ధిమాత్మనః।
శ్లోకైర్నైవ తిరస్కృత్యా ద్వేషంతం ప్రతివాదినమ్ ॥ ౯॥ ప్రతివాదిగజా
నాంతు సింహో భవతి మానవః। యద్వాగితిద్వ్యర్లచెనైవ దేవీం
యోఽర్చయతి వ్రతీ ॥ ౧౦॥ తస్య నాసంస్కృతా వాణీ ముఖాదుచ్చరతే
క్వచిత్ । నమామి యామినీనాథ రేఖాలంకృతకుంతలాం ॥ ౧౧ ॥
భవానీం భవసంతాప నిర్వాపణసుధానిధిం। యయా చేదం ధృతం సర్వం
జగత్థ్సావరజంగమమ్ ॥ ౧౨ ॥ యాం నత్వా లోకపాలాద్యా స్స్వేస్వే
ధర్మేప్రతిష్ఠితాః ॥ ఇత్యాశ్వలాయనమునిర్నిజగాద దేవ్యాస్స్తోత్రం
సమస్తఫలభోగనిదానభూతం। ఏతత్పఠన్ ద్విజవర శ్శుచితాముపేత్య
సంధ్యాసు వాంఛితఫలా న్యుపయాతిశీఘ్రం ॥ ప్రథమం భారతీనామ
ద్వితీయంచ సరస్వతీ। తృతీయం శారదా దేవీ చతుర్థం కంసమర్దనీ॥ పంచ

మంతుజగన్మాతా షష్ఠంచైవతు పార్వతీ। సప్తమంచైవకౌమారి అష్టమంబ్రహ్మవాదినీ। నవమంచైనవారాహి దశమంబ్రహ్మపుత్రికా। ఏకాదశంచవాగ్దేవీ ద్వాదశంవరదాంబికా। ద్వాదశైతాని నామాని త్రిసంధ్యంయఃపఠేన్నరః। వాగ్వాదిన్యాఃప్రసాదేన వత్సరాత్సుకవిర్భవేత్॥ ఇత్యాశ్వలాయనఋషిప్రోక్తం ఫలశ్రుతి స్సమాప్తమ్.

అథ సరస్వతీస్తోత్ర ప్రారంభః.

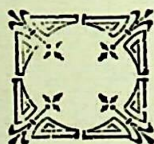
యత్పాదాంబుజ మంబుజాసనముఖై రాద్యైరచింత్యం సురైర్యచ్చారిత్ర మగణ్యమేవ వచసాంవాచస్పతేరప్యహో। యత్కారుణ్యకటాక్షసూత్రకలితా చిత్రాజగన్మాలికా పాయాత్సా మమసర్వదాభగవతీ భద్రేశ్వరీభద్రదా॥౧॥ వందేసర్వసురాదిభిర్నిగదితాంలోకప్రసిద్ధప్రభాం శుభ్రాం శాస్త్రపురాణ నాటక మహాకావ్యాదిసంచారిణీం।బ్రహ్మాదిత్రిదశైరనిందితగుణై రావేష్టితాంసర్వదా।నానాభూషణభూషితాం నతజనాభీష్టప్రదాంభారతీమ్ ॥౨॥ కలహంసమతల్లికాధిరూఢం కలవీణా కలకంపితోత్తమాంగం। కలయామి కలితంవిధేః కిరీటే కలమేకంచనకామినీవిశేషమ్ ॥ ౩ ॥ శుభ్రాంశుభ్రవిలేప మాల్యవసనాం శీతాంశుఖండోజ్జ్వలాం వ్యాఖ్యామక్షగుణం సుధాఢ్యకలశం విద్యాంచహస్తాంబుజైః। బిభ్రాణాం కమలాసనాం కుచనతాంవాగ్దేవతాం సంస్థితాం। వందేవాగ్విభవప్రదాం త్రినయనాం సౌభాగ్యసంపత్కరీమ్ ॥ ౪ ॥ ఛందః పాదయుగోరుచారుజఘనా శిక్షాప్రజం ఘోషణీ ఋగ్వేదాదియుగా యజుస్సరదనా యా సామవామోదరా॥ తర్కోజ్యోత్స్నకుచాశ్రుతి స్మృతిభుజా కావ్యారవిందాననా వేదాంతామలలో

చనా విలసితా సామిహా వాగీశ్వరీమ్ ॥ ౫ ॥ కుందేందువారణ మృ
ణాళ మరాళతార నీహారహార ఘనసారపటీరగౌర । యాపుస్తకాక్ష
వలయాంకుశపాశహస్తా సాభారతీ మమ ముఖాంబురుహే సదాస్తామ్ ।
౬ ॥ నవనవ ముక్తాహారాం నవమణివలయాం నవాంబరధరాం । పీనప
యోధరభారాం సరసిజనయనాం సరస్వతీం వందే ॥ ౭ ॥ సరస్వతీ నమ
స్తుభ్యం వరదే కామరూపిణీ । విద్యారంభం కరిష్యామి సిద్ధిర్భవతు మే
సదా ॥ ౮ ॥ పద్మపత్రవిశాలాక్షీ పద్మకేసరవర్ణినీ । నిత్యంపద్మాలయా
దేవీ సామాంపాతుసరస్వతీ ॥ ౯ ॥ యాకుందేందుతుషారహారధవళా
యాశుభ్రవస్త్రావృతా । యావీణా వరదండమండితకరా యాశ్వేతపద్మా
సనా । యా బ్రహ్మాచ్యుత శంకరప్రభృతిభిర్దేవైస్సదాపూజితా సామాం
పాతు సరస్వతీ భగవతీ నిశ్శేష జాడ్యాపహా ॥ ౧౦ ॥ దోర్భిర్యుక్తా
చతుర్భిస్స్ఫటికమణిమయీ మక్షమాలాం దధానాం హస్తేనైకేనపద్మం
సితమపిచశుకం పుస్తకం చాపరేణ । భాసాకుందేందుశంఖస్ఫటికమణి
నిభా భాసమానా సమానా సామె వాగ్దేవతేయం నివసతువదనేసర్వ
దా సుప్రసన్నా ॥ ౧౧ ॥ ఆమ్నాయమూర్తిరను బంధషడంగవాస
తర్కప్రకల్పితకళాధరణాభిరామా । వాణీవధూర్భగవతీ మమవక్త్ర
పద్మ సద్మ న్యభీష్టఫలదా వసథంకృషీష్టా ॥ ౧౨ ॥ అమలకమలసంస్థా
లేఖినీ పుస్తకోద్యత్కరయుగళసరోజా కుందమందారగౌర । ధృతశశ
ధర ఖండోల్లాస కోటీరచూడా భవతు భవభయానాం భంజనీ భారతీ
నః ॥ ౧౩ ॥ శరదిందువికాసమందహాసాం స్ఫురదిందీవరలోచనాభిరా
మాం । అరవిందసమాన సుందరాస్యా మరవిందాసన సుందరీముపాసే ॥
౧౪ ॥ పుస్తకజపవటహస్తే వరదాభయ చిహ్నచారుబాహులతే । కర్పూ
రామలదేహే వాగీశ్వరి శోధయాశు మమచేతః ॥ ౧౫ ॥ నీహారహార
ఘనసార సుధాకరాభాం కల్యాణదాం కనకచంపకదామభూషాం ।
ఉత్తుంగపీనకుచకుంభ మనోహరాంగీం వాణీంనమామి మనసావచసాం
విభూత్యై ॥ ౧౬ ॥ శ్రీమచ్చందనచర్చితోజ్జ్వలవపు శ్శుక్లాంబరా
కామదావామాలంకృతకుంతలా ప్రవిలసన్ముక్తావళీశోభనా । సర్వజ్ఞా
ననిదాన పుస్తకధృతా శుభ్రాక్షమాలాధరా వాగ్దేవీవదనాంబుజే వస

తుమె త్రైలోక్యమాతాచిరమ్ ॥ ౧౭ ॥ శారదాశారదాంభోజ వద నావదనాంబుజే । సర్వదాసర్వదాస్మాకం సన్నిధిస్సన్నిధిం క్రియాత్ ॥ ౧౮ ॥ శరణంకరవాణిశర్మదం తె చరణం వాణిచరాచరోపజీవ్యం। కరు ణామసృణైః కటాక్షపాతైః కురుమామంబ కృతార్థసార్థవాహమ్ ॥ ౧౯ ॥ వాగ్వాణీభారతీబ్రాహ్మీభాషా గీశ్శారదాతథా సరస్వతీ కామ దుఘా వేదగర్భాక్షరాత్మికా । వాచాసిద్ధిమవాప్నోతి వివాదెవిజయీ భవేత్ ॥ ౨౦ ॥ తుంగస్తనీంతుహినహారసమానభాసాం శాతోదరీం శశికళా కలితావతంసాం । చంద్రాననాం చకిత బాలకురంగనేత్రాం వీణావినోదనిరతాం కలయామివాణీం ॥ ౨౧॥

ఇతి సరస్వతీస్తోత్రం సమాప్తమ్.

శ్రీ ర స్తు.

వా రు ణ జ ప మ్.

ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మిన్ దేశే సద్య సువృష్టిసిద్ధ్యర్థం వారుణజపాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాంత్యర్థ మభ్యుదయార్థంచ మహాజనైస్సహ స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే॥ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం గణపతిపూజాం కరిష్యే॥ గణపతిమభ్యర్చ్య పుణ్యాహవాచ నంకృత్వా ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభ తిథౌ అస్మిన్ దేశే సువృష్ట్యాత్సస్య సంజీవన హేతుభూత తత్తన్మండల వ్యాప్తసద్యస్సువృష్టి సిద్ధ్యర్థం గణపతిముద్దిస్య గణపతిప్రీత్యర్థం వరుణ ముద్దిస్య వరుణప్రీత్యర్థం బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వర ముద్దిస్య బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరప్రీత్యర్థం ఇంద్రముద్దిస్య ఇంద్రప్రీత్యర్థం మమ జన్మరాశ్యపేక్షయానామరాశ్యపేక్షయాచ సూర్యాదీనాం నవానాంగ్రహాణామ నుకూల్య ఫలసిద్ధ్యర్థం ఏషగ్రహాః అరిష్టస్థానేషు స్థితాః తేభ్యస్సకాశా దేకాదశస్థానస్థిత ఫలావాప్త్యర్థం ఆదిత్యాది నవగ్రహాదేవతా ముద్దిస్య ఆదిత్యాది నవగ్రహదేవతా ప్రీత్యర్థం దుర్గా గణపతి క్షేత్రపాలకాభయంకరానుద్దిశ్య దుర్గా గణపతి క్షేత్రపాలకాఽభయంకర ప్రీత్యర్థం వాయుముద్దిశ్య వాయుప్రీత్యర్థం ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకానుద్దిశ్య ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలక ప్రీత్యర్థం కార్తవీర్యముద్దిశ్య ఋష్యశృంగప్రీత్యర్థం పర్జన్యముద్దిశ్య పర్జన్యప్రీత్యర్థం వారుణజపాఖ్యం కర్మకరిష్యే ॥ తదంగ ఆచార్యబ్రహ్మఋత్విగ్వరణం కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ శుచౌ దేశే గోమయేనోపలిప్య రంగవల్యాదిభిరలం కృత్వా తదుపరి నూతనవస్త్ర మాస్తీర్య॥ తద్వస్త్రే పంచద్రోణపరిమిత తండులాన్నిక్షిప్య॥తన్మధ్యే వరుణకలశంసంస్థాప్య, శుద్ధోదకేనాపూర్య ఆకలశేషుధావతి. . .కనిక్ర దతు॥ ప్రవోయజ్ఞేషు. . .శాఖాః ॥ ఇతి పంచపల్లవైరాచ్ఛాద్య గాయత్ర్యాగోమూత్రం గంధద్వారామితి గోమయం,ఆప్యాయస్వేతి క్షీరం, దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతి దధి॥ శుక్రమసీత్యాజ్యం మధువాతాఇతిమధు॥ స్వా

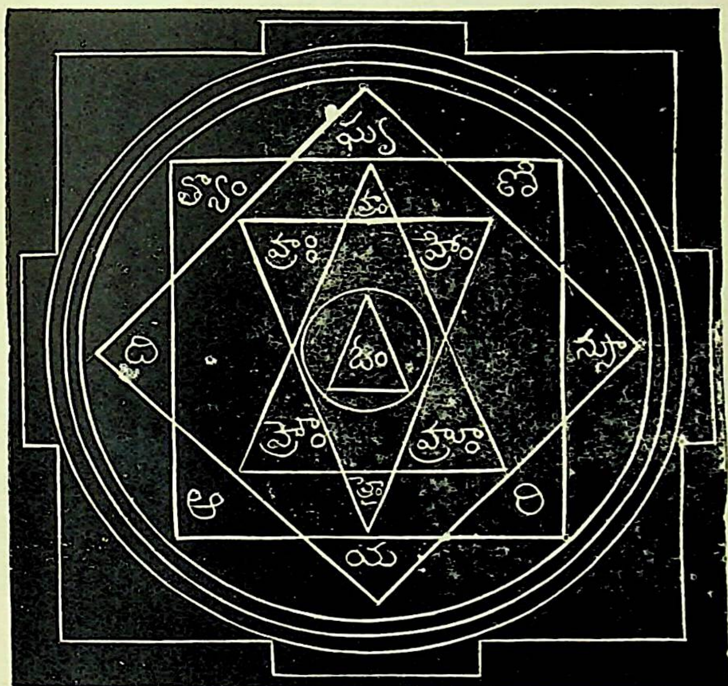
దుపవస్వేతి శర్కరా దేవస్యత్వేతి కుశోదకం సహిరత్నానీతి నవర త్నాని నిక్షిపేత్ కలశస్య ముఖే విష్ణుః...కలశాంబు సమాశ్రితాః॥ శ్లో॥ కుంభోదకేషుపుణ్యాని తీర్థానిప్రవిశంతివై। భాగీరథీభీమనదీ ప్రణీతా బ్రహ్మనిర్మితా॥ వేత్రావతీ వేగవతీ పంపాపాపప్రణాశనీ। కుశావతీ కుశో ద్వర్తీ సరయూ సర్వపాపకః॥ ఫల్గుణీకృష్ణవేణీచచంద్రభాగాకుశోదకే॥ మలాప తుంగభద్రాచ కావేరీ నర్మదా తథా॥ యమునాబ్రహ్మగంగా ద్యాః నిత్యం కలశమాశ్రితాః॥ అత్ర సావిత్రీ గాయత్రీ శాంతిః పుష్టి కరీ తథా। ఆయాంతు దేవపూజార్థం దురితక్షయకారకాః॥ ఏహిగం గేతియమునే గోదావరి సరస్వతీ। నర్మదా సింధు కావేరీ జలేస్మిఀ త్సన్నిధింకురు॥ ఆపోవాయి దగ్ం సర్వం...సువరాప ఓం॥ కలశే ధేను ముద్రాం ప్రదర్శ్య॥ ఇషేత్వోర్జేత్వా...పశూన్పాహి॥ బ్రహ్మసంధ త్తం తన్మేజన్వతం...ప్రజనయన్ పరీహి॥ అగ్నిమీళే పురోహితం...ధా తమం॥ అగ్నఆయాహివీతయే...బర్హిషి॥ శన్నో దేవీ...స్రవంతునః॥ నమస్తేరుద్రమన్యవ...ఉత తేనమః॥ సహస్రశీర్షాపురుషః...దశాంగు లం॥ దేవస్యత్వా...హస్తాభ్యాం॥ యాఃఫలినీర్యా...త్వగ్ంహసః॥ కలశేఫలంనిక్షిప్య॥ గణానాంత్వా...సీదసాదనం॥ కలశేగణపతి మావా హయామి॥ అవతే హేడో వరుణ...కృతాని॥ ఇమంమేవరుణ...రాచకే॥ తత్వాయామి...ప్రమోషీః॥ కలశేవరుణమావాహయామి॥ బ్రహ్మ జజ్ఞానం...వివహ॥ కలశేబ్రహ్మాణమావాహయామి॥ ఇదం విష్ణుర్విచ క్రమే...పాగ్ంసురే॥ కలశేవిష్ణుమావాహయామి॥ త్ర్యంబకంయజా మహే...అమృతాత్॥ కలశేమహేశ్వరమావాహయామి॥ ఇంద్ర వో...కేవలః॥ కలశేఇంద్రమావాహయామి॥ ఆసత్యేన...విపశ్యన్॥ అగ్నిందూతం...సుక్రతుం॥ కద్రుద్రాయ...హృదే॥ అధిదేవతాప్రత్య ధిదేవతా సహిత సూర్యగ్రహ మావాహయామి॥ ఏవం అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత తత్తద్గ్రహాంస్త త్తన్మంత్రైరావాహయేత్॥ దుర్గాగణపతిక్షేత్రపాలాకాభయంకర త్ర్యంబక ఇంద్రాద్యష్టదిక్పా లకాం స్తత్తన్మంత్రైరావాహయేత్॥ తతఃకలశేతవవాయురితివాయు మావాహయేత్॥ శ్లో॥ కార్తవీర్య మహావీర్య సర్వోపద్రవనాశక।

స్సర్వత్ర సర్వదారక్ష దుష్టాన్నాశయనాశయ॥ ఇతి కార్తవీర్యమావాహయామి॥ ఋష్యశృంగాయమునయే విభాండక సుతాయవై । నమశ్శాంతాధిపతయే సద్యస్సువృష్టి హేతవే ॥ ఋష్యశృంగ నమస్తుభ్యమనావృష్టినివారక।జంతూనాం ప్రాణరక్షార్థం సువృష్టిం సర్వదాకురు॥ ఇతిశ్లోకద్వయేన మృణ్మయకృత ఋష్యశృంగ ప్రతిమామావాహనం॥ పూజాంచకృత్వా॥ తతః। నికామేనికామేనః...కల్పతాం పర్జన్యాయ ప్రగాయత...పర్జన్యః పురుషీణాం॥ పర్జన్యోవసోర్ధారా...పూరయతి॥ పర్జన్యమావాహయామి॥ ఆవాహితేభ్య స్సర్వేభ్యో దేవేభ్యః షోడశోపచారాన్ కుర్యాత్ ॥ అనయాధ్యానావాహనాది...సర్వాత్మకః॥ ఆవాహితేభ్య స్సర్వే దేవతాస్సు॥వరదాభవంతు॥ అస్మిన్ దేశేసువృష్టిత్సస్య సంజీవన హేతుభూత తత్తన్మండలవ్యాప్త సద్యస్సువృష్ట్యా సర్వే తటాకాః పరిపూర్ణాభవంతు॥ఏవంతిరీః॥ ఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టాయాం శుభతిథౌ పర్జన్యదేవతా ముద్దిశ్య పర్జన్యదేవతా ప్రీత్యర్థం మారుతమసీత్యనువాకద్వయం అన్యోన్య సహాయేన సహస్రసంఖ్యాక మారుతమసి తత్ప్రిప్రకాశిక మంత్రజపం యజమానయుక్తాః కరిష్యామః।తతః।ఆచార్యపురోగాః సర్వేబ్రాహ్మణాః నాభిదఘ్న జలంప్రవిశ్య దర్భరజ్జుం గృహీత్వా వరుణప్రార్థనం కుర్యాత్ ॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥చంద్రప్రభం పంకజసన్నివిష్టం పాశాంకుశాభీతి వరప్రదానం । ముక్తాకలాపాంచిత సర్వగాత్రం ధ్యాయేత్ప్రిసన్నం వరుణంసువృష్ట్యై ॥త్వంవై జలపతిర్భూత్వా సర్వసస్యాభివృద్ధయే । నిమంత్రితో మహేశానః పూర్వత్రైలోక్యరక్షణ॥ పుష్కలావర్తకై ర్మేఘై స్నాపయంతి వసుంధరాం॥విద్యుద్గర్జితసన్నద్ధం తోయాత్మానంనమామ్యహమ్॥యస్య కేశేషుజీమూతాః నద్యస్సర్వాంగసంధిషు । సర్వేసముద్రాశ్చత్వార స్తస్మైతోయాత్మనేనమః ॥ ఇతిప్రార్థయిత్వా॥ ధవళంమకరారూఢం పాశపాణింప్రచేతసం। శక్త్యాయుధం ప్రశాంతంచచింతయేద్యాదసాంపతిం॥ ఇతిప్రార్థయిత్వా॥ ఆపోవాఇదగ్ంసర్వం...సువరాపఓం॥ సర్వేసూర్యాభిముఖాః॥ యాదివ్యావృష్టిస్తయాత్వా శ్రీణామి॥ హస్తం ప్రక్షాళ్యమారుతమసీ త్యనువాక

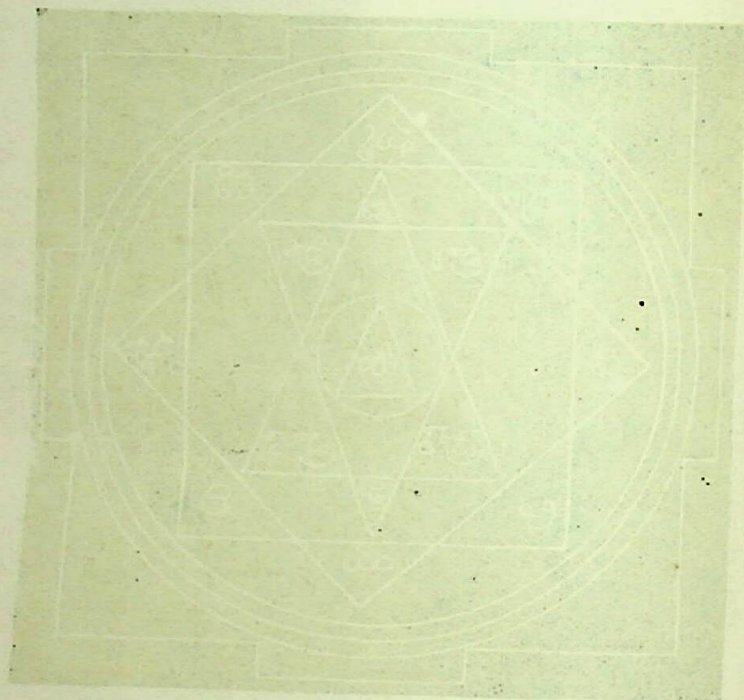
ద్వయం। అన్యోన్యసహాయేన యథాశక్తిసంఖ్యాక బ్రాహ్మణంజపిత్వా॥ మారుతమసిమరుతామోజోపాం ధారాంభింధి తోపసహ్యామి । దేవాపసవ్యా అగ్నేసోమసూర్యా...తఇదంక్షేత్రమావిశంతు॥ తఇదంక్షేత్రమనువివిశంతు॥ తతస్సర్వేజలేనిమగ్నాః॥ఉన్నంభయేతి మంత్రేణ సహ పరివారంజపిత్వా ॥ జపాంతే యాదివ్యావృష్టి స్తయాత్వా శ్రీణామి॥ మారుతమసి మరుతామోజఇతి కృష్ణంవాసః...రూపేణైవైనగుంసమర్ధయతి వరుపస్యావరుద్ధై॥ దేవావసవ్యా దేవాశర్మణ్యా దేవాసప్రీతయ ఇత్యాబధ్నాతి ॥ లోకాః ప్రీతా అభీష్టాభవంతి ॥ ఇతిబ్రాహ్మణానువాకావాక్ ఉమాపతేశ్చ జపంకుర్యాత్ ॥ యాదివ్యా వృష్టి స్తయాత్వా శ్రీణామి॥ ఇతిహ స్తంప్రక్షాళ్య ॥ ఉన్నంభయ పృథివీం భింధీదం దివ్యం నభః। ఉద్నోదివ్యస్యనోదేహీశానో విశ్వజాదృతిం । ఇతి సర్వేబ్రాహ్మణాః జలేనిమగ్నాః । యథాశక్త్యా జపంకుర్యాత్ । తతో జలా దుత్తీర్యాచమ్య॥ జలేతిష్టంతః కూప్యాభ్యస్వాః...సముద్రాభ్యస్వాః ॥ సర్వాభ్యస్వాః...సమీచీనామాసి। హిరణ్యవర్ణ అపాంగ్రహాన్...వారుణో వైక్రీతస్సోమ ఉపనద్ధోమిత్రోనయోహి దేవానై యజ్ఞమాగ్నేర్దేవ్య భజంతావభృథ యజూగ్ంపిజుహోతి కూప్యాభ్యస్వాః అద్భ్యస్వాః వహంతీభ్యస్వాః పృథివ్యైస్వాః అంతరిక్షాయస్వాః దివేస్వాః సంప్లోష్యతేస్వాః బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ పరిచరిష్యామః పవమానస్సువర్జనః ప్రజాపతిస్సవితోత్తరాస్యాం వేద్యామన్యానీహవీగుంషి సాదయతి సర్వేషు వారుణోవాశ్వః ప్రజాపతిర్దేవా నియంవా వసరఘూకశ్ఛిద్ధవాస్మా అస్మాన్ లోకాన్ ప్రేత్య విద్యున్మహసో ధూపయో యోసౌతపన్నుదేత్యాపమాసాం యోపామాపోవై చతుష్టయ్యో జానుదఘ్నీ మగ్నిం పరిణీయేమానుకం విశీర్ష్ణంపర్జన్యాయ పునరద్భ్యస్సంవత్సర స్తస్యావై మేఘ స్తస్యావై ద్యాసువర్ణంఘర్మమహోభ్యభధార్తాంభస్యపార ఆదిత్యోవాపప ఆదిత్యోవై తేజఆపోవాఇదగ్ంసర్వం భద్రం కర్ణేభిరిత్యాది దశశాంతిర్జపిత్వానమోబ్రహ్మణే...బృహతేకరోమి।ఓంశాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః।ఏవంత్రిః। వృష్టిరసివృశ్చ మేపాప్మానమమృతాత్సత్యముపాగాం।హరిః ఓం శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు॥తతస్సుబ్రాహ్మణ్యమాహ్వానంచ కృత్వా॥ ఏవం

(2) పటము.

సూర్యయంత్రము.

ఈ సూర్య యంత్రము ప్రత్యహంపూజించువారలకు భగవదానుగ్రహమువలన పూర్వకర్మజనిత వ్యాధులన్నియును నివర్తించగలవు.

గుణవిశేషణవిశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మిన్ దేశే సువృష్టిస్సస్య సంజీవన హేతుభూత...సిద్ధ్యర్థం పార్వతీసహిత రామలింగేశ్వరముద్దిశ్య తత్ప్రీత్యర్థం ఏకవింశత్యుత్తరశత బ్రాహ్మణై ర్నమకానువాక చమక శిరస్కయా చలనోన్యన్యసహాయేన మహాన్యాస పూర్వకరుద్రాభిషేకం కరిష్యామః ఇతిసంకల్ప్య ఏకవింశత్యుత్తర శతబ్రాహ్మణాః శ్రుతాధ్యయన సంపన్నాః సదాచారవంతశ్చత్రిషు వేదేషు సూక్తాని పర్జన్యాని పారాణి వా యవ్యాన్యైంద్రాణి తత్తల్లింగమంత్రాణి బ్రాహ్మణానిచ సప్తరాత్ర మేకరాత్ర మేకాదశరాత్ర మేకవింశతిరాత్ర మష్టాచత్వారింశద్రాత్రంవా యావత్సమాపనం బ్రహ్మచర్యం క్షారలవణవర్జనం అథశ్శయనమితి నియమేన జపేయః ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ సర్వాన్ దేవతానుద్దిశ్య తత్ప్రీత్యర్థం సంభవితా నియమేన కల్పోక్త ప్రకారేణ సంభవద్భిర్ద్రవ్యై స్సంభవద్భిరుపచారైశ్చ సమిధాజ్యచరుభిర్మ్ఘాహుతిగుం హుత్వా ఉపస్తీర్య ద్వారవదాయ అభిఘార్య॥ గణానాంత్వా...సీదసాదనగ్గుస్వాహా ॥ గణపతయఇదం । అవదానధర్మేణ ప్రత్యాహుతింజుహుయాత్ ।సమిదాజ్యచరువ్రీహిభిః చతుర్విధహోమేన భగవాన్ సర్వాత్మకః సర్వం శ్రీయజ్ఞేశ్వర హుతాశనస్సుప్రీణాత్ । యజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు ॥ అస్మిన్ దేశే అస్మిన్ గ్రామే...సద్యస్సువృష్ట్యా సర్వేసద్యా స్స ర్వేతటాకాః పరిపూర్ణాభవంతు। ఇతి సర్వత్ర గ్రాహ్యం॥

వారుణజపవిధి స్సమాప్తః.

మహాలింగార్చనప్రయోగః.

మహాలింగార్చనవిధిర్లిఖ్యతే। ఆదౌ భూశుద్ధ్యాది కృత్వా తతః మహాగణపతిపూజాం కుర్యాత్ ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం భవానీ పార్థివేశ్వర ముద్దిశ్య భవానీ మహాలింగార్చనాఖ్యం కర్మకరిష్యే మయా సంకల్పిత మహాలింగార్చనంగత్వేన పార్థివ

లింగనిర్మాణాఖ్యం కర్మకరిష్యే భూమిర్భూమ్నా ఇత్యనువాకేన భూమింప్రార్థయేత్ భూమిర్భూమ్నా ద్యౌర్వరిణా...ఆజ్యంజుషాణావియంతు॥ మావోరిషదితిఖనిత్వా + మావోరిషత్ఖనితా...యామసి-స్యోనా పృథివీతిమంత్రేణశుద్ధమృత్తికాం గృహీత్వాస్యోనాపృథివీ + సప్రథాః మృత్తికేహనమేపాపమితిగృహీత్వాశుద్ధమృత్తికామభిమంత్ర్య-మృత్తికేహనమేపాపం-పరమాంగతిం-యేపథాంపథి స్వగృహమానయేత్ యేపథాంపథిరక్షయః...తస్మై నమోరుద్రేభ్యఇతిమృత్తికాంభూమౌ సంస్థాప్య-నమోరుద్రేభ్యో పృథివ్యాం-యేషామన్నమిషవః - దధామి-నమోరుద్రేభ్యో యేంతరిక్షే యేషాంవాతః దధామి నమో రుద్రేభ్యోయేదివి యేషాం వర్షమిషవః-దధామి-మానస్తోకఇతి మృత్తికాంజలేమిశ్రయేత్ మానస్తోకేతనయే...విధేమతే జలం సంపోష్య రుద్రసూక్తం జపన్ లింగానిపరికల్ప్య శుచౌదేశే ప్రాఙ్ముఖో దఙ్ముఖోవా సప్తవింశతి లింగాని క్రమేణస్థాపయేత్ ॥ తథాచైతాని అష్టోత్తరశతలింగానిభవంతి॥ తతః లింగాత్మనా నిర్మిత చతురశ్రియాశాన్యాద్యష్టదిక్షు యేకైకస్యాం దిశిత్రీణిత్రీణి లింగాని బాహ్యేస్థాపయేత్॥ తాదృశత్రికాష్టకం ప్రత్యేకం బ్రహ్మవిష్ణు శివనామకం భవతి, ఏతానిచతుర్వింశతి లింగాని భవంతి తతోబాహ్యత ఏవత్రికద్వయాంతరాళే ప్రాగాద్యష్ట దిక్షు ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలరూపాణి అష్టాలింగాని (దిక్షు అష్టౌ)స్థాపయేత్॥ యేవంబాహ్యావరణాని॥ అథాభ్యంతరావరణాని విన్యసేత్ ॥ బహిస్థిత ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలక లింగసమ్ముఖాని ॥ విఘ్నేశ్వర వీరభద్ర నందికేశ్వర భైరవ సుబ్రహ్మణ్య దుర్గా మహాకాళీ శివాత్మకనామకాని అష్టాలింగాని స్థాపయేత్ ॥ తతః త్రిశూల లింగసమ్ముఖాని భవాద్యష్టమూర్తిలింగాని స్థాపయేత్॥ తతః ఈశాన కోణమారభ్య ఈశాన ప్రాగగ్ని నిరుఋతి వాయవ్యదిక్షు సద్యోజాత వామదేవ అఘోరతత్పురుషేశానాత్మక పంచబ్రహ్మస్వరూపాణి పంచ పంచ పంచవింశతిలింగాని స్థాపయేత్ ॥ తన్మధ్యే మహాలింగ సంస్థాపనాయ పీఠంపరికల్ప్య తాదృశస్థలంత్యక్త్వా మహాలింగస్య ఉత్తరస్యాం దిశి ఏకాదశరుద్రాత్మకాని ఏకాదశలింగాని స్థాపయేత్॥ తతః మహా

లింగస్య దక్షిణస్యాం దిశి షడక్షరాత్మకాని షల్లింగాని స్థాపయేత్॥ తతః షడక్షరలింగ మహాలింగయోర్మధ్యే దక్షిణామూర్తినామక మేక లింగం స్థాపయేత్ ॥ తతః మహాలింగైకాదశ లింగయోర్మధ్యే చండీశ్వరాభిధాన మేకలింగం స్థాపయేత్॥ అథ మహాలింగస్థాపనాప్రకారః లింగాత్మనాస్థిత పశ్చిమప్రాకార మధ్యభాగమారభ్య పాగ్ద్వార సమీపస్థిత పంచబ్రహ్మలింగపర్యంతం అతిబుజ్వాకారేణ ఏకైకస్యాం పంక్తౌ వింశతిలింగాని ఏవంక్రమేణ పంచలింగపంక్తయః కార్యాః॥ తాపికించి దన్యోన్య సంశ్లిష్టాః కార్యాః తాశ్చ పశ్చిమాదిక్రమేణ ఖండచతుష్టయాత్మనా ఏకైకస్మిన్ ఖండే పంచవింశతిలింగాని ఏవంక్రమేణ విభక్తఇతి విభావ్య పశ్చమప్రాకార సన్నికృష్ట ప్రథమఖండస్య దక్షిణోత్తరదైర్ఘ్యయోః దక్షిణోత్తరయోః పార్శ్వయోః బుజ్వాకారేణ ప్రథమపంక్తౌ ఏకైకస్యాందిశి పంచపంచలింగాని స్థాపయేత్॥ ద్వితీయ పంక్తావపి పూర్వప్రకారేణ చత్వారిలింగాని పూర్వస్థాపిత లింగైః కించిదన్యోన్య సంశ్లిష్టాని యథాభవంతి తథాస్థాపయేత్ ॥ ఏవమేవ తృతీయపంక్తావపి త్రీణిత్రీణిలింగాని స్థాపయేత్ ॥ తతః చతుర్థపంక్తావపి ద్వేద్వేలింగాని స్థాపయేత్॥తతః పంచమపంక్తావపి ఏకమేకలింగం స్థాపయేత్ ॥ తతః మధ్యఖండస్థిత పంచవింశతిలింగాని పరిత్యజ్య ఏవ ముత్తరతోఽపి తృతీయఖండస్థిత ప్రథమపంక్తిం దక్షిణోత్తర పార్శ్వయోః ఏకైకేన లింగేనవర్ధయేత్ ॥ తతః తదుపరి ద్వితీయపంక్తిం ద్వాభ్యాంద్వాభ్యాం లింగాభ్యాం వర్ధయేత్॥ తదుపరి తృతీయపంక్తిం త్రిభిస్త్రిభిర్లింగైర్వర్ధయేత్ ॥ తదుపరిచతుర్థపంక్తిం చతుర్భిశ్చతుర్భిర్లింగైర్వర్ధయేత్॥తదుపరి పంచమపంక్తిం పంచభిఃపంచభిఃలింగైర్వర్ధయేత్॥ ఏవంచ పంచత్రింశదుత్తర శతలింగాత్మకం త్రిపురసుందరీనామకం శ్రీచక్రాత్మకం పీఠమతిసుందరం నిష్పన్నంభవతి తదుపరి పంచవింశతిసంఖ్యాని మహాలింగాని పరశివఖండనామాని భవంతి ఏవంమహాలింగస్థలింగానాం స్థాపనప్రకారః॥తతః పశ్చిమభాగే బాహ్యావరణేభ్యో బహిః వృషభ యమ చిత్రగుప్త బహిః చండికేశ్వరాభి ధానానిపంచ లింగాని స్థాపయేత్॥అథావరణపూజామారభేత్॥ఇతిప్రస్తారప్రకారః॥

మూలేనాచమ్య మూలేన ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా దేశ కాలౌ సంకీర్త్య శ్రీపరమేశ్వరముద్దిశ్య శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం పరశివస్య మహాలింగార్చనక్రమేణ యావచ్ఛక్తిధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాం కరిష్యే॥ తదంగకలశారాధనం కరిష్యే॥ శ్లో॥ కలశస్య ముఖే...సమాశ్రితాః॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువః...ప్రచోదయాత్॥ ఇతి గాయత్ర్యా త్రివారమభిమంత్ర్య॥ ప్రణవేనదశవారానభిమంత్ర్య॥ శంఖచక్రయోని సురభిముద్రాః ప్రదర్శ్య॥ అస్త్రేణదశదిగ్బంధః॥ కూర్మముద్రయా కలశోదకం ప్రచ్ఛాద్య॥ కలశోదకేన శంఖమాపూర్య॥ శంఖే గంధపుష్పాక్షతా నిక్షిప్య॥ తతః శంఖపూజాంకరిష్యే॥ శంఖపీఠే బ్రహ్మాణమావాహయామి॥ శంఖమధ్యే ఆదిత్యమావాహయామి॥ శంఖహృదయే చంద్రమావాహయామి॥ శంఖాగ్రే గంగాం సరస్వతీం ఆవాహయామి॥ శంఖేహస్తం ప్రస్తార్య॥ శ్లో॥ శంఖంచంద్రార్కదైవత్యం వరుణం చాధిదైవతం। పృష్ఠే ప్రజాపతిం వింద్యా దగ్రేగంగా సరస్వతీ॥ పృథివ్యాం యానితీర్థాని వాసుదేవస్యచాజ్ఞయా। శంఖేతిష్ఠంతి సర్వాణి తస్మాచ్ఛంఖం ప్రపూజయేత్॥ త్వంపురాసాగరోత్పన్నో విష్ణునా విధృతఃకరే। సర్వదేవహితార్థాయ పాంచజన్య నమోఽస్తుతే॥ గర్భాదైత్యాది భూతానాం విదీర్యంతే సహస్రశః। తవనాదేనపాతాళే పాంచజన్య నమోస్తుతే॥ దర్శనేనాపి శంఖస్య స్పర్శనేనతు సర్వతః। విలయం యాంతిపాపాని హిమవద్భాస్కరోదయే॥ స్తుత్వాశంఖకరే ధృత్వా మంత్రైరేభిస్తువైష్ణవైః। పృథివ్యాంయాని తీర్థాని వాసుదేవస్యచాజ్ఞయా। శంఖేతిష్ఠంతి సర్వాణి తస్మాచ్ఛంఖం ప్రపూజయేత్॥ అనేనమంత్రేణ దేవోప కరణాని సంప్రోక్ష్య। పూజాద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య... దేవమాత్మానంచ సంప్రోక్ష్య॥ పునశ్శంఖం పూరయిత్వా॥

తతః పీఠపూజాంకరిష్యే॥ ఓం మండూకాయనమః, ఓం కాలాగ్నిరుద్రాయనమః, మూలప్రకృత్యైనమః, ఆధారశక్త్యైనమః, కూర్మాయనమః, అనంతాయనమః, వరాహాయనమః, భూమ్యైనమః, సుధార్ణవాయనమః, రత్నద్వీపాయనమః, మహాకల్పకోద్యానాయనమః, స్వర్ణప్రాకారాయనమః, కల్పవృక్షేభ్యోనమః, మణిమంటపాయ

నమః, స్వర్ణవేదికాయ...రత్నసింహాసనాయ...చతురశ్రంసింహాసనం పరికల్ప్య। తస్య ఆగ్నేయాదికోణ చతుష్టయే అధర్మాయ...అజ్ఞానాయ...అవైరాగ్యాయ...అనైశ్వర్యాయ...ప్రాగాదిదిక్షుచతుష్టయే ధర్మాయ...జ్ఞానాయ...వైరాగ్యాయ... ఐశ్వర్యాయ...మధ్యేమాయై...విద్యాయై...అనంతాయ...పద్మాయ...ఆనందకందాయ...సంవిన్నాళాయ...ప్రకృతిమయపత్రేభ్యో...వికృతిమయకేసరేభ్యో..పంచాశద్వర్ణాఢ్య సర్వతత్వరూపకర్ణికాయ...అం,అర్కమండలాయ...ఉం, సోమమండలాయ...మం, వహ్నిమండలాయ...సం,సత్వాయ...రం, రజసే...తం, తపసే...ఔం, ఆత్మనే...ఆం, అంతరాత్మనే..పం, పరమాత్మనే...హ్రీం, జ్ఞానాత్మనే... (స్వగ్రా) ప్రాగాది చతుర్దిక్షు మధ్యేచ ఓం జ్ఞానతత్వాత్మనే...మాయాతత్వాత్మనే...విద్యాతత్వాత్మనే...పరతత్వాత్మనే...తతోఽష్టదళేషు మధ్యేచ వామాయై...జ్యేష్ఠాయై...శ్రేష్ఠాయై... రౌద్ర్యై...కాళ్యై...కలవికర్ణికాయై...బలవికర్ణికాయై...బలప్రమథిన్యై...సర్వభూతదమన్యై...మనోన్మన్యైనమః॥ఇతి మధ్యాంతం ప్రాదక్షిణ్యైనమః సంపూజ్య, ఓం నమోభగవతే సకలగుణాత్మకశక్తియుక్తాయ అనంతాయ యోగపద్మ పీఠాత్మనేనమః॥ఇతి పీఠపూజాంకృత్వా। అథసౌవర్ణరజిత తామ్రి దారుకాద్యన్యతమే చతురశ్రే సుశోభితే విస్తీర్ణేపీఠే లింగానిస్థాపయేత్॥ పునః మూలేనాచమ్య మూలేనప్రాణాయామత్రయం కృత్వా దేశకాలౌసంకీర్త్య। శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం శ్రీసాంబసదాశివముద్దిశ్య శ్రీసాంబసదాశివ ప్రీత్యర్థం। శ్రీసాంబసదాశివ ప్రీతయే దశావరణార్చనపూర్వక మహాలింగార్చనం కరిష్యే॥ తదంగ ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ ఓం। అస్య శ్రీప్రాణప్రతిష్ఠాపన మహామంత్రస్య। బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాఋషయః। ఋగ్యజుస్సామాథర్వణాని ఛందాంసి ప్రాణశ్శక్తిః పరాదేవతా। ఆం, బీజం. హ్రీం, శక్తిః. క్రోం, కీలకం. శ్రీసాంబసదాశివ ప్రాణప్రతిష్ఠాపన సిద్ధ్యర్థేజపే వినియోగః॥

అం, కం, ఖం, గం. ఘం, జం, పృథివ్యాప స్తేజోవాయు రాకా
శాత్మనే, అం, అంగుష్ఠాభ్యాంనమః॥ ఇం, చం, ఛం, జం, ఝం, ఞం,
శబ్దస్పర్శ రూప రసగంధాత్మనే, తర్జనీభ్యాంనమః॥ ఉంటం ఠండంఢం
ణమ్॥ త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణాత్మనే, ఊం, మధ్యమాభ్యాంనమః॥
ఏం, తం, థం, దం, ధం, నమ్, వాక్పాణిపాదపాయూపస్థానాత్మనే,
అనామికాభ్యాంనమః॥ ఓమ్ పం, ఫం, బం, భం, మమ్, మనోబుద్ధిచిత్తా
ఽహంకారాత్మనే, ఔం. కనిష్ఠికాభ్యాంనమః॥ అం, హం, సం, క్షం, శం,
వచనాదాన విసర్గానందాత్మనే, కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః ॥ అం,
కం, ఖం, గం, ఘం,. జం, పృథివ్యాపస్తే జోవాయువాకాశాత్మనే,
హృదయాయనమః॥ ఇం, చం, ఛం, జం, ఝం, ఞం, శబ్దస్పర్శరూపరసగం
ధాత్మనే, శిరసేస్వాహా॥ ఉం, టం, ఠం, డం, ఢం, ణమ్, త్వక్చక్షు
శ్శ్రోత్రజిహ్వ ఘ్రాణాత్మనే, శిఖాయైవషట్ ॥ ఏం, తం, థం, దం
ధం, నమ్. వాక్పాణిపాదపాయూపస్థానాత్మనే, కవచాయహుమ్ ॥ ఓం,
పం, ఫం, బం, భం, మం, మనోబుద్ధిచిత్తాఽహంకారాత్మనే, నేత్రత్ర
యాయవౌషట్ ॥ అం, హం, సం, క్షం, శం, వచనాదాన గమన
విసర్గానందాత్మనే, అస్త్రాయఫట్ ॥ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః॥
శ్రీ సాంబసదాశివప్రాణా ఇహ ప్రాణాః ॥ ఓమ్, అం, హ్రీం, క్రోం॥
యరలవశషసహళోమ్ ॥ సర్వేంద్రియాణి వాఙ్మనశ్చక్షుశ్శ్రోత్ర జిహ్వ
ఘ్రాణ **రేతో** బుద్ధ్యాదీనిసుఖంచిరం తిష్ఠంతుస్వాహా॥ ధ్యానం

శ్లో॥ రక్తాంభోధి స్థపోతోల్లసదరుణసరోజాధిరూఢా । కరాబ్జైః ।
పాశంకోదండ మిక్షూద్భవ మణిగుణ మప్యంకుశంపంచబాణాన్ । బిభ్రా
ణాసృక్కపాలంత్రినయన సహితాపీనవక్షోరుహాఢ్యా । దేవీ బాలా
ర్కవర్ణాభవతుసుఖకరీ ప్రాణశక్తిః పరానః ॥ ల మిత్యాది పంచపూ
జా॥ లింగమధ్యే హస్తం నిధాయ । మనుః ఓం, హ్రాం, హ్రీం,
క్రోం, యరలవ శషస హోం । హంసస్సోహం మహాలింగస్థ లింగ
ప్రాణా । ఇహప్రాణాః॥ ఓం, హ్రాం, హం, మహాలింగస్థలింగ
జీవ ఇహస్థితః॥ ఓం, ప్రాం-హ్రీం। క్రోం । మహాలింగస్థలింగ సర్వేం

ద్రియాణి ॥ ఓం , హ్రాం , హం , మహాలింగస్థలింగత్వక్చక్షుశ్శ్రోత్ర జిహ్వాఘ్రాణప్రాణా ఇహాగత్యా సుఖంచిరంతిష్ఠంతుస్వాహా॥ ఇతి, త్రి వారమభిమంత్ర్య॥

అసునీతేపునః- మువఃహ్వాయతే, ప్రాణప్రతిష్ఠాపన ముహూర్త స్సుముహూర్తో అస్తు॥ ప్రాణప్రతిష్ఠాంగత్వేన కాలేనై వేద్యం నివేద యామి। తతః। ఇంద్రాద్యష్టదిక్షుస్థిత దిక్పాలాత్మక ప్రథమావరణార్చ నంకరిష్యే ॥ త్రాతారమింద్రమవితారమింద్రం + త్విం ద్రః।మూలం॥ ఇంద్రంపరశివ మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ ధ్యానా వాహనాది మూలేన పుష్పాంతైరుపచర్య । త్వన్నోఅగ్నే వరుణ— స్మతు॥ మూలం॥ అగ్నింపరశివమావాహయామి । అగ్నయే పరశివా యనమః ॥ ధ్యానాచర్యా-సుగన్నః పంథామభయం + యజమ- మూలం ॥ యమాయ పరశివాయనమః ॥ అసున్వంతమయజమానమి చ్ఛ - వస్తు - మూలం ॥ నిఋుతయే పరశివాయనమః । తత్వా యామి – మోషీః।– మూలం॥ వరుణంపరశివ మావాహయామి॥ వరు ణాయ పరశివాయనమః।– ఆనోనియుద్భిః– దానః॥ మూలం॥ వాయుం పరశివమావాహయామి॥– వాయవేపరశివాయనమః । వయగుంసోమ వ్రతేతవ– సుభగాసుపత్నీ–మూలం॥ కుబేరంపరశివ మావాహయామి– తమీశానంజగతస్తస్థు + స్థయే । మూలం ॥ ఈశానంపరశివ మావా హయామి॥ ఈశానాయపరశివాయనమః। హే । ఇంద్రాద్యష్టదిక్పా లకాః । భవంతోమయా పూజితాస్సుష్టాస్సంతు । పూజాంగృహ్ణంతు। అభీష్టసిద్ధింమే దేహి । శరణాగతవత్సల । భక్త్యాసమర్పయేతుభ్యం। ప్రథమావరణార్చనం ॥ పరశివం సమర్ప్య ; అనుజ్ఞాందేహిమే దేవ। శరణాగతవత్సల । భక్త్యాసమర్పయేతుభ్యం ద్వితీయావరణార్చనే॥ అథ అష్టదిక్షుస్థితత్రిమూర్తిలింగాత్మక ద్వితీయావరణార్చనం కరిష్యే। యోరుద్రోఅగ్నౌ — అస్తు - మూలం ॥ రుద్రం పరశివమావాహ యామి॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే – సురే – ఓం। నమశ్శివాయ॥ విష్ణుం పరశివ మావాహయామి । బ్రహ్మజజ్ఞానం । వివహ - మూలం॥

బ్రహ్మాణంపరశివ మావాహయామి॥ ఏవం - ప్రాగాద్యష్టదిక్షుస్థిత రుద్రవిష్ణు బ్రహ్మలింగానాం పూజాంకృత్వా। ప్రార్థయేత్॥— హేరు ద్రవిష్ణు బ్రహ్మాణఃభవంతో మయాపూజితా స్తుష్టాస్సంతు॥ పూజాం గృహ్ణంతు - అభీష్ట - భాభ్యంద్వితీయావరణార్చనం ॥ అథతార కేశ్వరలింగాత్మకతృతీయా వరణార్చనంకరిష్యే॥ శ్లో॥ అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ। తృతీయావరణార్చనే॥ ఓం। నమోహిరణ్యంబాహ వే-నమః। మూలం॥ తారకేశ్వరంపరశివమావాహయామి। ఏవ మీశానాది ప్రాదక్షిణ్యేన ఈశానదిక్పర్యంతం। చతృషు రేఖాసుస్థితాష్టో త్తరశత సంఖ్యాకతారకలింగేషు ప్రత్యేకంప్రత్యేకం పూజాంకృత్వా హేతార కేశ్వరాః। భవంతోమయా పూజితా స్తుష్టాస్సంతు। పూజాంగృ హ్ణంతు - అభీష్టసిద్ధింమే దేహి।- తుభ్యం-తృతీయావరణార్చనం। తతః అష్టగణపత్యాత్మక చతుర్థావరణార్చనం కరిష్యే। అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ। చతుర్థావరణార్చనే ॥ నిషీసీదగణపతే గణేషుత్వామాహుర్వి ప్రథమంకవీనాం నాబుతేత్యు త్క్రియతేవృంచనారే మహావర్కా మఘవంచిత్రమర్చ- గణానాంత్వా - దనం- మూలం॥ గణపతిం పర శివమావాహయామి॥ భద్రంకర్ణేభిః...దాయుః।మూలం॥ వీరభద్రిం పరశివమావాహయామి॥ తత్పురుషాయ విద్మహేవక్రతుండాయ- యాత్ - మూలం॥ నందికేశ్వరంపరశివ మావాహయామి। క్షేత్రస్య పతినావయం - దృశే - మూలం। భైరవంపరశివ మావాహయామి। నమోఅస్తు + సర్పేభ్యో నమః - మూలం॥సుబ్రహ్మణ్యం పరశివమా వాహయామి॥జాతవేదసే...తరసేనమః॥- మూలం॥దుర్గాంపరశివమా వాహయామి- ఆయంగాః పృశ్నిరక్రమీత్ —త్స్వః ॥ మూలం॥ మహాకాళీంపరశివ మావాహయామి ॥ తత్పురుషాయ విద్మహేమహా సేనాయధీమహి...ప్రచోదయాత్॥ - మూలం॥ శివాత్మజం పరశివ మావాహయామి। హేవిఘ్నేశ్వరాత్యష్ట గణపతయః భవంతో మయా పూజితా స్తుష్టాస్సంతు । పూజాంగృహంతు, అభీష్టసిద్ధిం - తుభ్యం- చతుర్థా వరణార్చనం । అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ - పంచమావరణా

ర్చనే - అథ భవాద్యష్టమూర్త్యాత్మక పంచమావరణార్చనం కరిష్యే॥ అస్మిన్మహత్యర్ణ...అధి - తే— న్మసి॥మూలం భవంజలమూర్తిం పర శివమావాహయామి । నీలగ్రీవాశ్శితి కంఠాః - రాః_ తే - న్మసి । మూలం- సర్వంక్షితిమూర్తిం పరశివమావాహయామి, నీల గ్రీవాశ్శితి కంఠాః - ఉపశ్రితాః - తే - న్మసి— మూలం । రుద్రమగ్నిమూర్తిం పరశివమావాహయామి । యేఃవృక్షేషు _ న్మసి - మూలం॥ పశుప తింయజమానమూర్తిం పరశివమావాహయామి। యేభూతానా..న్మసి॥ మూలం - ఉగ్రం వాయుమూర్తిం పరశివమావాహయామి - యే అన్నేషు - న్మసి - మూలం॥ మహాదేవంసోమమూర్తిం పరశివమావా హయామి॥ యే పథాం పథిరక్షయః...న్మసి - మూలం- భీమమాకాశ మూర్తిం పరశివమావాహయామి - యేఃతీర్థాని - తన్మసి — మూలం॥ ఈశానమర్కమూర్తింపరశివమావాహయామి। విశ్వం భూతం...భువ నం - అస్తు॥ భవాద్యష్ట మహేశ్వరే భ్యోన్నమః - హేభవాద్యష్ట మహేశ్వరాః - భవంతో మయాపూజితాస్తుష్టాస్సంతు - పూజాం గృహ్ణంతు। అభీష్టసిద్ధిం- ఇతి పంచమావరణార్చనం- అనుజ్ఞాం దేహి మేదేవ - షష్ఠావరణ పూజనే _ అథయేకాదశ రుద్రాత్మక షష్ఠావర ణార్చనం కరిష్యే - ఓం - నమస్సోమాయచ - రుద్రాయచ । మూ లం - భవం పరశివ మావాహయామి - నమస్తామ్రాయ చాఽరుణా యచ - మూలం సర్వంపరశివ మావాహయామి - నమశ్శంగాయచ - పశుపతయేచ । మూలం _ రుద్రం పరశివ మావాహయామి । నమ ఉగ్రాయచ భీమాయచ - మూలం ॥ ఈశ్వరం పరశివ మావాహ యామి। నమో అగ్రేవధాయచ దూరేవధాయచ _ మూలం - భీమం పరశివ మావాహయామి _ నమోహంత్రేచ హనీయసేచ - మూలం- ఉగ్రం పరశివ మావాహయామి_ నమో వృక్షేభ్యో హరి కేశేభ్యః । మూలం - పశుపతిం పరశివ మావాహయామి- నమస్తారాయచ- మూ లం - శంకరం పరశివ మావాహయామి _ నమశ్శంభవేచ మయోభ వేచ - మూలం - శంభుం పరశివ మావాహయామి - నమశ్శంకరా యచ మయస్కరాయచ । మూలం - మహేశ్వరం పరశివ మావా

హయామి - నమశ్శివాయచ శివతరాయచ । మూలం - మహాదేవం పరశివ మావాహయామి । అస్మేరుద్రా + దేవాః - ఏకాదశ రుద్రే భ్యోనమః - హే ఏకాదశరుద్రాః భవంతో మయాపూజితా స్తుష్టా స్సంతు - పూజాం గృహ్ణంతు - అభీష్టసిద్ధింమే దేహి ఇతి షష్ఠా వరణ పూజనం - అథ సద్యోజాతాది పంచబ్రహ్మాత్మక సప్తమా వరణార్చ నం కరిష్యే - ఈశానస్సర్వ విద్యానాం...శివోం.) సద్యోజాతం... యాత్ - మూలం ॥ ఈశానాది పంచబ్రహ్మమూర్తిం పూర్వవక్త్రం పరశివ మావాహయామి - అఘోరేభ్యో ...శివోం॥ సద్యోజాతం... నమః - మూలం॥ అఘోరాది పంచబ్రహ్మమూర్తిం దక్షిణవక్త్రం పరశివ మావాహామి - సద్యోజాతం ...శివోం ॥ మూలం - సద్యోజా తాది - పంచబ్రహ్మమూర్తిం పశ్చిమవక్త్రం - పరశివ మావాహ యామి, వామదేవాయ...భవోద్భవాయ నమః - మూలం॥ వామ దేవాది పంచబ్రహ్మమూర్తిం - ఉత్తరవక్త్రం పరశివ మావాహ యామి, తత్పురుషాయ ... రుద్రరూపేభ్యః - మూలం - తత్పురు షాది పంచ బ్రహ్మమూర్తిం ఊర్ధ్వవక్త్రం - పరశివ మావాహ యామి, - హే పంచబ్రహ్మమూర్తయః - భవంతో మయాపూజితా స్తుష్టా స్సంతు, పూజాంగృహ్ణంతు - అభీష్టసిద్ధింమే దేహి, ఇతి సప్త మావరణార్చనం - అనుజ్ఞాత దేహిమే దేవ - అష్టమా వరణార్చనే - అథ షట్తారక లింగాత్మక అష్టమా వరణార్చనం కరిష్యే-నమ స్తీర్థ్యా యచ - కూల్యాయచ - మూలం - ఓంకారం పరశివ మావాహ యామి, నమఃఽపార్యాయచా వార్యాయచ - మూలం - నకారం పరశివ మావాహయామి - నమః ప్రతరణాయ చోత్తరణాయచ । మూలం - మకారం పరశివ మావాహయామి - నమ ఆతార్యాయ చాలాద్యాయచ । మూలం - శికారం - పరశివమావాహయామి - నమ శష్ప్యాయచ - ఫేన్యాయచ - మూలం - వకారం పరశివమావా హయామి - నమ స్సికత్యాయచ ప్రవాహ్యాయచ - మూలం॥ యకా రం పరశివ మావాహయామి - హే తారకేశ్వరాః భవంతోమయా, పూజితా స్తుష్టాస్సంతు - పూజాంగృహ్ణంతు, అభీష్ట సిద్ధింమే దేహి,

అష్టమా వరణార్చనం - అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ నవమావరణార్చనే - అథ దక్షిణామూర్తిలింగాత్మక నవమా వరణార్చనం కరిష్యే ॥ సగ సస్పతిమద్భుతం - శివం - మూలం - దక్షిణామూర్తిం - పరశివమా వాహయామి - హేదక్షిణామూర్తే - భవాన్. మయాపూజితా స్తుష్టోభవ - పూజాం గృహాణ - అభీష్టసిద్ధిం మే దేహి । నవమావర ణార్చనం - అనుజ్ఞాం దేహిమే దేవ - దశమా వరణార్చనే - అథ పంచత్రింశదుత్తరశతసంఖ్యాక త్రిపురసుందరీ లింగాత్మక దశమా వర ణార్చనం కరిష్యే - దేవీం వాచమ ... త్త్రైతు - మూలం - మహా త్రిపురసుందరీ - శ్రీలలితాంబాశక్తిం పరశివమావాహయామి । ఏవం పంచ త్రింశదుత్తరశతలింగేషు ప్రత్యేకంప్రత్యేకంపుష్పాంత్త్రైరుపచర్య హేత్రిపురసుందరిలలితాంబాశక్తేభవతి మయాపూజితాస్తుష్టాభవ ॥ పూజాంగృహాణ - అభీష్టసిద్ధింమే దేహి దశమావరణార్చనం - అను జ్ఞాం దేహి మే దేవ సమస్తావరణార్చనే - అథ సమస్తావరణార్చనం కరి ష్యే - సహస్రాణి సహస్రశోయే - తన్మసి —— ఓం - నమశ్శి వాయ - మహాలింగం పరశివ మావాహయామి - అభీష్ట సిద్ధిం మే దేహి సమస్తావరణార్చనం - అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ - భవతః పరిపూజనే ॥ ఇతి ఆవరణపూజా సమాప్తా - పునఃప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య - మమ - ఉమామహేశ్వర ప్రీత్యర్థం - సంభవ ద్భి నమక విధానేన సహస్రనామార్చన పురస్సరం - యావచ్ఛక్తి ధ్యానా వాహనాది షోడశోపచారపూజాం కరిష్యే - ధ్యానం- పంచ వింశతి ముఖాంభోజం। పంచాశత్కరమండితం - ప్రఫుల్ల కమలోల్లాస చరాణాంబురుహోజ్వలం - విచిత్రరత్నమకుట కటకాద్యైరలంకృతం వ్యాఘ్ర చర్మాంబరధరం - దేవ్యాచ పరయాయుతం । శుద్ధ స్ఫటిక సంకాశం - చతుర్బాహుం - త్రిలోచనం - సర్వావరణ సంయుక్తం సర్వశక్తి విరాజితం - సర్వజ్ఞం సర్వతోదీప్తం - ధ్యాయే పరశివం హృది - ధ్యాయామి - నమకన్యాసానంతరం - నమస్తేరుద్ర । బా హుభ్యాముత తే నమః - మూలం॥ సాంగాయ - సాయుధాయ - సవా హనాయ - సశక్తిపత్నీపుత్ర పరివారసమేతాయ శ్రీ పరశివాయనమః।

ధ్యాయామి - యాత ఇషు - మృదయ॥ మూలం - సాం॥ ఆవాహయామి - యాతేరుద్రశివాతనూ - అభిచాకశీః - మూలం - సాం॥ సింహాసనం-యామిషుం...పురుషంజగతు-మూలం-సాం॥ పాద్యం-శివేనవచసాత్వా - అసత్ - మూలం - సా॥ అర్ఘ్యం - అధ్యవోచదధివక్తా । ధాన్యః - మూలం - సాం॥ ఆచమనం - అసౌయస్తామ్రః - మహే - మూలం - సాం॥ మధుపర్కం - అసౌయోవసర్పతి - మృదయాతినః - మూలం - సాం॥ పంచామృతస్నానం - నమో అస్తు నీలగ్రీవాయ - కరన్నమః - మూలం - సాం॥ శుద్ధోదకస్నానం - ప్రముంచ ధన్వనః - వప - మూలం - స్నానానంతరం శుద్ధాచమనం - అనతత్యధనుః - భవ - మూలం సాం॥ వస్త్రం - విజ్యంధనుః- నిషంగధిః - మూలం - సాం॥ ఉపవీతం - యాతే హేతిః - పరిభుజ మూలం - సాం॥ చందనం - నమస్తే అస్త్వాయుధాయధన్వనే - మూలం - సాం॥ తిలాక్షతాన్ - పరితేధన్వః - తం - మూలం - సాం॥ నానావిధ పరిమళ పుష్పాణి - పంచబిల్వైరష్ట పుష్పైః - సుగంధైః కోమలైశ్శుభైః - అన్యైస్సుగంధి భిఃపుష్పైః శివపూజాం కరోమ్యహం-ఓం-నమస్తే అస్తుభగవన్-మహాదేవాయనమః । మూలం- సాం॥ బిల్వదళం తతః పూజాంకుర్యాత్-ద్రాపేఅంధసః..నామమతు- మూలం-సాం॥ ధూపం-యాతేరుద్రశివాతనూః-జీవసే-మూలం-సాం॥ దీపం ఇమాగుంరుద్రాయ-తురం-మూలం॥ సాం - ధూపదీపానంతరం ఆచమనం - మృదానోరుద్రః - ప్రణీతౌ - మూలం॥ సాం- నైవేద్యం మానోమహాంత - రుద్రరీరిషః - మూలం॥ సాం - మధ్యే మధ్యేపానీయం మానస్తోకేతనయే - విధేమతే - మూలం॥ సాం అమృతాపిధానమసి - ఉత్తరాపోశనం - ఆరాత్తేగోఘ్న - బర్హాః మూలం॥ సాంహస్తా ప్రక్షాళయామి - శుద్ధాచమనం - స్తుహిశ్రుతం - సేనాః- మూలం॥ సాం - తాంబూలం- పరిణోరుద్రస్య - మృడయ - మూలం॥ సాం- నీరాజనం - మీఢుష్టమశివతమ - దాగహి - మూలం॥ సాం॥ నీరాజనానంతరం శుద్ధాచమనం - వికిరిదవిలోహిత - నివపంతుతాః మూలం॥ సాం- పుష్పాంజలిం - సహస్రాణి సహస్రధాబాహువోః।

కృధి- మూలం॥ సాం - మంత్రపుష్పం - సహస్రాణి సహస్రశో... తంవోజంభేదధామి। మూలం॥ సాం - ప్రదక్షిణనమస్కారం- మూలం॥ సాం॥ తత్పురుషాయ విద్మహేమహాదేవాయ ధీమహి... యాత్ - మూలం॥ సాం - ప్రసన్నార్ఘ్యం సమర్పయామి - అనయాధ్యానావా హనాది షోడశోపచారపూజయాచ భగవాన్ సర్వాత్మకః సాంగస్సా యుధ - స్వపరివారసమేతః శ్రీపరశివఃసుప్రీతో వరదోభవతు॥ సర్వం శ్రీపరశివదక్షిణపాదుకార్పణమస్తు। తతః పూజాసాంగతాసిద్ధ్యర్థం। అంతశ్చండికేశ్వర పూజాం కరిష్యే - కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే ... హృదే - మూలం - చండికేశ్వరం పరశివ మావాహయామి - షోడ శోపచారపూజాం కృత్వా। హే చండికేశ్వర - మయాపూజిత స్తుష్టో భవ - పూజాంగృహాణ॥ శ్లో॥ నీలకంఠ పదాంభోజ పరిస్ఫురితమా నస - శంభోః పూజాఫలం దేహి చండీశ్వర నమోస్తుతే। ఏవంసంప్రా ర్థ్య - అథ పూజా సాంగతాసిద్ధ్యర్థం - చిత్రపూజాం కరిష్యే - ఉపా దా - జయ మూలం - చిత్రం పరశివమావాహయామి - షోడశో- కృత్వా। హే చిత్రమయా పూజిత స్తుష్టో భవ - పూజాంగృహాణ అథ పూజాసాంగతా సిద్ధ్యర్థం - చిత్రగుప్తపూజాం కరిష్యే। సచిత్ర చిత్రం - దువస్వా - మూలం - చిత్రగుప్తం పరశివ మావాహయామి। షోడశో - కృత్వా - హేచిత్రగుప్తమయా పూజిత స్తుష్టో భవ - పూజాం గృహాణ - అథ పూజాసాంగతా సిద్ధ్యర్థం । ధర్మరాజ పూజాం కరిష్యే - యమాయ సోమగుం సునుత - కృతః - మూలం॥ యమం పరశివమావాహయామి - సంపూజ్య - హే - యమధర్మరాజమయా పూజిత స్తుష్టోభవ - పూజాం గృహాణ - అథ పూజాసాంగతా సిద్ధ్యర్థం వృషభధ్వజ పూజాం కరిష్యే - వృషభం మాసమానానాం - సప త్నానాం విషాసహిం। హంతారం శత్రూణాం కృధివిరాజం గోపతి గవాం॥ మూలం - వృషభధ్వజం పరశివ మావాహయామి - పూజ యామి - షో - చర్య - కృత్వా - హే వృషభధ్వజ మయా పూజిత స్తుష్టోభవ - పూజాం గృహాణ - పూజాసాంగతా సిద్ధ్యర్థం - బహిః చండికేశ్వర పూజాం కరిష్యే - ఏష తే రుద్రభాగః - వాసాః - మూ

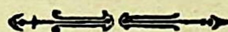
లం - బహిః చండికేశ్వరం పరశివ మావాహయామి - షో - చర్య- హే బహిశ్చండికేశ్వర మయాపూజితస్తుష్టోభవ - పూజాం గృహాణ- అధ మహాలింగో త్సర్జనాంగ త్వేన సాంగసావరణ - సాయుధ - సశక్తి పత్నీపుత్ర పరివారసమేత శ్రీ పరశివ పునః పూజాం కరిష్యే - మూలేన షోడశోపచారైః సంపూజ్య - భవాయ - దేవాయ - ఇత్యాదిభిః పుష్పాష్టకందత్వా తైరేవ నామభిః - భవందేవం తర్పయామీతి తర్పయిత్వా- అధ లింగస్తవం పఠేత్ - శ్లో ॥సర్వజ్ఞ సర్వవిజ్ఞాన ప్రదానైకమహాత్మనే - నమస్తే దేవదేవేశ - సర్వభూత హితేరత । అనంతకీర్తిసంపన్న - అనేకాసన సంస్థిత । అనేకశాంతి సంయోగ పరమేశనమోస్తుతే - పరాపర పరాతీత - ఉత్పత్తి స్థితికారక - సర్వార్థ సాధనోపాయ విశ్వేశ్వర నమోస్తుతే॥ కృత్వాలింగప్రతిష్ఠాంతు స్తవమేవ ముదీరయేత్ ॥ లింగస్తవ మిదంపుణ్యం - యశ్శృణోతి సదా నరః । నోత్పద్యతేచ సంసారే - స్థానంప్రాప్నోతిశాశ్వతం - తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన శృణుయాల్లింగసంస్తవం - పాపకంచుకనిర్ముక్తః ప్రాప్నోతి పరమంపదం - తతః - మూలం ॥ యథాశక్తి జపిత్వా. తతః, మహిమ్నాది స్తవం కుర్యాత్॥ ఆత్మాత్వం - ఇత్యాదిభిః స్తుత్వా - మంత్రహీనం క్రియాహీనం - భక్తిహీనం మహేశ్వర - పూజితోసిమయా దేవ తత్క్షమస్వ మయాకృతం - యద్యప్యసంహృతైః పుష్పైః - రవాప్తైర్భాగగర్భితైః - కేశకీటాదిదుష్టేన - పూజితోసిమయాప్రభో - అన్యత్రాసక్తచిత్తేన - క్రియాహీనే నవాప్రభో - మనోవాక్కాయదుష్టేన - పూజితోసి త్రిలోచన - యచ్చోపహతపాత్రేణ కృతమర్ఘ్యాదికంమయా - తామసేనచభావేన తత్క్షమస్వ మయాప్రభో - మంత్రేణాక్షరహీనేన - పుష్పేణవికలేనచ - పూజితోసిమహాదేవ - తత్సర్వంక్షమ్యతాంమమ - వ్రతంసంపూర్ణతాం యాతు - ఫలంచాక్షయమస్తుతాం॥ ఇతి పఠిత్వా - పునః - ప్రదక్షిణనమస్కారైః సమ్యక్పరితోష్య - యస్యస్మృత్యాచ నామోక్త్యా - తపః పూజాక్రియాదిషు - న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి - సద్యోవందే తమచ్యుతం - మంత్రహీనం క్రియాహీనం - భక్తిహీనం

మహేశ్వర। యత్వా - స్తుతే॥ అనయాధ్యా నావాహనాదిషోడశోప చార పూజయాచ భగవాన్ సర్వాత్మకః సాంగస్సాయుధ సవారణ సశక్తి పత్నీపుత్ర సపరివారసమేత శ్రీ పరశివ సుప్రీత సుప్రసన్నోవరదో భవతు - సర్వం శ్రీ పరశివ దక్షిణపాదుకార్పణమస్తు॥

శ్లో॥ రస్మిభూత మహేశస్య హ్యాత్రపూజిత దేవతాః - సదా శివాంగలీనాస్తే సంతుసర్వ సుఖావహాః - ఇతి సర్వేష్వావరణేషు - పుష్పాంజలింవికీర్య - పరివారగణాన్ - శ్రీ పరశివస్య దేహేవిలీనాన్వి భావ్య - తతోనిర్వాణముద్రయా - పుష్పం గృహీత్వా - వహన్నా సాధ్వనా- శ్లో॥హృత్పద్మకర్ణి కా మధ్యే ఉమయాసహశంకర-నివ సత్వం సురశ్రేష్ఠ సర్వైరావణైస్సహ॥ ఇతి స్వహృదయ కమలే పరశివ ముద్వాస్య - తత్రైవ పంచపూజాం కృత్వా - బాణరావణచండీశ - నందిభృంగిరిటాదయః - మహాదేవ ప్రసాదోయం - సర్వేగృహ్ణంతు శాంభవాః - ఇతి బాణాదిభ్యో నైవేద్యశేషం విభజ్య - దత్వా - మూలేన- తీర్థప్రసాదం సాధకో గృహీత్వా-యజ్ఞేనేతి ఉద్వాసయేదితి॥ ఇతి మహాలింగార్చనప్రయోగస్సమాప్తః ॥ శ్లో॥ యాంతు దేవగణా స్సర్వేపూజా మాదాయపార్థివ - ఇష్టకామ్యార్థ సిద్ధ్యర్థం పునరాగమ నాయచ॥

శ్రీ రుద్రి నమక త్రిశతి నామావళిః.

ఓం రుద్రమన్యవేనమః
రుద్రేషవేనమః
రుద్రధన్వనేనమః
రుద్రబాహుభ్యాం
నీలగ్రీవాయనమః

ఓం సహస్రాక్షాయనమః
మీఢుషేనమః
తేభ్యోనమః
ఆయుధాయనమః
అనాతతాయనమః (౧౦)

ఓం ధృష్ణవే నమః
హిరణ్యబాహవే
సేనాన్యే నమః
దిశాంచపతయే నమః
వృక్షేభ్యో నమః
హరికేశేభ్యో నమః
పశూనాంపతయే నమః
సస్పింజరాయ నమః
త్విషీమతే నమః
పథీనాంపతయే నమః (౨౦)
బభ్లుశాయ నమః
వివ్యాధినే నమః
అన్నానాంపతయే నమః
హరికేశాయ నమః
ఉపవీతినే నమః
పుష్టానాంపతయే నమః
భవస్యహేత్యై నమః
జగతాంపతయే నమః
రుద్రాయ నమః
ఆతతావినే నమః (30)
క్షేత్రాణాంపతయే నమః
సూతాయ నమః
అహంత్యాయ నమః
వనానాంపతయే నమః
రోహితాయ నమః
స్థపతయే నమః
వృక్షాణాంపతయే నమః

ఓం మంత్రిణే నమః
వాణిజాయ నమః
కక్షాణాంపతయే నమః (౪౦)
భువంతయే నమః
వారివస్కృతాయ నమః
ఓషధీనాంపతయే నమః
ఉచ్చైర్ఘోషాయ నమః
ఆక్రందయతే నమః
పత్తీనాంపతయే నమః
కృత్స్నవీతాయ నమః
ధావతే నమః
సత్వనాంపతయే నమః
సహమానాయ నమః (౫౦)
నివ్యాధినే నమః
ఆవ్యాధినీనాంపతయే నమః
కకుభాయ నమః
నిషంగిణే నమః
స్తేనానాంపతయే నమః
నిషంగిణే నమః
ఇషుధిమతే నమః
తస్కరాణాంపతయే నమః
వంచతే నమః
పరివంచతే నమః (౬౦)
స్థాయూనాంపతయే నమః
నిచేరవే నమః
పరిచరాయ నమః
అరణ్యానాంపతయే నమః

ఓం సృకావిభ్యోనమః
జిఘాగ్ంసద్భ్యోనమః
ముష్ణతాంపతయేనమః
అసిమద్భ్యోనమః
నక్తంచరభ్యోనమః
ప్రకృతానాంపతయేనమః ౭౦
ఉష్ణీషిణేనమః
గిరిచరాయనమః
కులుంచానాంపతయేనమః
ఇషుమద్భ్యోనమః
ధన్వావిభ్యోనమః
ఆతన్వానేభ్యోనమః
ప్రతిదధానేభ్యోనమః
ఆయచ్ఛద్భ్యోనమః
విసృజద్భ్యోనమః
అస్యద్భ్యోనమః (౮౦)
విధ్యద్భ్యోనమః
ఆసీనేభ్యోనమః
శయానేభ్యోనమః
స్వపద్భ్యోనమః
జాగ్రద్భ్యోనమః
తిష్ఠద్భ్యోనమః
ధావద్భ్యోనమః
సభాభ్యోనమః
సభాపతిభ్యోనమః
అశ్వేభ్యోనమః (౯౦)
అశ్వపతిభ్యోనమః
ఆవ్యాధినీభ్యోనమః

ఓం వివిధ్యంతీభ్యోనమః
ఉగణాభ్యోనమః
తృగ్ంహతీభ్యోనమః
గృత్సేభ్యోనమః
గృత్సపతిభ్యోనమః
వ్రాతేభ్యోనమః
వ్రాతపతిభ్యోనమః
గణేభ్యోనమః (౧౦౦)
గణపతిభ్యోనమః
విరూపేభ్యోనమః
విశ్వరూపేభ్యోనమః
మహద్భ్యోనమః
క్షుల్లకేభ్యోనమః
రథిభ్యోనమః
రథేభ్యోనమః
రథపతిభ్యోనమః
సేనాభ్యోనమః (౧౧౦)
సేనానిభ్యోనమః
క్షత్తృభ్యోనమః
సంగ్రహీతృభ్యోనమః
తక్షద్భ్యోనమః
రథకారేభ్యోనమః
కులాలేభ్యోనమః
కర్మారేభ్యోనమః
పుంజిష్టేభ్యోనమః
నిషాదేభ్యోనమః
ఇషుకృద్భ్యోనమః
ధన్వకృద్భ్యోనమః (౧౨౦)

ఓం మృగయుభ్యోనమః
శ్వనిభ్యోనమః
శ్వభ్యోనమః
శ్వపతిభ్యోనమః
భవాయనమః
రుద్రాయనమః
శర్వాయనమః
పశుపతయేనమః
నీలగ్రీవాయనమః
శతకంఠాయనమః (౧౩౦)
కపర్దినేనమః
వ్యుప్తకేశాయనమః
సహస్రాక్షాయనమః
శతధన్వనేనమః
గిరిశాయనమః
శిపివిష్టాయనమః
మీఢుష్టమాయనమః
ఇషుమతేనమః
హ్రస్వాయనమః
వామనాయనమః ౧౪౦)
బృహతేనమః
వర్షీయసేన
వృద్ధాయన
సంవృద్ధ్వనేన
అగ్రియాయన
ప్రథమాయన
ఆశవేన
అజిరాయన

ఓం శీఘ్రియాయన
శీభ్యాయన (౧౫౦)
ఊర్మ్యాయన
అవస్వన్యాయన
స్రోతస్యాయన
ద్వీప్యాయనమః
జ్యేష్ఠాయన
కనిష్ఠాయన
పూర్వజాయన
అపరజాయన
మధ్యమాయనమః
అపగల్భాయన (౧౬౦)
జఘన్యాయన
బుధ్నియాయన
సోభ్యాయన
ప్రతిసర్యాయన
యామ్యాయన
క్షేమ్యాయన
ఉర్వర్యాయన
ఖల్యాయనమః
శ్లోక్యాయన
అవసాన్యాయన (౧౭౦)
వన్యాయన
కక్ష్యాయన
శ్రవాయనమః
ప్రతిశ్రవాయన
ఆశుషేణాయన
ఆశురథాయన

ఓం శూరాయనమః
అవభిందతేన
వర్మిణేనమః
వరూథినేన (౧౮౦)
బిల్మినేన
కవచినేన
శ్రుతాయనమః
శ్రుతసేనాయన
దుందుభ్యాయన
అహన్యాయన
ధృష్ణవేనమః
ప్రమృశాయన
దూతాయన
ప్రహితాయన(౧౯౦)
నిషంగిణేనమః
ఇషుధిమతేన
తిక్ష్ణేషవేన
ఆయుధినేన
స్వాయుధాయన
సుధన్వనేన
స్రుత్యాయన
పథ్యాయన
కాట్యాయన
నీప్యాయనమః (౨౦౦)
సూద్యాయన
సరస్యాయన
నాద్యాయన
వైశంతాయన

ఓం కూప్యాయన
అవట్యాయన
వర్ష్యాయన
అవర్ష్యాయన
మేఘ్యాయన
విద్యుత్యాయనమః (౨౧౦)
ఈధ్రియాయన
ఆతప్యాయన
వాత్యాయన
రేష్మియాయన
వాస్తవాయన
వాస్తుపాయన
సోమాయన
రుద్రాయన
తామ్రాయన
అరుణాయనమః (౨౨౦)
శంగాయన
పశుపతయేన
ఉగ్రాయన
భీమాయన
అగ్రేవధాయన
దూరేవధాయన
హంత్రేన
హనీయసేన
వృక్షేభ్యోన
హరికేశేభ్యోనమః (౨౩౦)
తారాయన
శంభవేన

ఓం మయోభవేన
శంకరాయన
మయస్కరాయన
శివాయన
శివతరాయన
తీర్థ్యాయన
కూల్యాయన
పార్యాయనమః (౨౪౦)
అవార్యాయన
ప్రతరణాయన
ఉత్తరణాయన
ఆతార్యాయన
అలాద్యాయన
శష్ప్యాయన
ఫేన్యాయన
సికత్యాయన
ప్రవాహ్యాయన
ఇరిణ్యాయనమః (౨౫౦)
ప్రపథ్యాయన
కిగంశిలాయన
క్షయణాయన
కపర్దినేన
పులస్తయేన
గోష్ఠ్యాయన
గృహ్యాయన
తల్ప్యాయన
గేహ్యాయన
కాట్యాయన

ఓం గహ్వరేష్ఠాయన
హ్రదయ్యాయన
నివేష్ప్యాయన
పాగంసవ్యాయన
రజస్యాయన
శుష్క్యాయన
హరిత్యాయన
లోప్యాయన
ఉలప్యాయన
ఊర్వ్యాయనమః (౨౭౦)
సూర్మ్యాయన
పర్ణ్యాయన
పర్ణశద్యాయన
ఉపగురమాణాయన
అభిఘ్నతేన
ఆఖ్ఖిదతేన
ప్రఖ్ఖిదతేన
కిరికేభ్యోన
దేవానాగంహ్రదయేభ్యోన
విక్షీణకేభ్యోన (౨౮౦)
విచిన్వత్కేభ్యోన
ఆనిర్హతేభ్యోన
ఆమీవత్కేభ్యోన
ద్వీపదేన
చతుష్పదేన
గోఘ్నేన
పూరుషఘ్నేన

ఉయద్వ్రాయన
భగవతేన
పృథివ్యాంరుద్రేభ్యోన ౨౯౦
అంతరిక్షేరుద్రేభ్యోన
దివిరుద్రేభ్యోన
వాతాన్నభ్యోన

వర్షేషుభ్యోన
దశప్రాచ్యేభ్యోన
దశదక్షిణాభ్యోన
దశప్రతీచీభ్యోన
దశోదీచీభ్యోన
దశోర్ధ్వాభ్యోన

గౌరీ గణపతి కుమార వృషభ విష్ణు వైశ్రవణాదిత్యా పరివార సహితాయ శ్రీపరమేశ్వరాయనమః. (300)

శ్రీరుద్రత్రిశతినామపూజాం త్సమర్పయామి.

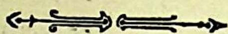

విజ్ఞప్తి.

అయ్యా! వారుణజపం, మహాలింగార్చన ప్రయోగము, సూర్యస్తోత్రము ఈ 3 గ్రంథములు వ్రాసి పంపించిన పుణ్యాత్ములు కందాళ వెంకటేశముగారు కళ్లేపల్లి అగ్రహారము-శృంగవరపుకోట తాలూకా - విశాఖపట్లంజిల్లా. పరమేశ్వరుడు వీరిని రక్షించు గాత!

శ్రీ ర స్తు.

సూర్య స్తోత్రమ్.

శ్లో॥ అజ్ఞానతిమిరాంధస్య జ్ఞానాంజన శలాకయా । చక్షురున్మీలితం యేన తస్మై శ్రీగురవే నమః॥ పుణ్యాఖ్యే తీర్థే కురుక్షేత్రే పుణ్యాతీర్థే జలాశయే । సిద్ధైర్మునిగణై శ్చాపి జుష్టం సంశుద్ధమానసైః ॥ దివ్యైస్సహ సమాసీనం కృతపూర్వాహ్ణిక క్రియం। విశుద్ధ తప సం శాంతం బ్రహ్మణా సమ తేజసం॥ సర్వశాస్త్రార్థ తత్వజ్ఞం సర్వభూత హితేరతం। కృష్ణాజినోపవీతేన వృతస్కంధం సునిర్మలం॥ సర్వభూత హితంపుణ్యాం సర్వజ్ఞం జ్ఞానసాగరం । జగామభృగుమేకాకీ శౌనకో మునిసత్తమః ॥ నత్వాథ శిరసాభూమౌ స్వగురుం దీప్త తేజసం। వినయావనతో భూత్వా తత్పాదావభ్యవాదయత్ ॥ భృగురప్యతి హర్షేణ శౌనకం వినయాన్వితం । ఉవాచవచనైశ్లాఘ్యైః ప్రవణీకృతమానసం॥ స్వాగతం తేద్విజశ్రేష్ఠ కిమాగమనకారణం । సర్వత్ర కుశలంవత్స తప స్తే వర్ధతేధికం॥ కస్యస్వాధ్యాయ నిరతో వర్తసే గురుపూజనే । కచ్చిద్గృహే భవేథాస్త్వం తథానుష్ఠాన తత్పరః॥ కచ్చిచ్ఛ్రితాని శాస్త్రాణి త్వయాధర్మాశ్చ శాశ్వతాః। కచ్చిద్వేశ్మని తే వత్స పూజ్యంతే తిథయోముదా॥ ఇత్యేవముక్తో గురుణా శౌనకశ్శుద్ధమానసః। కృతకృత్యమివాత్మానం మన్యమానోబ్రవీదిదమ్। శౌనకః ॥ ధన్యోహమేవంలోకేస్మిన్ నాన్యోస్తి మునిసత్తమ । నైవాన్యేషు తవబ్రహ్మన్ కరుణాహి విభావ్యతే ॥ యత్వమాత్థ సందేహాస్తత్సర్వం విద్యతేమయి । త్వత్ప్రసాద కృతంత్వేవ స్నహి సంప్రాప్యతేన్యథా॥ సర్వశాస్త్రాణ్యధీతాని మయివేదాశ్చ శాశ్వతాః । వేదాంగాని సమస్తాని పురాణా త్యఖిలానిచ॥ స ర్వేష్వేతేషు విప్రేంద్ర సమధీతేషుకృత్స్నశం । అర్థావాప్తిః ఫలం తేషాం తతోనుష్ఠాన కృద్భవేత్॥ కృతేనకర్మణా పుంసాం స్వర్గావాప్తి ర్విధీయతే। సాచానిత్యేన భోగేన క్షీయతే నాత్రసంశయః॥ అక్షయ్యం లభతేయేన ఫలం నిశ్రేయసాత్మకం । కర్మణావాద్విజశ్రేష్ఠ కథయస్వ భృగుసత్తమ॥

భృగుః॥ శ్లో॥ శోభనంతే మతం వత్స యదేతద్భవతోచ్యతే ।
తదహం సంప్రవక్ష్యామి ప్రణిధాయ మనశ్శృణు॥ ఋగ్యజుష్షు సకలం కర్మ
వేదశాస్త్రముఖోద్భవం । అక్షయ్యమేకం సుకృతం యదాదిత్యస్యతో
షణం॥ దేవతాః సంక్షయం యాంతి సర్వాః కల్పస్య సంక్షయే॥ సూర్యా
ఖ్యం పరమంజ్యోతి రేకమేవావతిష్ఠతే ॥ తస్మాదేవ సముత్పత్తి ర్జగ
తాంచ పునఃపునః । సర్వదేవ మయోదేవ స్సర్వవేదాత్మకోహ్యతః॥
సర్వసిద్ధి ప్రదస్సూర్య ఇతి వేదై ర్వినిశ్చితః॥ రహస్యమేతద్విజ్ఞాయ విశ్వా
మిత్రేణ ధీమతా॥ పురాలోకోపకారార్థం కీర్తితం పరమర్షిణా। సర్వ
వ్యాధి ప్రశమనం రోగఘ్నం స్తోత్రముత్తమం॥ ఆదిత్యప్రీతి జనకం సర్వ
పాప ప్రణాశనం । అక్షయ్య పుణ్యఫలదం పవిత్రం పరమం హితం॥ స్వర్గ
మోక్ష ప్రదంలోకే సర్వాభీష్ట ప్రదాయకం । నామ్నాం సహస్రం సూ
ర్యస్య త్రయీమూర్తేః ప్రకాశితం॥ యఃపఠేత్ప్రయతో మర్త్యః సర్వ
పాపైః ప్రముచ్యతే।యద్యదిచ్ఛతిచ శ్రేయః తత్తత్ప్రాప్నోత్యసంశయః॥

ఓం అస్య శ్రీసూర్యనారాయణ దివ్యసహస్రనామస్తోత్ర మహా
మంత్రస్య । విశ్వామిత్రో భగవాన్ ఋషిః । శ్రీ సూర్యనారాయణ
పరమాత్మా దేవతా । ఆదిత్యస్సవితేతి బీజం । ఉపాంశు రితిశక్తిః। జగ
చ్చక్షు రితికీలకం।శ్రీసూర్యనారాయణప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః।
భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ మార్తాండం భానుమా
దిత్యం హంసం సూర్యం దివాకరం । తపనం భాస్కరం వందే సర్వలో
కైకచక్షుషం॥ సూర్యం భాస్వత్కిరీటాంగదమణి వలయానంద దేహం
సువర్ణప్రోద్యత్కాంతిం సురేశం పరికటిత విలసత్కుండలైర్మండితాం
గం।హస్తోద్యచ్ఛంఖ చక్రాంబుజగద మమలం పీతకౌశేయవస్త్రం విద్యు
ద్వద్భాసమానం దినకరమనఘం పద్మసంస్థం నమామి॥యస్సప్తాశ్వరథ
స్సహస్రకిరణః పద్మాసనః పద్మయుక్పాణిః కశ్యపజః కలింగ జననోయ
శ్చోధిదేవశ్శివః । అగ్నిః ప్రత్యధిదేవతారుణ పదచ్ఛత్రి ధ్వజస్సిక్పటః
ప్రాగాస్య స్సమవృత్తమండలగతో భానుః క్రియాన్మంగలం ॥ ధ్యేయ
స్సదా సవితృమండల మధ్యవర్తీ నారాయణ స్సరసిజాసన సన్ని
విష్టః । కేయూరవాన్మకరకుండలవాన్కిరీటీ హారీహిరణ్మయవపుర్ధృత

శంఖచక్రిః ॥ ఉదయగిరి ముపేతం భాస్కరం పద్మహస్తం। సకలభువన నేత్రం నూత్నరత్నోపధేయం।తిమిరకరిమృగేంద్రం బోధకం పద్మినీనాం సురవరమభి వందే సుందరం విశ్వరూపం ॥ రక్తోత్పలదళాకారం రత్న మాలా విభూషితం।సూర్యనారాయణంవందే ఛాయాశ్లిష్ట తనుంవిభుమ్॥ విశ్వామిత్రిః హరిః ఓం॥ శ్లో॥ ఆదిత్యాయాది దేవాయ భాస్వతే విశ్వ మూర్తయే । సద్యోజాతాది దేవాయ వేద్యావేద్యాయ తేనమః॥తపనా యత మిస్రఘ్న తారకబ్రహ్మరూపిణే । తపోమయాయ తపస్యాయ తరు ణాయ నమోనమః ॥ తాపనాయ తపోధాత్రే తారాయ తరుణాత్మనే । తపోతీతాయ తత్వాయ తపసాం నిధయేనమః ॥ త్రిదశాయ త్రినవే గాయత్రీ వల్లభాయచ।త్రికాలధ్యాన సంస్థాయ త్రిలోకేశాయ తేనమః॥ త్రయీమయాయ రుద్రాయ నమస్తే త్రిగుణాత్మనే। తీర్థాయ తీర్థనిష్ఠా య తీర్థేశాయ తపస్వినే॥తీక్ష్ణరూపాయ ధీరాయ నమః తీక్ష్ణకరాయచ। దివ్యకేయూరహారాయ నమోదీనార్తిహారిణే॥ దినేశాయ ద్యుమణయే దిగ్విభూషణశాలినే । కుండలాంచిత గండాయ పుండరీక ప్రియాయచ॥ ప్రచండరోచిషే తుభ్యం మార్తాండాయ నమోనమః । అండజాగ్రజ సూతాయ పండితాయారిఖండినే ॥ ఖండితధ్వాంత జాలాయ చండమి త్రాయ తేనమః । స్తవ్యాయ స్తుతిలోలాయ నమస్కార ప్రియాయచ॥ స్తుతిదూరాయ శూరాయ స్తుతి సారాయ తేనమః । స్తుత్యాయ స్తోత్ర రమ్యాయ సుచరిత్రాయ శంభవే॥ కేశవాయ సుశాంతాయ శుభరూ పాయశూలినే । సులభాయ సురూపాయ సురరాజాయ తేనమః॥ సభ్యా య సకలేశాయ శాస్త్రి సప్తాశ్వచారిణే । సోమాయ సోమ రూపాయ సౌమ్యరూపాయ తేనమః॥ సనాతనాయ హంసాయ సారంగాయ నమో నమః । సుశ్లోకాయ సురేశాయ పురాణ పురుషాయచ॥ సవిత్రే ధ్యాన గమ్యాయ సామ్నేసామప్రియాయచ। శుచయే శోకనాశాయ శివాయ శ్రీప్రదాయచ॥ శ్రీధరాయ సుకేశాయ సర్వేశాయ నమోనమః।నమ ఉగ్రాయ భీమాయ నీలగ్రీవాయ చక్రిణే॥ సురాగ్రగణ్యదేవాయ సుగ్రీ వాయ నమోనమః । సునాసీరాయ మహతే సూక్ష్మాయ సుగుణాయచ॥ సమస్త జగదాధార మూర్తయేచ వివస్వతే । సహిష్ణవే సకామాయ

సదానందాయ తేనమః॥సచ్చిదానంద రూపాయ సర్వలోకైకచక్షుషే.। సర్వలోక ప్రబోధాయ సర్వజ్ఞాయ నమోనమః॥వికర్తనాయ వీరాయ విరూపాక్షాయ విద్యతే। విధాత్రే విశ్వరూపాయ విష్ణవే విశ్వసాక్షిణే॥ విశోకాయ విశాలాయ విభవే వీతరాగిణే । విశ్రాంతాయ విరూపాయ విసంకటకరాయచ ॥ విలోచనాయ ప్రాజ్ఞాయ విశ్వేశాయ విపశ్చితే । వీర్యాయ వీరభద్రాయ విష్ణురాజాయ తేనమః ॥ విజయాయ విరాజాయ విశ్వవేద్యాయ వేదసే । వైకుంఠాయ వికుంఠాయ నీలకంఠాయ పాత్రిణే॥ కుంఠితా సురసంఘాయ శితికంఠాయ తేనమః । తురగాయామరేశాయ విష్ణుఘ్నే చామలార్చిషే.॥ తుర్యాయ తుర్యగతయే తుందిలాయ నమోనమః । వాసుదేవాయ వసవే వామనాయ వరూధినే॥ వాగతీతాయ వేద్యాయ వజ్రదేహాయ తేనమః । వేదితాఖిలలోకాయ వాగీశాయ వరాయచ॥ వేదగమ్యాయ విపదే నమోవేదాంతవేదినే। వరిష్ఠాయ వదాన్యాయ గరిష్ఠాయ గుణాత్మనే ॥ స్థవిష్ఠాయ స్థపతయే శ్రేష్ఠరూపాయ శాంతయే । రవయే లోకరత్నాయ నమోరాజీవబాంధవే॥రమేశాయాతి రమ్యాయ రాజీవాక్షాయ తే :మః। రాజ్ఞేరాజోపచారాయ పద్మరాగ ప్రభాయచ॥ నమోరాజాధి రాజాయ రత్నగర్భాశ్రియాయచ । రామాయ లోకగురవే రఘవే రాక్షసారయే ॥ రోగహర్త్రే మహేశాయ రోచిషాం పతయేనమః। నమస్తే పంకజాక్షాయ శంఖచక్ర ధరాయచ ॥ ౩౦ ॥ శంకరాయాప్యహిస్థాయ కుంకుమాంకితవక్షసే । హృత్పంకజాంత స్సంస్థాయ నమః పంకజబాంధవే ॥ పంకజోజ్వల దేహాయ నమస్సంకర్షణాయచ । నమః పంకజనాధాయ నమః పంకజపాణయే॥ నమః పంకజనాభాయ పంకజాక్షాయ తేనమః । నిర్గుణాయ నిరీశాయ నిర్వికారాయ తేనమః॥ నిరంజనాయ నీహార హారిణే నిర్జరాయచ । నిదాఘరూపిణే తుభ్యం నిర్జరేశాయ తేనమః॥ యజ్ఞాయ యజ్ఞగమ్యాయ యజ్ఞరక్షకరాయచ। యజ్ఞాంగరూపిణే యజ్ఞభుజే యజ్ఞ ఫలాయచ ॥ యజ్ఞకర్త్రే యజ్ఞభర్త్రే యజ్ఞరూపాయ తేనమః। సుజ్ఞానగోచరాయాస్తు నమః కల్యాణమూర్తయే॥ ఋగ్యజుస్సామరూపాయ యాజినేయజ్వపాలినే । యశస్వతే యధార్థాయ యతయేచ

నమోనమః శిష్టాయ శిపివిష్టాయ విశిష్టా భీష్టదాయినే ॥ శిష్టేష్టాయ సురూపాయ సృష్టిస్థిత్యంత హేతవే । అష్టైశ్వర్య ప్రదానాయ దుష్ట ఘ్నాయ విరించయే॥ త్రివిష్టపాధి రాజాయ చాష్టదిక్పతయేనమః। విష్ట రశ్రవసే తుభ్యం విష్ణవే శాయ తేనమః ॥ నమో బ్రహ్మణ్య దేవాయ భానవే భవహారిణే॥ ఠం॥ భాగధేయాయ బలినే నమస్తే చిత్రభానవే। భర్గాయభాసా నిధయే భాస్కరాయ నమోనమః ॥ బాలార్కాయ భవఘ్నాయ భారతీపతయేనమః । ప్రభాకరాయ భీమాయ భవరోగ హరాయచ॥ భాసురాయ జగద్భూత భావనాయ నమోనమః । భక్తా నాంభవభంగాయ భక్తిముక్తి ప్రదాయచ॥భూమిపాలాయ భవ్యాయ భక్తిగమ్యాయ తేనమః।నమస్సహస్రశీర్షాయసహస్రాక్షాయ తేనమః॥ సహస్రభానవేకోటి సహస్రయుగధారిణే॥సహస్రపాదచారాయ సహస్ర కిరణాయచ।సహస్రమూర్తయే తుభ్యం సహస్రాక్షాయ తేనమః॥ వ్యక్తా యావ్యక్తరూపాయముక్తాసక్తాయశక్తయే।రక్తాయరక్తవస్త్రాయ రక్త ఛత్రాయరాగిణే॥ రక్తమాల్యాంబరాఢ్యాయ రక్తపుష్పప్రియాయచ। రక్తధ్వజాయ రామాయ రక్తరూపాయ తేనమః ॥ బుధాయ బుధవం ద్యాయ బుద్ధిదాయ విశుద్ధయే । సిద్ధగంధర్వ పూజ్యాయ శ్రద్ధారూపా య తేనమః ॥ శుద్ధబుద్ధ స్వరూపాయ బ్రధ్నాయ శతధన్వినే । ఘోర దుఃఖాబ్ధితారాయ గోవిందాయ నమోనమః॥గోప్త్రేగోపతయే గోఘ్నే ఖద్యోతాయ గభస్తయే॥ ఌం॥ గోవర్ధనాయ గోపాయ గోపికా వల్లభా యచ । గోమతే గజరాజాయ గోపాలాయ నమోనమః ॥ దేహస్థాయ నమోధాత్రే దేవదేవాయ తేనమః। దేహశుద్ధి విధానాయ నమోద్వా దశమూర్తయే॥ దేవసింహాయ దివ్యాయ దేవాధీశాయ తేనమః। దేహ శూన్యాయ శర్వాయ సర్వదేవ మయాయచ॥ నమో దేవాది దేవాయ దేహసంచార హేతవే।దైత్యసంఘవినాశాయ సూర్యదేవాయ తేనమః॥ దమనాయ దమిష్ఠాయ దారిద్ర్యహరణాయచ। దయావతేదైత్యహ్రతే దమగమ్యాయ తేనమః॥ దర్శనజ్ఞాన దాంతాయ దండినేదానవారయే। దక్షాయ విశ్వరక్షాయ దాక్షిణ్య నిధయేనమః ॥ దక్షాయామ క్షయరూ పాయ రూక్షాయ క్షయహారిణే । అక్షీణ మూర్తయే క్షాంతి మతేక్ష

మ్యాయ తేనమః ॥ నక్షత్రగ్రహచారాయ చాక్షతీతాయ సాక్షిణే । యక్షేశ్వరాయ యతయే సౌమ్యాయా క్షయకారిణే ॥ సపక్షాయ విప క్షాయ చాక్షమాలా ధరాయచ । అక్షీణాయ నమస్తుభ్యం లోకాధ్య క్షాయ తేనమః ॥ క్షేత్రాయ క్షేత్రపాలాయ క్షేత్రజ్ఞాయ త్విషిమ తే। కుక్షినిక్షిప్తలోకాయ ఆత్మరక్షాకరాయచ॥నమోక్షతాయ రక్షోఘ్నే పక్ష్మాక్షాయ నమోనమః।నమస్తే దివ్యరూపాయ దివ్యాభరణశాలినే॥ దుర్గహాయ దురంతాయ దుర్గాయ దురితారయే । దుస్తరాయ ధురీ ణాయ దుఃఖధ్వంసాయ తేనమః॥ దివాకరాయ దీప్తాయ దివిజస్తోమధా రిణే । దిక్ప్రకాశైక దీపాయ దివసేశాయ తేనమః ॥ వజ్రిణేవజ్రపాలా య వజ్రహస్తాయ వాజినే । వామదేవాయ వసవే వేద్యాయ వరదా యినే॥ నమోవాచాధిపతయే వారిజాప్తాయ తేనమః। సత్యాయసత్త్వ సంధాయ సర్వజీవదయావతే॥సమానాధిక శూన్యాయ సవిత్రేచ నమో నమః । సాగరాయచ సారాయ కారుణ్యానిధయే నమః ॥ స్యందనాంతర సంస్థాయ స్యందినే శ్రేయసాయచ । సాధువాదాయ సామ్రాజ్య దా యినే సుహృదాయచ ॥ సౌవర్ణాజ్వల రూపాయ సవికల్పాయ సాధవే। సనాతనాయ శూరాయ గిరీశాయ నమోనమః॥ ధీరాయ దిక్ప్రకాశా య ధీస్వరూపాయ ధీమతే । సంకల్పాయ స్వరూపాయ సత్కృతాయ నమోనమః॥ ధీరూపిణే హృదిస్థాయ ధిషణాయ నమోనమః। ధ్యానా య ధ్యానగమ్యాయ ధ్యేయాయ ధ్యానశాలినే॥ ధామ్నేధరాధి నాథా య ధాత్రేతుభ్యం నమోనమః । మహీయసే మహేశాయ మాధవా య మహాత్మనే॥మంత్రాయ మంత్రరూపాయ మంత్రరాజాయ తేనమః। మాయామయాయ మాన్యాయ మాయాధారాయ తేనమః॥ మాయా తీతాయ మరుతే మాంగల్యాయ నమోనమః । మనీషిణే మనోజ్ఞాయ మహనీయాయ మంత్రిణే ॥ మానినే మాననీయాయ మనసే విమలా త్మనే । మహాసేనాయ మహసే మాలినే మదనాయచ॥ హరాయ హరి దశ్వాయ హరయే పరమాత్మనే । హరనేత్రాయ హర్షాయ హృషీ కేశాయ తేనమః॥ హవిర్ధానాయ హవ్యాయ పాపఘ్నాయనమోనమః॥ నమోహిరణ్యగర్భాయ సర్వలోకహితాయచ।అహోనాశాయ హారిణే

మహసాం నిధయేనమః ॥ గ్రహేశాయాగ్ని గణ్యాయ గహ్వరాయ గుహాయచ । హిరణ్య రేత సేతుభ్యం హిరణ్య వపుషేనమః ॥ యోగ గమ్యాయ యోగాయ యోగినే యోగదాయినే। యోగ్యాయ యోగ్య రూపాయ యోగనిష్ఠాయ తేనమః ॥ నారాయణాయ నవ్యాయ నరసిం హాయనామినే । నాదాయ నాదినేతుభ్యం నాదగమ్యాయ తేనమః ॥ నాదబ్రహ్మ స్వరూపాయ నాగాభరణశాలినే। నానారూపాయ భూషా య నందగోపాయ తేనమః ॥ నగేశాయ నరేంద్రాయ నర్మదాయచ నర్మిణే । పద్మనేత్రాయ సూత్రాయ శుచరిత్రాయ చిత్రిణే ॥ పద్మా సనాయ పాలాయ పరమేశాయ తేనమః । పురుహూతాయ పుణ్యాయ పూర్ణాయ పురభేదినే ॥ పూరయిత్రే పురాణాయ పుష్కరాక్షాయ తే నమః । కలయే కలికాలఘ్నే కామాయ కలుషారయే॥ ప్రభాకాంతా య విశ్వైక కారణాయ కలాపినే। కల్యాణాయ విశాలాయ కాలరూ పాయ కాలినే। ఖరోచిషేఖ సంస్థాయ ఖద్యోతాయ ఖగాయచ । గభ స్తీశాయ గతయే లోకాగారాయ తేనమః॥ త్రిశూలినేక వచినే కమం డలు ధృతేనమః । మృత్యుంజయాయ జటినే జగదానందరూపిణే॥ జగ జ్జైత్రాయ జైత్రాయ ప్రశాస్త్రే కృత్తివాససే। వీతిహోత్రాయ జగ తాం పవిత్రాయ నమోనమః ॥ నమోదురిత దూరాయ కరుణాకర మూర్తయే । శరణాగతదాసానాం పారిజాతాయ తేనమః ॥ జంతుజా డ్యాపహారాయ జన్మమృత్యుహరాయచ । జరాశూన్యాయ జాలాయ జగతాం పతయేనమః॥జ్ఞానాయ జ్ఞానగమ్యాయ జ్ఞానినే జ్ఞానదాయినే। సర్వజ్ఞాన స్వరూపాయ జ్ఞాననాథాయ తేనమః ॥ తీక్ష్ణీష వేచా యుధినే వర్మిణే కర్మిణేనమః । వైశంతాయచ కాంతాయ నాద్యా నాద్యాయ తేనమః॥ జ్యేష్ఠాయచ కనిష్ఠాయ వరిష్ఠాయ వరాత్మనే। ద్రాఘిష్ఠాయ యవిష్ఠాయ పుంజిష్ఠాయ నమోనమః॥ సంసారఘోరదుఃఖాబ్ధి ధ్వంసా య ధ్వాంతహారిణే । అంసాపహారి పరమ పుంసే హంసాయ తేనమః ॥ హనీయసేచ హంత్రేచ హరికేశాయ హస్తినే । హరితాయ హరిత్యా య హరిణ్యాయ నమోనమః॥ అవార్యాయచ పాద్యాయ ప్రతర్యాయ పులస్తయే । ప్రవాహ్యాయచ ఫేన్యాయ కపిలాయ వరాయచ॥ పరంత

పాయ పథ్యాయ పరేశాయ నమోనమః। బృందారకాభి వంద్యాయ ముకుందాయ మురారయే ॥ ఇందీవరదళాక్షాయ స్కందాయ కవి తాత్మనే। మందహాసాయ తే తుభ్యం ఇందిరాక్షాయ తేనమః॥ భూతా నామధి నాథాయ భూతయే భూతిదాయినే। భూతాశ్రయాయ సర్వా య సర్వభూత ప్రబోధినే॥ భూతనాథాయ పూర్వాయ పంచభూత మయాయచ।సర్వభూత నిషేవ్యాయ భూతానాంపతయేనమః॥ గంగా తరంగ సంగాయ మంగలాయ మహాత్మనే॥ ౧౦౦॥ రంచన్మరీచి జాలా య పింగలాక్షాయ తేనమః। వేదకర్త్రే వేదస్పృజే వేదరూపాయ వేది నే॥ వేదశిష్టైక వేద్యాయ వేదాంగాయ నమోనమః। శ్రుతాయ శ్రుతిసారాయ శ్రుతాయ సుమహాత్మనే॥ సమృద్ధాయచ శుద్ధాయ స్వాయుధాయ సుధన్వనే। సత్యాయచ సరస్యాయ నమస్సృత్యాయ విష్ణవే॥ లోకాధ్యక్షాయ కకువే సురాధ్యక్షాయతేనమః। నమఃకంజా ధిపతయే తేజః పుంజాయచారవే॥మంజునాదాయ తిమిర భంజనాయ నమోనమః। అంబుజాయాంబరస్థాయ నమశ్చాంబరచారిణే॥ కుంభో ద్భవాయ కులినే శంబరాయాచలాయచ।జంభారయే జగద్ధాత్రే కంబు గ్రీవాయ తేనమః॥ రక్తాంబరాయ రజసే తుంబురుస్తుతిశాలినే। విష్వ త్యాయచ వాత్యాయ వరదాయ వరాత్మనే॥శంబరారాతయే తుభ్యం అంబికాపతయేనమః। సప్తజాంబూనదాభాయ సప్తగంధర్వచారిణే॥ సుప్తజ్ఞాన ప్రణాశాయ నమోవిత్త ప్రదాయచ।జటాధరాయ చంద్రా య నమస్తే చంద్రమౌళయే ॥ కలాపినేచ గురవే గౌరీభర్త్రే గుణా త్మనే। దృఢప్రజ్ఞాయ దార్ఢ్యాయ ధరాధారాయధామినే॥ నమఃకశ్మల కర్మఘ్నే వటవే చటులాత్మనే॥౧౧౦॥పటీయసే వటస్థాయ కూపస్థాయ నమోనమః। మృగవ్యాధాయ మృడవే మృగరాజాయయోగినే॥మహా శ్వాయ సుమిత్రాయ నమస్తే మీనకేతవే। స్వస్తిదాయ స్వస్తికృతే స్వధాయై సర్వదాయచ॥రవయే లోకరత్నాయ కర్ణికార ప్రియాయచ। విధాత్రేచ సుకేశాయ గోపాలాయ శిఖావతే॥ శాఖాయ సర్వశాఖా య సుశాఖాయ సుఖాయచ । కాంక్షితార్థ ప్రదానాయ కపర్దీశాయ శాంతయే॥ కాలరూపాయ కర్త్రేచ కలారూపాయ తేనమః। మరీచయే

మహేశాయ మహాగర్తాయ ఛత్రిణే॥ సుపర్ణాయ సువర్ణాయ స్వర్ణవర్ణా
య తే నమః । సంపూర్ణాయ సుకర్ణాయ నమస్తే విశ్వకర్మణే। బ్రా
జిష్టవే భోజనాయ భోక్త్రే భోగప్రదాయ చ । భోగీశాయ భవఘ్నాయ
భవదూరాయ భోజినే। బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణేశాయ సుబ్రహ్మణ్యాయ తే
నమః । ఓం నమః పరమార్థాయ పురుషాయ మహాత్మనే । నిష్కల్మ
షాయ శుద్ధాయ మధ్యాయ మరుతే నమః । ధ్వాంతాపహర చారా
య ధ్యాతృపాపహరాయ చ । త్రివిక్రమాయ రామాయ వైకుంఠాయ
హరాయ చ । గోవిందాయ నమః పద్మనాభాయ ప్రభవాయ చ ॥
౧౨౦॥ తేజోమతే విధాత్రే చ వాసుదేవాయ భూభుజే । హృషీకే
శాయ కూర్మాయ మాధవాయాచ్యుతాయ చ। జనార్దనాయ కృష్ణాయ
ఉపేంద్రాయ నమో నమః। ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్ధాయ శ్రీధరాయ
శివాయ చ। దామోదరాయ దేవాయ అనంతాయాంతకాయ చ। వసు
ణాయ నృసింహాయ వరాహాయ వరాత్మనే। హయగ్రీవాయ హంసాయ
దినాధిపతయే నమః॥ పురుహూతాయ పుణ్యాయ పుష్కరాయ పినాకినే।
నమః ప్రణవరూపాయ భూపాయ ప్రత్యయాయ చ। పరబ్రహ్మ స్వరూ
పాయ దేవదేవాయ తే నమః॥ స్థవిరాయ స్థవిష్ఠాయ ధర్మిష్ఠాయార్థదా
యినే। దేవోత్తమాయ ద్యుతయే దేవాధీశాయ తే నమః॥ అధిష్ఠానా
య శాంతాయ ప్రతిష్ఠాయ ప్రకాశినే । సృష్టిస్థితివినాశానాం విధాత్రే
విశ్వసాక్షిణే। విశ్వామిత్రాయ విభవే విబుధాగ్రేసరాయ చ । విశా
లాక్షాయ చేష్టార్థకృతే విశ్వాత్మనే నమః । సమంజసాయ సంహర్త్రే
శత్రుఘ్నాయ చ శూలినే। శరణ్యాయ వరేణ్యాయ సర్వాధిపతయే నమః॥
శోకనాశాయ శాంతాయ సప్తజిహ్వాయ సంగినే । చతుర్భుజాయ చం
ద్రాయ శంఖచక్రాసిధారిణే। నిష్కలంకాయ నిత్యాయ కలంకఘ్నే కలా
త్మనే । సుకుమారాయ కైలాస వాసినే వ్యాసరూపిణే॥ ౧౩౦॥ సర్వభూ
తనివాసాయ దాసానాం సులభాయ చ। నమః కల్పాయ కల్యాణ కవితా
య కుధారిణే । కుశలాయ కుమారాయ కంజమిత్రాయ తే నమః॥ కశా
ధారాయ కామ్యాయ సకలాధారరూపిణే। అక్రూరాయ ఖచమార్గాయ
బీజకర్త్రే చ చక్రిణే । గిరిచారాయ గిరయే గహనాయ నమో నమః॥

కుంభినీశాయకులినే గుహాయగిరిధన్వనే । ఉద్యోగినేవిద్యుతయే సదస
న్మయరూపిణే । హృద్యాయనిరవద్యాయ ప్రద్యుమ్నాయాఘహారిణే ।
మహావైద్యైకవేద్యాయ వైద్యహానాయభానవే । భవరోగాదివేద్యా
య భక్తదారిద్ర్యహారిణే । ప్రతప్తాయప్రశాంతాయ నిదాఘాయనిజా
త్మనే । నభోరత్నాయనాగాయ నభస్యాయనమోనమః॥ పరంజ్యోతి
స్స్వరూపాయ పరేశాయప్రగల్భినే । పాపారయేఽపూరయిత్రే పుష్క
రాక్షాయభూభృతే । వసుప్రదాయామర్త్యాయ పూర్ణాయపరమా
త్మనే । భూతిదాయప్రభావాయ భువనేశాయభోగినే । భూతనాథాయ
భద్రాయ భానవేబ్రహ్మరూపిణే॥ ౧౮౦॥ భూదేవాయ చరక్షోఘ్నే
సర్వలోకప్రియాయచ । మహాగర్తాయరవయే వ్యాఘ్రచర్మధరా
యచ । భస్మోద్ధూళితగాత్రాయ భస్మశుద్ధికరాయచ । భస్మప్రీతిమతే
భస్మశాయినేభస్మదాయచ । మరీచయేమహేశాయ మాంగళ్యనిధయే
నమః॥ వృద్ధిప్రదాయభక్తానాం బుద్ధిరూపాయతేనమః॥ సిద్ధబృందాభి
వంద్యాయ శుద్ధనిర్మలమూర్తయే । శలభాయశరణ్యాయ శాపకాయ
శశాయచ । సంగ్రామాయసమర్థాయ పతంగాయచరోచిషే ।
సర్వలోకాధిపతయే చాముండిజనకాయచ । గండభాగోల్లసద్రత్నకుం
డలాయనమోనమః॥ నిత్యాయనిరవద్యాయ సత్యాయామితతేజసే ।
సచ్చిదానందరూపాయ చాదిత్యాయనమోనమః॥ పద్మప్రియాయపా
పానాం నిహంత్రేపరమాత్మనే । ప్రభాకరాయభీమాయ భాస్వతేవిశ్వ
మూర్తయే । సప్తగంధర్వచారాయ తేజసాం నిధయేనమః । దివసే
శాయదివ్యాయ సర్వదీనార్తిహారిణే । జగదీశాయశర్వాయ ధ్యేయా
యపరమేష్ఠినే । త్రిమూర్తిమయరూపాయ జగతాంజ్ఞానమూర్తయే ।
తమోనిహంత్రేలోకానాం త్రయీతనుధరాయచ । గ్రహాయగ్రహ
రాజాయ భాస్కరాయనమోనమః ॥ వివస్వతేచరవయే తరుణాయ
నమోనమః । రక్షాయసర్వజగతాం చక్షుషేకర్మసాక్షిణే । రక్షితా
ఖిలలోకాయ విష్ణురూపాయతేనమః । తపనాయసవిత్రేచతపోరూపాయ
సాధవే । అరుణాయద్యుమణయే బాలినేచాంశుమాలినే । శశ్వద్రక్షి
తలోకాయ విశ్వరూపాయతేనమః । గరుడాగ్రజసూతాయ జగదానం

దహేతవే । నిగమాగమవేద్యాయ నమోనారాయణాయచ । దయా
పరాయదివ్యాయ దివ్యమూర్తిధరాయచ । ప్రద్యోతనాయవంద్యాయ
సత్యసంధాయ తేనమః । దివాకరాయసూర్యాయ శూరాయాంశుమతే
నమః। సర్వజీవదయాభూత కారణాయకలాపినే। ఖద్యోతనాయరుద్రా
య విద్యుతేచప్రభావతే । సహస్రాంశువిరాజాయ సర్వదేవమయా
యచ । లోకాయలోకమణయే లోకానాంబాంధవాయచ । పినాకినే
చక్రిభృతే పుణ్యశ్లోకాయ తేనమః । జనాధారాయశేషాయ సురశ్రే
ష్ఠాభివందినే । మనోజవాయజటినే జీవితాంతకరాయచ । దుర్జయా
యదురంతాయ సామగానప్రియాయచ।చరాచరస్వరూపాయ సర్వేశా
యనమోనమః ॥ నమోనమస్తే జగతాం నివాస జగద్ధితాధార జగ
త్స్వరూప జగత్త్వదంగారభవత్సురేశతయ్యేవ సర్వంలయమేష్యతీదం॥
నమోనమః కారణకారణాయ నమోనమః కార్యకరాయభానో ।
నమోనమస్తే పురుషోత్తమాయనమః పరేశాయహిరణ్యరూప॥ జయ
భాసురభూతాత్మనే భూతభావనకామద । త్వంకర్తాసర్వలోకానాం
హర్తాపాలయితాప్రభో । త్వంసర్వజగతాం యోనిరనాదిస్త్రిజగాం
తకృతే । త్వమింద్రస్త్వంయమస్త్వష్టాత్వంరుద్రస్త్వంజలాధిపః । త్వ
మగ్నిస్త్వంచపవనః త్వంధాతాత్వంప్రజాపతిః। ఋగ్వేదస్త్వంయజుర్వే
దస్సామవేదస్త్వథర్వచ । త్వంస్వాహాత్వం వషట్చరః త్వంసదాలో
కపావకః । ఇత్యేవంలోకనాథస్య భానోరమితతేజసః । నామ్నాంసహ
స్రంవిప్రేంద్ర కీర్తితంపరమర్షిణా। విశ్వామిత్రేణమునినా లోకాను
గ్రహకాంక్షిణా । షణ్మాసజప్యాత్సిద్ధ్యంతి కామితార్థానసంశయః ।
కామితార్థప్రదంనృణాం పుత్రపౌత్రాభివర్ధనం । రాజాగ్నిశత్రుకవ్యా
ఘ్ర చోరబాధావినాశనం । ఋణరోగాదిదారిద్ర్య సర్వరోగాపహార
కం । వివాహంభూమిలాభంచ ధనరాజ్యాదివర్ధనం। దుష్టకుష్టాదినిర్మూ
లమాయుర్వర్ధనముత్తమం । మనోరథమహోద్యోగ సర్వయాత్రఫల
ప్రదం । యఃపఠేచ్ఛృణుయాద్వాపి లిఖేద్భక్త్యాసమాహితః । తులా
పురుషసహస్రేషు సర్వక్రతుషు యత్ఫలం కాశీయాత్రాసు యత్పు
ణ్యం మహాదానేషుయత్ఫలం । తత్ఫలంసనరశ్రేష్ఠ సంప్రాప్నోతిసం

శయః। సర్వాయుస్సుఖీభూత్వా భుక్త్వాభోగానసేకశః। దివ్యపుష్పక మారుహ్య దేహాంతేషు అవర్జితం। కిన్నరైస్సేవ్యమానస్సన్ సూర్య సాయుజ్యమాప్నుయాత్॥ యతోజగత్ స్థావరజంగమాఖ్యం లయంతి యత్ప్రేష్యతి జీవలోకః। తత్ప్రాకృతం రూప మజాద్యభీష్టం నతోస్మి మాయా మయమప్రమేయం॥ ధృతపద్మద్వయం భీమ తేజోమండల మధ్యగం। సర్వవ్యాధి ప్రశమనం ఛాయాశ్లిష్ట తనుంభజే॥

ఇతి సూర్య సహస్రనామ స్తోత్రం సంపూర్ణమ్.

అనావృష్ట్యాది దోషపరిహార శాంతిః.

పూర్వోక్త ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌఅస్మి న్నాసిమే అస్మిన్దేశేఅస్మిన్నాస్థిటే అనావృష్ట్యాది దోషపరిహారార్థంసద్య స్సు వృష్టిసిద్ధ్యర్థం వాపీకూప తటాకాది పరిపూర్తి సిద్ధ్యర్థం ఋష్య శృంగ ఆవాహనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః పుణ్యాహ వాచనాఖ్యం కర్మకరిష్యే। తదంగగణపతి పూజాంకుర్యాత్। వరుణకలశస్థాపనం కుర్యాత్॥ పురుషసూక్తవిధానేన షోడశోపచార పూజాంకుర్యాత్॥ తదంగ ఋత్విగ్వరణం కరిష్యే॥ ఆదౌఆచార్య బ్రహ్మఋత్విగ్వరణం దద్యాత్। ఆదౌగణపతి ప్రార్థనంకుర్యాత్। శ్లో॥ఋష్యశృంగాయమున యే విభాండకసుతాయవై। నమశ్శాంతాధిపతయే సద్యస్సద్వృష్టి హేతవే। పీవోన్నాం-మనీషా। ఇమంమే-షీః। ఉన్నంభయ-పృథిం। మిదుత్యన్మహాసో-వర్షంతి। పురోవాతః-భూతరావృథాస్వాహా। పర్జ న్యాయ-పురుషీణాం। పర్జన్యోవసోర్ధారా-సంపూరయతి। సమానమే తదుదకం-అగ్నయఇతి। ఏతైర్మంత్రైః ఏకైకస్య అష్టోత్తర శతజపం కుర్యాత్। సర్వేఋత్విజః జానుదఘ్నంవానాభిదఘ్నంవాజలమ ధ్యే స్థిత్వావారుణాను వాకాన్ సంకల్పపూర్వేణపఠేత్। కృతవీర్య

సుతో రాజాన్సహస్ర భుజమండలః । అవతారోహరేస్సాక్షాత్పాల
యేత్పృథివీం మహీం। చంద్రప్రభంపంకజ సన్నివిష్టం పాశాంకుశా
భీతి వరందధానం । ముక్తాకలాపాంచిత సర్వగాత్రంధ్యాయే త్ప్రస
న్నంవరుణం సువృష్ట్యై॥ ఇతి సర్వేఋత్విజః ప్రార్థ్య । సుబ్రహ్మణ్యా
హ్వానంకుర్యాత్ । సుబ్రహ్మణ్యోం ఇతిత్రిః। ఇంద్రాగచ్ఛ-ఉప స్తరణ
మసి। ఏహిపర్జన్యత్రిః । ఏహీంద్రత్రిః । ఏహివరుణత్రిః ॥ ఏహిపుష్క-
లావర్తక మేఘత్రిః । మాంద్రాః । వాశాః-సురాష్ట్రాః । ఇహవర్ష
యంతు। పర్జన్యోవసోర్ధారా-సంపూరయతి । పుష్కలావర్తకైర్మేఘైః
ప్రవర్షంతు వసుంధరాం । విద్యుద్గర్జితసన్నద్ధంతోయాత్మానం సమా
హ్వయేహం। యస్యకేశేషుజీమూత నద్యస్సర్వాంగ సంధిషు । కుక్షౌ
సముద్రాశ్చత్వార స్తస్మైతోయాత్మనేనమః। సమానమేతదుదకం-
దివంజిన్వంత్యగ్నయ ఇతి ॥ ఓంనమోభగవతే వరుణాయ జలాధిపత
యే మకరవాహనాయ పాశహస్తాయ విష్ణుభక్తాయ నానాలంకృత
మేఘవస్త్రాచ్ఛాదన విద్యుత్ప్రకాశ దీపజ్వాలాన్వ్యాప్తిఘన గర్జిత
జీమూతఘోషాలంకృతసర్వ నదీతటాకవాపీకూప సమృద్ధి సంపూర్ణ
బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వర రాజర్షి దేవద్విజగణానాం సకల జీవప్రా
ణాధార సకల జీవ ఆహారార్థం శీఘ్రమేవ వరుణ ఆగచ్ఛ ఆగచ్ఛ
వర్షప్రతిబాధం నివారయ నివారయ। వర్షంధారయ ధారయ । వర్షం
విముంచయ విముంచయ పశ్చాద్వాతం శమయ శమయ పురోవాతం
జనయ జనయ మహావృష్టిం స్రావయ స్రావయ సద్యస్సు వృష్టిం
దేహిపర్జన్యోం॥ అస్మిన్గ్రామే అస్మిన్దేశే అస్మిన్రాష్ట్రే అనావృష్టిదో
షపరిహారోస్తు॥ సద్యస్సువృష్టి సిద్ధిరస్తు॥ కేచిత్ చతుష్పథే దేవాలయ
సన్నిధే సుబ్రహ్మణ్యాహ్వానం కుర్యాత్ । తతఃవారుణానువాకాన్ప
ఠేత్॥ వారుణఅధ్యాయు । ఆపఉందంతు। ఉదాయుషా । వాచామేం
ద్రియేణ । ప్రజాపతిర్యజ్ఞాన్ । ధ్రువోసీత్యాహ । యోవైసప్తదశం ।
ఇంద్రంవోహవామహే । ప్రజాపతిస్తావరుణం । వషట్కారోసా సా
రీంవరుణ మాశ్విన మింద్రంవోనరః । అష్టింవావతస్య । ప్రజాపతిర్వ

రుణాయ । యావామింద్రావరుణా । మారుతమసి మరుతామోజః ।
దేవావసవ్యా అగ్నే । మారుతమసి మరుతామోజఇతి । దేవావస
వ్యా దేవాశ్చ ర్ణ్యాః । అగ్నినారయిం । ఏతద్వాఅపాం । అపాంత్వే
మన్ । ఇంద్రాగ్నిభ్యాంత్వా సయుజాయుజా । వృష్టిసనీరుప । జ్యో
తీగ్ంషికురుతే । రుద్రోవాఏషః । వసోర్ధారాం జుహోతి । అగ్నిర్దే
వేభ్యోపాక్రామత్ । సమీచీనామాసి । హిరణ్యవర్ణాః । అపాంగ్రి
హాన్ । వారుణోవై క్రీతః । దేవావైయజ్ఞ మాగ్నిధే । అవభృథ
యజూగ్ంషి । కూప్యాభ్యస్వాహా । అద్భ్యస్వాహా । పృథివ్యైస్వాహా ।
అబ్రహ్మ । అక్రాన్ వాజీ । జజ్ఞిబీజం । యోవాఅశ్వస్య మేధ్యస్య ।
బ్రహ్మసంధత్తం । పవమానః । ప్రజాపతిసవితాభూత్వా । ఉత్తరస్యాం
వేద్యాం । వసూనాంత్వా । అపాంమోదవణే । యంతునదయః ।
ఆపోదేవీః । యత్తేగావిన్ణా । యద్దిదీక్షే । వారుణోవాఅశ్వః । యదశ్వ
శ్వం । తదాహుః । ఏషవై విభూః । తార్క్ష్యేణ । ఆదిత్యాశ్చ । ప్రజా
పతింవై దేవాః పితరం । ప్రజాపతిర్దేవాన్ । ఇయంవాదిసరఘా । కశ్చి
ద్ధవై । యచ్చామృతగ్ం । సర్వాదిశస్సర్వాందివం । అగ్నిశ్చజాత
వేదాశ్చేతి ప్రశ్నాంతం జపేత్ । తస్యవై మేఘః । తస్యవై ద్యౌ ।
ప్రజాపతిస్సంభ్రియమాణః । సువర్ణంఘర్మం । సహస్రశీర్షా । అద్భ్య
స్సంభూతః । భర్తాసన్భ్రియమాణః । అంభస్యపారే । ఆదిత్యోవాఏష
ఏతత్ । ఆదిత్యోవై తేజః । పీవోన్నాం ప్రశ్నాంతం జపేత్ । తతః ।
దశ్శాంతులు-మిత్రోసి-ఇత్యాదిన్యాసపూర్వకసహస్రఘటాభిషేకకాల
మందు తటాకంలోగాని ప్రవాహంలోగాని నాభిదఘ్నజల స్థితులయి
వారుణ అధ్యాయలుశతాను వాకములు చెప్పవలెను। ......వంబీజం ।
రుంశక్తిః । ణంకీలకం। అస్యశ్రీధ్రువాసు త్వేత్యస్య మంత్రస్య । ఋష్య
శృంగఋషిః । అనుష్టుప్ఛందః । వరుణోదేవతా । ఇంద్రప్రీత్యర్థే వర్ష
ప్రతిబంధక నివారణార్థే జపేవినియోగః। ధ్రువాసుత్వా అంగు-నమః।
సుక్షితయః తర్జ-నమః । అస్మత్పాశంమధ్య-నమః । వరుణోము మో
చత్ అనా-నమః । అవోవన్వానా అదితేరుపస్థాత్ కని-భ్యాంనమః ।
యూయంపాతస్వస్తిభిస్సదానః కరతల-నమః ॥ ఏవంహృదయాది

న్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః। ధ్యానం॥ శ్లోకం। ఋష్యశృంగాయమునయే విభాండక సుతాయవై। నమశ్శాంతాధి పతయే సద్యస్సద్వృష్టి హేతవే॥ ధృవాసుత్వాసుక్షితయస్సు పేశస్తోవ్యా 3 అస్మత్పాశం వరుణోము మోచత్ । అవోవన్వానా అదితేరుపసాద్యాయంపాతస్వ స్తిభిస్సదానః॥ ౧౦౮ యీ మంత్రము జపముచేయవలెను.

శ తా ను వా క క్ర మః.

ఎట్లనగా - త్వమగ్నే, త్వమగ్నె ప్రతిపూరుషం ప్రతిపూరుషం రుద్రోవాఏషః। రుద్రోవాఏషః। ఆశుశ్శిశానః। ఋచాంప్రాచీం తేషామసురాణాం । సువర్గాయవా ఏషలోకాయ చియ్యతే యదగ్నిస్తం। సువర్గాయవా ఏషలోకా య దేవరథః। సువర్గాయవా ఏషలోకాయ చీయతేయ దగ్నిర్వ్రజః। అసావాదిత్యోదశర్ షభాం। సౌరీం। అసౌసోమారౌద్రం। ఇంద్రస్య వజ్రోసి వార్త్రఘ్నస్తనూపాః। వసోర్ధారాం। సువర్ణఘర్మం। సహస్రశీర్ షా। అద్భ్యస్సమ్భూతః। దశ్శాంతులు ౧౦ అణోరణీయాని త్రిప్రశ్నాంతం అనగా ఖండలు ౭౦ యిందులో సంహితలోవి ౧౫ పరాయంతలోవి ౪ చిత్తిలోవి 3 నారాయణంలోవి ౭౦ । దశ్శాంతులు ౧౦ మొత్తం ౧౦౦ ॥

అయ్యా! ఈ శతానువాకములు ప్రత్యేకముగా ముద్రించబోపుచున్నారము - సస్వరసహితముగా ఈ గ్రంథమందు చేర్చినయెడల గ్రంథవిస్తర భయముచే చేర్చనైతిని.

1 సంధ్యావందనం.

2 విఘ్నోపాసనం

3 ఉదకశాంతి.

అయ్యా! ఈ 3 ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా ముద్రింపించినందున ఈద్వితీయముద్రణమునందు గ్రంథవిస్తరభీతిచే చేర్చనైతిని.

స మా ప్త ము

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీమద్రామాయణే-యుద్ధకాండే

ఆదిత్యహృదయస్తోత్రమ్.

శ్లో॥ తతో యుద్ధపరిశ్రాంతం సమరే చింతయాస్థితమ్।
రావణం చాగ్రతో దృష్ట్వా యుద్ధాయ సముపస్థితమ్॥ ౧
దైవతైశ్చ సమాగమ్య ద్రష్టు మభ్యాగతో రణమ్।
ఉపాగమ్యా బ్రవీద్రామ మగస్త్యో భగవా నృషిః॥ ౨

టీక. తతః-అటుపిమ్మట, రణమ్-యుద్ధమును, ద్రష్టుం-చూచుటకు, దైవతైశ్చ-దేవతలతోను, సమాగమ్య-చేరి, అభ్యాగతః-వచ్చిన, భగవాన్-అధికమైన మాహాత్మ్యముగల, ఋషిః-జ్ఞానవంతుఁడగు, అగస్త్యః-అగస్త్యుఁడు, యుద్ధపరిశ్రాంతమ్-పోరునందు అలసినవాఁడును, యుద్ధాయ-పోరుకొఱకు, సముపస్థితమ్-వచ్చిన, రావణంచ-రావణుని, అగ్రతః-ముందట, దృష్ట్వా-చూచి, సమరే-యుద్ధమునందు, చింతయా-ఆలోచనతో, స్థితమ్-ఉన్నవాఁడునగు, రామమ్-రాముని, ఉపాగమ్య-సమీపించి, అబ్రవీత్-పలికెను.

తా॥ అంత యుద్ధంబుఁ జూచుటకై దేవతలతోఁ గూడ వచ్చియున్న భగవంతుండును, త్రికాలజ్ఞుండు నగు నగస్త్యమహర్షి, రాముండు యుద్ధంబున నలసటనొంది, మఱల యుద్ధంబునకువచ్చి తనముందట నిలుచున్న రావణుంగని, చింతనొంది యుండుటంజూచి, రామునియొద్దకువచ్చి యిట్లని పలికెను.

శ్లో॥ రామరామ మహాబాహో శృణుగుహ్యం సనాతనమ్।
యేనసర్వా నరీన్ వత్స సమరే విజయిష్యసి॥ ౩
ఆదిత్యహృదయం పుణ్యం సర్వశత్రువినాశనమ్।
జయావహం జపం నిత్య మక్షయ్యం పరమం శుభమ్॥ ౪
సర్వమంగళమాంగళ్యం సర్వపాపప్రణాశనమ్।
చింతా శోక ప్రశమన మాయుర్వర్ధన ముత్తమమ్॥ ౫

టీక. రామ-రాముఁడా! రామ-రాముఁడా! (రాముఁడు చింతావిష్టుఁడగుటవలనను ఆదరాతిశయము వలనను కార్యమునందలి యవసరమువలనను రెండుమాఱులు రామసంబోధనము చేయఁబడినది) మహాబాహో-పెద్దచేతులు గలవాఁడా! వత్స-

బిడ్డా! యేన-దేనిచేత, సమరే-యుద్ధమునందు, అరీన్-శత్రువులను, సర్వాన్-అందఱను, విజయిష్యసి-జయింపఁగలవో, తత్ (అధ్యాహృతము)-అట్టి, గుహ్యం-రహస్యమును, సనాతనం-అనాదియును, పుణ్యం-పవిత్రమును, సర్వశత్రువినాశనం-సమస్త శత్రువుల నశింపఁజేయునదియు, జయావహం-జయము గలిగించునదియు, నిత్యం-నాశములేనిదియు, అక్షయ్యం-నాశములేని ఫలముగలదియు, పరమం-అధికమైనదియు, శివం-మంగళకరమును, సర్వమంగళమాంగల్యం - సమస్త మంగళములకును మంగళమును, సర్వపాపప్రణాశనం-సమస్తపాపములను నశింపఁజేయునదియు, చింతాశోకప్రశమనం-మనస్సునందలి దుఃఖమును దేహపీడను బోఁగొట్టునదియు, ఆధివ్యాధులం బోఁగొట్టునదియును, ఆయుర్వర్ధనం-ఆయుస్సును వృద్ధిఁబొందించునదియు, ఉత్తమం-శ్రేష్ఠమునగు, ఆదిత్యహృదయం - ఆదిత్యహృదయసంబంధియైన, సూర్యమండలాంతర్యామియయిన పురుషుండు ఆదిత్యహృదయశబ్దముచేతఁ జెప్పఁబడుచున్నాఁడు. యఆదిత్యేతిష్ఠన్, యఆదిత్యమంతరోయమయతి, అంతరాదిత్యేమనసాచరంతం యఏషోంతరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషోదృశ్యతే, ఇత్యాదిశ్రుతులచేఁ జెప్పఁబడిన అంతరాదిత్యవిద్యచే నుపాసింపఁబడునట్టి పరమాత్మయైన పరమపురుషుఁడు ఆదిత్యహృదయ శబ్దవాచ్యుఁడు, అతని సంబంధమైనదనుట, లేక, ఆదిత్యాంతర్యామి యయిన పురుషుఁడు ''ఆదిత్యహృత్'' అనుశబ్దముచేతఁ జెప్పఁబడును, ఆదిత్యహృదంతయతి-ఆదిత్యహృత్తునుబొందునది కావున, ఆదిత్యహృదయమను స్తోత్రమునకు పేరుగలిగినది, ఆదిత్యహృదయమను పేరుగల, జపం-స్తోత్రమును, శృణు-వినుము.

తా॥ రామా! రామా! మహాబాహుఁడా! నాయనా! నీవేస్తోత్రము జపించినచో సమస్తశత్రువులను యుద్ధంబున జయింపఁగలవో అట్టి పరమరహస్యంబును సనాతనంబును బవిత్రంబును సమస్తశత్రువుల నశింపఁ జేయునదియు జయప్రదంబును నిత్యంబును అక్షయమైన ఫలముగలదియు పరమ మంగళప్రదంబును సమస్త మంగళంబులకును మంగళంబును,సమస్తపాపనాశంబును ఆధివ్యాధిహరంబును ఆయుర్వృద్ధికరంబును సర్వస్తోత్రంబులలోను ఉత్తమంబునగు పరబ్రహ్మప్రతిపాదకమైన ఆదిత్యహృదయంబను స్తోత్రమును నీకుపదేశించెదను వినుము.

శ్లో॥ రశ్మిమంతం సముద్యంతం దేవాసుర నమస్కృతమ్ ।
పూజయస్వ వివస్వంతం భాస్కరం భువనేశ్వరమ్॥ ౬

టీక. త్వం (అధ్యాహృతము)-నీవు, రశ్మిమంతం-ప్రశస్తములైన కిరణములు

గలవాఁడును, లేక, రశ్మిమంతం - అంతరంగభక్తులు గలవాఁడును, వారలచే నుపాసింపఁబడువాఁడు ననుట, సముద్యంతం - చక్కఁగా నుదయించుచున్నవాఁడును, దేవాసురనమస్కృతం - దేవతలచేతను అసురులచేతను నమస్కరింపఁబడినవాఁడును, వివస్వంతం - తనతేజస్సుచే నితరములయొక్క తేజస్సులను ఆచ్ఛాదించువాఁడును, భాస్కరం- కాంతులఁజేయువాడును, సూర్యుడు చంద్రుడు అగ్నిమొదలగువానికిని గాంతి యొసంగువాడు ననుట,అగు, భువనేశ్వరం-లోకములయొక్కనాథుని,సమస్త లోకముల నియమించునట్టి సర్వేశ్వరుని, పూజయస్వ-పూజింపుము, ఈస్తోత్రముచే నారాధింపుమనుట.

తా॥ నీవు సువర్ణవర్ణుండగుటచేఁ బ్రశస్తకిరణములు గలవాఁడును (అంతరంగ భక్తులచే నుపాసింపఁబడు వాఁడును) ఉదయమును బొందుచున్నవాఁడును దేవాసురులచే నమస్కృతుండును ఇతరతేజస్సుల నన్నింటిని బరిభవించునట్టి మహాతేజస్సు గలవాఁడును, చంద్రసూర్య ప్రభృతులకును తేజము నొసంగువాఁడు నగు సమస్త లోకనియామకునిఁ బరమాత్మను ఇమ్మహాస్తోత్రముచే నారాధింపుము.

శ్లో॥ సర్వదేవాత్మకో హ్యేష తేజస్వీ రశ్మిభావనః।
ఏష దేవాసురగణాన్ లోకాన్ పాతి గభస్తిభిః॥ 8

టీక. ఏషః-ఈసూర్యమండలాంతర్వర్తిపురుషుఁడు, సర్వదేవాత్మకః-సమస్త దేవతలకు ఆత్మభూతుఁడు, తేజస్వీ-అధికమైన తేజస్సుగలవాఁడు, రశ్మిభావనః-కిరణములచేత (లోకములను) కలిగించువాఁడు, లేక, అంతరంగభక్తులను ముక్తులుగాఁ జేయువాఁడు,ఏషః-ఈతండు,దేవాసురగణాన్-దేవాసురసమూహములను,లోకాన్-లోకములను, గభస్తిభిః-కిరణములచేత, పాతి-రక్షించుచున్నాఁడు.

తా॥ ఆదిత్యమండలాంతర్వర్తియగు నీపురుషుండు, సమస్త దేవతలకు నాత్మభూతుండు, తనతేజస్సుచే సమస్తతేజస్సులను తిరస్కరించువాఁడు, కిరణంబుల సమస్తలోకంబులకు ఉత్పత్తిస్థితిసంహారంబులు సేయువాఁడు (భక్తులకు మోక్షంబు నొసంగువాఁడు) ఈతండె, కిరణంబులచే వర్షాదులుగల్గించి దేవాసురప్రభృతి సమస్తలోకంబులను రక్షించును.

శ్లో॥ ఏష బ్రహ్మాచ విష్ణుశ్చ శివస్స్కందః ప్రజాపతిః।
మహేంద్రో ధనదః కాలో యమస్సోమో హ్యపాంపతిః॥౯

టీక. ఏషః-ఈతఁడు, బ్రహ్మాచ-చతుర్ముఖుఁడును, విష్ణుశ్చ-విష్ణువును, శివః-

శివుండును, స్కందః - కుమారస్వామియు, ప్రజాపతిః - తొమ్మిదిప్రజాపతులును, మహేంద్రః-దేవేంద్రుండును, ధనదః-కుబేరుండును, కాలః - మృత్యువును, యమః-యముఁడును, సోమః-చంద్రుఁడును ('హి, అనునది పాదపూరణార్థము), అపాంపతిః-వరుణుఁడును.

తా॥ ఈతఁడే సమస్తదేవతలును శరీరముగాఁగలవాఁడు, ఇతఁడే బ్రహ్మ, ఇతఁడే విష్ణువు, ఇతఁడే శివుండు, ఇతఁడే కుమారుఁడు, ఇతఁడే నవప్రజాపతులును,ఇతఁడే దేవేంద్రుండును, ఇతఁడే కుబేరుండును, ఇతఁడే మృత్యువు, ఇతఁడే యముఁడు, ఇతఁడే చంద్రుఁడు, ఇతఁడే వరుణుఁడు.

విశేషార్థము:—పూర్వశ్లోకమునందు సర్వదేవాత్మకత్వము చెప్పఁబడినది, అది యిపుడు వివరింపఁబడుచున్నది. "యఏషోంతరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషోదృశ్యతే" (సూర్యునియందు లోపల హిరణ్మయుఁడైన ఏయీపురుషుఁడు చూడఁబడుచున్నాఁడో) అని శ్రుతియందుఁ బరమయోగులచేఁ జూడఁబడువాఁడుగాఁ జెప్పఁబడుటఁ జేసి, పురోవర్తివాచకమైన ఏతచ్ఛబ్దముచే నిర్దేశము చేయఁబడినది. ఏషః-ఈతఁడు, బ్రహ్మాచ-చతుర్ముఖశరీరుఁడు, చతుర్ముఖాంతర్యామియీతం డనుట,ఇట్లు ముందును తెలియునది. విష్ణుశ్చ-విష్ణువును, శివః-శివుండును, స్కందః-"స్కందిర్ గతిశోషణయోః"అను ధాతువునఁ బుట్టినది, శత్రువులను శోషిల్లఁజేయువాఁడనుట. ప్రజాపతిః-"ప్రజాపతిశ్చరతిగర్భే అంతః" (గర్భమునందు లోపలఁ బ్రజాపతి విహరించును) అను శ్రుతియందుఁ జెప్పఁబడిన ప్రజాపతిస్వరూపుఁడనుట. మహేంద్రః-(మహాన్ ఇంద్రః) స్వరూపమునందును ఐశ్వర్యమునందును అవధిలేనివాఁడు. ధనదః-"అన్నాదోవసుదః" అని శ్రుతియందుఁ జెప్పఁబడిన ప్రకారమున సమస్తఫలముల నొసంగువాఁడనుట. కాలః-జగత్సంహారము సేయువాఁడు, "కాలాయమహాగ్రాసాయవై నమః" అనిశ్రుతియందును 'అత్తాచరాచరగ్రహణాత్' అని శారీరకమీమాంసాసూత్రమునందుఁ జెప్పఁబడినకాలరూపుఁడు 'అనాదిర్భగవాన్ కాలః, అని పరాశరమహర్షి చేఁ జెప్పఁబడినది. యమః-శిక్షించువాఁడు, పాపులశిక్షించువాఁడనుట. సోమః-(అమృతం)సూతే, అమృతమనఁగా మోక్షము దాని నొసంగువాఁడు.అపాంపతిః-జలములకు నాథుఁడు, "ఆపోనారా ఇతిప్రోక్తా ఆపోవై నరసూనవః, తాయదస్యాయనం పూర్వం తేన నారాయణస్మృతః" (జలములు నారము లని చెప్పఁబడినవి, ఏలయనఁగా— జలములుఁ నరునివలనఁబుట్టినవి, ఆజలములు ఈయనకు

పూర్వము స్థానమయ్యెం గావున ఈతఁడు నారాయణుఁ డనఁ(బడెను)అనియు 'ఆప ఏవససర్జాదౌ' (మొదట జలమునే సృజియించెను) అనియు నుండుటవలన, మొదట జలమును సృజియించి యందు నివసించునట్టి నారాయణరూపుఁ డనుట.

శ్లో॥ పితరో వసవ స్సాధ్యా హ్యశ్వినౌ మరుతో మనుః।
వాయుర్వహ్నిః ప్రజాప్రాణ * ఋతుకర్తా ప్రభాకరః॥ ౧౫

టీక. ఏషః(అధ్యాహృతము)-ఈతఁడు; పితరః-అగ్నిష్వాత్తాది పితృదేవతలు; వసవః-అష్టవసువులు; సాధ్యాః - సాధ్యులు ('హి' అనునది పాదపూరణార్థము); అశ్వినౌ-అశ్విదేవతలు; మరుతః-ఆవహాదివాయువులు; మనుః-మనువు; వాయుః-భూలోకమునందలి వాయువు; వహ్నిః-అగ్ని; ప్రజాప్రాణః-జనులయొక్క ప్రాణము; ఋతుకర్తా-ఋతువులను జేయునట్టి; ప్రభాకరః-సూర్యుడు; మహేశ్వరతీర్థ పక్షమునందు; ఋతుః-అందఱిచేతను బొందఁబడునట్టివాడు; కర్తా-చేయువాడు.

తా॥ ఈతఁడె పితృదేవతలు; ఇతఁడే అష్టవసువులు; ఇతఁడే సాధ్యులు; ఇతఁడే యశ్విదేవతలు; ఇతఁడే మరుత్తులు; ఇతఁడే మనువు; ఇతఁడే వాయువు; ఇతఁడే యగ్ని; ఇతఁడే వసంతాది ఋతువులకుఁ గారణమైన సూర్యుండు;(సమస్త కార్యములకును బ్రేరకుఁడు; సూర్యుఁడు).

విశేషార్థము:—పితరః-పితృదేవతలు, పితరులయొక్కయు నంతర్యామియైన వాఁడనుట, వసవః-(సదావసంతి) ఎల్లప్పుడునుండువారలు. 'ధ్రువోధర స్తథాసోమ ఆపో వైశ్వానరోనిలః, ప్రత్యూషశ్చ ప్రభాశ్చ వసవోష్టౌ ప్రకీర్తితాః'(ధ్రువుఁడు ధరుఁడు సోముఁడు ఆపుఁడు వైశ్వానరుఁడు అనిలుఁడు ప్రత్యూషుఁడు ప్రభావుఁడు అని వసువులు ఎనమండ్రుగాఁ జెప్పఁబడినారు.) లేక, 'అగ్నిశ్చపృథివీచ వాయుశ్చాంతరిక్షంచ ఆదిత్యశ్చద్యౌశ్చ చంద్రమాశ్చ నక్షత్రాణిచ ఏతేవై వసవః' అను శ్రుతివలన అగ్నిప్రభృతులు అష్టవసువులు సాధ్యాః-(సిద్ధి రేషామస్తి) సిద్ధిగలవారలు. 'మనుర్మంత్రః ప్రాణదశ్చ చేతయానశ్చ వీర్యవాన్, విత్తిర్జయోనశ్చైవ హంసో నారాయణ స్తథా, ప్రభవోథ విధుశ్చైవ సాధ్యాద్వాదశజజ్ఞిరే.(మనువుమంత్రుండు ప్రాణుఁడు చేతయానుండు వీర్యవంతుండు విత్తి జయుండు నయుండు హంసుండు నారాయణుండు ప్రభవుండు విధువు అని పండ్రెండుగురు సాధ్యులు జన్మించిరి).

* 'ఋతుఃకర్తా' ఇతి మహేశ్వరతీర్థ పాఠః.

అశ్వినా-ఆడుగుఱ్ఱముయొక్క రూపముదాల్చిన సూర్యభార్యయగు సంజ్ఞాదేవికిని మగ గుఱ్ఱముయొక్క రూపునొందిన సూర్యునకును బుట్టినవారలు, మరుతః-వాయుపురాణమునందు జెప్పఁబడిన శుక్లజ్యోతిరాజులు నలుబదితొమ్మండుగురు. మనుః-మననము సేయువాఁడు, 'నాన్యోతోఽస్తిమంతా' (ఇతనికన్న నితరుఁడు మననము సేయువాఁడు లేడు) అనిశ్రుతి, సృష్టికిఁబూర్వము ప్రపంచవిషయకమననము గలవాఁ డనుట, వాయుః-(వాతి) సమస్తమును వాసనగలదిగాఁ జేయువాఁడు. వహ్నిః - వహతి (హవ్యం)-దేవతలహవిస్సును గొనిపోవువాడు, లేక, హుతమయిన హవిస్సును వహించువాఁడు, గ్రహించువాఁ డనుట- 'ఇష్టాపూర్తం బహుధాజాతం జాయయానం విశ్వంబిభర్తి భువనస్య నాభిః తదేవాగ్ని స్తద్వాయు స్తత్సూర్య స్తదు చంద్రమాః (ఏదిభువనమునకు నాభిభూతమై పుట్టినదియు పుట్టుచున్నదియు నగు సమస్తమైన యిష్టాపూర్తమును భరించుచున్నదో, అదియే యగ్ని, అదియే వాయువు, అదియే సూర్యుఁడు, అదియే చంద్రుఁడు)అనిశ్రుతి. ప్రజాప్రాణః-ప్రజలకుఁ బ్రాణహేతువు, కోహ్యేవాన్యాత్ కః ప్రాణ్యాత్, యదేష ఆకాశ ఆనందోనస్యాత్' (ఆనంద రూపమైన ఆకాశము అనఁగా బ్రహ్మము లేనియెడ, ఎవఁడు ప్రాణను గలవాడగును?) అని శ్రుతి. ఋతుః-(అర్యతే)పొందఁబడువాఁడు, తెలియఁబడువాఁడు. 'ఋతుస్సుదర్శనఃకాలః' అని సహస్రనామస్తోత్రము. కర్తా-చేయువాఁడు, సమస్త భూతంబులయందును అంతఃప్రవిష్టుండై సమస్తకర్మలకును బ్రేరకుఁడు'ధియోయోనః ప్రచోదయాత్' ఎవ్వఁడు మాబుద్ధులం బ్రేరించునో) అని శ్రుతి. మఱియు,'అంతఃప్రవిష్టం కర్తారమేతం, అథరథాన్ రథయోగాన్ పథస్సృజతే, సహికర్తా, సర్వకర్మా' (లోపలఁ బ్రవేశించిన కర్తయగు నితని, మఱియు రథంబులను రథములతోఁగూడిన మార్గములను సృజించును, అతఁడుగదా కర్త, సమస్తకర్మములు గలవాఁడు.) అను శ్రుతులును బ్రమాణములు. ప్రభాకరం-ప్రభాంకరోతి, వెలుతురు అనఁగా జ్ఞానమును జేయువాఁడు, జ్ఞానము నొసంగువాఁడనుట, 'తేషాం సతత యుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్, దదామిబుద్ధియోగంతం యేనమాముపయాంతితే' (అట్లు ఎల్లప్పుడును యోగము నవలంబించి, ప్రీతితో నన్నుభజించువారలకు, దేనిచే వారలు నన్నుఁ బొందఁగలరో, అట్టి జ్ఞానయోగమును నేనొసంగుదును) అని భగవద్గీతలు.

స్తోత్ర ప్రారంభః.

శ్లో॥ ఆదిత్య స్సవితా సూర్యః ఖగః పూషా గభస్తిమాన్ ।
*సుపర్ణ స్తపనో భానుర్హిరణ్యరేతా దివాకరః ॥ ౧౨

టీక. త్వం-(ఇచ్చటఁ బ్రథమాంతశబ్దములకుఁ బ్రతిశబ్దమునకును 'త్వం' అని యధ్యాహారము) నీవు, ఆదిత్యః-అదితియొక్క పుత్రుఁడవు, లేక, అదితియనఁగా అఖండితమైన భూమి, దానికి నాథుఁడవు, లేక, సర్వంఆదత్తే-అన్నిటిని గ్రహించువాఁడవు, యస్మాత్సర్వమాదత్తే తస్మాదాదిత్యః, (ఎందువలన అన్నిటిని గ్రహించుచున్నాఁడో అందువలన ఆదిత్యుఁడు) అనిశ్రుతి, భూమియందలి సమస్త రసమును గ్రహించువాఁ టనుట, లేక, జీవరూపంబున సమస్తవిషయంబుల భుజించువాఁడ వనుట. సవితా-(జగత్)సూతే, జగత్తునుగలిగించువాఁడవు సూర్యః-సువతి(జనాన్ కర్మణి) జనులను కర్మయందుఁ బ్రేరించువాఁడవు, ధియో యోనః ప్రచోదయాత్, అనిశ్రుతి. ఖగః-ఖేగచ్ఛతి, ఆకాశమునందిరుగువాఁడవు, లేక, ఖంగచ్ఛతి, దహరాకాశమును బొందినవాఁడవు,ఉపాసకులచే దహరాకాశమున జూడఁబడువాడవనుట. పూషా-పుష్ణాతి, జగత్తును బోషించువాఁడవు, స్థితికర్తవనుట. గభస్తిమాన్-ప్రశస్తములయిన కిరణములు గలవాఁడవు, లేక, గభస్తియనగా సర్వవ్యాపినియగులక్ష్మి, అది గలవాఁడవు, లక్ష్మీవంతుడ వనుట. 'యథాసర్వగతోవిష్ణు స్తథైవేయం ద్విజోత్తమః' (బ్రాహ్మణోత్తముఁడా! ఎట్లు విష్ణువు సర్వమునుబొందినవాడో అట్లే ఈలక్ష్మియు సర్వమును వ్యాపించియుండును.) అని పరాశరమహర్షి చేఁ జెప్పఁబడినది. సుపర్ణః-మంచిపర్ణములు అనఁగా రెక్కలుగలవాఁడవు, పరమాత్మవనుట,ద్వాసుపర్ణా సయుజా సఖాయా, (ఇద్దఱు సుపర్ణులు కూడనుండువారలును స్నేహితులును) అనిశ్రుతి జీవాత్మపరాత్మలను నిర్దేశించుచున్నది. తపనః - తపింపఁజేయువాఁడవు. పాఠాంతరపక్షమునందు, సువర్ణసదృశః-బంగారముతో సమానుఁడవు. 'హిరణ్యశ్మశ్రుర్హిరణ్యకేశ ఆప్రణఖా త్సర్వఏవసువర్ణః' (బంగారుమీసములుగలవాఁడును బంగారు వెండ్రుకలుగలవాఁడును గోళ్లు మొదలుకొని సమస్తశరీరమును సువర్ణవర్ణము) అనిశ్రుతి. భానుః-ప్రకాశించువాఁడవు, హిరణ్యరేతాః - బంగారువికారమైన

* 'సువర్ణ సదృశో భానుః' ఇతి పాఠాంతరమ్.

రేతస్సుగలవాఁడవు, కారణమైన రేతస్సు హిరణ్మయమనుట కార్యము హిరణ్మయమని తెలుపుటకొఱకు, హిరణ్మయమైన బ్రహ్మాండమును సృజించినవాఁడ వనుట, 'అపఏవస సర్జాదౌ తాసువీర్య మపాసృజత్ । తదండ మభవద్ధైమం సహస్రాంశుసమప్రభమ్' (మొదట జలములనే సృజించెను, అందు వీర్యము నుంచెను, అది సూర్యసమానమైన కాంతిగల హేమవికారమైన యండమయ్యె) అని మనుస్మృతి. దివాకరః-పగటినిజేయువాఁడవు, లేక, దివాద్యుతింకరోతి, వెలుతురును జేయువాఁడవు, అజ్ఞానమును బోఁగొట్టి జ్ఞానము నొసంగువాఁడ వనుట 'తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్ । దదామి బుద్ధియోగంతం యేనమా ముపయాంతితే' అని భగవద్గీతలు.

శ్లో॥ హరిదశ్వ స్సహస్రార్చి స్సప్తసప్తి ర్మరీచిమాన్।
తిమిరోన్మథన శ్శంభు స్త్వష్టా మార్తాండ అంశుమాన్॥౧౧

టీక. త్వం(అధ్యాహృతము)-నీవు, హరిదశ్వః-ఆకుపచ్చనివన్నెగలగుఱ్ఱములు గలవాఁడవు, లేక, హరిత్-హరతి (మనః) మనోహరమైన, అశ్వాః-వాహనములుగలవాఁడవు, వృషభగరుడాది మనోహరవాహనములుగల పరమేశ్వరుఁడవనుట. సహస్రార్చిః-వేయికిరణములుగల వాఁడవు, లేక, అర్చ్యతే ఇతిఅర్చిః, అర్చిః అనుటచేఁ బూజనీయమైన మంగళగుణము చెప్పఁబడుచున్నది, వేయిమంగళగుణములు గలవాఁడవు, లెక్కకు మీఱిన కల్యాణగుణములు గలవాఁడవనుట. సప్తసప్తిః - సప్తయను గుఱ్ఱముగలవాఁడవు, 'ఏకోఅశ్వోవహతి సప్తనామా' (ఒకగుఱ్ఱము సప్తయనుపేరుగలది వహించుచున్నది) అనిశ్రుతి, సప్తయనుగుఱ్ఱముగల యాదిత్యున కంతర్యామివనుట. మరీచిమాన్-ప్రశస్తకిరణములుగలవాఁడవు, మ్రియంతేశత్రవః అనేన-దీనిచే శత్రువులు చత్తురు, అని, మరీచియనఁగా చక్రము, అదిగలవాఁడవనుట, చక్రము ఇతరాయుధోపలక్షకము, శంఖచక్రగదాధరుండవనుట. తిమిరోన్మథనః - చీకటిని బోఁగొట్టువాడవు, లేక, తిమిరమనఁగా జ్ఞానోత్పత్తిప్రతిబంధకమైనదోషము, దానిబోఁగొట్టువాడవు, జ్ఞానము గలిగించువాడవనుట, శంభుః-శంభవత్యస్మాత్, సుఖముగలిగించువాడవు, త్వష్టా-త్వక్షతి, సమస్తనామరూపములను సంహరించువాడవు, మార్తాండః - మృతే అండేజాతః, బ్రహ్మాండము మృతము కాగాఁ బుట్టినవాఁడవు, బ్రహ్మాండము ప్రలయము నొందినపుడు మరల సృజించుటకై యున్నవాడవనుట, లేక, మృతంఅండంజీవయతి, ప్రలయమునొందిన బ్రహ్మాండమును మరల జీవింపఁజేయు

వాఁడవు, సృజించువాఁడవనుట, అంశుమాన్ - ప్రకృష్టకిరణములుగలవాఁడవు, లేక, అంశుశబ్దము, అంశువ్యాప్తౌ, అనుధాతువునం బుట్టినది, అంశువనఁగా వ్యాప్తి అదిఁ లవాఁడవు. ప్రపంచము లోపల వెలుపల నంతటను వ్యాపించినవాఁడవనుట. 'అంతర్బహిశ్చతత్సర్వం వ్యాప్యనారాయణః స్థితః' (దానినంతయు, లోపల వెలుపలను వ్యాపించి నారాయణుం డున్నాఁడు) అని శ్రుతి.

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ శ్శిశిర స్తపనో భాస్కరో రవిః।
అగ్నిగర్భో దితేః పుత్ర శ్శంఖ శ్శిశిరనాశనః॥ ౧౨

టీక. త్వం(అధ్యాహృతము)-నీవు, హిరణ్యగర్భః-బంగారువికారమైన అండము గర్భమందుఁగలవాఁడవు, హిరణ్మయబ్రహ్మాండమును సృజించినవాఁడ వనుట, 'అపఏవస సర్జాదౌ తాసువీర్యమపాసృజత్, తదండమభవద్ధైమం సహస్రాంశు సమప్రభమ్' అని మనుస్మృతి, లేక, హిరణ్య-హితమును రమణీయమును అయిన,గర్భః-అంతఃకరణము గలవాఁడవు, భక్తులకు మేలొసంగునది కావున రమణీయమైన హృదయముగలవాఁడవనుట, లేక, హిరణ్య-జీవసమూహము,గర్భః-కడుపునఁ గలవాఁడవు, శిశిరః-చల్లనివాఁడవు, తాపత్రయతప్తులతాపముఁ బోఁగొట్టి సుఖము గల్గించువాడవనుట, తపనః - తపింపఁజేయువాఁడవు, భక్తులయొక్క శత్రువులకు సంతాపముఁ గలుగఁజేయువాఁడ వనుట, భాస్కరః-ప్రకాశము సేయువాఁడవు, సర్వవస్తువులను దెలియుటకు కారణభూతుఁడవనుట, రవిః-రౌతి, శబ్దించువాఁడవు, వేదములను బ్రహ్మదేవునకుపదేశించినవాఁడ వనుట, 'యోవై వేదాంశ్చ ప్రహిణోతితస్మై'(ఎవఁడు ఆబ్రహ్మదేవునికొఱకు వేదముల నుపదేశించెనో) అనిశ్రుతి, లేక, రూయతే ఇతి రవిః-వేదములచేత చెప్పఁబడువాఁడవు, లేక, భక్తులచేత స్తుతింపఁబడువాఁడవు, అగ్నిగర్భః-పగటియందు అగ్నిగర్భమందుఁ గలవాఁడవు,'ఉద్యంతంవా ఆదిత్యమగ్నిరనుసమారోహతి' (అగ్ని ఉదయించుచున్న సూర్యునిపొందును) అనిశ్రుతి, లేక, అగ్నిగర్భః-కాలాగ్నిరుద్రుఁడు గర్భమందు గలవాఁడవు, 'నారాయణాద్రుద్రోజాయతే' నారాయణునివలన రుద్రుఁడుపుట్టును)అని శ్రుతి. అదితేః-అదితిదేవియొక్క, పుత్రః-కొడుకవు లేక, అదితిపుత్త్రుఁడవుగా నవతరించినవాఁడ వనుట, లేక, అదితేః-అదితియొక్క, పుత్త్రః - పురుషుఁడైన కొడుకువు అనగా నింద్రుని రక్షించినవాడవు,శంఖః-శామ్యతి,ప్రళయకాలంబున నిర్వ్యాపారముగా శాంతుడవగువాడవు, లేక, శంఖేయస్యసః-సుఖము హృదయాకాశమందు గలవాడవు, ఎల్లప్పుడును ఆనం

దము గలవాడ వనుట, శిశిరనాశనః-మంచును బోగొట్టువాడవు, సూర్యమండలాంతర్వర్తి యగుటచే సూర్యకిరణంబుల మంచును బోగొట్టువాడ వనుట.

శ్లో॥ వ్యోమనాథ స్తమోభేదీ ఋగ్యజుస్సామపారగః ।
ఘనవృష్టి రపాం మిత్రో * వింధ్య వీథీ ప్లవంగమః॥ ౧౩

టీక. త్వం(అధ్యాహృతము)-నీవు, వ్యోమనాథః-ఆకాశమునకు ప్రభుండవు, ఆకాశమునందుండువాడవనుట, లేక, ఆకాశమును సృజించినవాడవనుట 'ఆత్మనఆకాశస్సంభూతః' (ఆత్మవలనఆకాశము పుట్టినది) అని శ్రుతి. తమోభేదీ-చీకటిని బోగొట్టువాఁడవు, లేక, రాహువును భేదించువాఁడవు గ్రహణమున రాహువుచే మ్రింగఁబడి యతని భేదించుకొని వెలువడువాడవు, అట్టి సూర్యుని యంతర్యామివనుట, లేక, భక్తులయొక్క తమోగుణమును బోగొట్టువాడవనుట ఋగ్యజుస్సామపారగః-ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదము అను వేదములయొక్క పారమును బొందినవాడవు, సమస్తవేదముల యొక్క పర్యవసానమగు, సమస్తవేదములచేతను తెలియదగినవాడవనుట 'వేదైశ్చసర్వైరహమేవవేద్యః' (సమస్తవేదములచేతను నేనే తెలియఁదగినవాఁడను) అని శ్రుతి, లేక, ఋగ్యజుస్సామవేదములచేత ఆకాశముయొక్క పారమునొందువాఁడవు 'ఋగ్భిః పూర్వాహ్ణేదివి దేవఈయతే, యజుర్వేదేతిష్ఠతిమధ్యే అహ్నః, సామవేదేనాస్తమయే మహీయతే, వేదైరశూన్యస్త్రిభిరేతిసూర్యః' (సూర్యుఁడు ప్రాతఃకాలమున ఆకాశమునందు ఋగ్వేదముచేఁ బొందఁబడును, మధ్యాహ్నమునందు యజుర్వేదంబుననుండును, సాయంకాలమునందు సామవేదముతో మహితుండగును) అని శ్రుతి. ఘనవృష్టిః-అధికమైనవర్షముగలవాడవు, అధికమైనవర్షము గురిపించువాఁడవనుట 'అగ్నౌ ప్రాస్తాహుతిస్సమ్యగాదిత్య ముపతిష్ఠతే, ఆదిత్యాజ్జాయతే వృష్టిర్వృష్టేరన్నం తతః ప్రజాః' (అగ్నియందు వేల్వఁబడిన యాహుతిసూర్యుని బొందును, సూర్యునివలనవర్షము, వర్షమువలన నన్నము, అన్నమువలనఁ బ్రజలు గలుగుదురు.) అనిస్మృతి, లేక, అధికమైన సర్వకర్మఫలరూపమైన వర్షముగలవాడవు 'అహంహిసర్వయజ్ఞానాం భోక్తాచప్రభురేవచ' (నేనేగదా సమస్తయజ్ఞములకును భోక్తను ప్రభుండను) అనిస్మృతి, 'ఫలమత ఉపపత్తేః' (ఉపపత్తివలన, ఈయీశ్వరునివలననే కర్మఫలముగలుగునని సిద్ధమగుచున్నది) అని శ్రీశారీరకమీమాంసాసూత్రము, అపాంమిత్రః-జలములకు స్నేహి

---

* 'వింధ్యవీథిః ప్లవంగమః' ఇతి పాఠాంతరమ్.

తుఁడవు, జలములను వర్షించువాఁడవనుట, లేక, సముద్రజలంబుల శయనించియుండు వాఁడవనుట, 'వింధ్యవీథీప్లవంగమః' వింధ్యవీథీ-వింధ్యపర్వతముయొక్క మార్గమునందు, అనఁగా ఆకాశమార్గమునందు, ప్లవంగమః-శీఘ్రముగాఁ బోవువాఁడవు, లేక, వింధ్యవీథీ-వింధ్యవీథివలె దుర్గమమైన సుషుమ్నామార్గమునందు, ప్లవంగమః-శీఘ్రముగా భక్తులనుబోవునట్లు జేయువాఁడవు, భక్తులకు సుషుమ్నామార్గమున మనోవాయుధారణము గలిగి మోక్షముగలుగునట్లు అనుగ్రహము సేయువాఁడవనుట, పాఠాంతరపక్షమందు విధ్యవీథిః-(దక్షిణాయనమందు) వింధ్యపర్వతము మార్గము గాఁగలవాడవు, లేక, సుషుమ్నమార్గము గాఁగలవాఁడవు. సుషుమ్నామార్గమును బొందినవారలే నిన్నుఁ బొందఁగలవారనుట, ప్లవంగమః - శీఘ్రముగా నడచువాఁడవు, లేక, శీఘ్రముగాఁ బొందించువాఁడవు, సమస్తకర్మఫలంబులను తప్పక యొసంగు వాఁడవనుట.

శ్లో॥ ఆతపీ మండలీ మృత్యుః పింగళ స్సర్వతాపనః ।
కవిర్విశ్వో మహాతేజా రక్తస్సర్వభవోద్భవః॥ ౧౨

టీక. త్వం (అధ్యాహృతము)-నీవు, ఆతపీ- ఎండగలవాఁడవు, లేక, ఆసమంతాత్ తపఃఅస్యఅస్తి-మిక్కిలియు తపము అనఁగా జ్ఞానముగలవాడవు, 'యస్యజ్ఞానమయంతపః' అనిశ్రుతి. మండలీ-గుండ్రమైన ఆకారము గలవాఁడవు, లేక, మండ్యతే అనే నేతిమండలం. అనఁగా భూషణము, ఆదికలవాఁడవు, కౌస్తుభాదిభూషణములు గలవాఁడవనుట, మృత్యుః - శత్రులఁజంపువాఁడవు, పింగళః - ఉదయకాలమందు గోరోజనపువన్నె గలవాఁడవు, లేక, పింగలి - కలియువాఁడవు, సర్వవ్యాపకుఁడవనుట, సర్వతాపనః-(మధ్యాహ్నమునందు) సమస్తమును తపింపఁజేయువాఁడవు, లేక, ఏకకాలమునందే సమస్తబ్రహ్మాండమును సంహరించువాఁడవు, కవిః-పండితుఁడవు, వ్యాకరణము మొదలైన సమస్తశాస్త్రములను ప్రవర్తింపఁజేసినవాఁడవనుట; లేక; సర్వజ్ఞుడవనుట 'యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిత్' అనిశ్రుతి. విశ్వః-సమస్తమును నిర్వహించువాడవు; లేక; సమస్తమును శరీరముగాఁగలవాడవు 'విశ్వమేవేదంపురుషః' అనిశ్రుతి. మహాతేజాః-అధికములైన కాంతులుగలవాఁడవు, లేక, అధికమైన యితరులజయించు సామర్థ్యము గలవాఁడవు; రక్తః-భక్తులయందనురాగము గలవాఁడవు, సర్వభవోద్భవః-సమస్తములైన కార్యములకు కారణభూతుఁడవు; లేక, అందఱియొక్కయు సంసారమునకు కారణభూతుఁడవు.

శ్లో॥ నక్షత్రగ్రహతారాణా మధిపో విశ్వభావనః।
తేజసా మపి తేజస్వీ ద్వాదశాత్మ న్నమోస్తుతే॥ ౧౭

టీక. త్వం(అధ్యాహృతము)-నీవు; నక్షత్రగ్రహతారాణాం-అశ్విన్యాదినక్షత్రములకు గ్రహములకు సాధారణనక్షత్రములకును, అధిపః - నాథుఁడవు, నక్షత్రగ్రహములయందును అంతర్యామి యైనవాఁడవనుట, విశ్వభావనః - ప్రపంచమును నిలుపువాఁడవు; 'ద్యౌస్స చంద్రార్క నక్షత్రం ఖందిశో భూర్మహోదధిః, వాసుదేవస్య వీర్యేణ విధృతాని మహాత్మనః' (స్వర్గము; చంద్రసూర్య నక్షత్రములతోఁ గూడిన ఆకాశము, దిశలు, భూమి, సముద్రము ఇవన్నియు మహాత్ముండగువాసుదేవుని వీర్యముచేతనే నిలిచియున్నవి) అని మహాభారతము. తేజసామపి-తేజస్సులకు గూడ; తేజస్వీ - అధికతేజస్సుగలవాఁడవు, సమస్తతేజస్సులను అణఁచివేయునట్టి మహాతేజస్సు గలవాఁడవనుట, ద్వాదశాత్మన్-పండ్రెండుమూర్తులు గలవాఁడా! 'ఇంద్రోధాతా భగః పూషా మిత్రోథ వరుణోర్యమా, అర్చిర్వివస్వాన్ త్వష్టాచ సవితా విష్ణురేవచ' (ఇంద్రుఁడు ధాత భగుఁడు పూషుఁడు మిత్రుఁడు వరుణుఁడు అర్యముఁడు అర్చిస్సు వివస్వంతుఁడు త్వష్ట సవిత విష్ణువు) అని ద్వాదశాదిత్యులు. ఈద్వాదశాదిత్యులయందు అంతర్యామియైయుండువాఁడా! అనుట. తస్మై(అధ్యాహృతము)-అట్టి, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము; అస్తు-అగుఁగాక; నీవు ఇట్టి విశేషణములు గలవాఁడవు. ఇట్టి సమస్తకల్యాణగుణములు గల నీకు నమస్కారముఁ జేసెదననుట.

శ్లో॥ నమః పూర్వాయ గిరయే పశ్చిమే గిరయేనమః।
జ్యోతి ర్గణానాం పతయే దినాధిపతయే నమః॥ ౧౮

టీక. పూర్వాయ-తూర్పుదిశనుండునట్టి, గిరయే-పర్వతమైన, తూర్పుకొండయందున్నయనుట; లేక, తూర్పుకొండయం దంతర్యామివై యున్న, తే(అధ్యాహృతము ఇట్లు ముందును)-నీకొఱకు; నమః-నమస్కారము, పశ్చిమే-పడమటిభాగమందు, గిరయే - పర్వతమైన, పడమటికొండయం దుండునట్టి యనుట; లేక, పడమటికొండయొక్క అంతర్యామివైన; తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము; జ్యోతిర్గణానాం పతయే-జ్యోతిస్సమూహములయొక్క నాథుఁడవైన, లేక, ముక్తులగువారల సమూహములయొక్క నాథుఁడవైన; ముక్తులకుఁ బ్రాప్యస్థానమైన, తే-నీకొఱకు; నమః (అధ్యాహృతము)-నమస్కారము, దినాధిపతయే - పగటికిఁ బ్రభుఁడవైన, లేక,

పగటినిజేయునట్టి సూర్యునియందు అంతర్యామివైన, తే-నీకు, నమః-నమస్కారము.

తా॥ తూర్పుకొండపైనున్న నీకు నమస్కారము, పడమటికొండపై నున్న నీకునమస్కారము. (తూర్పు పడమటికొండలయందు అంతర్యామివైన నీకు నమస్కారము) జ్యోతిర్గణములకు నాథుఁడవగు నీకు నమస్కారము. (ముక్తులగు వారలకుఁ బ్రాప్యస్థానమగు నీకు నమస్కారము) దినమును జేయునట్టి నీకు నమస్కారము. (సూర్యమండలాంతర్యామి వగు నీకు నమస్కారము).

శ్లో॥ జయాయ జయభద్రాయ హర్యశ్వాయ నమోనమః ।
నమోనమ స్సహస్రాంశో ఆదిత్యాయ నమోనమః॥౧౭

టీక. జయాయ-జయించువాఁడ వగు అప్రతిహతమైన పరాక్రమము గలవాఁడ వనుట, లేక, 'జయంతి అనేన సద్భక్తా స్సంసారం'(భక్తులు ఈతనిచే సంసారమును జయింతురు)భక్తులనుసంసారమునుజయించునట్లు చేయువాఁడవగు, (అధ్యాహృతము) తే - నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, జయభద్రాయ - జయమును మంగళమును యిచ్చునట్టి, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము,హర్యశ్వాయ-ఆకుపచ్చని గుఱ్ఱము గలసూర్యునియొక్క అంతర్యామివైన యనుట,లేక,హరి-మనోహర మైన,అశ్వాయ-వాహనముగల, మనోహర మైన గరుడవృషభాదివాహనములు గలవాఁడ వనుట, ఇది యాదిత్యమండలాంతర్వర్తి పురుషవిషయక మవుటంజేసి, యాదిత్యవాచకశబ్దంబులు పలుమారు ప్రయోగింపఁబడినవి, స్తోత్రమవుటవలనను, పునరుక్తము దోషముకాదు. తే-నీకొఱకు, నమఃనమః-నమస్కారము నమస్కారము, సహస్రాంశో-వేయికిరణములుగల సూర్యుని యంతర్యామివైనవాఁడా! లేక, మితిలేని తేజస్సుగలవాఁడా! లేక, వేయిజీవులు గలవాఁడా! సమస్తజీవులును నీయొక్క అంశములనుట 'మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూతః' (నాయొక్క అంశమే జీవలోకమంచు జీవుడయినది) అని చెప్పఁబడియున్నది. తే-నీకొఱకు, నమోనమః-నమస్కారము నమస్కారము, ఆదిత్యాయ-సూర్యుఁడవైన సూర్యమండలంబునందు, అంతర్వర్తివైన, తే-నీకొఱకు, నమోనమః-నమస్కారము నమస్కారము, 'నమోనమః' అని రెండుమాఱులు ఆదరాతిశయమునం జెప్పఁబడినది.

తా॥ అప్రతిహతమైన పరాక్రమము గలవాఁడవగు నీకు నమస్కారము గావించెదను. (భక్తులకు సంసారజయంబు గల్గించువాడ వైన నీకు నమస్కారము చేసెదను) జయంబును మంగళంబును ఒసంగువాఁడవైన నీకు వందనముగావించెదను, హరి

తప్తమగు స్వర్ణముగల సూర్యునియందు నంతర్యామివైన నీకుఁ బ్రణతియొనర్చెదను. (మనోహరములగు గరుడవృషభాదివాహనములుగల నీకు మ్రొక్కెదను) వేయికిరణంబులు గల సూర్యునియం దంతర్యామివైనవాఁడా! (నీయంశములైన సమస్తజీవులకు నాధారభూతుఁడా) నీకుఁ బ్రణామంబు గావించెదను, ఆదిత్యమండలంబున యోగులచేఁ జూడఁబడునట్టి నీకభివందనము చేసెదను.

శ్లో॥ నమః ఉగ్రాయ వీరాయ సారంగాయ నమోనమః।
నమః పద్మప్రబోధాయ మార్తాండాయ నమోనమః॥ ౧౮

టీక. ఉగ్రాయ-(ఉపాసకులు కానివారలకు) భయంకరమైన రూపముగల, తే(అధ్యాహృతము)-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, వీరాయ - 'ప్రాణినః వివిధం ఈరయతి' ప్రాణులను నానావిధముగాఁ బ్రేరించువాఁడవైన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, సారంగాయ - సారంగచ్ఛతి, శీఘ్రముగా నడచువాఁడవైన, అర్ధనిమిషంబునకు సూర్యుఁడు రెండువేలయోజనంబులు పోవునని ప్రసిద్ధము, లేక, సారమును బొందువాఁడవైన, సారమును గ్రహించువాఁడవైన యనుట, లేక, ప్రణవమును బొందువాఁడవైన ప్రణవప్రతిపాద్యుఁడవైన యనుట, లేక, సారంగాయ- హంసావతారరూపుఁడవైన, తే-నీకొఱకు, నమఃనమః-నమస్కారము నమస్కారము, పద్మప్రబోధాయ-కమలములను వికసింపఁజేయు వాఁడవైన, హృదయకమలములను వికసింపఁజేయువాఁడవైన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, మార్తాండాయ - మృతేఅండేజాతః, బ్రహ్మాండము మృతమైనప్పుడు (మరల సృజించుటకు) పుట్టినవాఁడవైన, తే-నీకొఱకు, నమఃనమః-నమస్కారము నమస్కారము.

తా॥ ఉపాసకులు కానివారలకు భయంకరుఁడవైన నీకు నమస్కారము, సర్వప్రాణులను తత్తత్పూర్వకర్మానురూపంబుగాఁ గర్మములయందుఁ బ్రేరించువాఁడవైననీకు నమస్కారము, శీఘ్రముగా నడచువాఁడవైన (సారమును గ్రహించువాఁడవైన, ఓంకార ప్రతిపాద్యుఁడవైన, హంసావతారరూపుఁడవైన) నీకు నమస్కారము, కమలములను వికసింపఁ జేయువాఁడవైన (భక్తుల హృదయకమలములను సదా వికసింపఁ జేయువాఁడవైన) నీకునమస్కారము, బ్రహ్మాండము ప్రళయము నొందినపుడు మరలసృజించుటకై యున్నవాఁడవైన నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ బ్రహ్మేశానాచ్యుతేశాయ సూర్యాయాదిత్యవర్చసే।
భాస్వతే సర్వభక్షాయ రౌద్రాయ వపుషే నమః॥ ౧౯

టీక. బ్రహ్మేశానాచ్యుతేశాయ-బ్రహ్మదేవునికిని శివునకును విష్ణువునకును నియామకుండవైన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, సూర్యాయ - ప్రాణులను గర్మములందుఁ బ్రేరించువాఁడవైన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, ఆదిత్యవర్చసే-సూర్యరూపమైన కాంతిగలవాడవైన, లేక, సూర్యమండలమందుఁ దేజోరూపుఁడవైన, తే-నీకు, నమః - నమస్కారము, భాస్వతే-తేజస్సు గలవాడవయిన, సమస్త పదార్థములయందును తేజస్సు కలిగించువాఁడవయినయనుట; తే - నీకొఱకు, నమః - నమస్కారము, సర్వభక్షాయ-సమస్తమును భక్షించువాడవయిన, సర్వమును సంహరించువాడవయిన యనుట; తే-నీకొఱకు,నమః-నమస్కారము, కావున నే ఆకాలమందు, రౌద్రాయ-భయంకరమైన, వపుషే- శరీరమైన, భయంకరమైన యాకారము గలవాఁడవనుట, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము.

తా॥ బ్రహ్మ విష్ణు శివులకును నియామకుఁడవై పరబ్రహ్మరూపుఁడవైన నీకు నమస్కారము, సమస్తప్రాణులను అన్యోన్యకర్మంబులందుఁ బ్రేరించువాఁడవైన నీకు నమస్కారము, సూర్యమండలమునందుఁ దేజోరూపుఁడవైన నీకు నమస్కారము, సమస్తతేజస్సులకును గారణమైన మహాతేజస్సు గలవాడవైన నీకు నమస్కారము, ప్రలయకాలమున సమస్తమును సంహరించువాఁడవయిన నీకు నమస్కారము, అప్పుడు భయంకరమైన యాకారముగలవాడవయిన నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ తమోఘ్నాయ హిమఘ్నాయ శత్రుఘ్నాయామితాత్మనే।
కృతఘ్నఘ్నాయ దేవాయ జ్యోతిషాం పతయే నమః॥ ౨౦

టీక. తమోఘ్నాయ - చీకటిని బోఁగొట్టువాఁడవయిన, లేక, అజ్ఞానమును బోఁగొట్టువాఁడవయిన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, హిమఘ్నాయ-మంచును బోఁగొట్టువాఁడవయిన, లేక, హిమమనఁగా శీతము, ఇది యుష్ణమునకు నుపలక్షకము, శీతోష్ణమును బోఁగొట్టువాఁడవయిన, భక్తులకు శీతోష్ణాదిద్వంద్వములను నోర్చు శక్తినొసంగువాఁడవయిన యనుట, తే-నీకు; నమః-నమస్కారము; శత్రుఘ్నాయ-ఆశ్రితులయొక్క- శత్రువులను వధించువాఁడవయిన, లేక; శత్రుభూతములైన ఇంద్రియములను వధించువాఁడవయిన, ఆశ్రితులకు ఇంద్రియముల నిగ్రహించుశక్తి నొసంగువాఁడవయిన యనుట, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము; అమితాత్మనే-పరిచ్ఛిన్నముకాని స్వరూపము గలవాఁడవయిన, దేశకాలవస్తుకృతత్రివిధపరిచ్ఛేదము లేనివాఁడవయిన యనుట, లేక, అమితమైన మహిమగలవాఁడవయిన, తే - నీకొఱకు;

నమః-నమస్కారము, కృతఘ్నఘ్నాయ-కృతఘ్నులను వధించువాఁడవయిన, కృత ఘ్నులనఁగా ఇతరులు తమకుఁ గావించిన యుపకారమును మఱచినవారలు, అట్టి మహాపాపులను వధించువాఁడవయిన, ఇది యుపలక్షణము, పాపము నాచరించిన వారలను శిక్షించువాఁడవయిన యనుట; తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, దేవాయ-దీవ్యతి, సృష్టిస్థితిసంహారములచేఁ గ్రీడించువాఁడవయిన, లేక; ప్రకాశించు వాఁడవయిన, స్వయంప్రకాశుఁడవయినయనుట, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, జ్యోతిషాం-చంద్రసూర్యనక్షత్రాదికములయిన ప్రకాశవస్తువులకు, పతయే-ప్రభుఁడ వయిన, చంద్రసూర్యాది జ్యోతిర్వర్గములకును బ్రకాశము నొసంగువాఁడవయిన యనుట, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము.

తా॥ అంధకారమును బోఁగొట్టువాఁడవయిన (అజ్ఞానమును బోఁగొట్టువాఁడ వయిన) నీకు నమస్కారము, భక్తులకు శీతోష్ణాదిద్వంద్వముల సహించుసామర్థ్యము నొసంగువాఁడవయిన నీకు నమస్కారము, ఆశ్రితుల శత్రువులను వధించువాఁడ వయిన (శత్రువులైన యింద్రియములను జయించుశక్తిని భక్తులకుఁ బ్రసాదించు వాఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, దేశకాలవస్తుకృతత్రివిధ పరిచ్ఛేద శూన్యుఁడ వయిన (అపరిమిత మహిమగలవాఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, సమస్త పాపులను విశేషించి కృతఘ్నులను శిక్షించువాఁడవయిన నీకు నమస్కారము, సృష్టిస్థితిసంహా రములచేఁ గ్రీడించువాఁడవయిన (స్వయంప్రకాశుఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, చంద్రసూర్యాది సమస్తజ్యోతిర్వర్గమునకునుఁ బ్రకాశము నొసంగుటచే నాథుఁడ వయిన నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ తప్తచామీకరాభాయ * వహ్నయే విశ్వకర్మణే।
నమస్తమోభినిఘ్నాయ ♦ రుచయే లోకసాక్షిణే॥ ౨౧

టీక. తప్తచామీకరాభాయ-కాఁచఁబడిన బంగారముయొక్క కాంతివంటి కాంతిగలవాఁడవయిన, తే-నీకు, నమః-నమస్కారము, వహ్నయే - అగ్నిరూపుఁడ వయిన, లేక, సమస్తలోకములను వహించువాఁడవయిన, హరయే(పాఠాంతరము)- పాపములను హరించువాఁడవయిన, తే-నీకు, నమః-నమస్కారము, విశ్వకర్మణే- జగత్తు కార్యముగాఁ గలవాఁడవయిన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, తమోభి నిఘ్నాయ-అంధకారమును బోఁగొట్టునట్టివాఁడవయిన, లేక, అజ్ఞానమును బోఁగొ

పాఠాంతరము.— * హరయే. ♦ ఘృణయే.

ష్టువాఁడవయిన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, రుచయే-ప్రకాశస్వరూపుఁడ వయిన, ఘృణయే(పాఠాంతరము)-ప్రకాశస్వరూపుఁడవయిన, తే-నీకొఱకు; నమః-నమస్కారము; లోకసాక్షిణే-జనులకు సాక్షిభూతుఁడవయిన, సమస్త కర్మలకును సాక్షిభూతుఁడవైన యనుట, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము.

తా॥ మేలిమిబంగారువంటి మేనుగలవాఁడవైన నీకు నమస్కారము, అగ్ని రూపుఁడవైన (సమస్తలోకములకును ఆధారభూతుఁడవైన) నీకు నమస్కారము, (పాఠాంతరపక్షమందు) సమస్తపాపములను హరించువాఁడవైన నీకు నమస్కారము, అంధకారమును నశింపఁజేయువాఁడవైన (అజ్ఞానమును నశింపఁజేయువాఁడవైన) నీకు నమస్కారము, సమస్తమునందుఁ బ్రకాశరూపుఁడవైన (స్వయం ప్రకాశరూపుఁడవైన) నీకు నమస్కారము, లోకులుచేయు సమస్తకర్మములకు సాక్షిభూతుఁడవైన నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నాశయ త్యేషవై భూతం తదేవ సృజతి ప్రభుః ।
పాయత్యేష తపత్యేష వర్ష త్యేష గభస్తిభిః॥ ౨౨

టీక. ప్రభుః-సమస్తమునకునునియామకుండవైన,ఏషవై-ఈమహాపురుషుఁడే, భూతం-జగత్తును, నాశయతి-నశింపఁజేయుచున్నాఁడు, తదేవ-ఆజగత్తునే,సృజతి-సృజించును, ఏషః-ఈతఁడు, గభస్తిభిః-కిరణములచేత,పాయతి-శోషిల్లఁజేయును, తపతి-తపింపఁజేయును, వర్షతి-వర్షించును.

తా॥ సర్వలోకనియామకుఁడైన యీదేవుండే సమస్తప్రపంచమును ప్రలయ కాలంబున సంహరించును, మఱల నాప్రపంచమునే సృజించును, ఈతఁడే కిరణ ములచేఁ దాపము గల్గించి శోషిల్లఁజేయుఁ, వర్షంబునుఁ గురియించును.

శ్లో॥ ఏష సుప్తేషు జాగర్తి భూతేషు పరినిష్ఠితః।

టీక. ఏషః-ఇతఁడు, భూతేషు-ప్రాణులు, సుప్తేషు-నిదురించియుండఁగా, పరినిష్ఠితః-అంతటను వ్యాపించినవాఁడై, జాగర్తి-మేలుకొనియుండును.

తా॥ భూతంబులు నిద్రించియున్నప్పుడును, ఈతఁడు, ఆభూతంబుల యన్ని టియందును అంతర్యామిత్వంబున వ్యాపించినవాఁడై మేలుకొనియుండును.

శ్లో॥ ఏష ఏవాగ్ని హోత్రంచ ఫలం చైవాగ్ని హోత్రిణామ్॥ ౨౩

టీక. ఏషఏవ ఈతఁడే,అగ్నిహోత్రంచ-అగ్నిహోత్రమును కర్మమును, అగ్ని హోత్రిణాం - అగ్నిహోత్రము గలవారలయొక్క, అగ్నిహోత్రము చేయువారల యొక్క, ఫలంచైవ-ఫలమును.

తా॥ అగ్నిహోత్రమును అగ్నిహోత్రముయొక్క ఫలమును ఈమహాపురుషుడే.

శ్లో॥ వేదాశ్చ క్రతవశ్చైవ క్రతూనాం ఫలమేవచ।

టీక. ఏషః(అధ్యాహృతము)-ఈతఁడు, వేదాశ్చ - వేదములును; క్రతవశ్చ-యజ్ఞములును; క్రతూనాం-యజ్ఞములయొక్క, ఫలమేవచ-ఫలమును.

తా॥ ఇతఁడే వేదములు, ఇతఁడే యజ్ఞములు, యజ్ఞములచేఁ బొందఁదగిన ఫలమును ఇతఁడే.

శ్లో॥ యాని కృత్యాని లోకేషు సర్వఏష రవిఃప్రభుః॥ ౨౮

టీక. లోకేషు-లోకములయందు, కృత్యాని-కార్యములు, యాని(సంతి)-ఏవి కలవో, తేషాం(అధ్యాహృతము)-వానికి, సర్వః-సమస్తాత్మకుఁడైన, ఏషః - ఈ రవిః-సూర్యమండలాంతర్వర్తి యగుపురుషుఁడు, ప్రభుః-నియామకుఁడు.

తా॥ మఱియు లోకంబున నేయేకర్మములు చేయఁబడుచున్నవో; వానికన్నిటికిని; సర్వాత్మకుఁడైన సూర్యమండలాంతర్వర్తియగు నీహిరణ్మయపురుషుఁడే నియామకుఁడును ఫలప్రదాతయు.

శ్లో॥ ఏన మాపత్సు కృచ్ఛ్రేషు కాంతారేషు భయేషుచ।
కీర్తయన్ పురుషః కశ్చి న్నావసీదతి రాఘవ॥ ౨౯

టీక. రాఘవ-రాముఁడా! పురుషః-పురుషుఁడు, కశ్చిత్-ఒకానొకఁడైనను, ఆపత్సు-ఆపదలయందును, కృచ్ఛ్రేషు-కష్టములయందును, కాంతారేషు-అడవులయందును; భయేషుచ-భయములయందును; ఏనం-ఈదేవుని, కీర్తయన్-కీర్తించుచున్నవాఁడై, నావసీదతి-దుఃఖింపడు.

తా॥ రాముఁడా! ఇందు వర్ణాశ్రమాద్యధికారినియమములేదు, ఎవ్వఁడైనను, ఆపదలు గలిగినపుడుగాని, కష్టమువచ్చినవుడుగాని, అడవిమార్గంబులంగాని, యితర భయంబులు గలిగినప్పుడు గాని యీయాదిత్యహృదయ స్తోత్రమును స్మరించినచో వతండు ఆపదలంబాసి నిర్భయుండై సుఖము నొందఁగలఁడు.

శ్లో॥ పూజయ స్వైన మేకాగ్రో దేవదేవం జగత్పతిమ్।
ఏతత్త్రిగుణితం జప్త్వా యుద్ధేషు విజయిష్యసి॥ ౩౦

టీక. త్వం-(అధ్యాహృతము)-నీవు, ఏకాగ్రః-ఒకటచెల్లిన మనస్సుగలవాఁడవై, దేవదేవం-దేవతలకును దేవుండును, జగత్పతిం-ప్రపంచమునకు నాథుండునగు, ఏనం-ఈదేవుని, పూజయస్వ-పూజింపుము; ఏతత్ - ఈయాదిత్యహృదయమును, త్రిగుణితం-ముమ్మాఱుగా, జప్త్వా-జపించి, యుద్ధేషు-పోరులందు, విజయిష్యసి - గెలువగలవు.

తా॥ నీవు, మనసునిశ్చలముగా నిలిపి, దేవతలకును దేవుండును జగన్నాథుఁడు నగు నీదేవుని, యియ్యాదిత్యహృదయస్తోత్రంబునం బూజింపుము, ఈయాదిత్యహృదయస్తోత్రమును మూఁడుమాఱులు జపింతువేని యుద్ధంబులందు జయము నొందఁగలవు.

శ్లో॥ అస్మిన్ క్షణే మహాబాహో రావణం త్వం వధిష్యసి ।

టీక. మహాబాహో-పెద్దచేతులు గల రాముఁడా! త్వం-నీవు, అస్మిన్-ఈ, క్షణే-క్షణమునందు, రావణం-రావణుని, వధిష్యసి-వధింపఁగలవు.

తా॥ మహాబాహుండ వగు రాముఁడా! నీ వీయాదిత్యహృదయమును జపింపుము, ఈక్షణముననే రావణుని వధింపఁగలవు. అని యగస్త్యుండు రామునకుఁ జెప్పెను.

శ్లో॥ ఏవముక్త్వా తదాగస్త్యో జగామచ యథాగతమ్॥ ౨౭

టీక. తదా-అప్పుడు, అగస్త్యః-అగస్త్యమహర్షి, ఏవం-ఇట్లు, ఉక్త్వా-పలికి, యథాగతం-వచ్చినట్లుగా, జగామచ-పోయెను.

తా॥ అంత, నగస్త్యమహర్షి, ఇవ్విధంబునఁ బలికి, తావచ్చినదారింబోయెను.

శ్లో॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వా మహాతేజా నష్టశోకో ఽభవత్తదా ।
ధారయామాస సుప్రీతో రాఘవః ప్రయతాత్మవాన్॥ ౨౮

టీక. తదా-అప్పుడు, మహాతేజాః-అధికమైన పరాక్రమముగల, రాఘవః-రాముఁడు, ఏతత్-దీని, శ్రుత్వా-విని, నష్టశోకః - నశించిన దుఃఖముగలవాఁడు, అభవత్-ఆయెను, సుప్రీతః-మిక్కిలియు సంతుష్టుండై, ప్రయతాత్మవాన్-పరిశుద్ధమైన మనస్సుగలవాఁడై, ధారయామాస-ధరించెను, ధ్యానముచేసెననుట.

తా॥ అప్పుడు, మహాతేజుం డగురాముఁడు; ఇమ్మహాస్తోత్రమును విన్నంతనే మనసునందలి చింతవదలి, పరమసంతుష్టుండై; పరిశుద్ధమైన మనస్సుతో, ఆదిత్యహృదయ ప్రతిపాద్యుండగు దేవదేవుని ధ్యానించెను.

శ్లో॥ ఆదిత్యం ప్రేక్ష్య జప్త్వాతు పరం హర్ష మవాప్తవాన్ ।
త్రిరాచమ్య శుచిర్భూత్వా ధనురాదాయ వీర్యవాన్॥ ౨౯

టీక. వీర్యవాన్-అధికమైన పరాక్రమము గలరాముఁడు, ఆచమ్య-ఆచమనము చేసి, శుచిః-పరిశుద్ధుఁడు, భూత్వా-అయి, ఆదిత్యం-సూర్యుని, ప్రేక్ష్య-చూచి, లేక, సూర్యమండలాంతర్వర్తి హిరణ్మయ పురుషుని ధ్యానించి, త్రిః - మూఁడుమాఱులు, జప్త్వాతు-జపించియు, ధనుః-వింటిని, ఆదాయ - గ్రహించి, పరం - అధికమైన, హర్షం-సంతోషమును, అవాప్తవాన్-పొందెను.

తా॥ రాముండు, ఆచమనముచేసి; శుచియై, సూర్యుంజూచుచు (ఆదిత్యమండలాంతర్వర్తి పరమాత్మను ధ్యానముచేయుచు) ముమ్మాఱు ఆదిత్యహృదయస్తోత్రమును జపించి; యినుమడియయిన పరాక్రమంబు గలవాడై, పరమహర్షంబునొంది ధనుస్సు చేతఁబట్టెను.

శ్లో॥ రావణం ప్రేక్ష్య హృష్టాత్మా యుద్ధాయ సముపాగమత్ ।
సర్వయత్నేన మహతా వధే తస్య ధృతోఽభవత్ ॥ ౩౦

టీక. సః(అధ్యాహృతము)-ఆరాముఁడు, రావణం-రావణుని, ప్రేక్ష్య-చూచి, హృష్టాత్మా-సంతోషించిన మనస్సుగలవాఁడై, యుద్ధాయ-పోరుకొఱకు, పోరుటకనుట, సముపాగమత్-సమీపించెను, మహతా-గొప్పదగు, సర్వయత్నేన-సమస్తప్రయత్నముచేత, తస్య-ఆరావణునియొక్క, వధే-చంపుటయందు, ధృతః-నిశ్చయించినవాఁడు, అభవత్-అయ్యెను.

తా॥ రాముండు, అంత రావణుంజూచి సంతుష్టుండై, సమస్తప్రయత్నంబులనతని వధింప నిశ్చయించి యుద్ధంబుసేయుటకై సమీపించెను.

శ్లో॥ అథ రవి రవద న్నిరీక్ష్య రామం ।
ముదితమనాః పరమం ప్రహృష్యమాణః ॥
నిశిచరపతిసంక్షయం విదిత్వా ।
సురగణమధ్యగతో వచ స్త్వరేతి ॥ ౩౧

టీక. అథ-అటుపిమ్మట, రవిః-సూర్యుఁడు, సూర్యమండలాంతర్వర్తి హిరణ్మయపురుషుఁడనుట, ముదితమనాః-సంతసించిన మనస్సుగలవాఁడై, పరమం-మిక్కిలియు, ప్రహృష్యమాణః-గగుర్పాటునొందినవాఁడై, సురగణమధ్యగతః-దేవసమూహముయొక్క మధ్యభాగము నొందినవాఁడై, రామం-రాముని, నిరీక్ష్య-చూచి, 'నిశిచరపతిసంక్షయం-రాక్షసరాజైన రావణుని నాశమును, విదిత్వా - తెలిసి, త్వర-వేగిరిపడుము,' ఇతి-అని, వచః-మాటను, అవదత్-పలికెను.

తా॥ అట్లు, రాముండు జపధ్యానపరాయణుండనుటయు, సూర్యమండలాంతర్గతుండైన హిరణ్మయుండగు నమ్మహాపురుషుండు, తన్ను దేవతాసమూహంబు పరివేష్టించి కొలువఁ బరమసంతుష్టుండై పులకితదేహుండై, రామునకుం బొడసూపి రామునింజూచి, "రాక్షసరాజగు రావణుండు నాశము నొందఁగలఁడని యెఱుంగుము, జాగుసేయక పోరుము" అని పలికెను.

గ్రంథము సమాప్తమ్.

